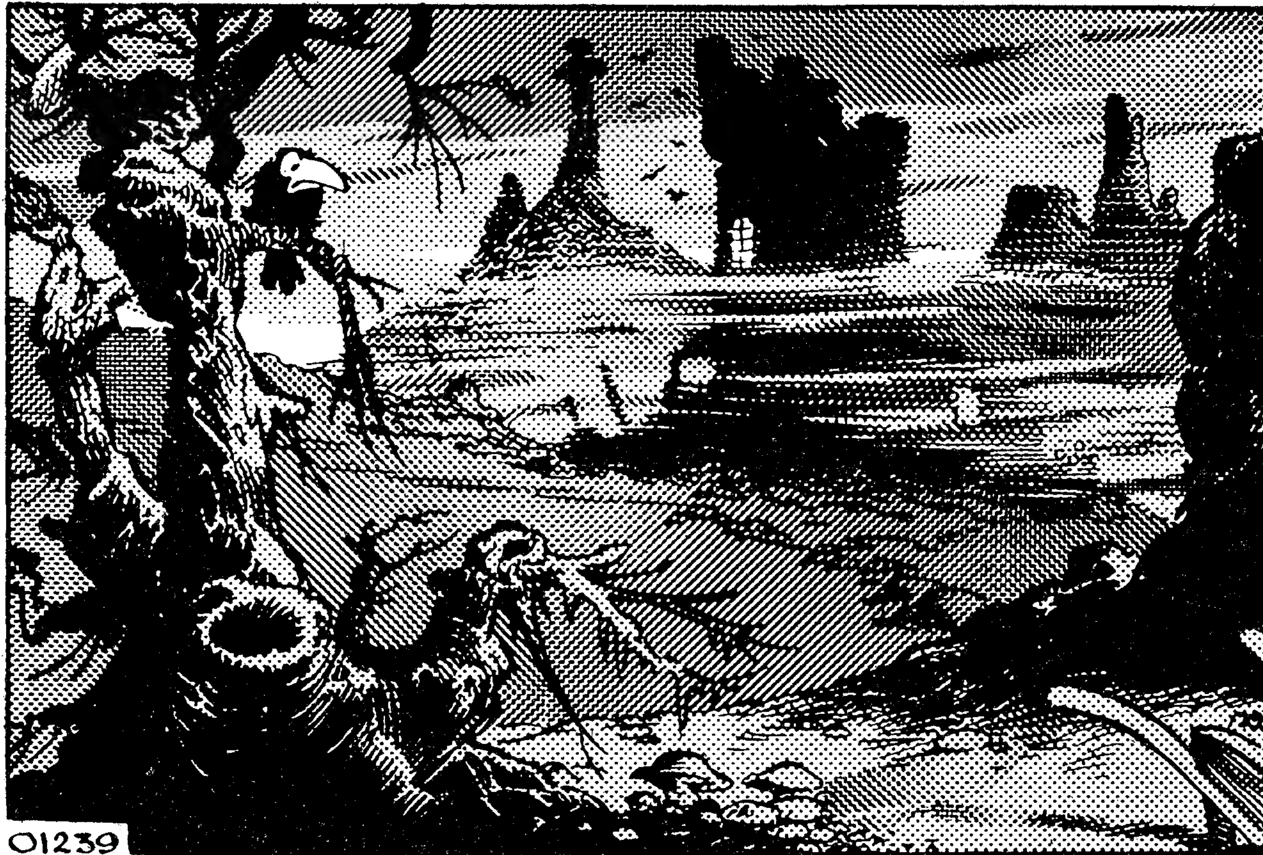
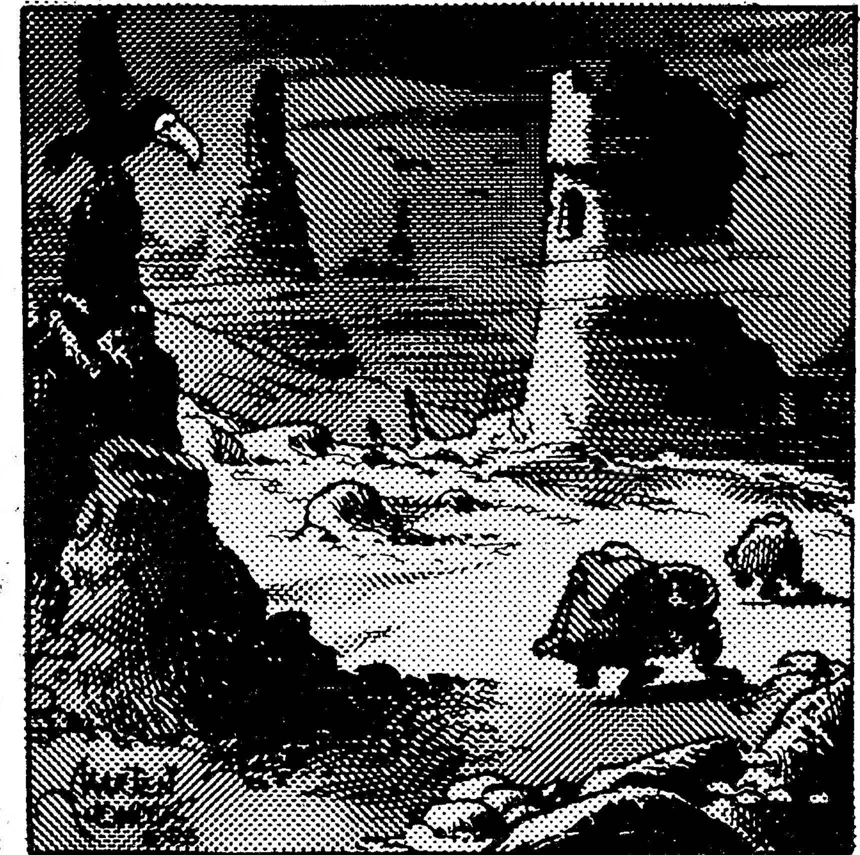
Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

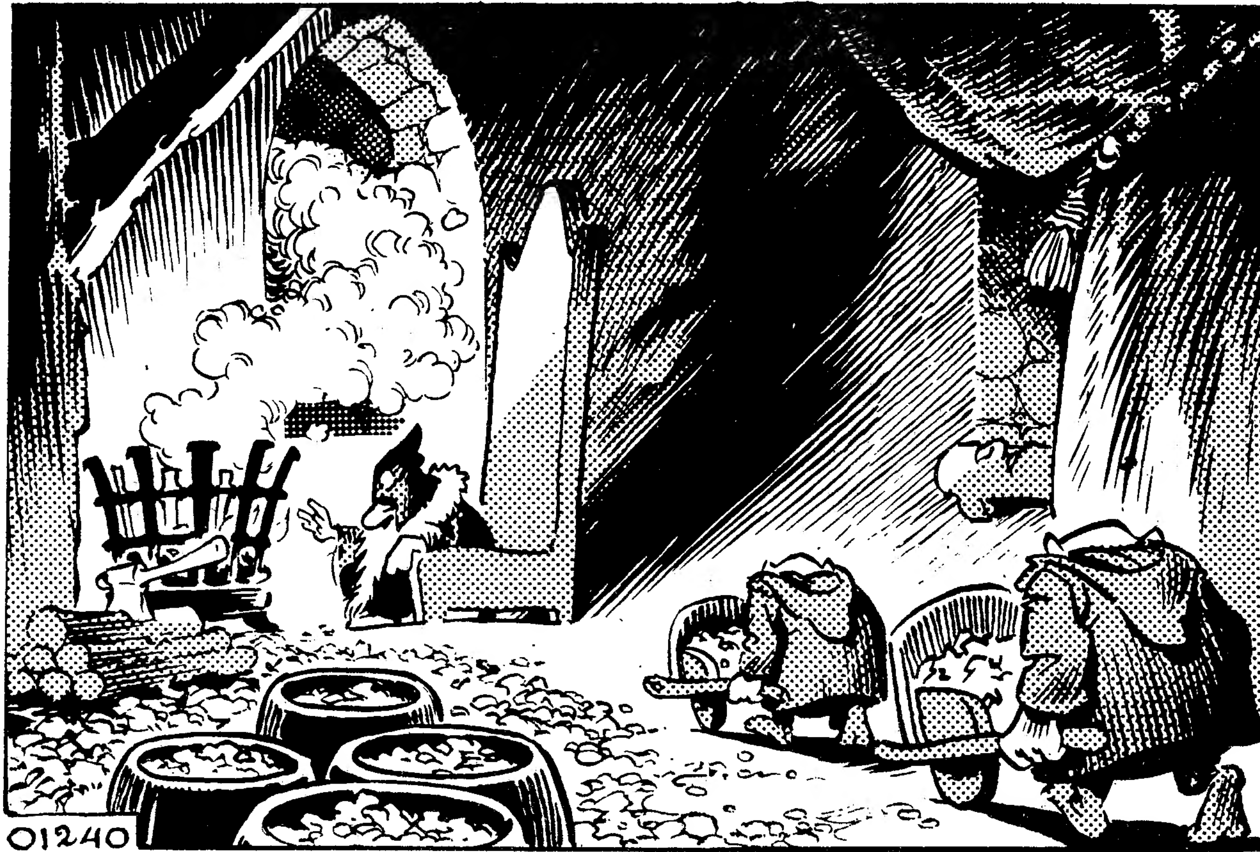

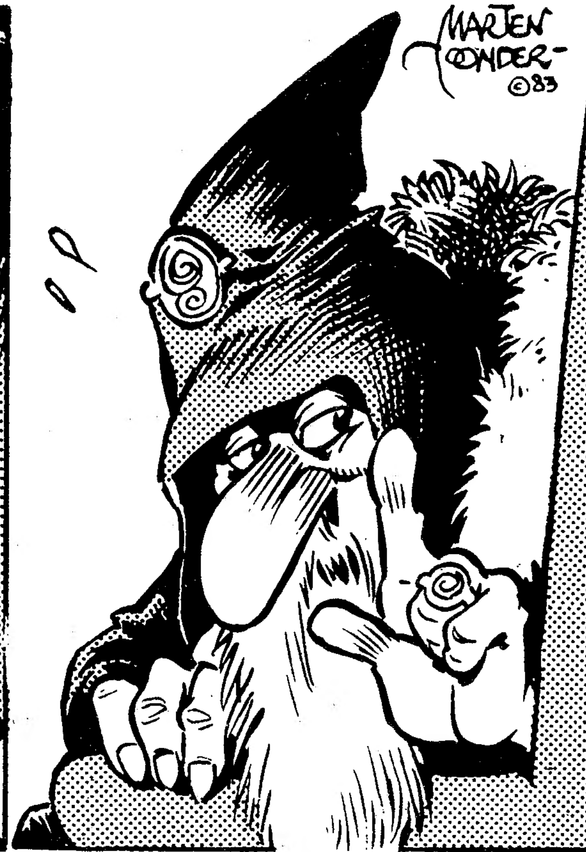
01239 Eens, lang geleden, was het gebied dat nu de Zwarte Bergen heet, vulkanisch van aard. De meeste kraters zijn ontslapen, maar meer in het noorden bevinden zich nog enkele pieken die kwalijk riekende zwavelwolken uitstoten. Maar zelden dringt er enig goor daglicht door de dampen, en de vlakte tussen de kegels wordt dan ook de Schemervallei genoemd.
Het is een akelig stukje natuurschoon, maar toch staat daar een toren; het laatste overblijfsel van een roofridderkasteel. De bewoner daarvan voerde in de Middeleeuwen de nivellering in, door langstrekkende kooplieden van hun winsten te ontlasten.
De tand des tijds heeft het gebouw echter bijgewerkt, totdat alleen de toren overbleef. Dit gebeurde, nadat de kooplieden een andere route genomen hadden, zodat de kasteelheer, door nooddruft gedreven, een ander gebied voor zijn idealen gezocht had.
Thans is de bouwval in bedrijf genomen door een natuuronderzoeker. Bijgestaan door twee toegewijde assistenten zint hij daar op een middel om de wereld onder zijn wijze leiding te krijgen. De trouwe helpers kan men hierboven bezig zien met het bewerken van de bodem. Hun namen zijn Pulver en Smoor, van de stam der Iepekrieten, die sinds onheuglijke tijden de vlakte bewonen, en reeds vroeger een grote steun waren voor de kasteelbewoner.
Het is een ijverig volkje, dat werkt totdat het moe is, en Smoor en Pulver maken daarop geen uitzondering. Pas als de schemering in duisternis is overgegaan begeven ze zich met hun gevulde kruiwagens naar de ruïne om hun werkgever te verblijden met de vrucht van hun arbeid.

830117

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01240 In de nacht waarop dit verhaal aanvangt, zat de torenbewoner van de Schemervallei in het licht van zijn mandkachel de bejaarde handen te warmen toen Pulver en Smoor hun ontginning naar binnen kruiden. Op het horen van de piepende wieltjes keek hij op, en een glimlach verhelderde zijn behaarde trekken.
"Kijk, kijk", kraste hij. "Daar hebben we de laatste vracht. Gooi maar neer, mijn goede Iepekrieten. Ik heb nu genoeg Kalfaat, en we kunnen in ernst aan het werk gaan. In ernst, zeg ik. Jullie gaan de wijde wereld in, en ik zal jullie van hieruit leiden".
"Hoe kan dat?", vroeg Smoor, en Pulver vulde aan: "De wijde wereld is ver weg".
De grijsaard stond op en trok een dik koord uit de ruimten van zijn pij.
"Kijk", zei hij. "Dit is de gordel Eenspalt. Daar krijgen jullie ieder de helft van. Jullie zijn goede vriendjes, dus we moeten eerlijk delen".
Al sprekende trok hij de twee touwen waaruit het koord bestond uit elkaar, en toen hij de verbaasde gezichten van zijn helpers zag stiet hij een kakelend lachje uit.
"Goede vriendjes", herhaalde hij. "Hèhèhè! Eerlijk delen, zeg ik. Zo, nu is Eenspalt Tweespalt geworden. Bind die koorden om je middel en draag ze altijd. Altijd, zeg ik. Daardoor kan ik met jullie in verbinding blijven, begrijp je? Dan weten jullie vanzelf wat je moet doen, want tweespaltgordels zijn erg gevoelig. Dat zal je merken".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

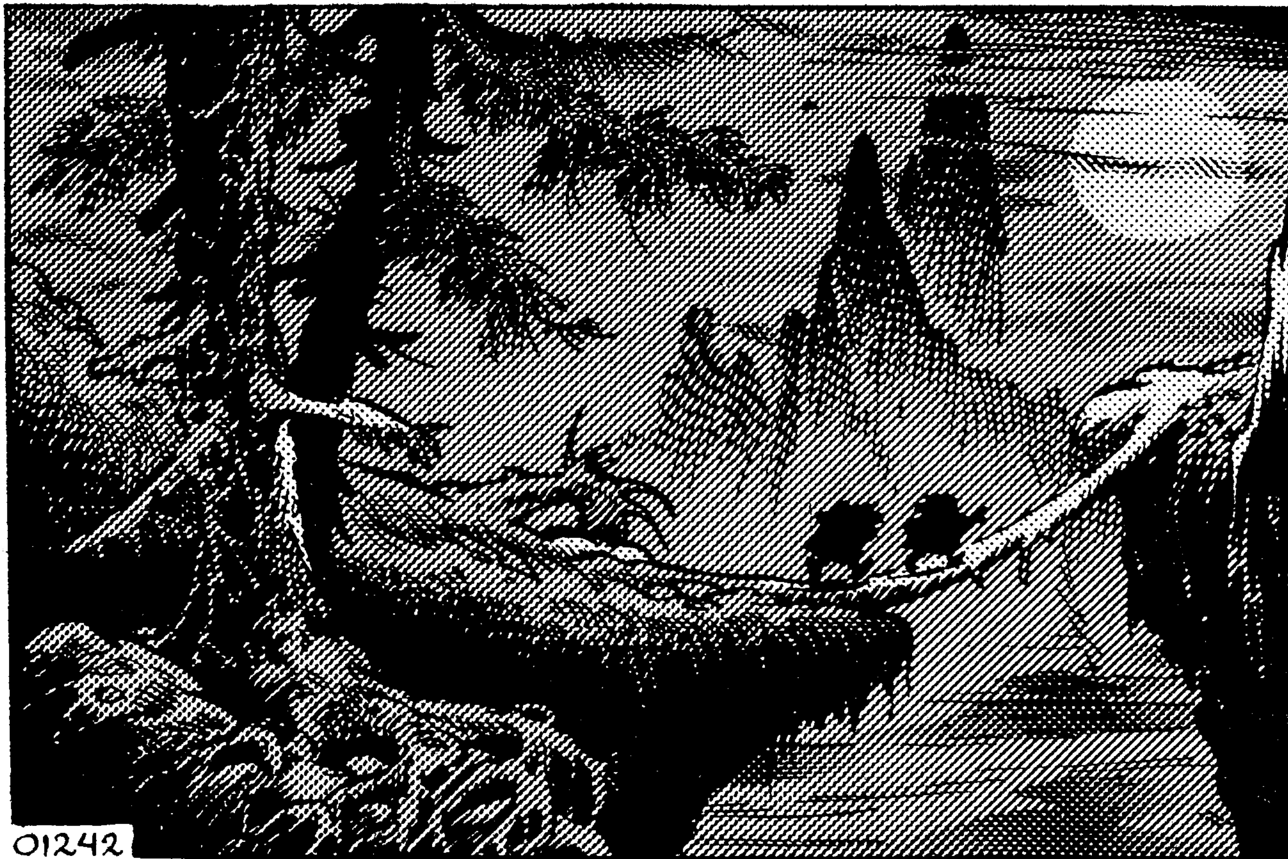

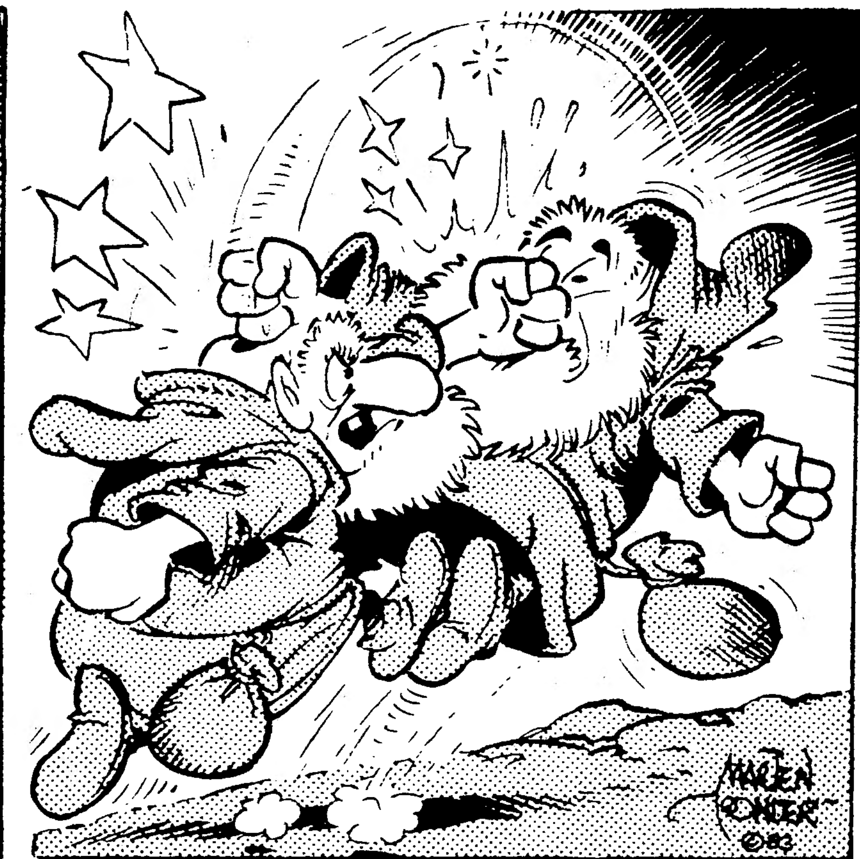
01241 "Wat is spalt?", vroegen Smoor en Pulver als één lepekriet.
"Dat zal je wel merken", verklaarde de natuuronderzoeker, terwijl hij zich naar de ruimte begaf die door een knetterende fakkel verlicht werd. Daar haalde hij twee buideltjes uit een rijk versierde kist, en nadat hij die aan de koorden bevestigd had hief hij ze glunderend omhoog.
"Zo", sprak hij. "Klaar voor de reis. Bind de gordels om jullie middeltjes en zorg dat je de zakken niet verliest. Want daar gaat het om. Daar zit de kracht in. Door je spaltkoorden kan ik jullie mijn wijsheid toezenden, zodat jullie tot macht en aanzien zullen raken. Dat verdienen jullie, na al die jaren trouwe dienst. En eerlijk delen; denk er aan. Vaarwel, goede vriendjes".
Met zachte drang voerde hij de beide helpers naar de deur en duwde ze de kille nachtlucht in.
"Waarheen?", vroeg Smoor, en Pulver vulde aan: "Naar welke kant is de wijde wereld?"
"Die ligt aan alle kanten", legde de grijsaard uit. "Verlaat je maar op je gordels, dan voel je vanzelf waar je heen moet. Maar ik zou zo zeggen, dat de een naar Oost moet gaan en de ander naar West; dat ligt zo in de orde der dingen. Zoek zelf maar uit, wat jullie het prettigst vinden. Jullie zijn goede vriendjes, hèhèhè".
De beide ventjes keken elkander niet-begrijpend aan, maar toen er verder geen uitleg kwam begaven ze zich op goed geluk de vlakte in.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01242 Het einde van de Schemervallei kwam al spoedig in het zicht, en na een kleine aarzeling begaven de beide ventjes zich op de smalle brug die naar de bewoonde wereld leidde.
"We kunnen niet bij elkaar blijven", zei Pulver een beetje bedrukt. "De een moet Oost en de ander West".
"Wat is West?", vroeg Smoor knorrig.
"Jij weet ook niet veel!", riep de ander, die vanuit zijn maagstreek een slecht humeur voelde opkomen. "West is, waar de maan opkomt; dat weet zelfs een grauw!"
Ze waren intussen op vaste grond beland, en Smoor, die voorop liep, keerde zich driftig om. Er stegen vreemde prikkels uit zijn buikstreek omhoog, en hij voelde, dat deze belediging te ver ging.
"Heb niet zo'n praats!", snauwde hij. "Jij hebt kromme benen, en ik mag je manier van kijken niet".
Pulvers geduld was ten einde en hij werd bekropen door onbekende gevoelens.
"En ik de jouwe niet!", schreeuwde hij. "Ik heb je trouwens nooit gemogen. Je lijkt zelf op een grauw!"

Zo sprekende plaatste hij een linkse op de neus van Smoor; deze antwoordde met een rechtse schedelbeuk, en voordat ze het wisten waren ze in een gevecht gewikkeld. Het was een droevig gezicht de beide goede vriendjes zo bezig te zien, en de enige verklaring lijkt me in de spalt te liggen die ze om het middel droegen.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01243 De vechtpartij ontaardde in een hevige worsteling. Verblind door een onbekende woede hakten de beide ventjes op elkander in, zonder op de omgeving te letten. Zodoende geraakten ze op een helling, en als een grommende bal rolden ze naar beneden totdat hun buiteling door een paar rotsblokken gestuit werd. Enige tijd heerste er stilte, terwijl de maan het toneeltje omfloerst bescheen; doch toen richtten de tegenstanders zich op.

''Loop naar de zon!'', riep Pulver met gebarsten stem.

''Mij goed'', knarste Smoor. ''Oost of West is mij om het even, als ik jou maar niet meer hoef te zien''.

Ze wierpen elkander een hatende blik toe, en daarop begon Smoor de heuvel weer te beklimmen, omdat daar een vaal lichtschijnsel in de lucht te zien was. Pulver liep de andere kant uit, want hij vermoedde, dat de zon dáár wel op zou komen. Maar na een poosje begon hij te twijfelen.

''De zon'', sprak hij bitter tot zichzelf. ''Wat moet ik daarmee? Nog nooit gezien. En nu ben ik alleen. Waarom heb ik Smoor eigenlijk . . .''

Op dat moment steeg er echter een vreemde hitte in hem omhoog en het werd hem rood voor de ogen.

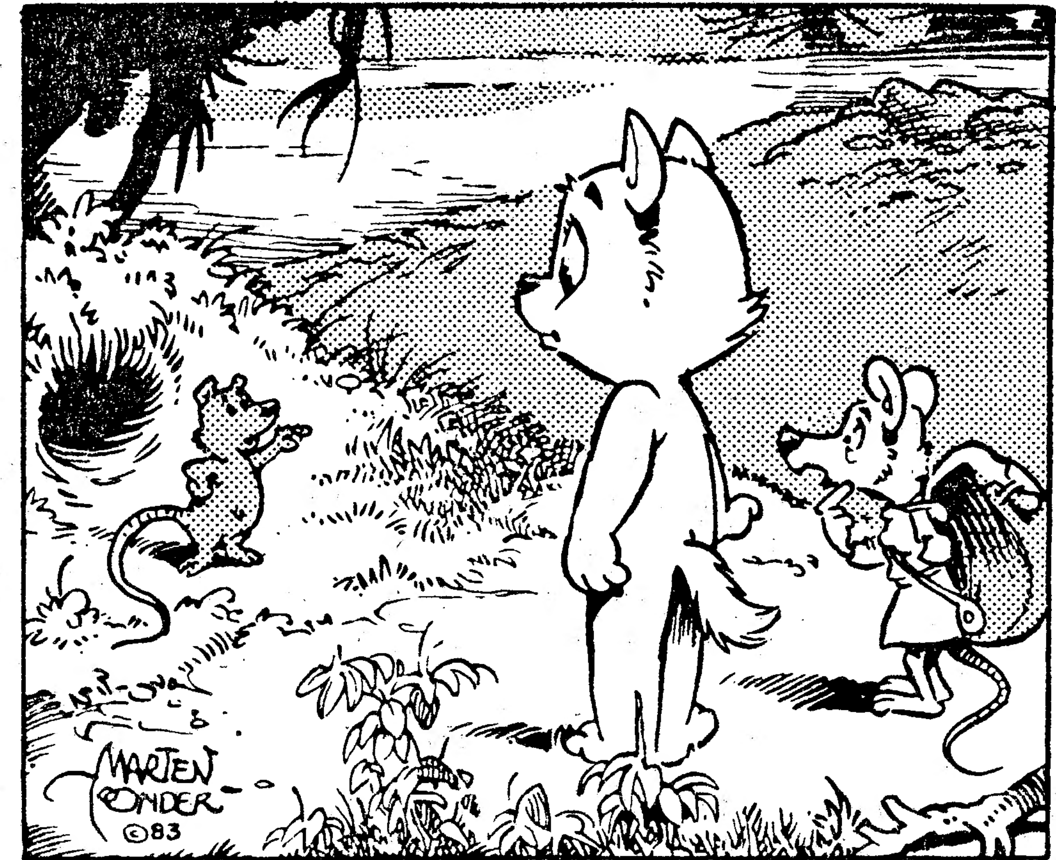
''Smoor'', gromde hij. ''Die naam wil ik nooit meer horen. Ik red mezelf wel. Macht en aanzien zijn mij beloofd, na al die jaren trouwe dienst. En als ik me verlaat op mijn gordel voel ik vanzelf wel wat ik doen moet. Als ik dat buideltje maar niet verlies, want daar zit de kracht in''.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

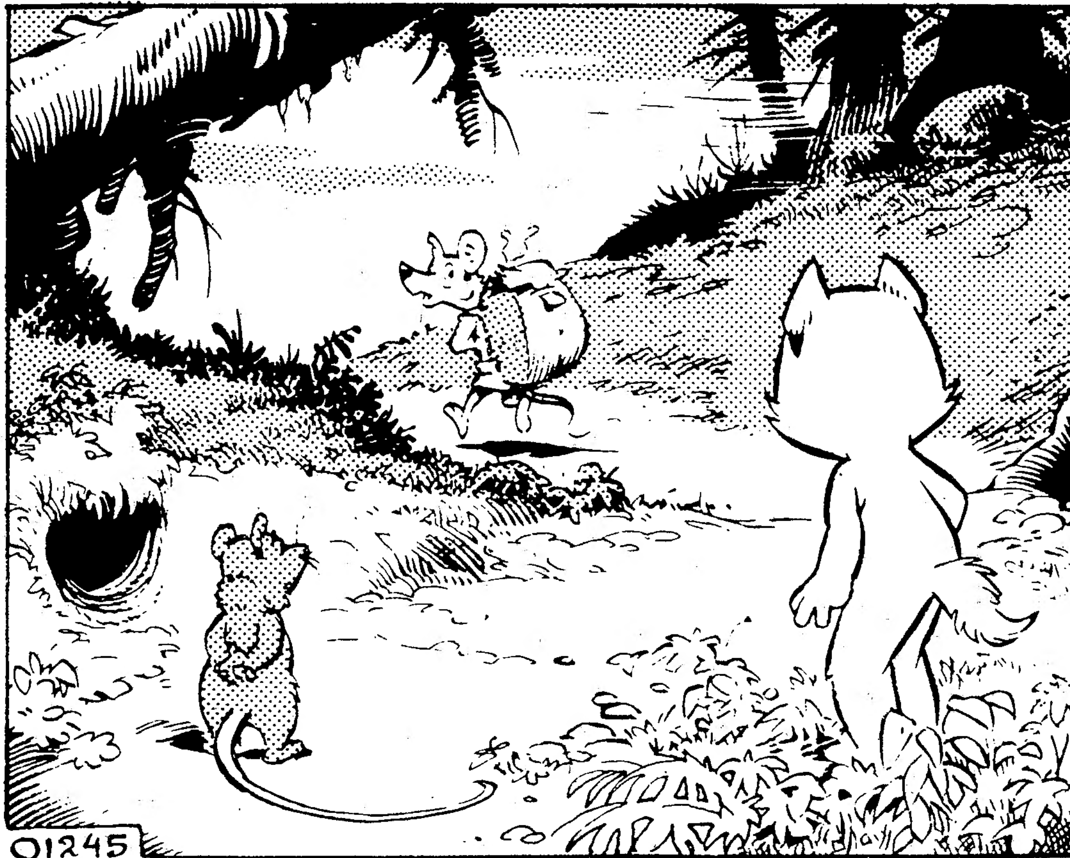
01244 Op een morgen maakte Tom Poes een wandeling naar de heide. Het was winter, maar omdat er geen wind was had hij daar niet zo'n last van. Hij liep dan ook opgeruimd voort totdat hij in de verte een gestalte zag naderen die een grote knapzak torste. Het was Alexander Pieps, de assistent van professor Prlwytzkofski, die hijgend bleef staan toen hij Tom Poes genaderd was.

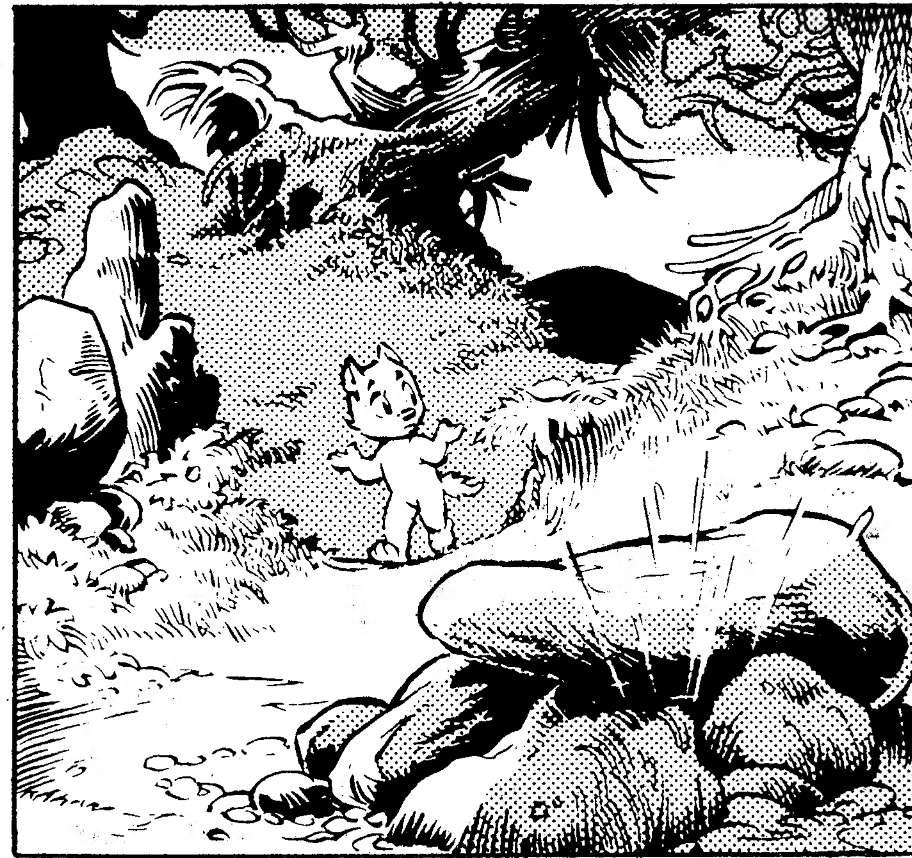
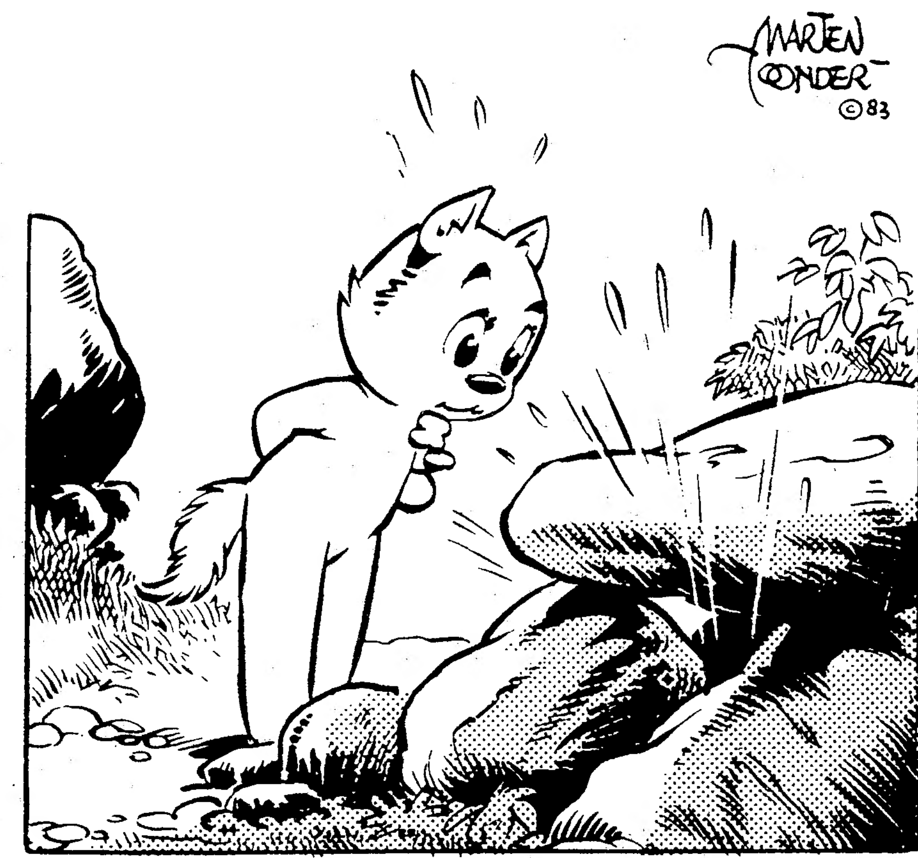
"Wat is de korste weg naar Akel?", vroeg hij. "Ik zoek mijn familie, want ik heb ontslag genomen. Het werd te gek. De prof is helemaal verkalkt en hij wil niet naar nieuwe ideeën luisteren. Bij hem is er geen toekomst op het lab".

"Hm", zei Tom Poes. "Is er bij je familie dan wel toekomst? De kortste weg is, als je gewoon rechtdoor gaat. Maar waarom ga je naar Akel?"
"Omdat dat de stad van morgen is", verklaarde Pieps. "Daar hebben ze een nieuw gemeentebestuur met een helemaal nieuw programma. Daar is alles beter".
Hun gesprek werd onderbroken doordat er iemand te voorschijn kwam uit een hol dat onder een boom gegraven was.
"Nieuw programma, hè?", vroeg die smalend. "Alles beter, hè? Ga daar dan maar gauw naar toe; naar die familie van je. Als je maar niet hier blijft. Wij zijn veldlieden, en we moeten niks van jouw stadse praatjes hebben. Hier zaai je alleen maar onrust".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

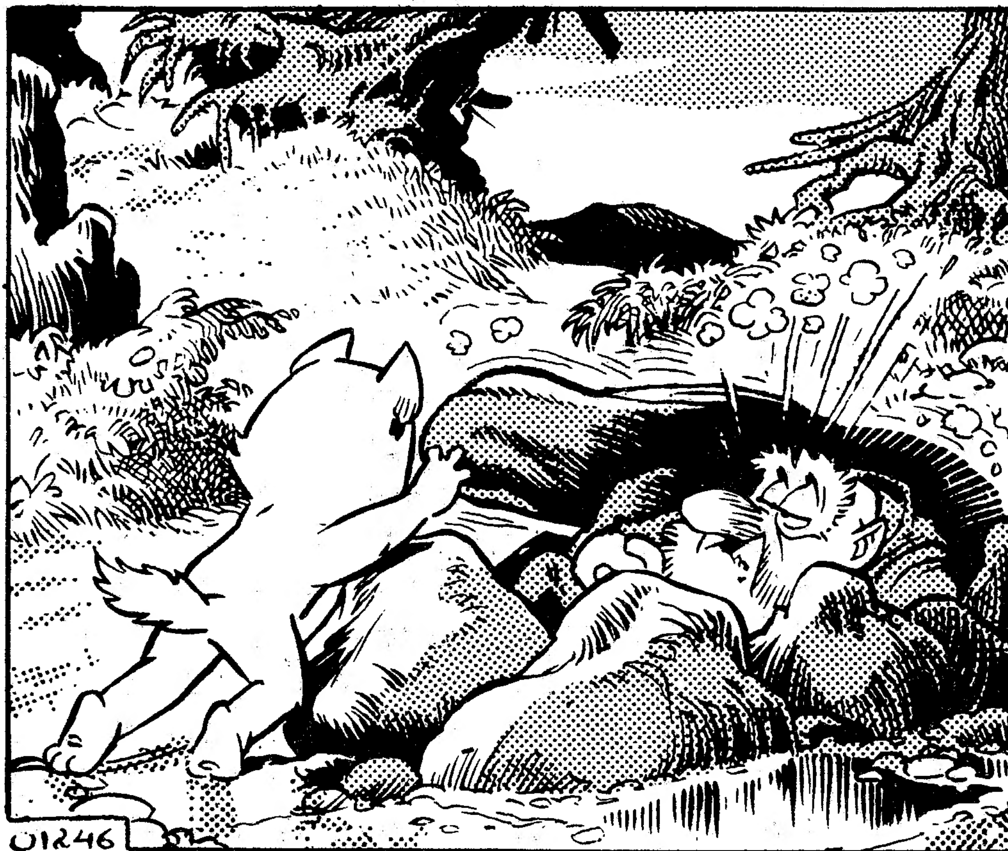

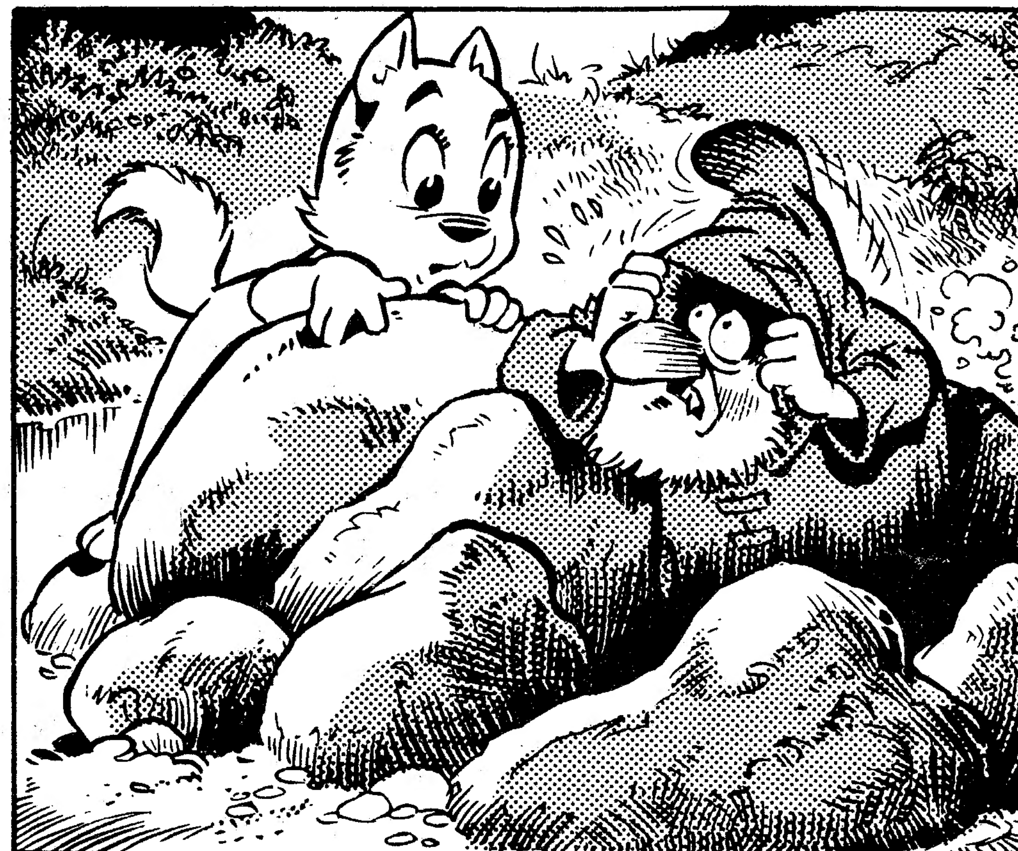
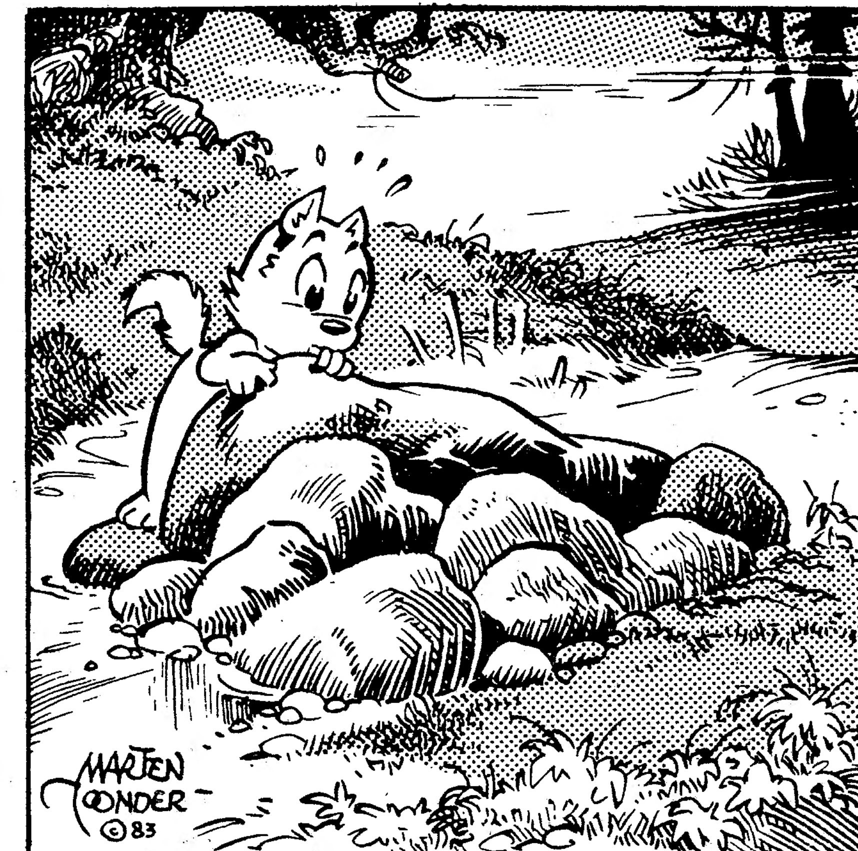

01245 "Wees maar niet bang", zei Alexander Pieps. "Hier blijf ik niet, want ik ben op weg om naam te maken als natuurkundige; en daarvoor moet ik in een stad zijn. Een vooruitstrevende stad als Akel. Trouwens: ik heb haast, want ik moet er zijn voordat ik gepakt word".
Hij liep haastig verder, en Tom Poes keek hem verbaasd na.
"Wat zou hij bedoelen?", vroeg hij.
"Hij heeft natuurlijk iets op zijn geweten", zei de holbewoner smalend. "Ik ken dat type. Hij komt uit de stad, en daar heeft hij natuurlijk niet veel goeds geleerd. Alleen maar kwaaiïgheid".
"Maar daar was hij de assistent van een beroemd geleerde", protesteerde Tom Poes.
"Daar heb je het al!", riep de ander uit. "Wat leerde hij daar? In dat vak leer je alleen maar kwaaiïgheid. Je hoeft mij niks te vertellen. Laat hem maar gauw naar een stad gaan. Rommeldam of Akel, het is allemaal hetzelfde. Geef mij de echte natuur maar".
Met die woorden trok hij zich terug in zijn woning en Tom Poes liep schouderophalend verder.
"Wat kan Pieps nu op zijn geweten hebben?", vroeg hij zich af. "Hij heeft zijn ontslag genomen, en daar steekt toch geen kwaad in? Dit is een vrij land".
Op dat moment werd zijn aandacht getrokken door een stapel stenen die aan de kant van de weg lag. Zo te zien lagen ze daar zoals ze al eeuwen gelegen hadden. Maar toch was er iets vreemds aan, want er stegen vreemde, ronkende geluiden uit op.
"Daaronder zit iemand die moeilijkheden heeft", mompelde Tom Poes. "Zeker beklemd geraakt of zo".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

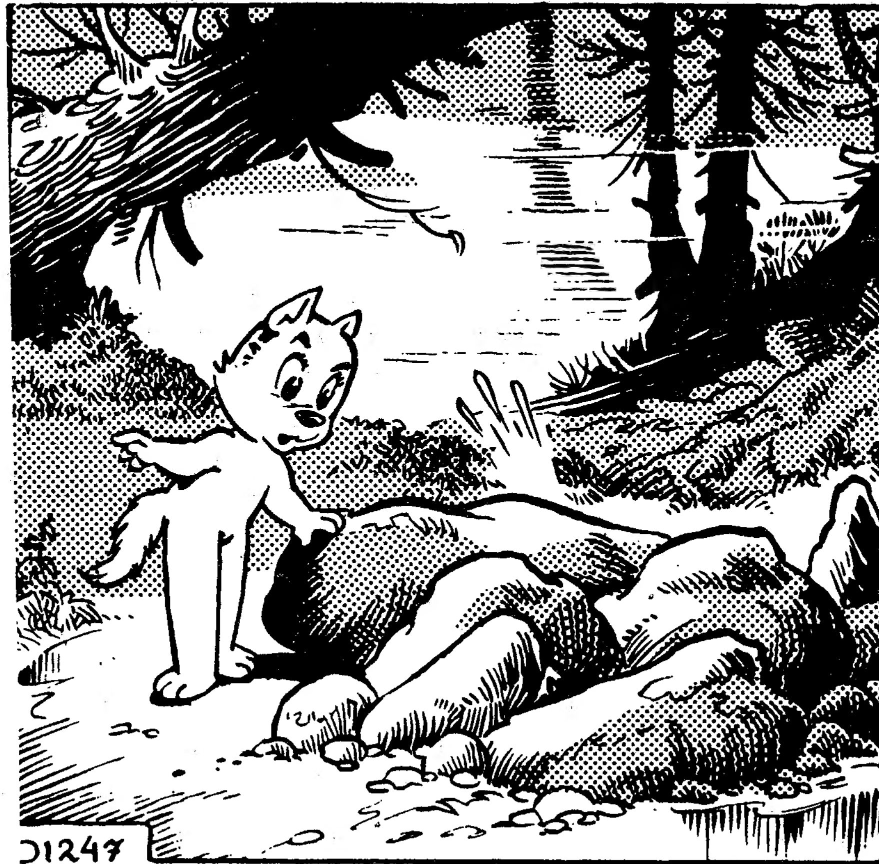

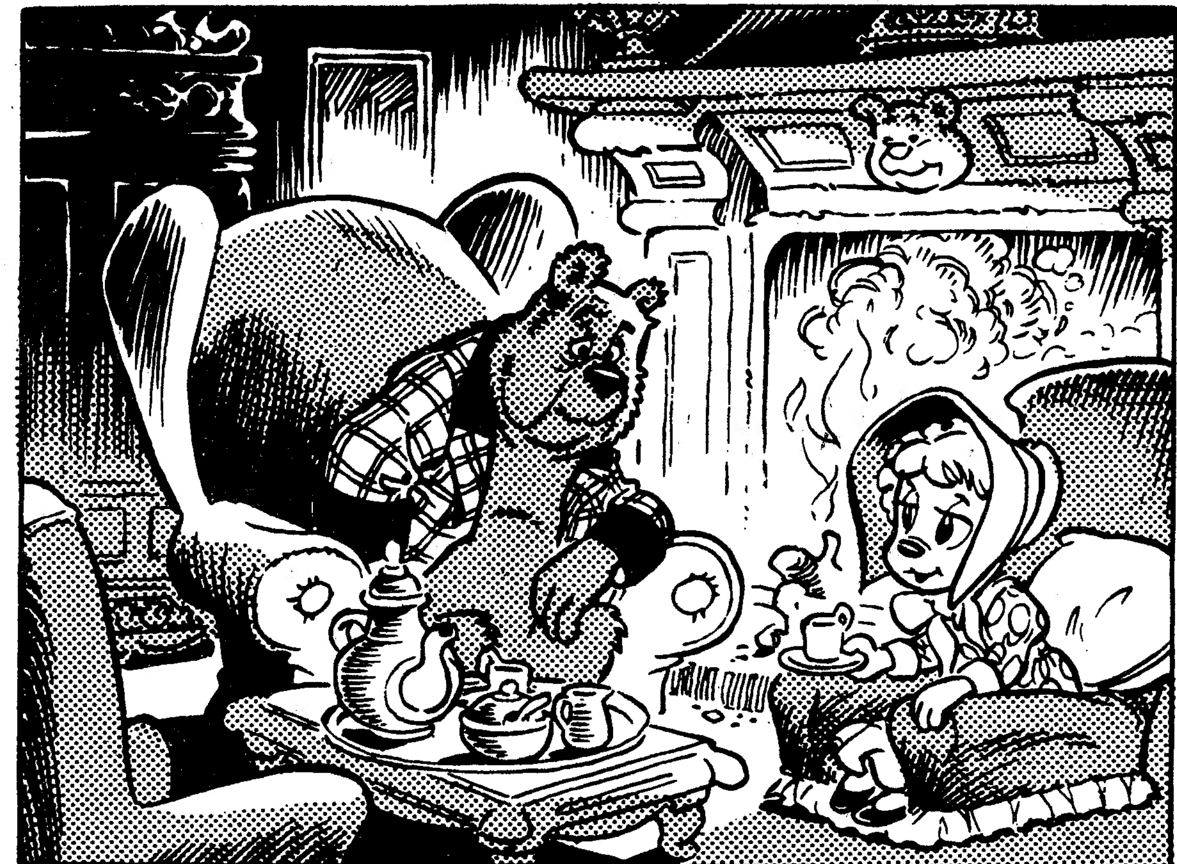
01246 Het geronk onder de steen ging over in gefluit en gepiep, en Tom Poes besloot te kijken of hij soms hulp kon bieden. Hij begon aan het bovenste rotsblok te trekken en te rukken, totdat er beweging in kwam en het ten slotte met een doffe dreun op de grond viel.
Hij had gelijk gehad: er bevond zich inderdaad iemand onder, die in diepe slaap gedompeld was, en die daar nu met een gesmoorde kreet uit ontwaakte.
"Niet doen! Niet doen!", riep hij uit.
Het was een klein ventje, dat ontdaan overeind sprong en aan zijn pij begon te rukken, terwijl het Tom Poes met schrikogen aankeek.
"Je hoeft niet bang te zijn", zei Tom Poes sussend. "Ik wilde je alleen maar helpen. Wie ben je?"
"Smoor", mompelde het kereltje. "Van de stam der Iepekrieten".
Met die woorden trok hij de kap van zijn kledingstuk over het hoofd, en tot grote verbazing van Tom Poes werd hij daardoor plotseling onzichtbaar.
"Ik kan het daglicht niet verdragen", verklaarde zijn stem klagend tussen de stenen. "Daarom slaap ik totdat het donker is. Vannacht ga ik een plek in het Westen zoeken waar een raffel is. Daar ga ik werken aan aanzien en macht. Dat kan ik, want ik heb een spalt".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01247 "Hm", zei Tom Poes. "Werken aan aanzien en macht, hè? Smaken verschillen. Maar het Westen is gemakkelijk te vinden. Als je deze weg afgaat kom je vanzelf in de stad Rommeldam, en die ligt erg westelijk; vlak bij de zee. Daar zullen ze ook wel een raffel hebben, al weet ik niet wat dat is".

"Goed!", riep het onzichtbare ventje uit. "Help me dan die steen er weer op te leggen, want ik moet slapen totdat het donker wordt".

Tom Poes gehoorzaamde, en toen het rotsblok weer op zijn plaats lag liep hij verder.

"Zo beleef je nog eens wat, als je een lange wandeling maakt", sprak hij bij zichzelf. "Pieps heeft ontslag genomen en is op weg naar Akel. Hij was op de vlucht; daar had die holbewoner gelijk in. En zo'n dwerg die zich onzichtbaar maakt omdat hij het daglicht niet kan verdragen, ontmoet je ook niet alle dagen. Heer Ollie zal het wel interessant vinden, als ik het hem vertel".

Dat was natuurlijk mogelijk; maar op dat moment had heer Bommel meer belangstelling voor zijn buurvrouw, die langs was gekomen om een kopje koffie te drinken.

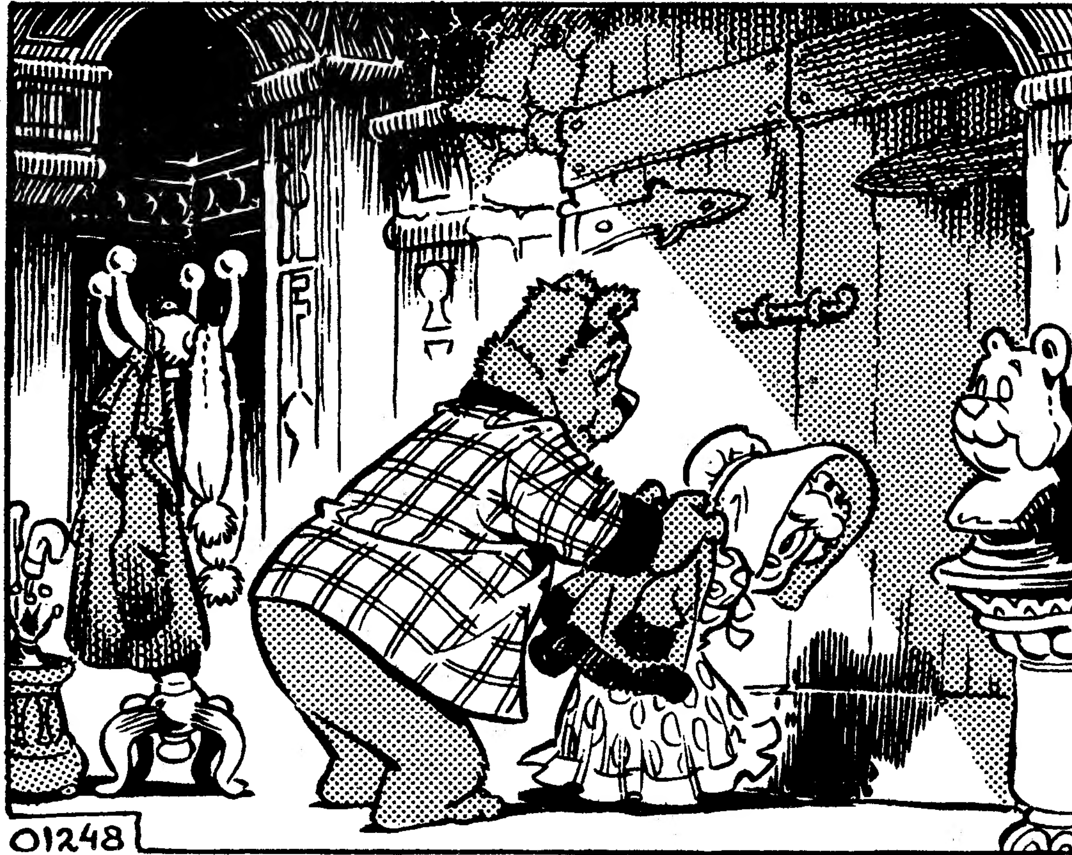
"Ik vind, dat je er een beetje pips uitziet, Ollie", zei juffrouw Doddel. "je moet op je gezondheid letten, hoor".

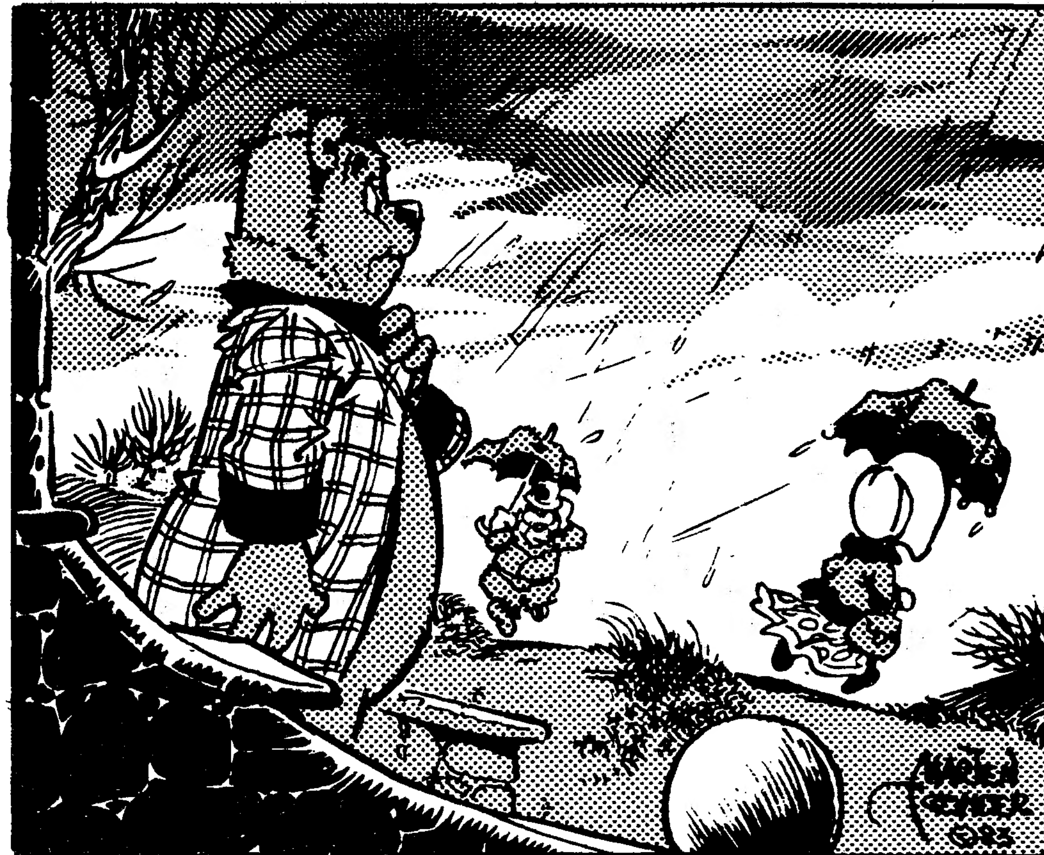
"Maar dat doe ik toch?", vroeg heer Bommel verrast. "Lekker bij de warme haard in een gemakkelijke stoel, terwijl buiten de winter raast . . ."

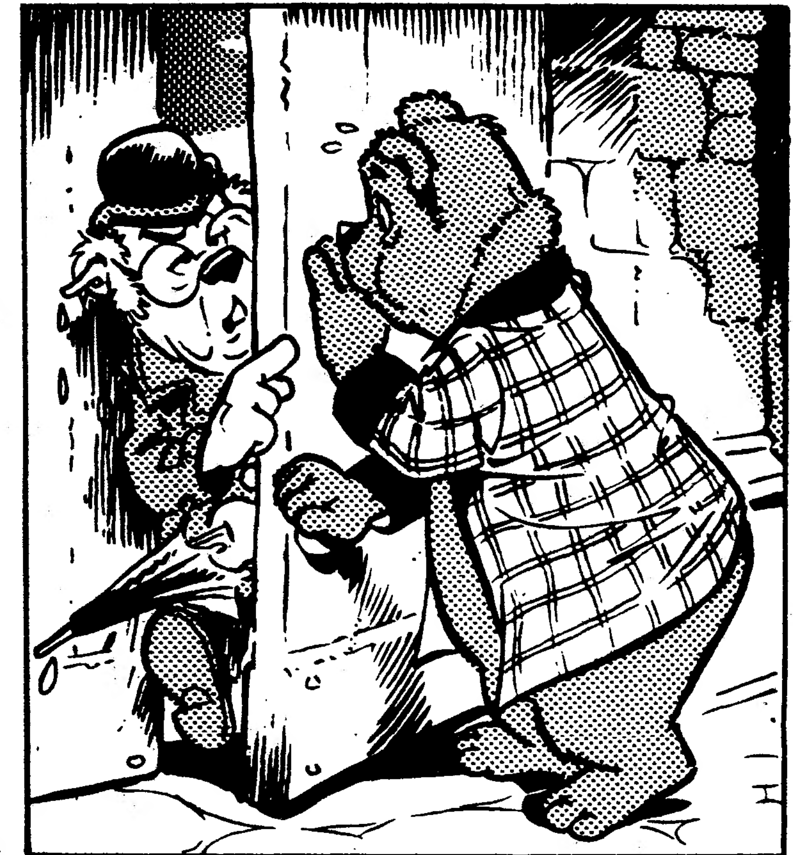
"Maar je hebt zo weinig beweging", onderbrak het vrouwtje. "Het zou goed voor je zijn bezigheden te hebben. Het is zonde dat je al je gaven zo voor je houdt, want je kunt zo veel".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

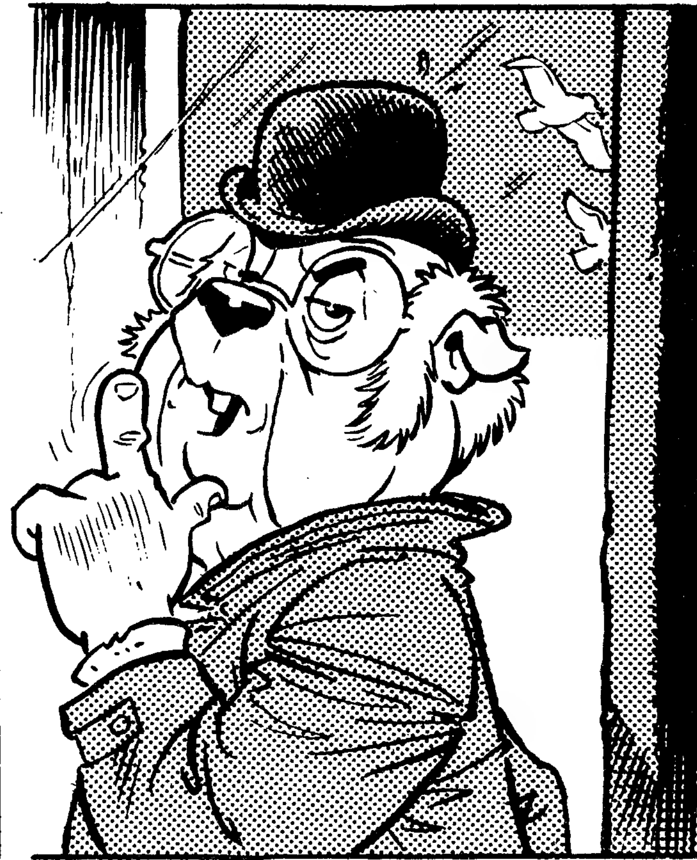
01248 Toen heer Ollie zijn buurvrouw uitliet was hij vol gedachten, zodat hij haar wat afwezig in haar mantel hielp.
"Vindt u, dat ik niet genoeg doe?", vroeg hij. "Ik heb dat ook wel eens gedacht. Maar dan vroeg ik me af: Wat? Ik doe in stilte al zoveel..."
"Je bent veel te stil", zei Doddeltje. "Niemand weet hoeveel goeds je voor de stad doet. Mevrouw Prikgaren vroeg me laatst nog wat je eigenlijk uitvoerde, en toen zei ik, dat ze nog wel eens raar zou opkijken, als je aan het werk ging."
Met die woorden stak ze haar paraplu op, omdat het was gaan regenen, en spoedde zich naar huis. Heer Bommel keek haar een poosje peinzend na, maar omdat hij de ambtenaar eerste klasse zag aankomen trok hij zich haastig terug om de deur te sluiten. Hij was echter te laat, want reeds had de heer Dorknoper zijn voet naar binnen gestoken.

"Een ogenblikje", sprak hij door de deuropening. "Ik moet even met u spreken, meneer Bommel. Nee, schrikt u maar niet; het is niet ambtshalve. Gewoon een waarschuwing. Er dreigen namelijk moeilijkheden."
"Moeilijkheden?", herhaalde heer Ollie met een bang voorgevoel.
"Ja", beaamde de ander. "De gemeente Akel maakt aanspraak op alle landerijen die buiten de stad Rommeldam liggen. Dus ook op de uwe."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

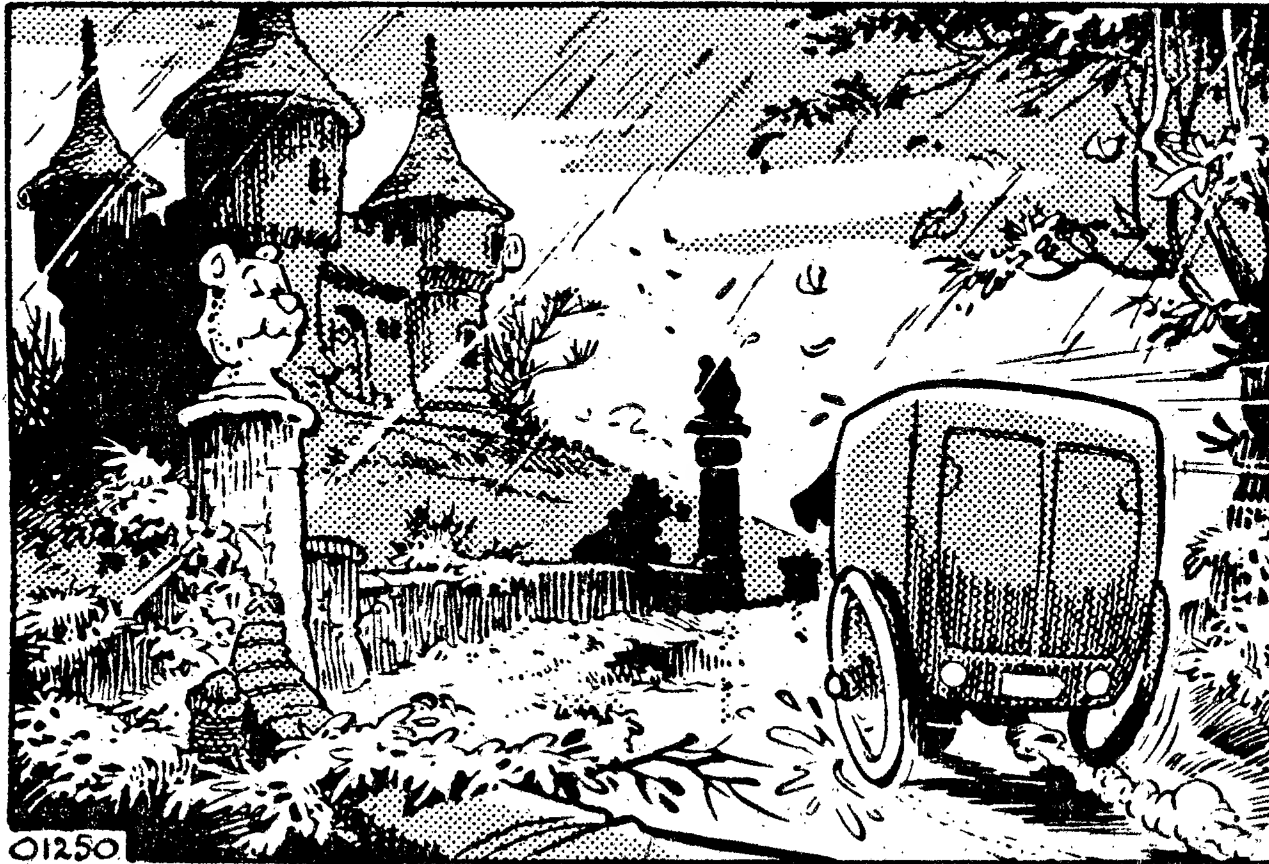

01249 Heer Bommel liet de deur los, zodat de ambtenaar Dorknoper kon binnentreden en er een vochtige windvlaag door de hal joeg.
"Aak-Akel?", stamelde hij. "Wil die stad Bommelstein hebben?"
"Alle landerijen buiten de stad Rommeldam", herhaalde de beambte. "Er hebben verkiezingen in Akel plaats gevonden, en nu heeft de Sofpartij daar de meerderheid. Ze eisen alle grootschalige buitengoederen op, en grondbezit zal tot de top belast worden".
"W-wat betekent d-dat?", vroeg heer Ollie, die een koude rilling over zijn rug voelde lopen.
"Dat betekent dat de belasting nogal de hoogte in zal gaan", verduidelijkte de ander. "Ja, daar staat u van te kijken, zie ik. U denkt wel eens dat het hier al bont genoeg is, maar wij zijn werkelijk de kwaadsten niet. Gaat u maar na: grondbelasting, vermogensheffing en weeldebelasting tot 99 procent. Maar er bestaat in Akel een sociale voorziening voor minvermogenden; laat u dat een troost zijn".
"D-dat gaat toch zo m-maar n-niet?", bracht heer Bommel er met moeite uit. "Doet de overheid dan niets? Ik bedoel . . . ik eis bescherming, bedoel ik".
"O, zeker", gaf de heer Dorknoper toe. "We laten niet over ons lopen. We zullen ferm voor onze rechten opkomen, zei de burgemeester. We staan pal voor onze burgerij en we zullen krachtig protesteren, met alle beschikbare middelen. Hard tegen hard, als het moet. Ik wilde u alleen maar even waarschuwen. Kom, ik moet weer verder. Goede middag".
Hij verwijderde zich haastig, en heer Ollie keek hem met lege ogen na.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01250 Het valt te begrijpen dat heer Ollie moeite had het gehoorde te verwerken. Hij knoopte een das om en sjokte naar het stenen muurtje dat zijn oude slot beschermde.

"Dit is te erg", mompelde hij, terwijl hij er verslagen op leunde. "Zo wordt men dus van huis en haard beroofd door een vijandige stad, die een grootschalige heer tot minvermogende slaat. Maar dat kan ik toch niet nemen? Ik moet iets doen; dat zei Doddeltje ook al. Mevrouw Doddel, bedoel ik. Maar wat?"

Op dat moment werd hij opgeschrikt door het remmen van een voertuig, dat voor hem stilstond.

"Hebt u wellicht der Pieps gezien?", vroeg professor Prlwytzkofski, zich naar buiten buigend.

"Pieps?", herhaalde heer Bommel. "IK weet niet... Ik heb mijn hoofd bij ergere dingen, bedoel ik".

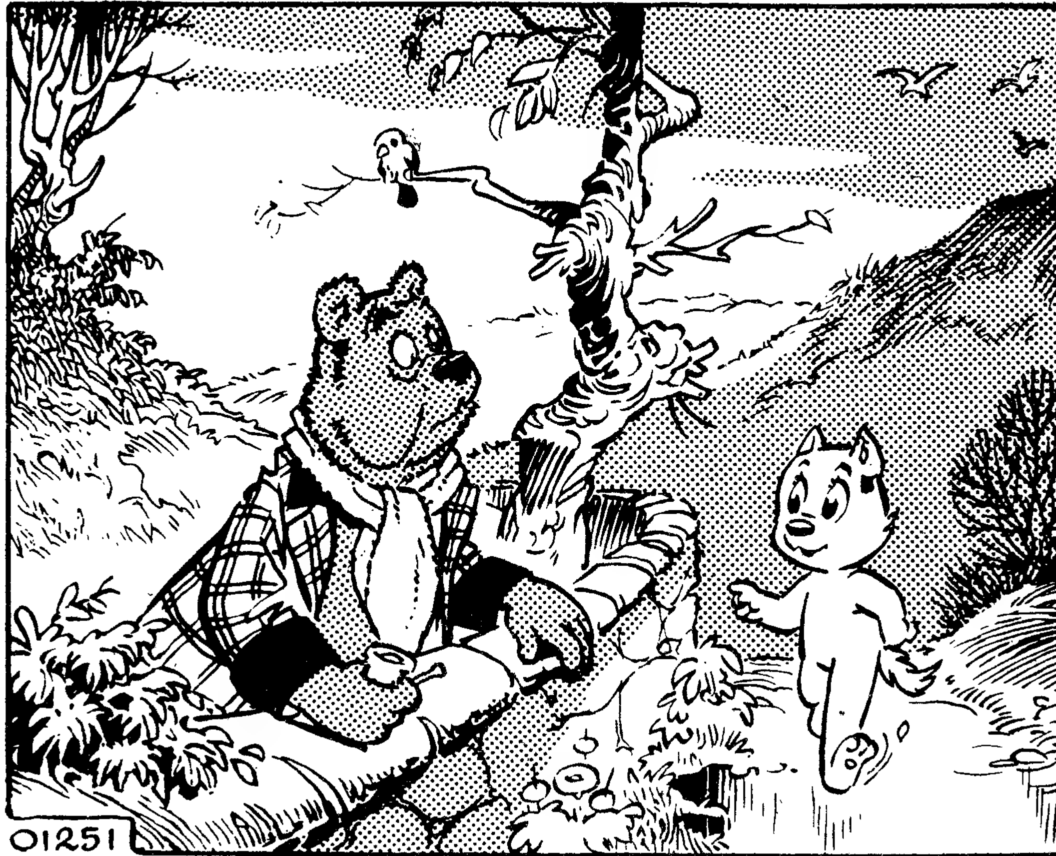
"Dat is ja niet mogelijk!", riep de geleerde uit. "Der assistent Pieps heeftafgedankt en hij is voortgegaan met mijn bester klammerhaak; een dubbelknijpijzer! Hij is een luisboep! Maar ik zal hem vatten. Der goede dag".

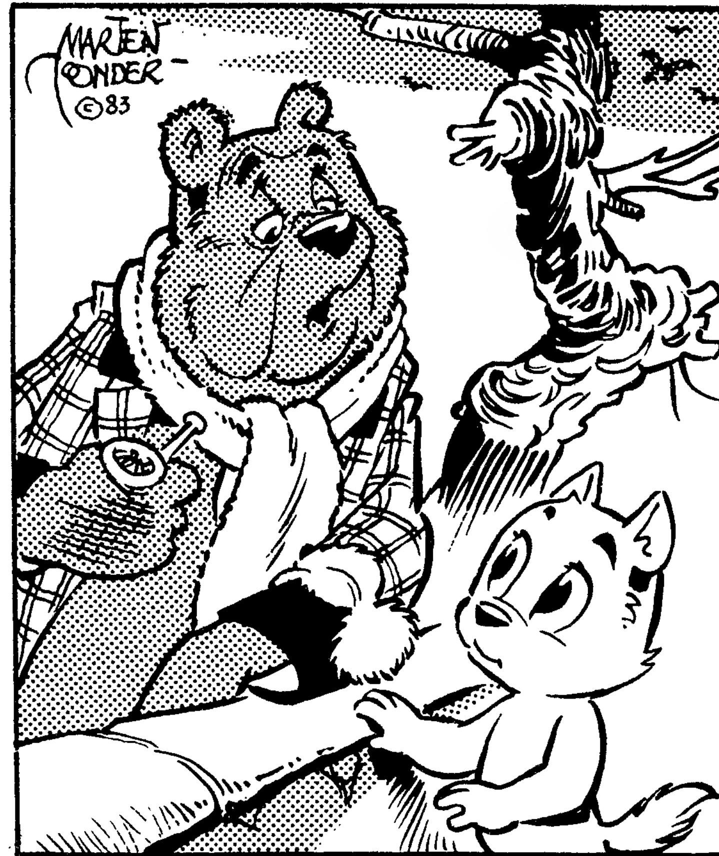
Hij gaf gas en verdween ronkend over de heuvel.

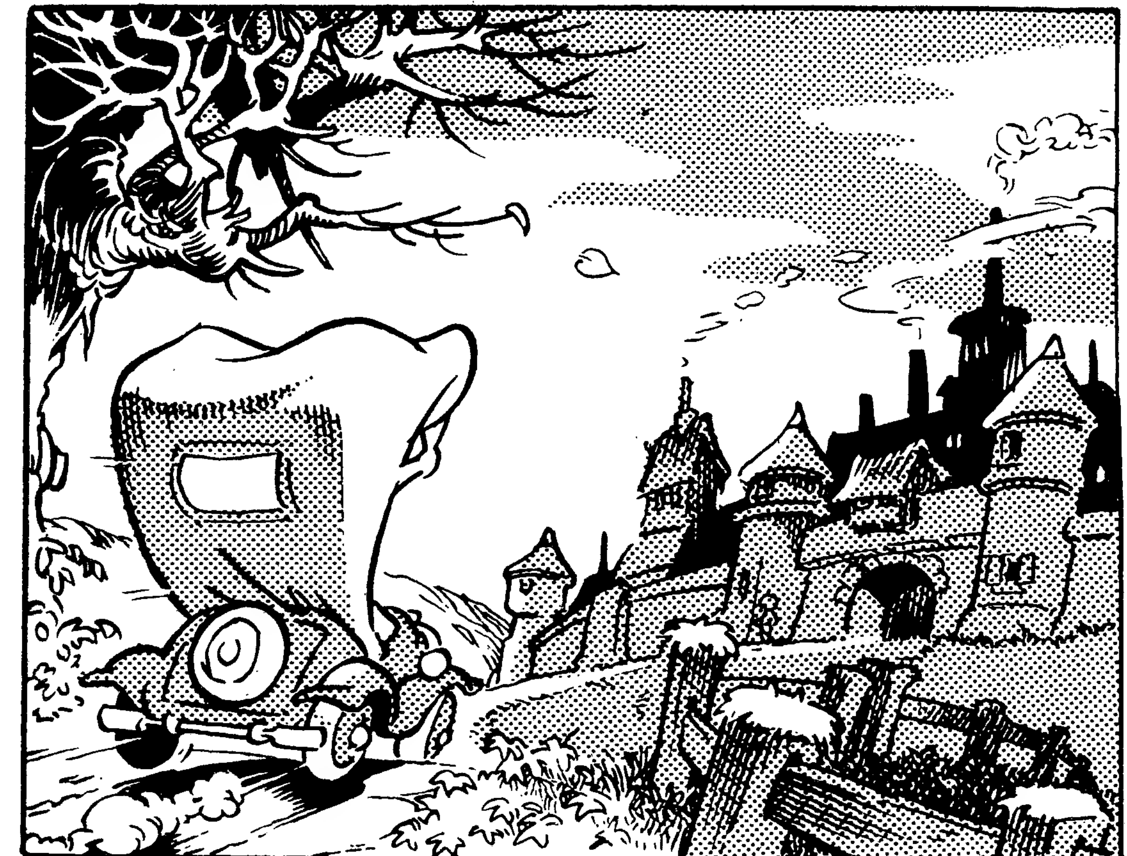
"Waar men zich al niet druk over maakt", mompelde heer Ollie bitter. "Zo heeft een heer niet eens tijd over zijn verval na te denken. En wie roept daar nu weer om me?"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01251 Toen hij zijn naam hoorde roepen, keek heer Bommel zoekend rond, totdat hij Tom Poes van de andere kant zag naderen.

„Ik heb een paar rare ontmoetingen gehad, heer Ollie", zei die. „Eerst met..."

„Daar ben je dan eindelijk!," riep de aangesprokene uit. „Ik heb je juist nodig, want ik sta met mijn voorvaderlijk slot voor een duister dal in mijn bestaan, dat elk ogenblik dicht kan klappen als ik geen stappen neem. Maar Doddeltje zegt, dat ik al mijn gaven voor me houd omdat ik veel te bescheiden ben, zodat ik niet weet wat ik moet doen."

„Hm, dat is moeilijk," gaf Tom Poes toe. „Maar weet u wie ik tegen kwam? Pieps! Die heeft zijn ontslag genomen en is op weg naar Akel om..."

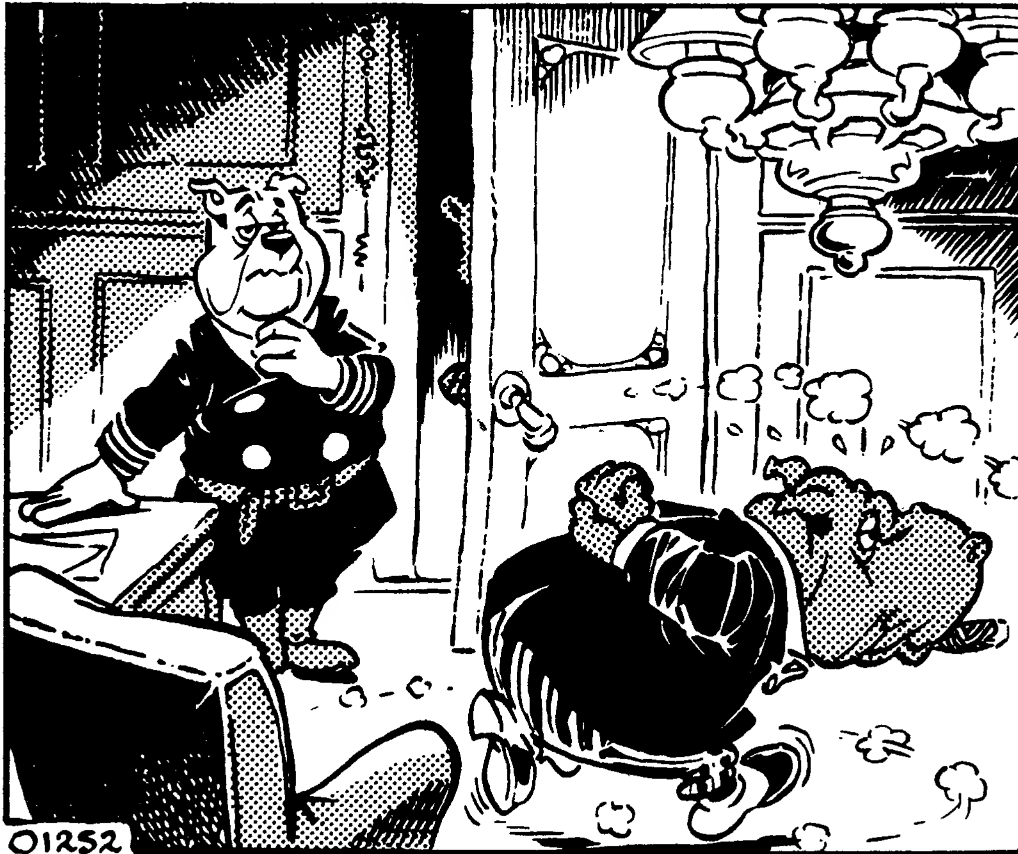
„Dat weet ik; dat weet ik", onderbrak heer Bommel hem ongeduldig. „De professor zit achter hem aan wegens de diefstal van een haakijzer. Je moet me niet steeds in de rede vallen, want de toestand is ernstig, jonge vriend! Het gaat om een plaats in het Oosten, die Akel heet, en die mij alles wil afnemen omdat mijn schaal te groot is."

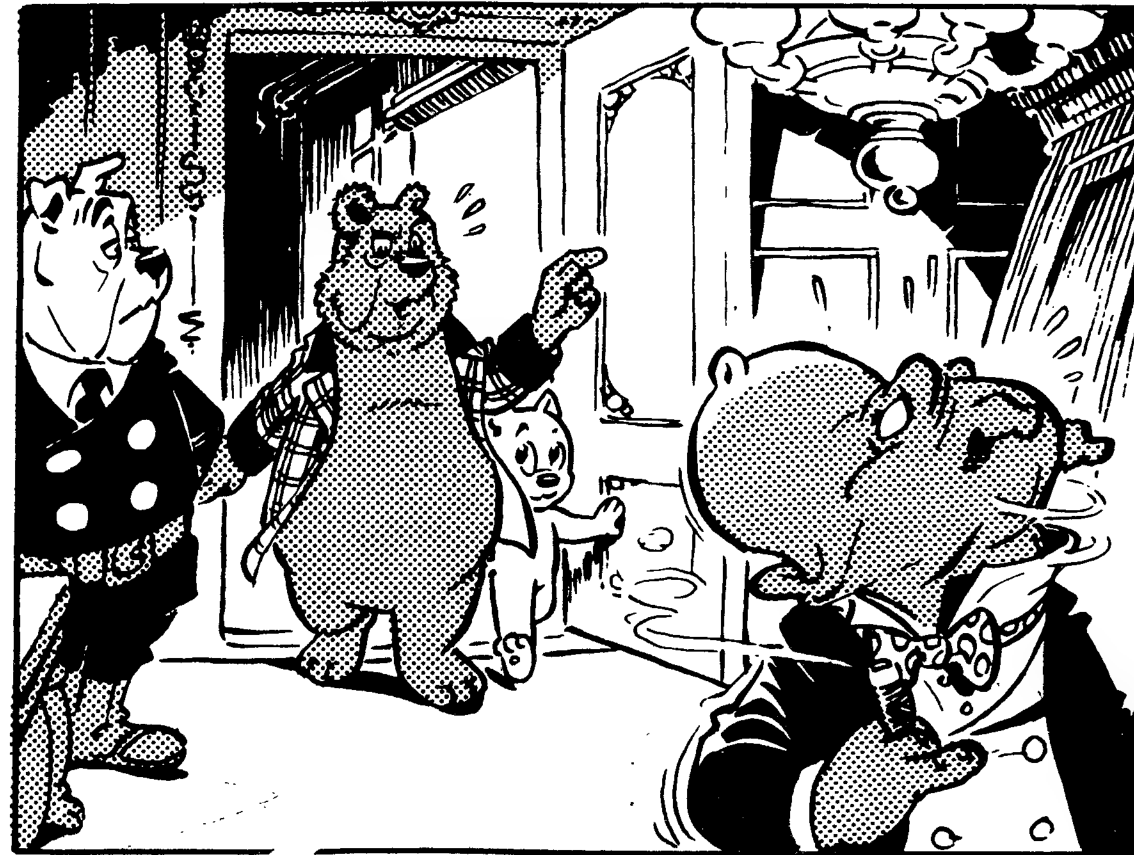
Daarop vertelde hij in korte trekken wat de ambtenaar Dorknoper hem gezegd had, en hij besloot: „Ik kan dat natuurlijk niet laten passeren, zodat ik onmiddellijk naar de stad moet om hulp te halen bij de burgemeester, die toch weer niets kan doen. Of weet jij misschien iets beters?"

Dat wist Tom Poes niet, en zo waren ze even later op weg naar Rommeldam. Onder het rijden kreeg heer Ollie het verhaal van het onzichtbare ventje onder de stenen te horen. Maar hij was zo verdiept in zijn eigen zorgen, dat het de vraag is of hij er iets van begreep.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

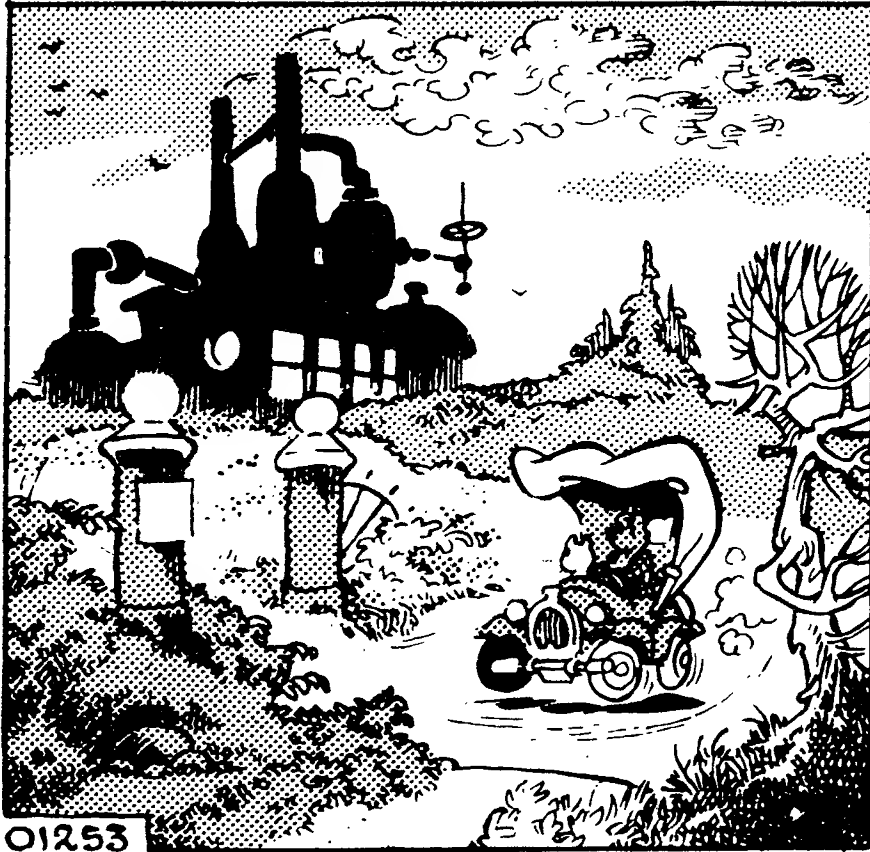

01252 De burgemeester was niet minder bekommerd dan heer Bommel. Hij ijsbeerde in vervallen houding door zijn vertrek, terwijl commissaris Bulle Bas bij de deur stond te tobben.
"De toestand is ernstig", mompelde de magistraat. "Ik heb al een brief aan die nieuwe burgemeester van Akel geschreven, waar hij van zal rillen en beven, maar intussen moeten de poorten gesloten worden, Bas. Gesloten en streng bewaakt. Ik reken op je. We moeten niet terugdeinzen voor geweld, als het om onze vrijheid gaat. Alle manschappen op de been, Bas!"
"Ik heb er niet veel", zei de politiechef met dunne stem. "Wegens bezuiniging ingekrompen, weet u wel? Maar ik zal Snuf en Kloppers met slagwapens uitrusten..."
Voordat hij verder kon gaan werd de deur geopend en stapte heer Ollie de kamer in.
"Ik eis bescherming tegen de vijand", sprak hij dringend. "Daar heb ik belasting voor betaald. Niet voor de vijand, maar voor de bescherming, bedoel ik. Die slaat me op de zenuwen, want ik wens niet door een Sofpartij ingelijfd te worden. Hoewel geld geen rol speelt".

Burgemeester Dickerdack keek hem vermoeid aan en schudde het hoofd. "Nee, voor geld is het te laat", gaf hij toe. "De overheid staat achter je, Bommel. We gaan de poorten sluiten en een strenge brief aan de inspecteur schrijven, met een vlammend protest. Ga rustig naar huis, en schik je in de omstandigheden".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

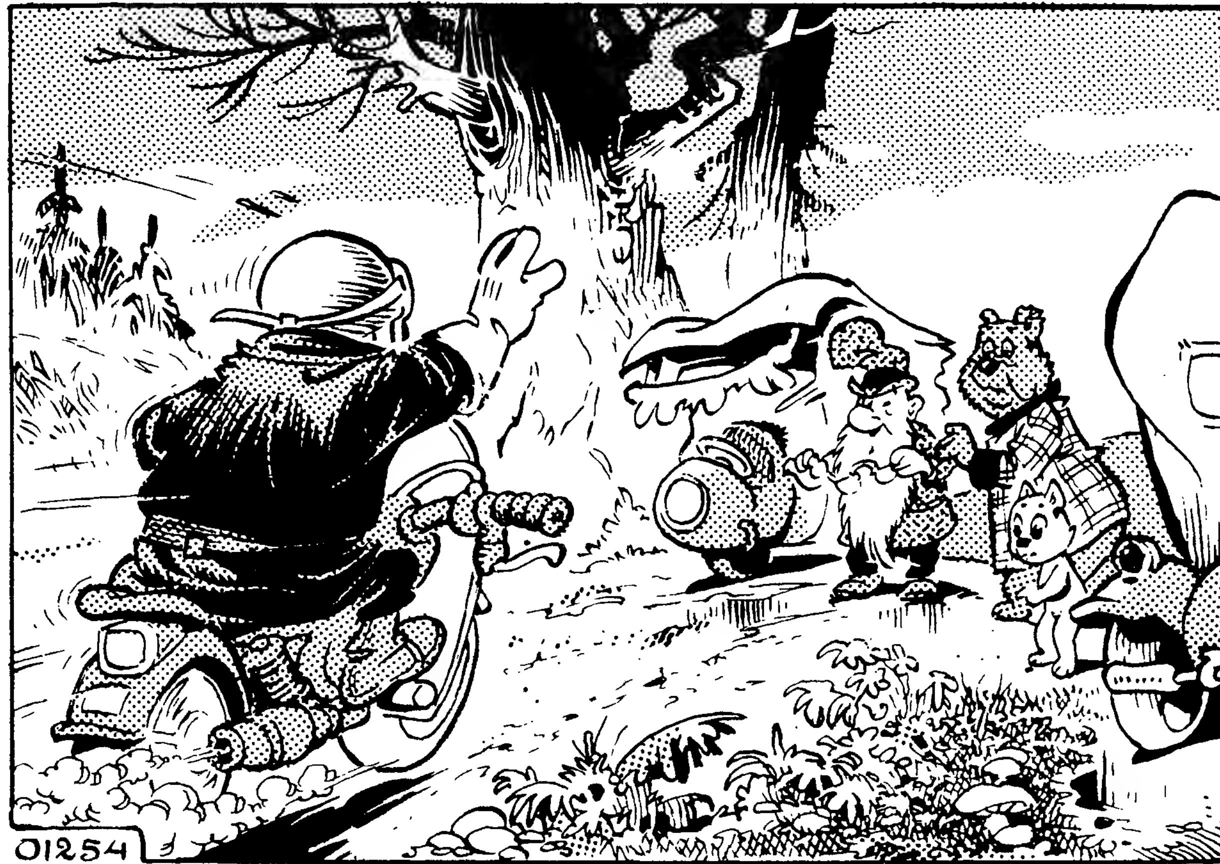

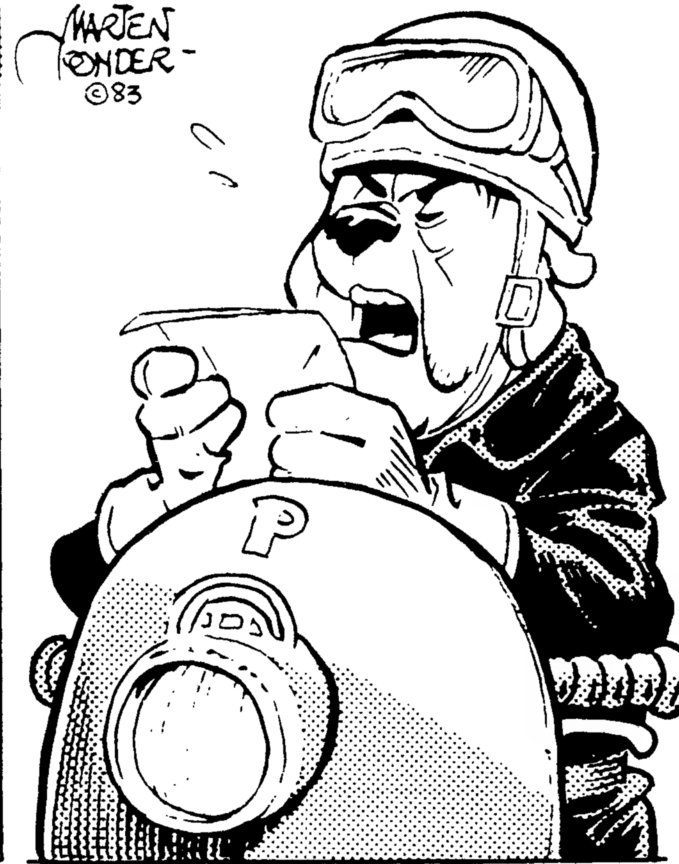
01253 "Net wat ik dacht", zei heer Bommel moedeloos. "De overheid kan niets doen. Ik moet zelf het roer in handen nemen. Desnoods gewapenderhand; als ik maar wist hoe. Zeg dan ook eens wat, jonge vriend. Kan je geen list bedenken, nu ik je nodig heb?"
"Nog niet", mompelde Tom Poes. "Maar ik gloof niet, dat gewapenderhand. . ."
"Juist!", riep heer Ollie uit. "Wapens!" Hij wierp het stuur om en reed de zijweg in, die naar het laboratorium leidde. "Dat brengt me op een idee. Kijk, daar in de verte woont de wetenschap. Misschien kan die helpen het gevaar te bezweren".
"Hm", zei Tom Poes. "De prof is achter Pieps aangegaan, dat vertelde u me zelf. Ik weet trouwens niet..."
Op dat moment zagen ze bij een kromming in de weg de driewieler van professor Prlwytzkofksi staan. De geleerde, die vergeefs probeerde de motor te starten, zag er uit het veld geslagen uit, zodat Tom Poes en Heer Bommel uitstapten om te vragen wat er gebeurd was.

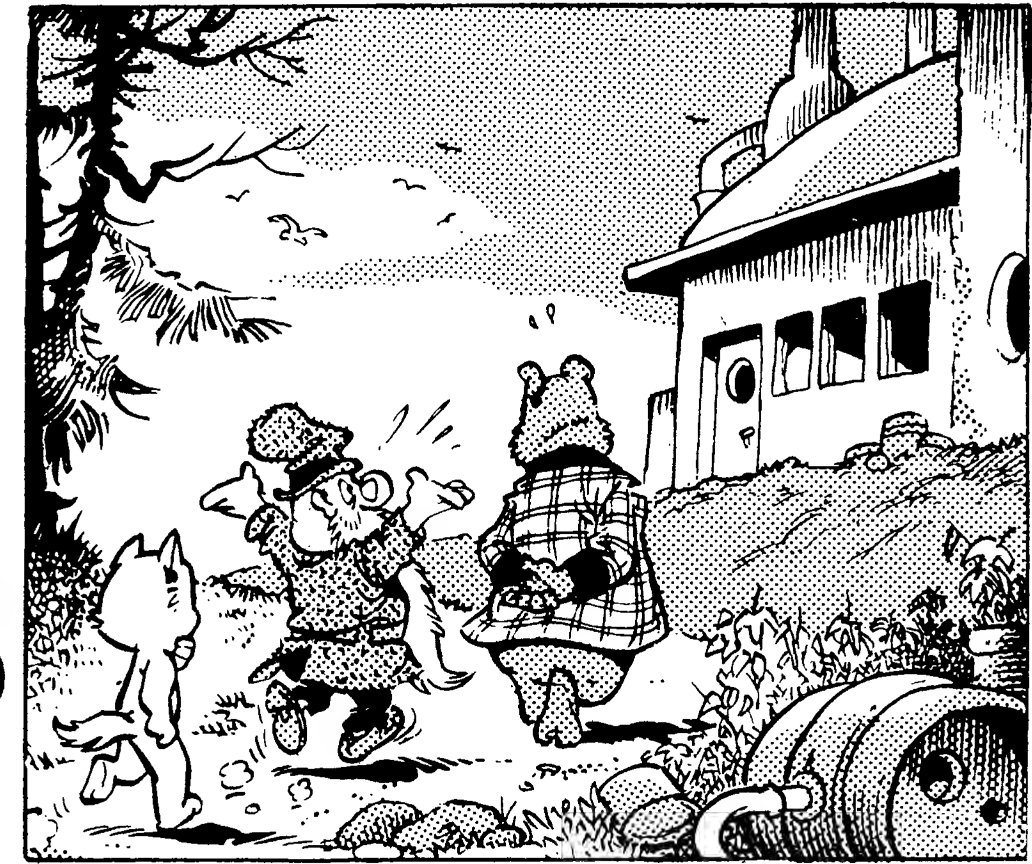
"Gebeurd?!', riep de hoogleraar opgewonden uit. "Alles! Ik ben naar Akel gevaren om der Pieps te vatten, die mijner knijpklammerhaak verstolen heeft. Maar voor der stedespoort ben ik wederhouden door Sofpolisisten. En waarom? Omdat ik gene papieren had, en naar der Pieps vraagde. Dat gesindel zei mij, dat der Pieps ener Akelaar was, en dat hij aangesteld worden is als Stedesgeleerde. Hij moet Akel paraat maken! Stelt uf zich dat voor, mijne herschappen: Pieps! Als stedesgeleerde! Ik heb recht hartelijk uitgelacht — en toen heeft het gepeupel mij en mijner krachtwagen misgehandeld, zodat der motor zich steeds verweigert".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

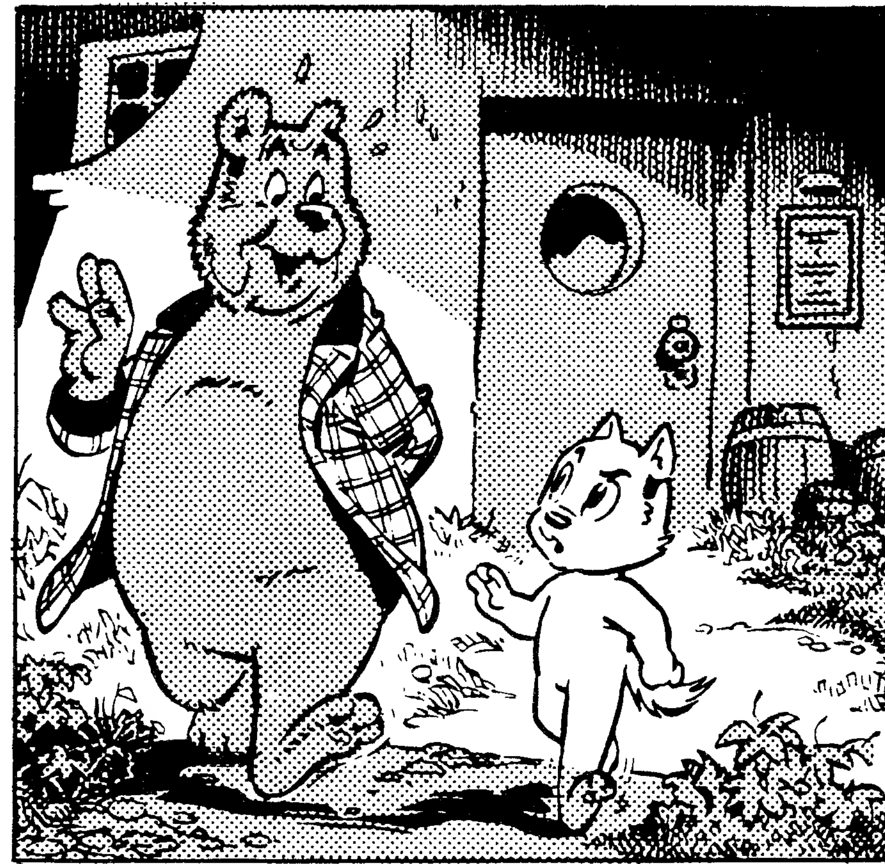
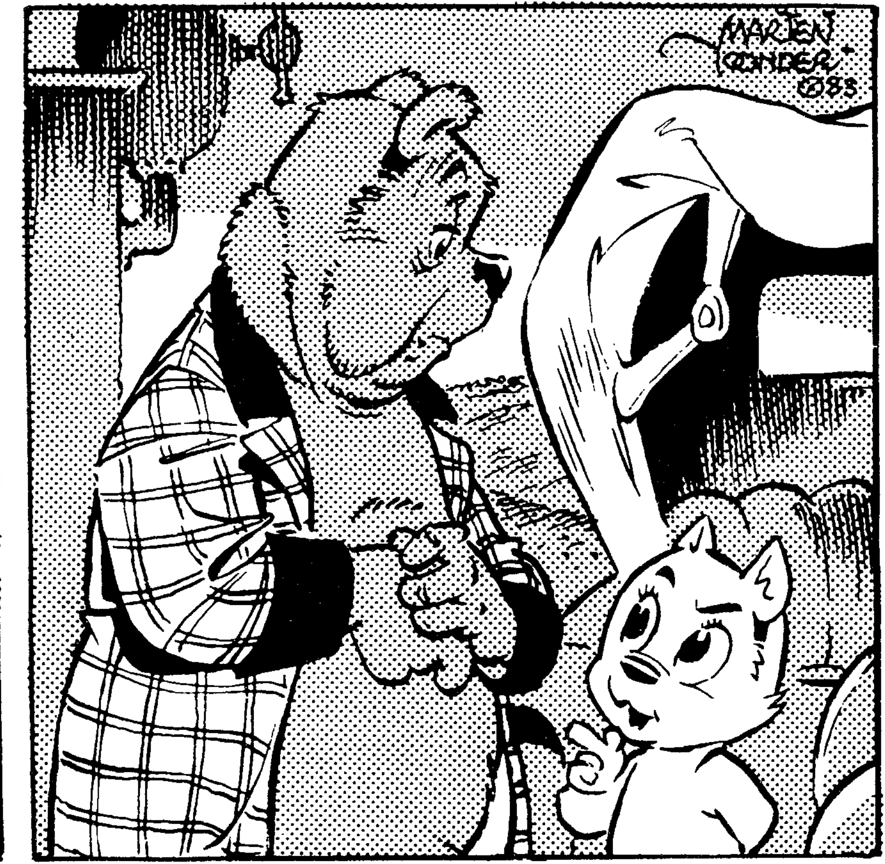
01254 Professor Prlwytzkofski's geneuzel werd overstemd door het gebrul van een snel naderende motor, en over de heuvel verscheen de commissaris van politie.
„Halt!", riep deze boven het gegier van zijn remmen uit. „Een ogenblikje!"
„Ja, bestemd!", tierde de geleerde. „Ik wens mij te verklagen over der assistent Pieps. Der heeft ja mijn bester klammerhaak verstolen..."
„Verstolen haken kunnen op het bureau worden aangegeven!", bulderde de politiechef. Toen bedacht hij zich en zette de motor af, zodat er stilte over het toneeltje viel.
„Ik heb hier een schrijven van burgemeester en wethouders", hernam hij met beheerste stem. „Een spoedopdracht voor het stadslaboratorium. De gemeente Stuipendrecht is onwettig ingelijfd door de stad Akel. Daardoor zijn ook Rommeldam en ommelanden in gevaar. De stad moet onmiddellijk in staat van paraatheid worden gebracht. Er moet een verdedigingswapen worden ontwikkeld, voordat het laboratorium door de Akelaars wordt bezet. Spoed is geboden, maar veel geld is er niet. Goede middag".
Hij trapte zijn motor weer aan en raasde voort.
„Een verdedigingswapen!" riep de hoogleraar, terwijl hij zich in wanhoop naar zijn werkplaats begaf. „Wat kan ik dan maken? Mijner dubbelknijpijzer is verstolen, mijner krachtwagen is misgehandeld, mijner assistent is verzwonden en ik, ongelukkige... Vrdamki njet paraatheid. Praw!"
„Als geld een rol speelt kan ik misschien helpen", zei heer Bommel sussend.

De geleerde lachte echter bitter, en Tom Poes, die achteraan liep, hield de pas een beetje in. Hij moest plotseling aan de dwerg denken die hij die ochtend ontmoet had.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

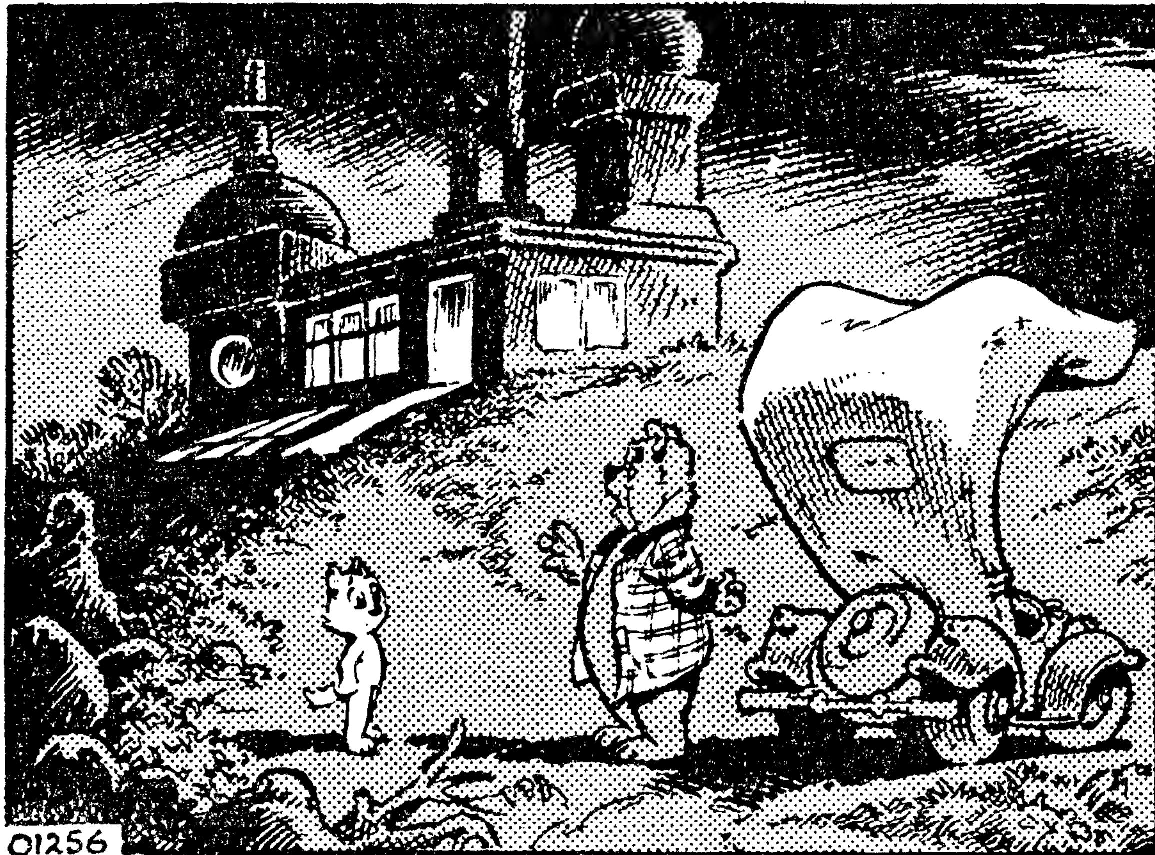

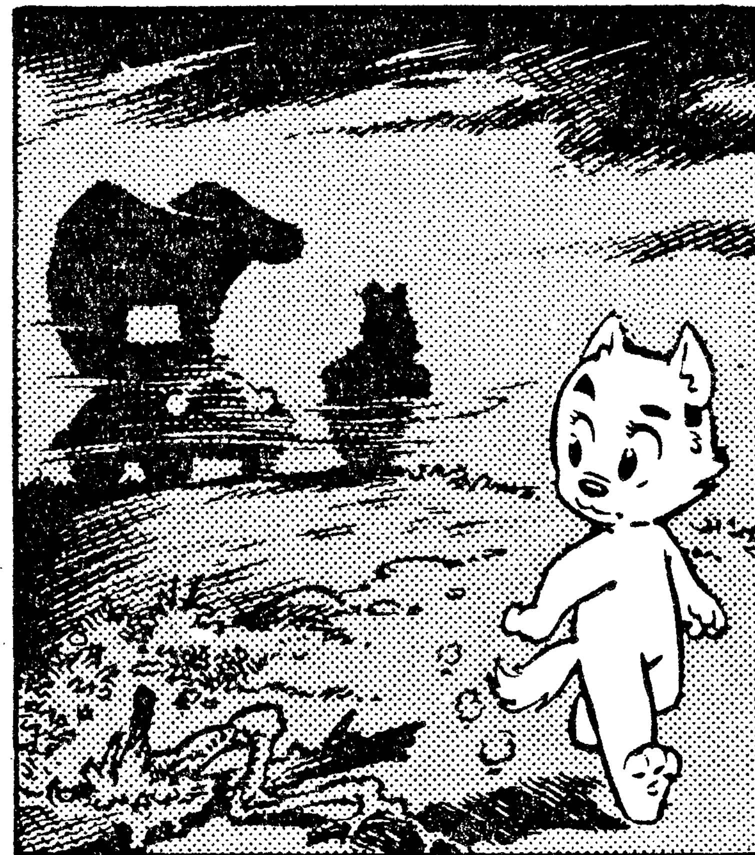
01255 De professor betrad zijn laboratorium en schoot een werkjas aan. "Geld speelt hier gener rolle", sprak hij, zijn mouwen opstropend. "Praw; als ik der paraatheid maken kan, bekom ik geld zoveel ik benodig. Maar wat moet ik daarstellen? Een sterker kruiderij met ramponeerkrachten of een explodiergasbomber..."
"Zoiets!" riep heer Ollie uit. "Iets sterks, als u begrijpt wat ik bedoel. Bommelstein staat op het spel, dat moet u wel bedenken. We moeten ons verdedigen!"
"Ener tranennevel?" vervolgde de geleerde die niet geluisterd had. "Ik moet mij wetenschappelijk beraden. Verlaat u mij, bid ik u".
Heer Ollie begreep dat hij te veel was, en hij verliet zwijgend de werkplaats.
"Hier moet gewerkt worden", verklaarde hij. "Spoed is geboden, en heer Plofski weet van aanpakken, zeg nu zelf. Ik voel me al veel veiliger, wat jij?"
"Hm", zei Tom Poes, "Ik weet niet. Wetenschap is tot alles in staat als het ontploffingen betreft. En ik hoop niet dat hij de dwerg ontmoet, die ik vanmorgen zag".

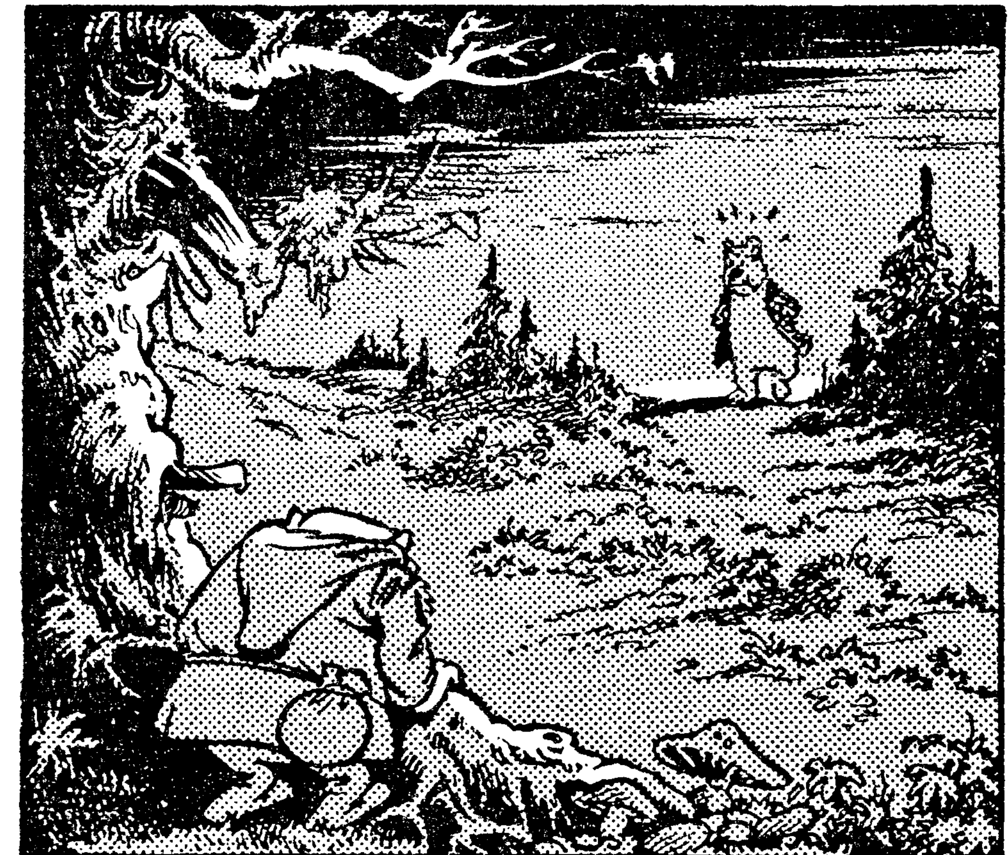
"Een dwerg?", vroeg heer Bommel verbaasd. "Hoor eens, jonge vriend; we praten over de verdegiging van mijn vaderstad tot de laatste tand en jij begint over een dwerg. Dat gaat te ver! Wat bedoel je eigenlijk?"
Tom Poes herhaalde zuchtend wat hij op de heenreis al verteld had, en hij besloot: "Die dwerg deugde niet. Hij kan aanzien en macht geven, maar hij kan het daglicht niet verdragen. Nu het donker wordt zal hij dus wel weer op weg gaan".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01256. Het verhaal van de dwerg die over aanzien en macht berschikte, maakte indruk op heer Bommel, zodat hij zich zwijgend naar de Oude Schicht begaf. De schemering begon reeds te vallen, en in het laboratorium gingen de lampen aan om de professor bij te lichten in het vervaardigen van verdedigingswerken. Heer Ollie stond een ogenblik stil om te luisteren naar het vallen van wetenschappelijk glaswerk en het gekletter van instrumenten, en toen nam hij een besluit.

"Ik ga nog niet naar huis", sprak hij. "Een wandeling zal me goed doen, want ik moet bewegingsbezigheden hebben en ik moet nadenken. Dat is mijn plicht omdat ik zo veel kan, in deze zware tijden. Ga maar lopen, dat is goed voor je".

Tom Poes begaf zich niet zonder ongerustheid op weg, en heer Bommel keek hem nadenkend na.

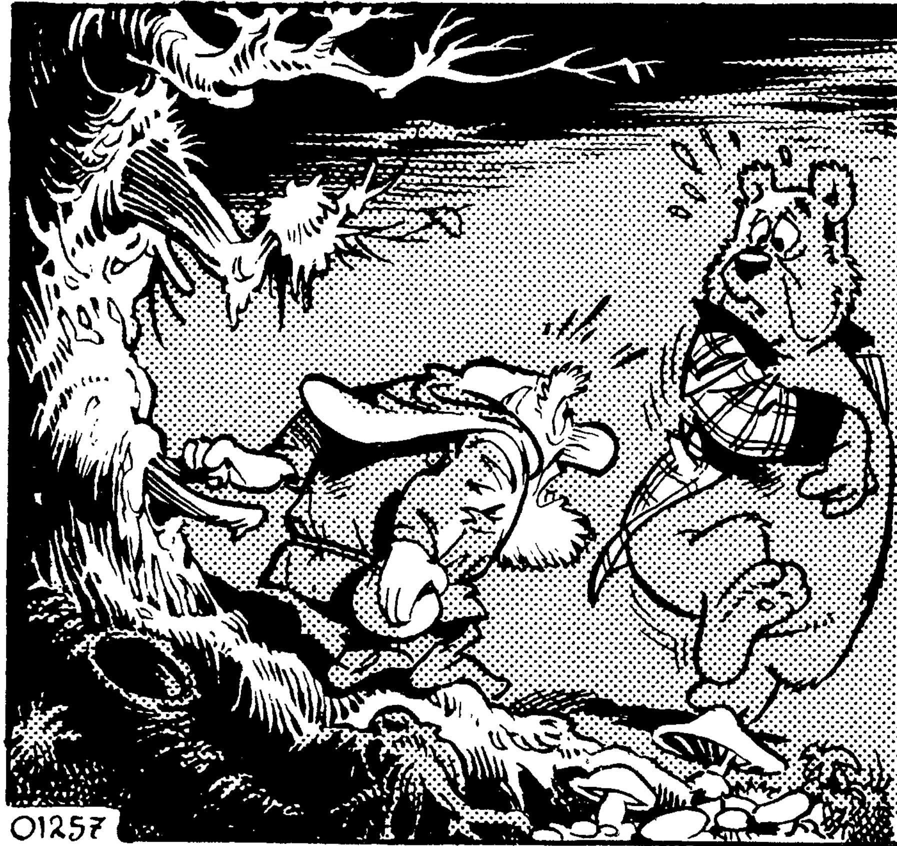
"De jonge vriend heeft gelijk", mompelde hij. "Dat ramploderen van heer Plofski is eigenlijk niets voor een heer. Maar wanneer ik aan de andere kant aan mijn voorvaderlijk slot denk, en aan al die weerloze burgers die op mij rekenen..."

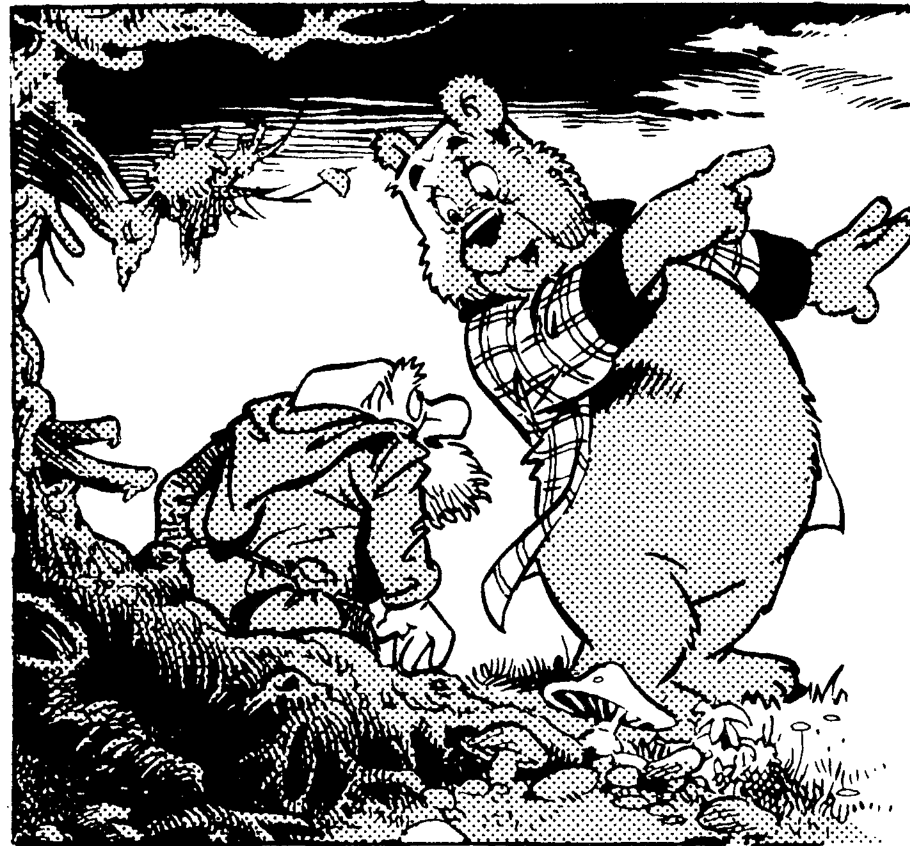
Hij schudde het hoofd en kuierde in diep nadenken over de verlaten heide.

"Maar zo'n dwerg deugt natuurlijk ook niet, als hij het daglicht niet kan verdragen", hernam hij tot zichzelf. "Het leven is moeilijk. Deugen die Akelaars, vraag ik me af? Inlijven is slecht; dat weet iedereen. Hier moet een halt geroepen worden, en wie kan dat beter doen dan ik? Ik mag mijn gaven niet voor me houden, zei Doddeltje. Mevrouw Doddel, bedoel ik. Ze zullen nog eens raar opkijken als ik aan het werk ga, zei ze; en daar houd ik me aan".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

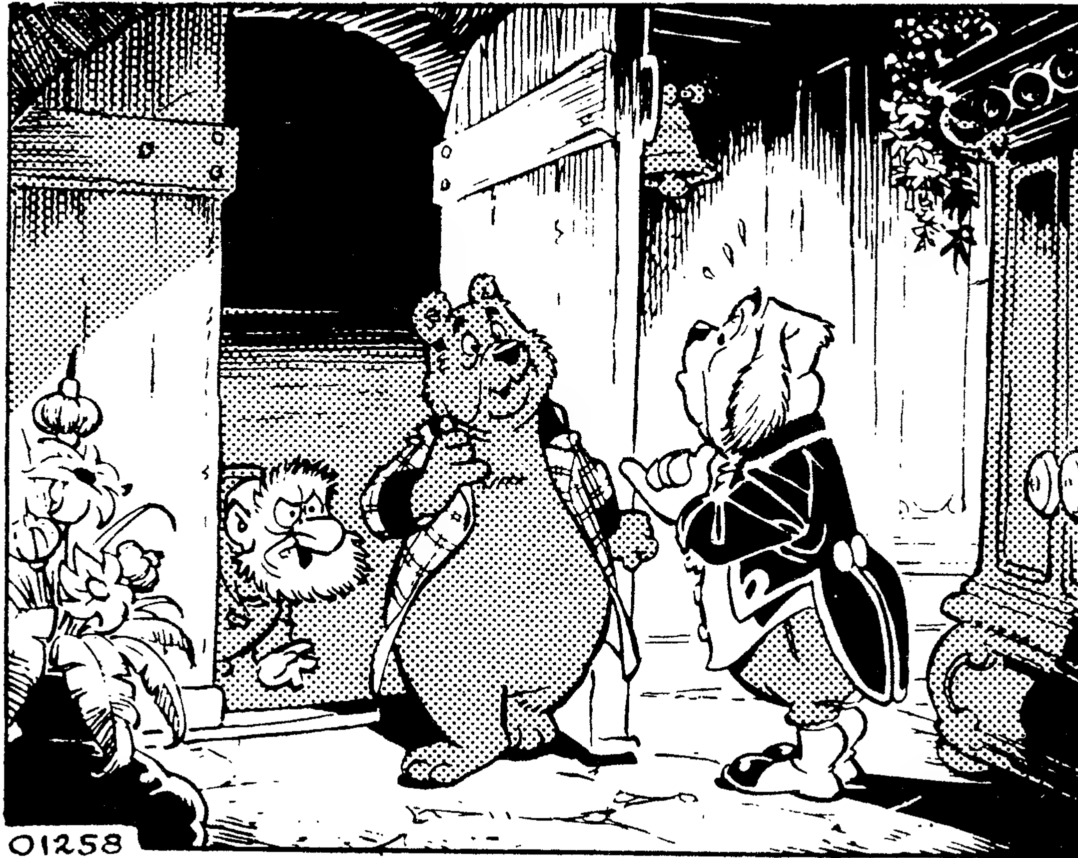

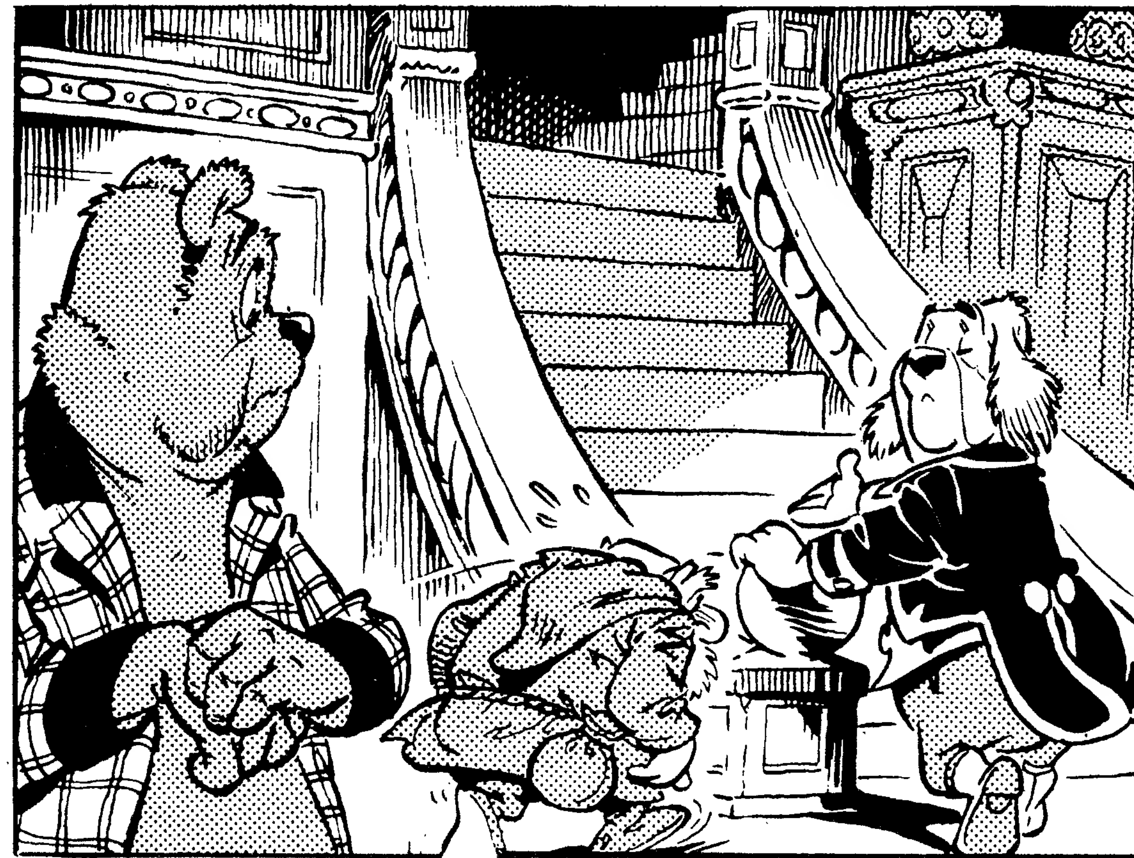

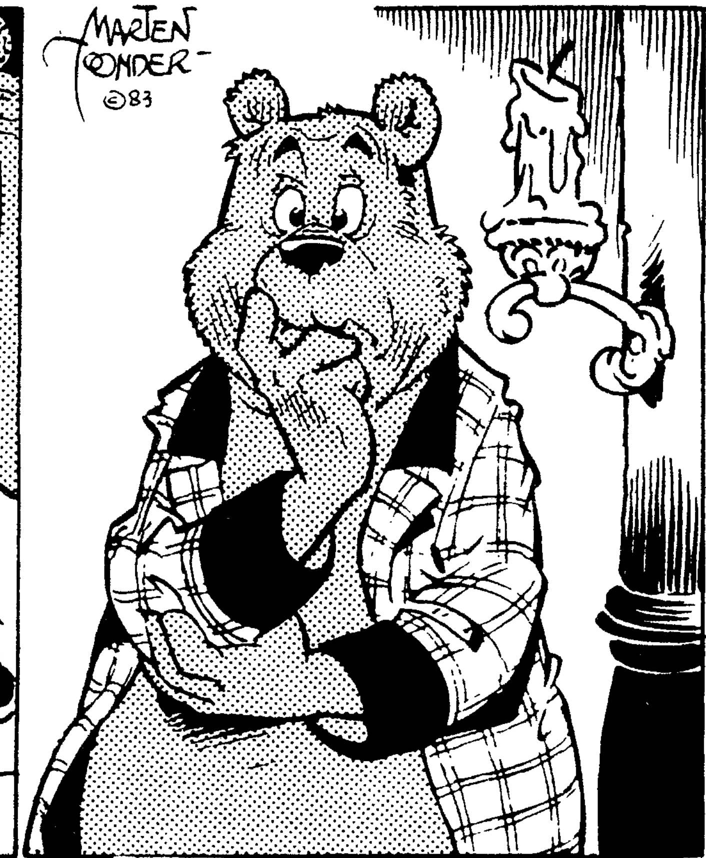

01257 — Zo denkende naderde heer Ollie een oude boom, die krom in het maanlicht stond, en hij schrok toen er plotseling een klein ventje tussen de wortels opdook.
"Is dit het westen?", vroeg het met een krakende stem.
"Eh.... Ja, dat geloof ik wel", zei heer Bommel. "Dat is te zeggen — dáár is de zon ondergegaan, en daar is de zee, als u begrijpt wat ik bedoel. Bij Rommeldam, bedoel ik. Moet u daar zijn?"
"Ik zoek een plaats waar ik mijn spalt kan laten werken", verklaarde de vreemdeling. "In het westen".
"O juist", hernam heer Ollie niet-begrijpend. "Wel; het is hier best mooi, maar als heer heb ik er een zwaar hoofd in, omdat men mij wil inlijven. En daar kan ik niet tegen met mijn teer gestel. Maar wat is een spalt?"
"Eén van de tweespalt", legde het kereltje uit. "Pulver heeft de andere, en ik de ene, want ik ben Smoor. Met een spalt weet je wat je doen moet om kracht te krijgen. Heel veel; meer dan een ander".
"Maar dat is precies, wat we hier nodig hebben!", riep heer Bommel uit. "Het is toevallig dat ik u nu juist ontmoet, terwijl de ogen van heel Rommeldam op mij gericht zijn. Kom maar mee, heer Smoor. Ik zal u naar mijn huis brengen, voordat het door Akel ingenomen wordt. Daar in de verte staat mijn auto".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

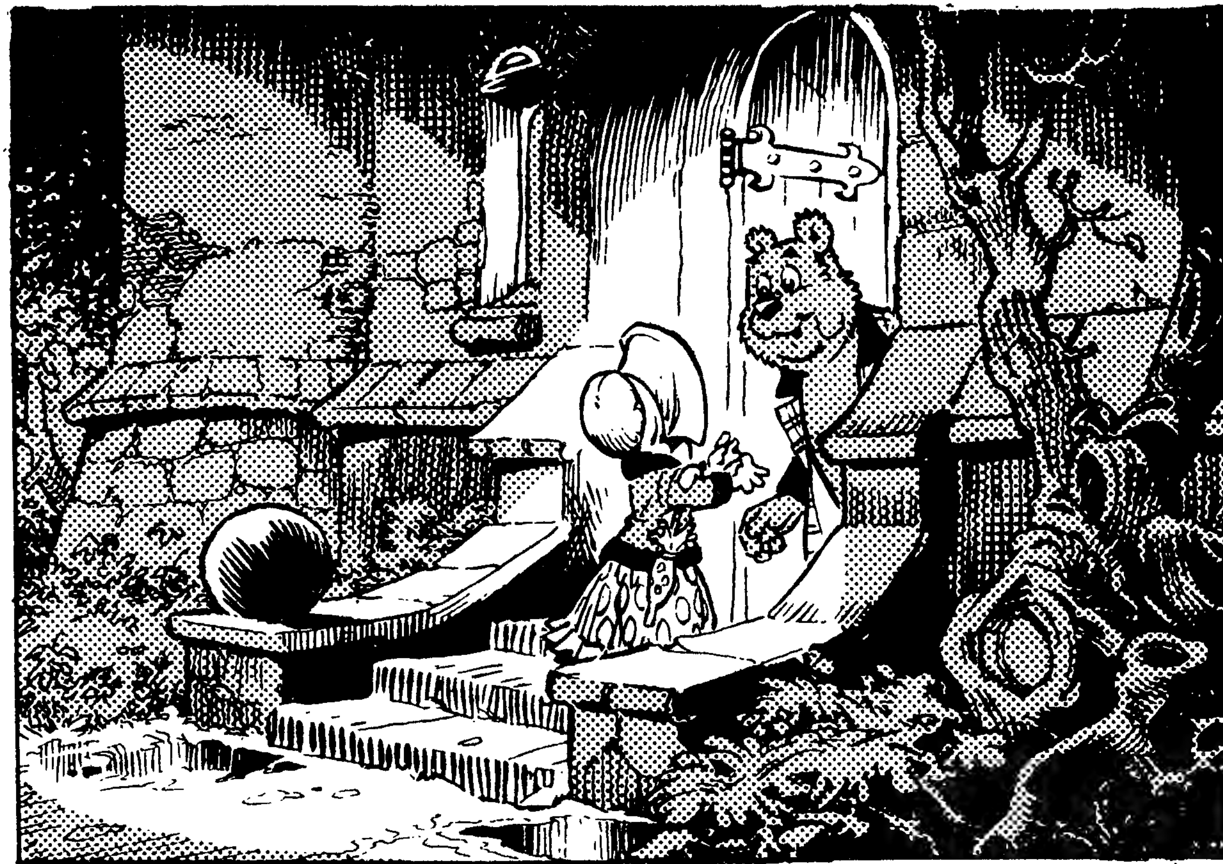
01258 — De bediende Joost haastte zich de deur te openen toen hij de Oude Schicht hoorde, maar hij trok de wenkbrauwen op toen hij het ventje zag, dat zijn meester vergezelde.
"Dit is heer Smoor", stelde heer Bommel voor. "Maak even een logeerkamer voor hem klaar, wil je? Het is een vreemdeling die het westen zoekt, zodat ik hem heb uitgenodigd om hier te slapen".
"Maar ik wil niet slapen!", riep Smoor uit. "Het is nacht, en dat is de tijd om te werken nu ik niet meer in de Nevelbergen ben. Dat zegt mijn spalt. Ik kan het daglicht niet verdragen".
Heer Ollie zette grote ogen op, maar met zijn gewone tegenwoordigheid van geest liet hij niets merken.
"O, eh... juist", zei hij. "Nu ja, wijs meneer de logeerkamer maar, Joost. Dan kan hij zich verfrissen voor het eten".
"Ik wil niet eten", mompelde de gast. "Ik wil een klam hebben om te kunnen werken. Dat zegt mijn spalt".
"Wilt u mij volgen?", vroeg Joost. "Deze trap op, met uw welnemen".
Smoor volgde hem zonder tegen te stribbelen, en liet heer Bommel vol gedachten achter.

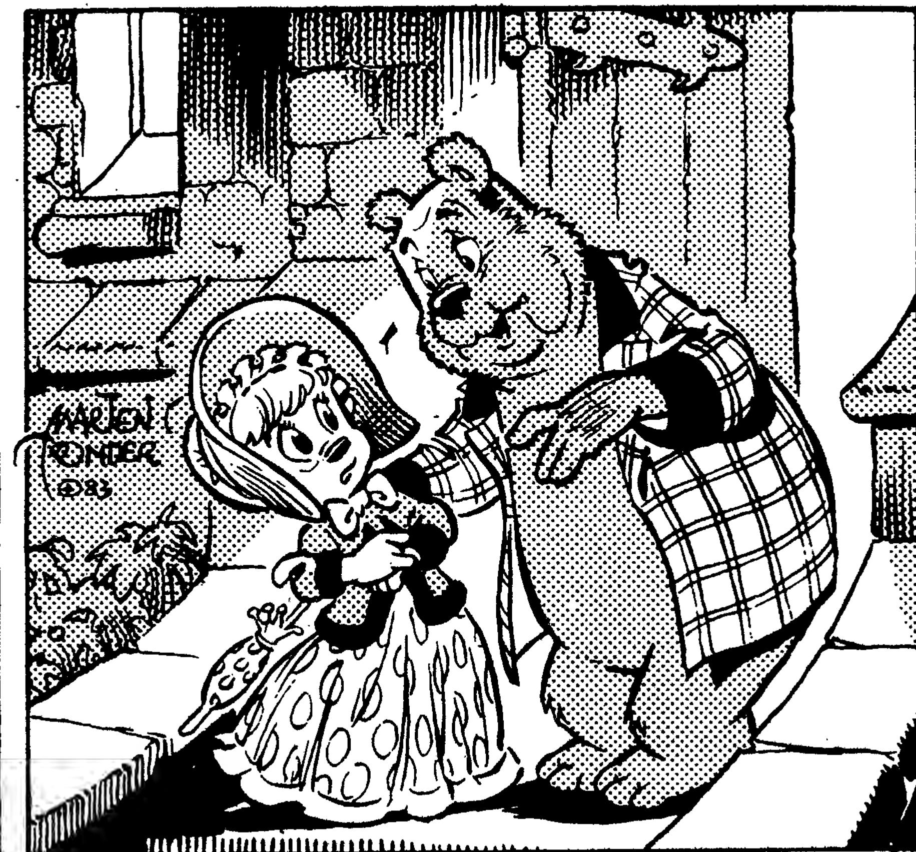
"Hij kan het daglicht niet verdragen", sprak deze stilletjes voor zich heen. "Maar dan... Het zal toch niet... Het zal toch niet de dwerg zijn, waar Tom Poes het over had? Ik moet iets doen, bedoel ik. Maar wat?"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

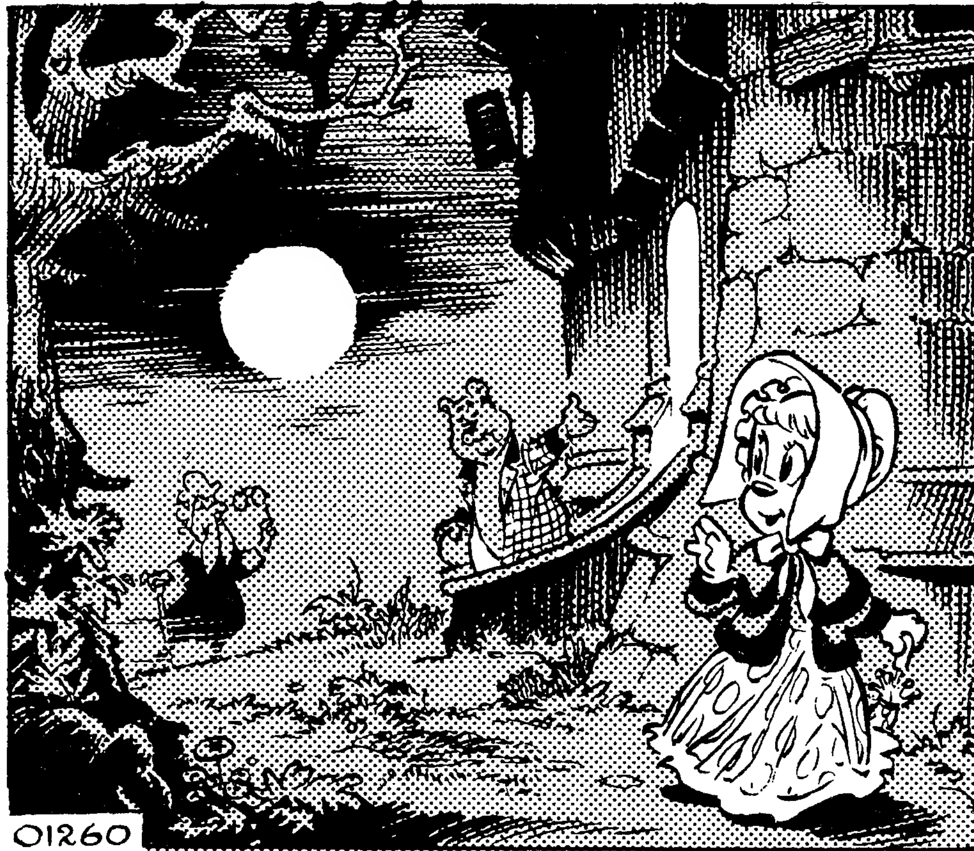

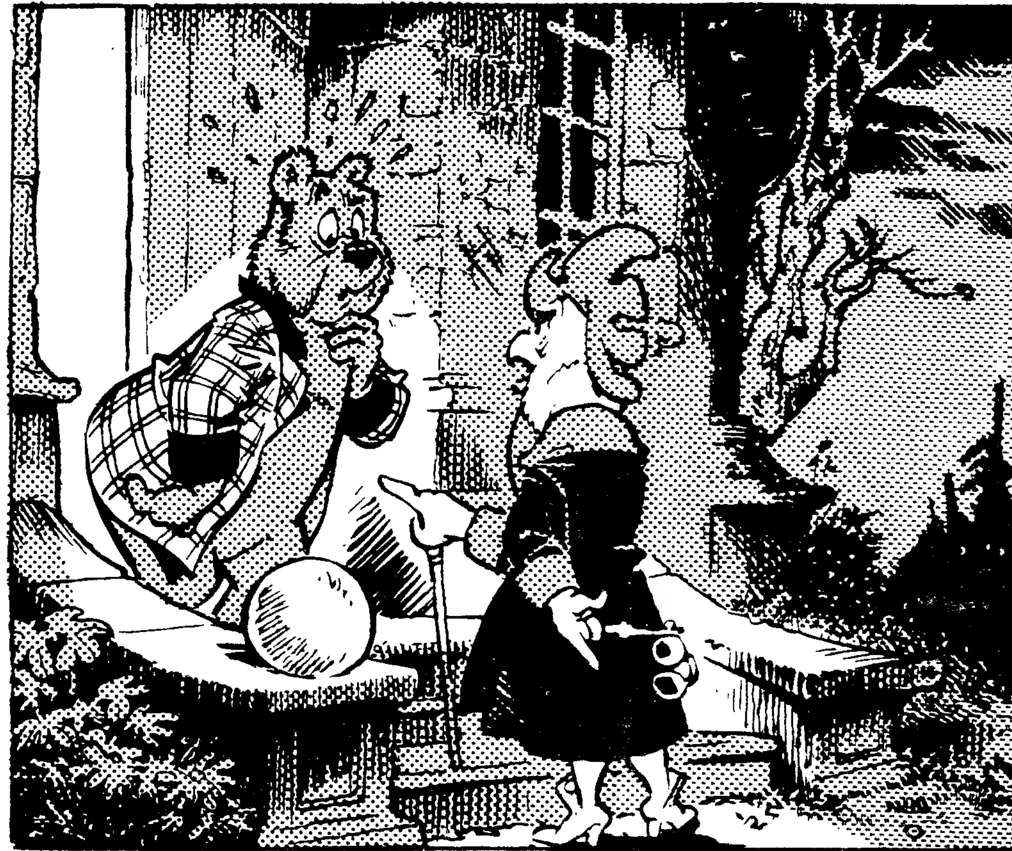

02159Heer Bommels gedachten werden onderbroken door de bel waar dringend aan getrokken werd, en enigszins verward opende hij de deur. Maar hij klaarde op toen hij zag wie zijn bezoekster was.
„Mevrouw Doddel!", riep hij uit. „Komt u toch binnen. Wilt u een hapje mee-eten, bedoel ik?"
„Nee, dat hoeft niet, Ollie", zei zijn buurvrouw een beetje betrokken. „Het is lief dat je het vraagt, maar ik heb mijn peertjes al opstaan, zie je? Ik kom maar even langs omdat er zoiets engs in de krant staat. Akel wil ons land hebben, desnoods met geweld, zeggen ze; want ze hebben een Sofpartij, die vrede wil".
„O, eh... ja", zei heer Ollie. „Het is wat te zeggen. De professor is al bezig, bedoel ik. Met traanexplosies en zo..."
Hij zweeg, want het gezicht van juffrouw Doddel betrok meer en meer.
„Wat kan zo'n professor nu doen?", vroeg ze. „Niks toch? En de politie... Ze hebben Stuipendrecht al ingenomen, zegt de krant. En straks nemen ze mijn huisje..."
Heer Bommel vergat zijn bevangenheid en sloeg een arm om haar schouders.
„Maakt u zich maar niet ongerust, mevrouw", zei hij. „Dat zal niet gebeuren, al zou ik persoonlijk moeten ingrijpen".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

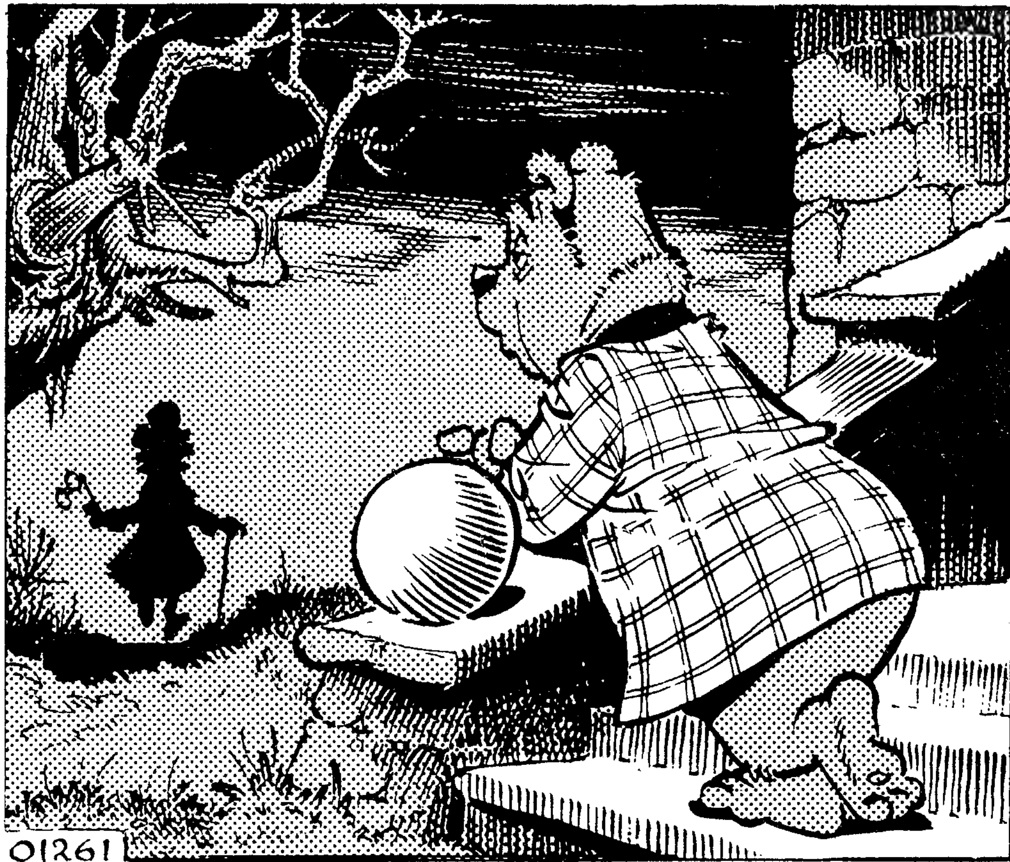

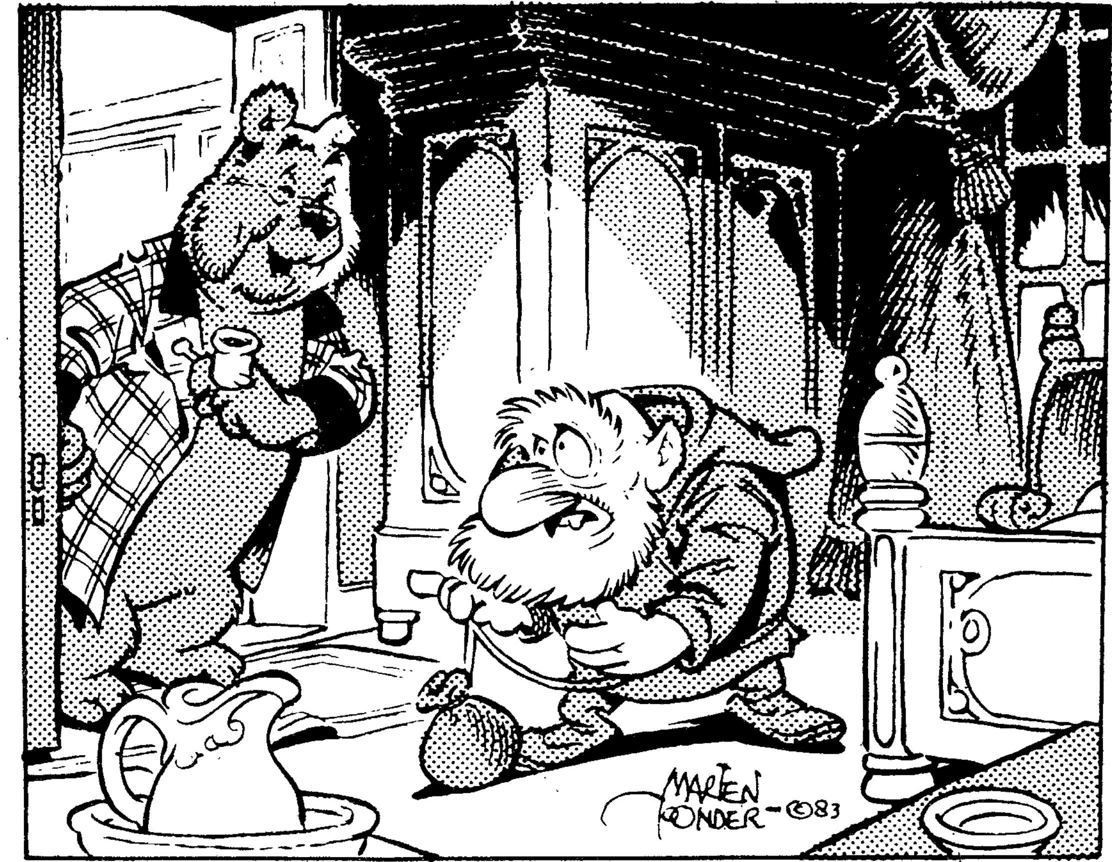
01260Heer Bommels verzekering maakte een grote indruk op juffrouw Doddel, en toen hij beschreven had hoe hij de vijand met bebloede kop op de loop zou jagen, nadat hij hem in de pan had gehakt, nam ze getroost afscheid.
„Wat ben je toch moedig, Ollie!", riep ze, terwijl ze de heuvel afliep. „Als je altijd bij me was zou ik nooit bang zijn."
Heer Bommel zwaaide haar zwijgend na, want hij kon zo gauw geen woorden vinden. Hij kreeg trouwens geen tijd om ze te verzinnen, want er naderde opnieuw een bezoeker. Het was de markies De Cantecler, die met een frons voor het bordes halt hield.
„Goed, dat ik u tref, amice", sprak hij. „Ik heb vernomen dat het rapalje van Akel ons wil annexeren. Tiens, de overheid denkt natuurlijk weer liever aan het pacificerend grauw, dan aan onze veiligheid. Maar ik verzeker u, dat ik iedereen aan de degen zal rijgen, die een hand naar mijn gedichten uitsteekt. Parbleu! En gij, Bommel? Wat doet gij?"
Hij zweeg, en wachtte met opgetrokken wenkbrauwen op een passend antwoord.
„Ik?", vroeg heer Ollie. De ernst van de toestand drong nu pas goed tot hem door, zodat het koude zweet hem uitbrak. „Wat ik doe? In de pan jagen, zei ik daarnet tegen... Maar dat doet er nu niet toe. Ik eh... Ik sta pal, als heer zijnde. Tot de laatste man, als het moet".
„Eh bien", zei de edelman. „Ik reken op u".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

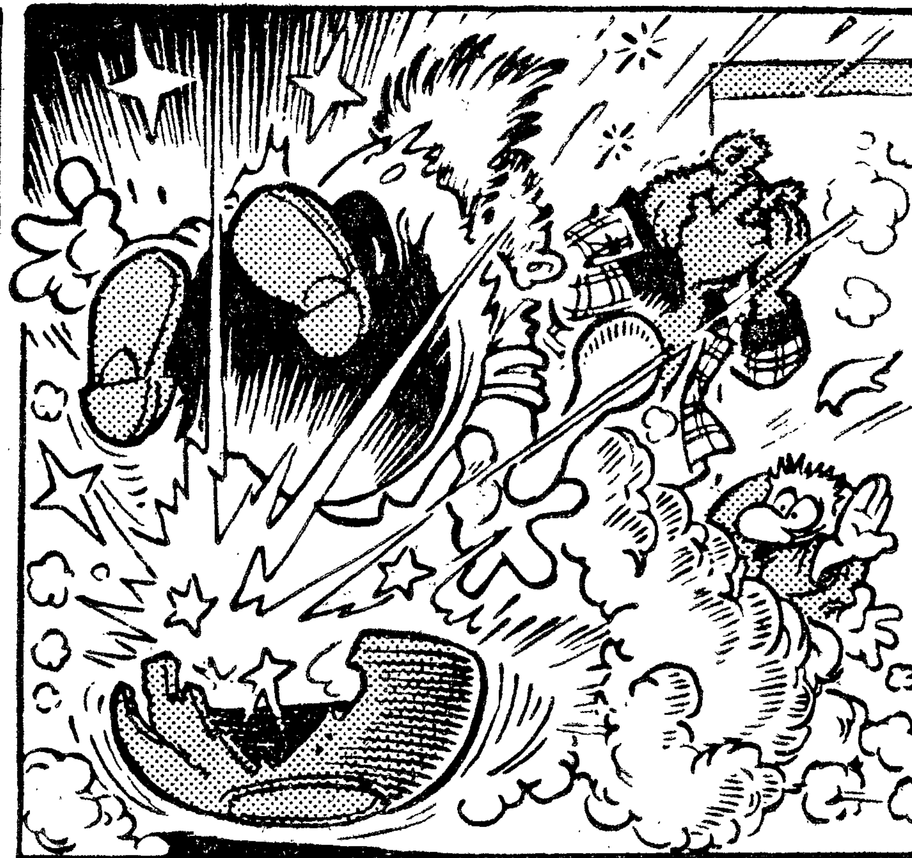

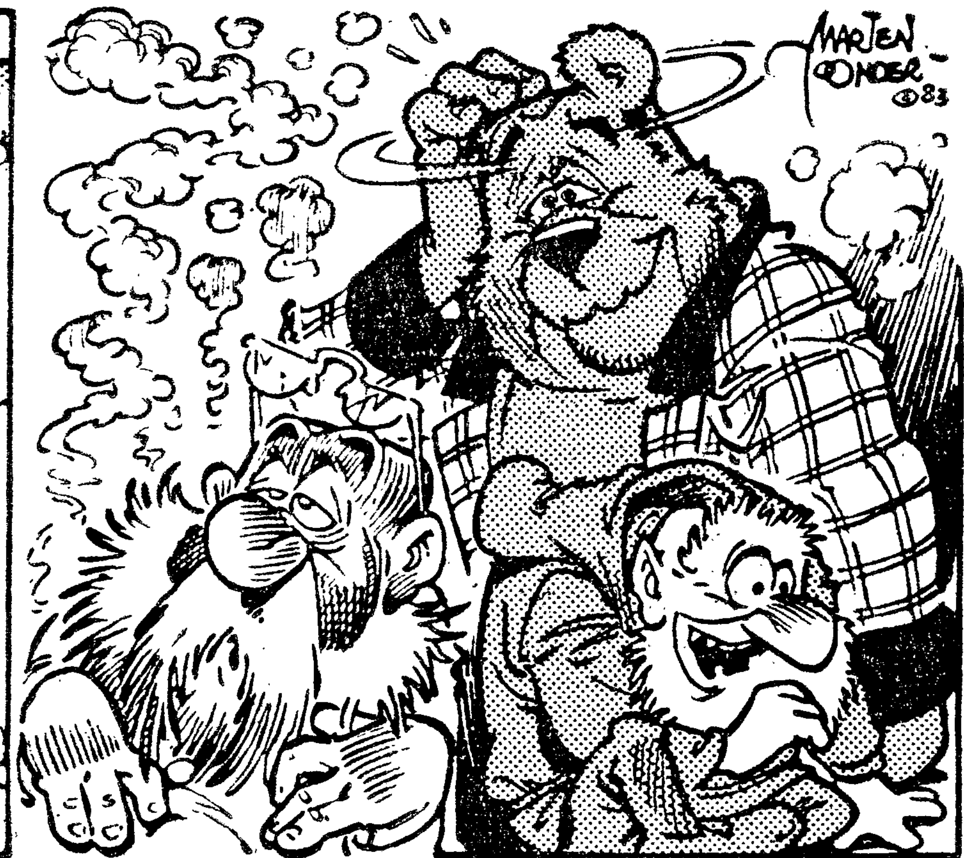
01261 Heer Bommel keek de vertrekkende markies na, terwijl verwarde gedachten door zijn hoofd woelden.
"Wat nu te doen?" vroeg hij zich af. "Iedereen rekent op me, zonder aan mijn zwakke gezondheid te denken. En ik zit hier met een gast die ik niet kan wegsturen omdat hij het daglicht niet kan verdragen, zodat hij niet deugt. Maar wacht eens... Tom Poes zei, dat hij een spalt heeft, of zoiets. Ik bedoel: iets wat aanzien en macht geeft! En dat is nu juist wat ik in de ure des gevaars nodig heb. Aanzien en macht, als iemand begrijpt wat ik bedoel. Juist; ik zie het ineens heel helder voor me".
Hij ging zijn huis binnen en stapte met zo'n fiere tred door de hal, dat de bediende Joost ongerust het hoofd uit de keuken stak.
"Is er iets, heer Olivier?" vroeg hij.
"Ja", zei heer Bommel. "Ik weet wat mij te doen staat".
Hij beklom de trap en trad de logeerkamer binnen, waar Smoor met een wanhopige uitdrukking op het gelaat voor het bed stond.
"Ik kan hier niet werken", klaagde de gast. "Ik kan geen klam vinden. En die moet ik hebben; dat voel ik aan mijn spalt".
"Ik weet niet helemaal wat u bedoelt", zei heer Ollie. "Ik ben niet zo wetenschappelijk aangelegd, ziet u? Maar ik zal u naar een plaats brengen waar u kunt werken; laat dat maar aan mij over. Ha; men zal nog raar van mij opkijken!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

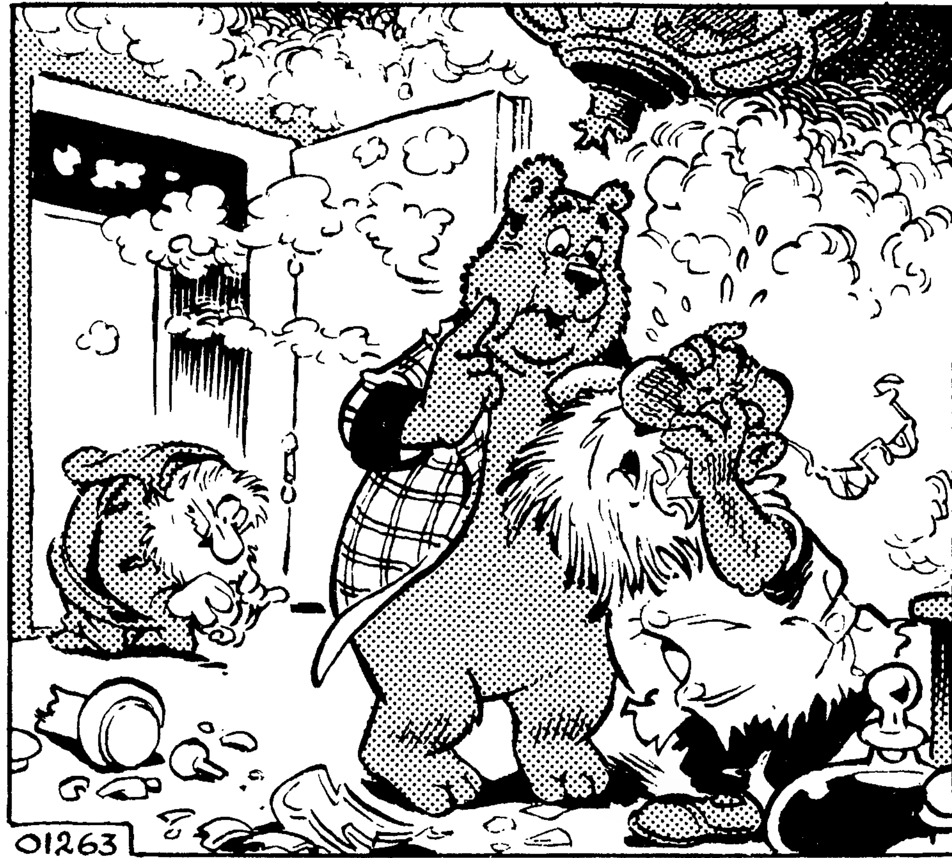

01262 In het stadslaboratorium was professor Prlwytzkofski ingespannen bezig met de bereiding van een verdedigingswapen.
"Het geeft vele formulen", mompelde hij in zijn baard. "Maar dezer heb ik gans klaar in der kop. Wellicht heb ik hem eensmaals zelvers gevonden. Nah; wanneer het werkzaam is zal ik het kortheidswege der Prlwytzkofskidefensiepulver noemen. Nog een weinig houtskool wellicht, en der swefel niet vergeten..."
Zo sprekende bonkte hij driftig met een stamper in het mengsel, zodat hij het binnenkomen van heer Bommel en Smoor niet opmerkte.
"Kijk", zei de eerste. "De heer die daar zo druk bezig is, kan u vast wel helpen. Hij is een groot geleerde, en hij heeft allerlei piefjes en zo, als u begrijpt wat ik bedoel."
"Ja!" riep Smoor verheugd. "Daar ligt een klam! Nu kan ik aan het werk gaan, want die heb ik nodig voor mijn..."
Verder kwam hij niet, want op dat moment ontplofte de inhoud van de schaal met een daverende knal. De hoogleraar werd temidden van dichte rookwolken door het vertrek geworpen en kwam met een bons tegen zijn bezoekers terecht, zodat het hele groepje op de grond belandde. Enkele ogenblikken heerste er stilte, maar toen de geleerde de dampen die uit zijn baard opstegen in de neus kreeg, sloeg hij de ogen op en liet een klagende zucht horen.

"Praw!", prevelde hij. "Ik; mieser hornoks! Daar heb ik mij der bussenkruit uitgevonden!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

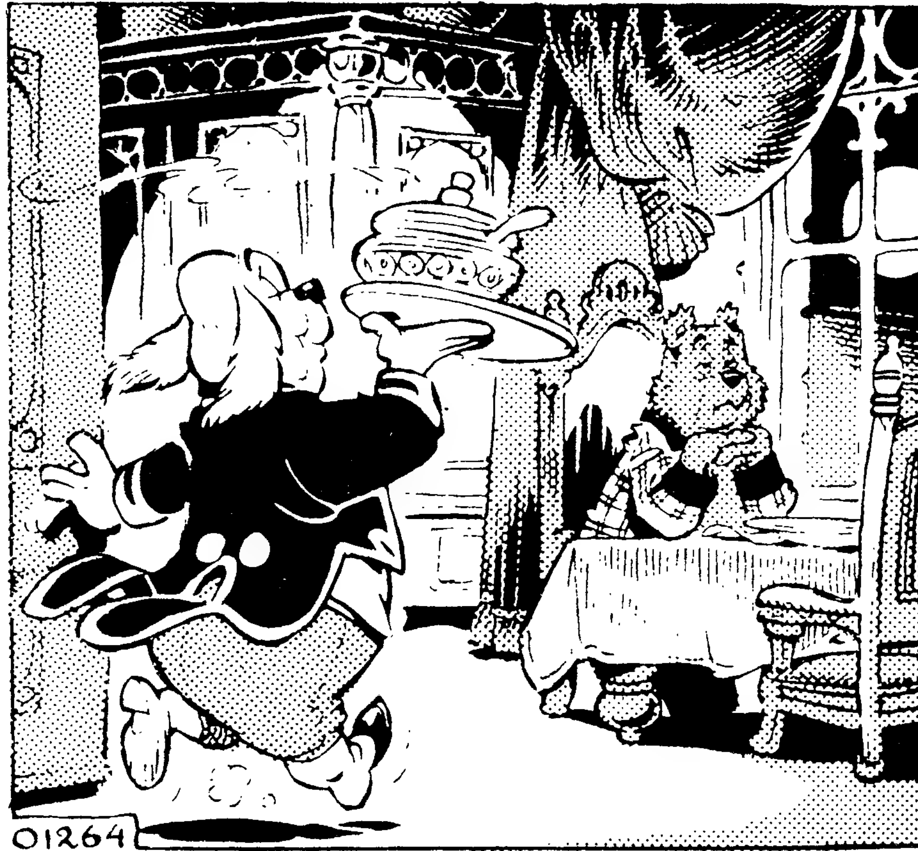

01263 Heer Bommel overwon de duizeling die hem bevangen had, en stond op om professor Prlwytzkofski te helpen. De geleerde was er slecht aan toe; zijn baard was aangebrand, de glazen van zijn bril waren gebarsten en hij stond op het punt in schreien uit te barsten.
"Bussenkruit!", jammerde hij. "Daar heb ik schietpulvr verstampt instede ener verdedigingswapen. Daar staat men als wetenschapper, met versjmalter snoerbaard, en assistentloos..."
"Kom, kom", zei heer Ollie troostend. "Trek het u niet zo aan. Ik heb hier een nieuwe assistent, die een spalt voor aanzien en macht bij zich heeft. U moet hem alleen maar een eh... een klam geven".
"Ener klam?" riep de professor uit. "Daar heb ik nooitmaals van gehoord. En waar is der assistent waarover u spraak maakt?"

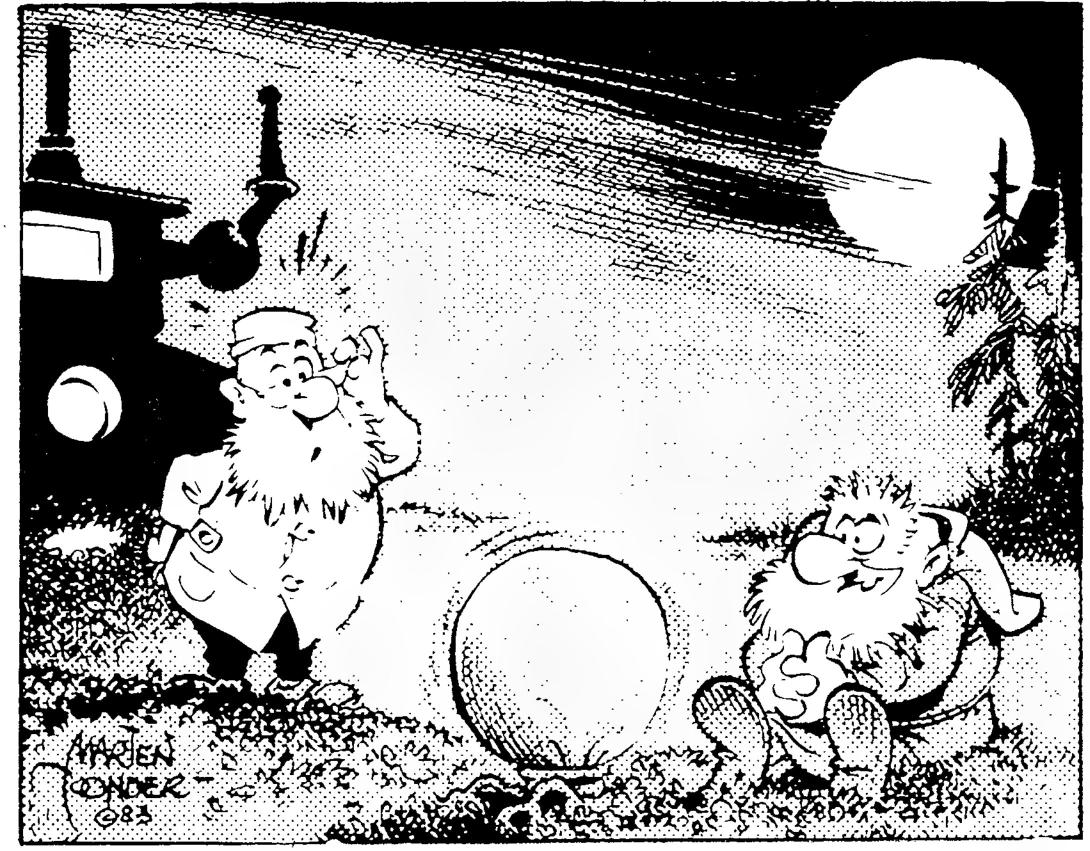
Heer Bommel keek zoekend rond, maar Smoor was er inderdaad niet meer. Zodra hij van zijn val bekomen was had hij zich naar de klemschroef gehaast die hij bij het binnenkomen had zien liggen, en was er snel mee naar buiten gelopen. Daar had hij het buideltje losgemaakt van het koord om zijn middel, en nadat hij de klem om de opening had bevestigd, hield hij het glimlachend boven de grond.
Toen heer Ollie en de geleerde al zoekend naar buiten kwamen, zagen ze tot hun verbazing tentakelachtige wortels uit het zakje schieten, die zich in de bodem boorden.
"Hij schijnt al een klam gevonden te hebben," zei heer Bommel. "Laat hem zijn gang maar gaan. Het beste ermee; ik ga nu naar huis, want ik heb honger".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

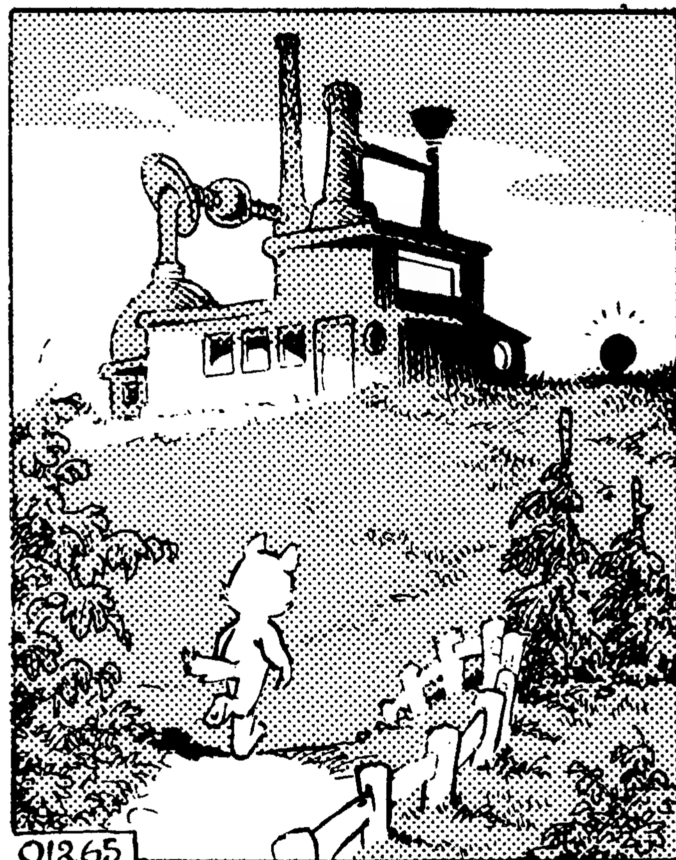

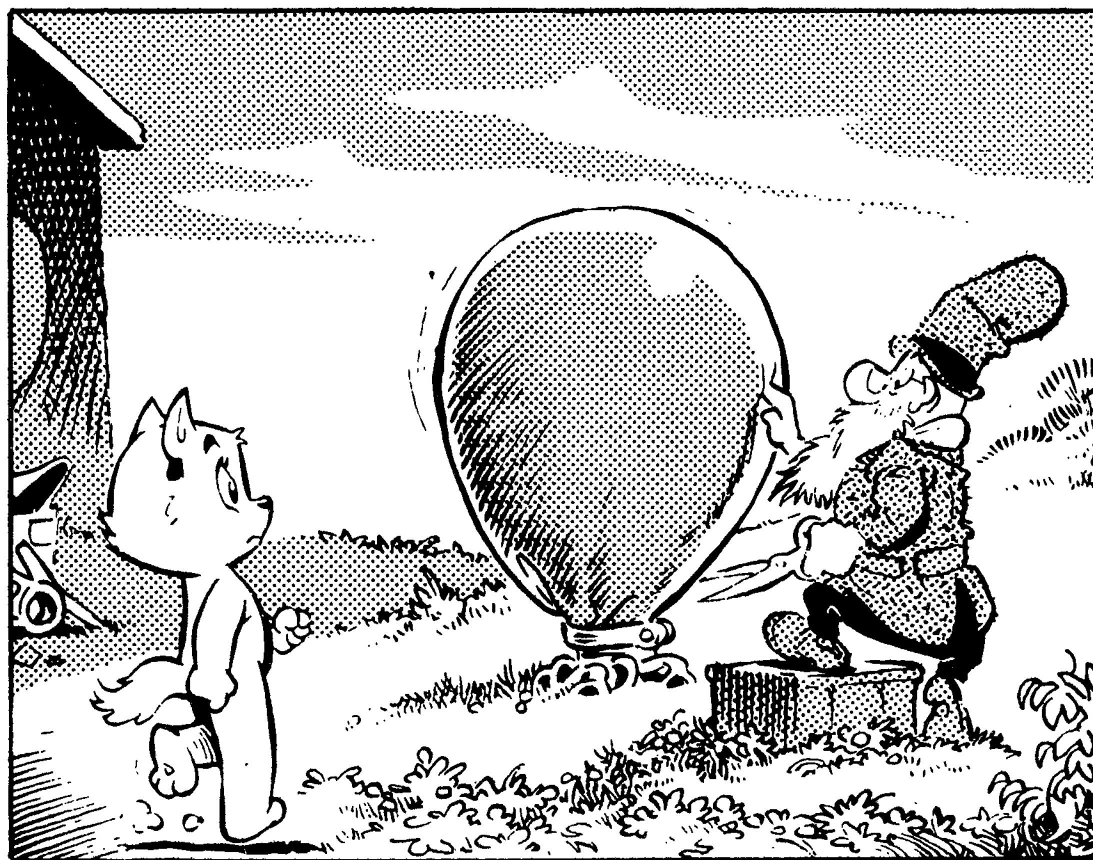
01264 Toen Joost met de soep binnenkwam, zat heer Ollie wazig voor zich uit te staren.
"Heb ik er goed aan gedaan, zo'n vreemde assistent naar de professor te brengen?", vroeg hij zich af. "Er kwamen rare wortels uit dat zakje, dat heb ik zelf gezien. Een heer Smoor kan het daglicht niet verdragen, terwijl Tom Poes me nog gewaarschuwd heeft. Wie weet wat er gebeuren gaat. Maar aan de andere kant is de stad in gevaar, zodat iedereen op mij rekent, en ik vol zorgen mijn eenzame weg ga, op zoek naar verdedigingsmiddelen".
Hij snoof misprijzend de geur van de soep op die Joost aan het oplepelen was, en de voldane trek op het gelaat van de bediende doofde uit.
"Ik hoop, dat het smaken zal", sprak hij koel. "Het is een speciale kruidenpotage, waar ik mijn best op heb gedaan, met uw welnemen".
"Kruiden", mompelde heer Bommel. "Terwijl de wetenschap het buskruit uitgevonden heeft, zodat we nog steeds geen wapen hebben".
De wetenschap zat echter niet stil. De heer Prlwytzkofski had een schone jas aangetrokken, en nu stond hij vol aandacht naar het buideltje van Smoor te kijken, dat zienderogen groter werd.

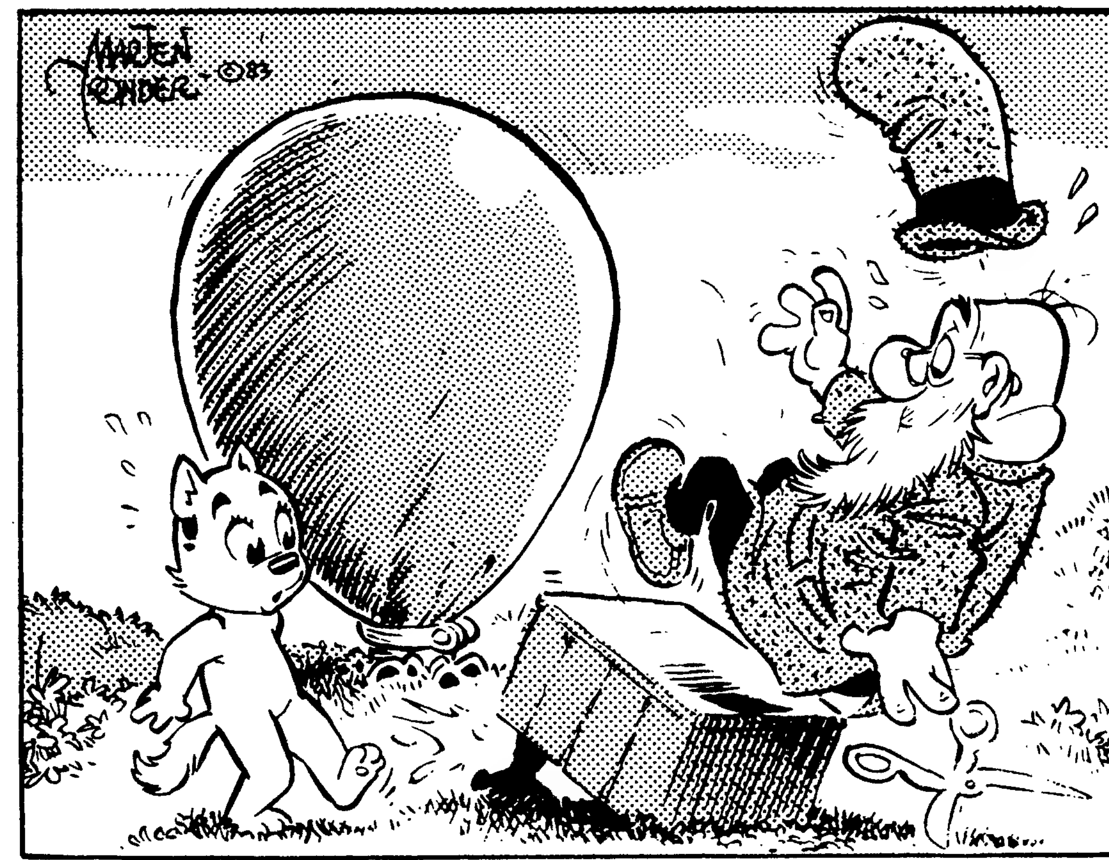
"Wat maakt u dan daar?", vroeg de geleerde. "Weet u wel, dat u daar mijn laatste dubbelknijpijzer hebt genomen? Der Pieps heeft zich met der andere voortgemaakt".
"Alles gaat goed", zei Smoor tevreden. "Dat voel ik aan mijn spalt".
"Maar wat geschiedt hier?", hield de hoogleraar aan. "Wat houdt der tasse in? Is dat ener verdedigingswapen? Wat is der formuul?"
Hij kreeg echter geen antwoord.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01265 Toen Tom Poes de volgende morgen langs het laboratorium wandelde, zag hij tot zijn verbazing een eigenaardige bol voor het gebouw, en hij liep er nieuwsgierig naartoe. Dichterbij merkte hij ook professor Prlwytzkofski op, die een wetenschappelijk instrument in de hand had en onderzoekend op de ballon drukte.

"Wat is dat?" vroeg Tom Poes.

"Praw", zei de geleerde. "Dat mocht ik ook ja weten willen. Dit is ener fenomeen dat der Boml mij bezorgd heeft. Het geeft aanzien en macht, zo versprak der Boml mij. Ik kan mij niet wederhouden het wetenschappelijk te onderzoeken, want dezer ballon houdt iets in dat nog niet verklaard geworden is. Is het ener wapen, zo vraag ik mij? Dat moet ik ja weten!"

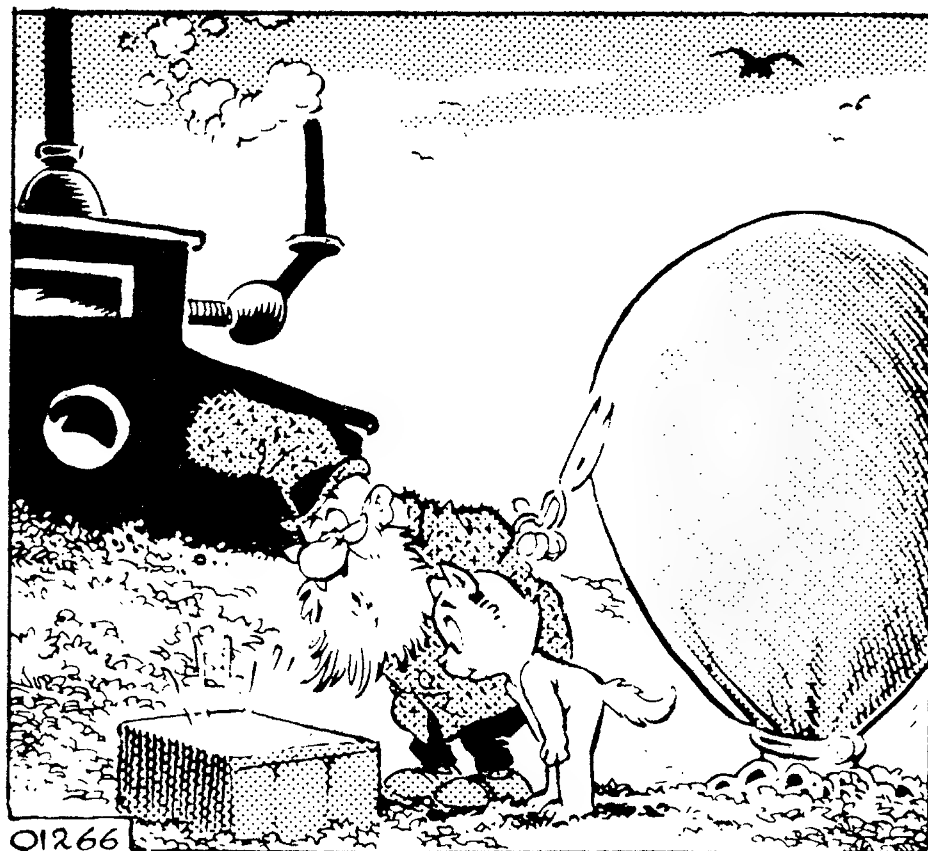
Zo sprekende plaatste hij een voet op een kistje dat daar stond. Maar toen hij zich gereed maakte met zijn apparaat tot de kern van de zaak door te dringen, werd het kistje plotseling opgetild zodat hij achterover tuimelde.

"Niet aankomen!" riep een dringende stem onder het houtwerk. "Er zit grote macht in! Niet open maken!"

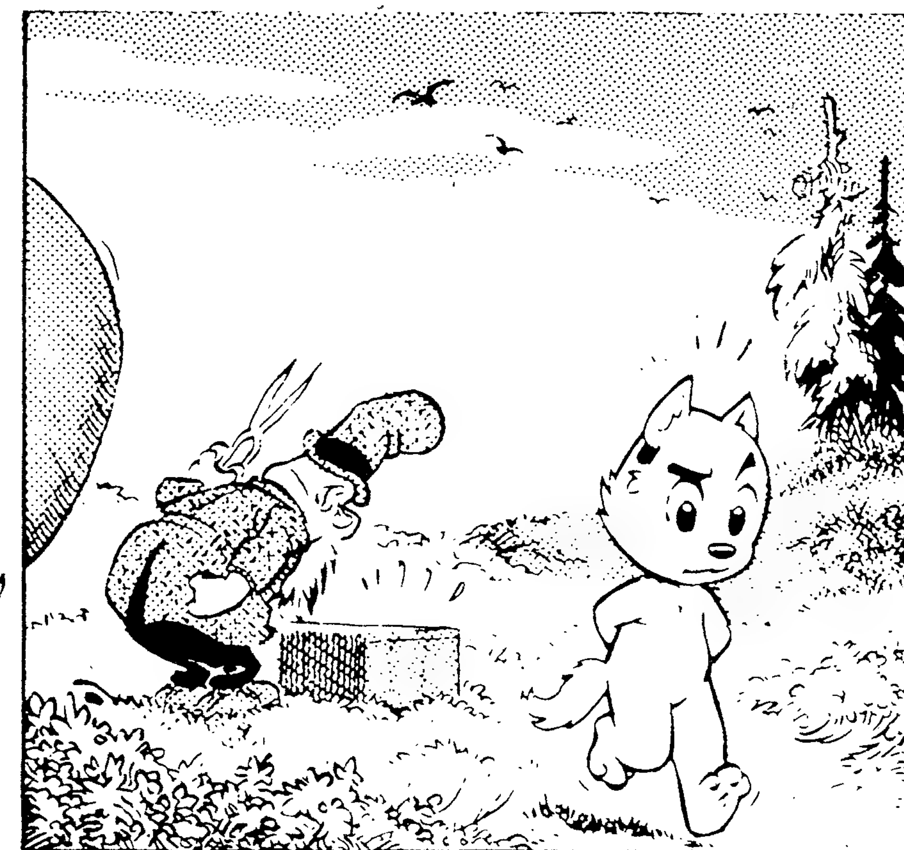
"Die stem ken ik!" riep Tom Poes uit. "Dat is Smoor, die het daglicht niet kan verdragen!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

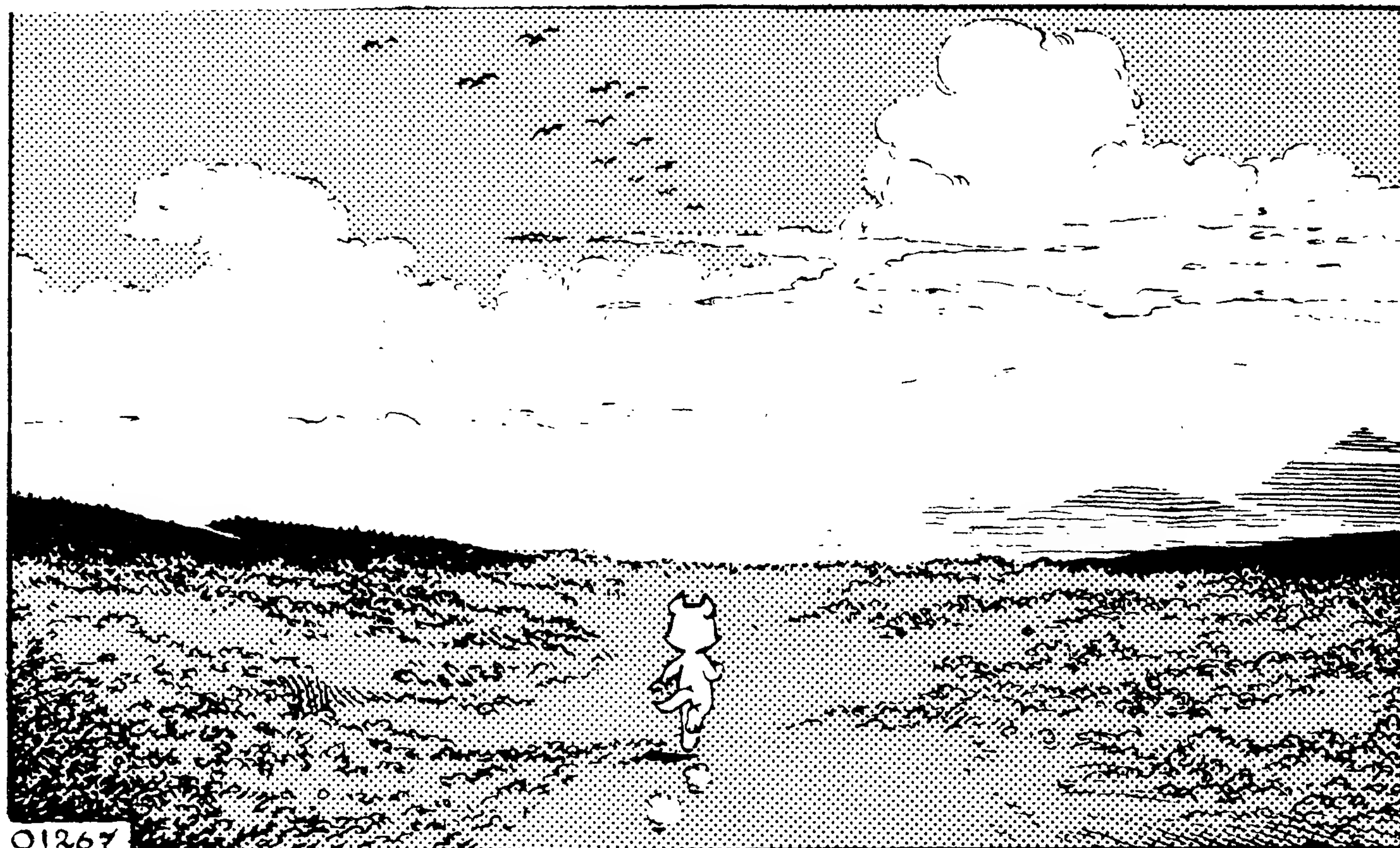

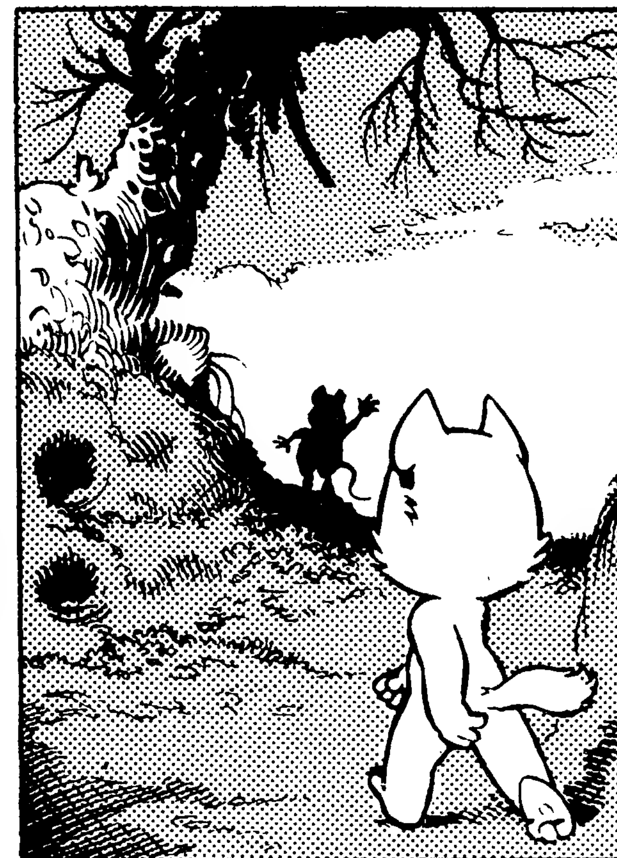
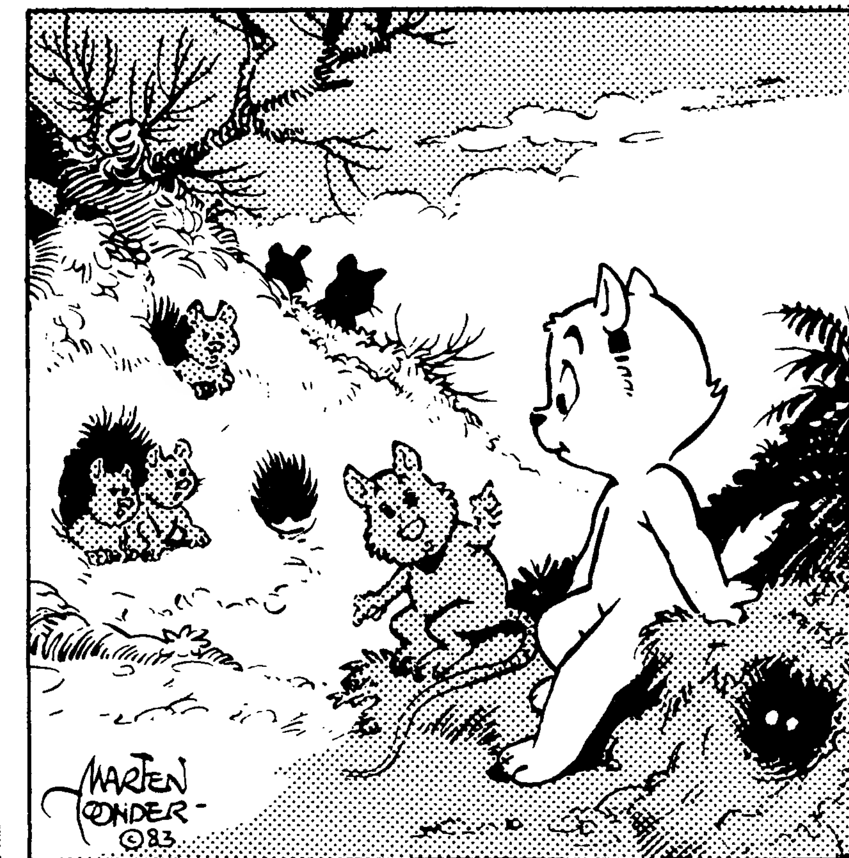
01266 Professor Prlwytzkofski sprong overeind en boog zich over het kistje.
"Praw!", sprak hij. "Hieronder versteekt zich alzo der assistent Smor! Ik heb hem overal gezoekt om hem der formuul des balloninhouds te bevragen. Maar heden morgen was hij verzwonden zonder mij te beleren. En toch moet ik ja weten of dit een wetenschappelijker wapen is..."
"Niet aankomen!", riep Smoor uit het krat. "De balg is voor macht en aanzien. Grote macht! Als hij open gaat verwaait alles; dat voel ik aan mijn spalt."

"Maar dan is hij gevaarlijk!", riep Tom Poes uit. Onder het kistje klonk een ongeduldige uitroep.
"Het gevaar is mijn broer Pulver", snauwde Smoor. "Hij heeft óók een spalt, en hij heeft óók een balg. Hij wil mij kwaad doen. Zoek hem; hij is gevaarlijk".
"Hm", zei Tom Poes. "Er is dus nog zo'n dwerg die het daglicht niet verdragen kan. Niet zo best. Vooral niet wanneer die ergens anders ook aan de gang is met een ballon van dit soort".
"Nog niemaals heb ik zo ener assistent gehad", verklaarde de geleerde, zijn hoed recht zettend. "Waar komt hij heer? Welke krachten schuilen in der ballon? Ik moet dat ja onderzoeken! Waarheen is hij gegaan, der broeder Pulvr?"
"Naar het oosten", gromde Smoors stem uit het houtwerk. "Meer weet ik niet, want ik wil hem nooit meer zien".
"Naar het oosten", mompelde Tom Poes, terwijl hij weg liep. "Daar ligt de stad Akel, waar Alexander Pieps heenging".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

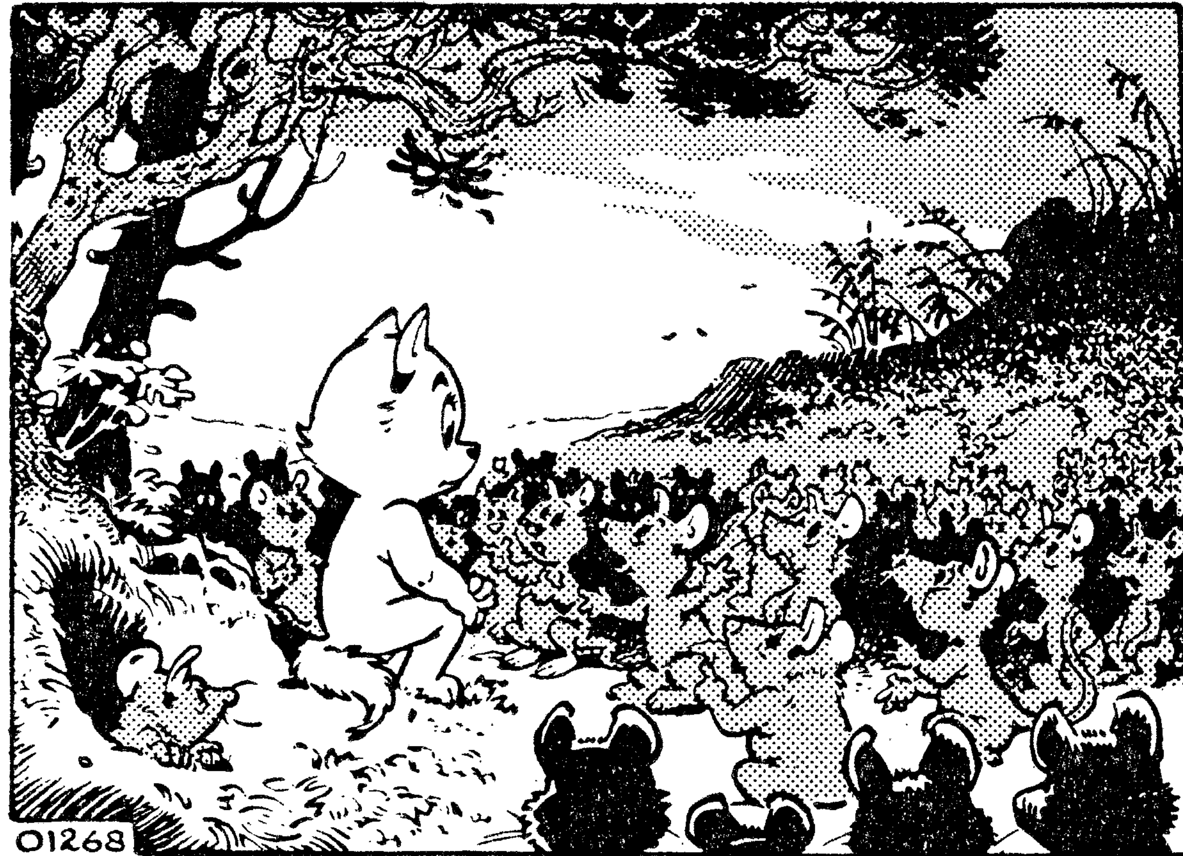

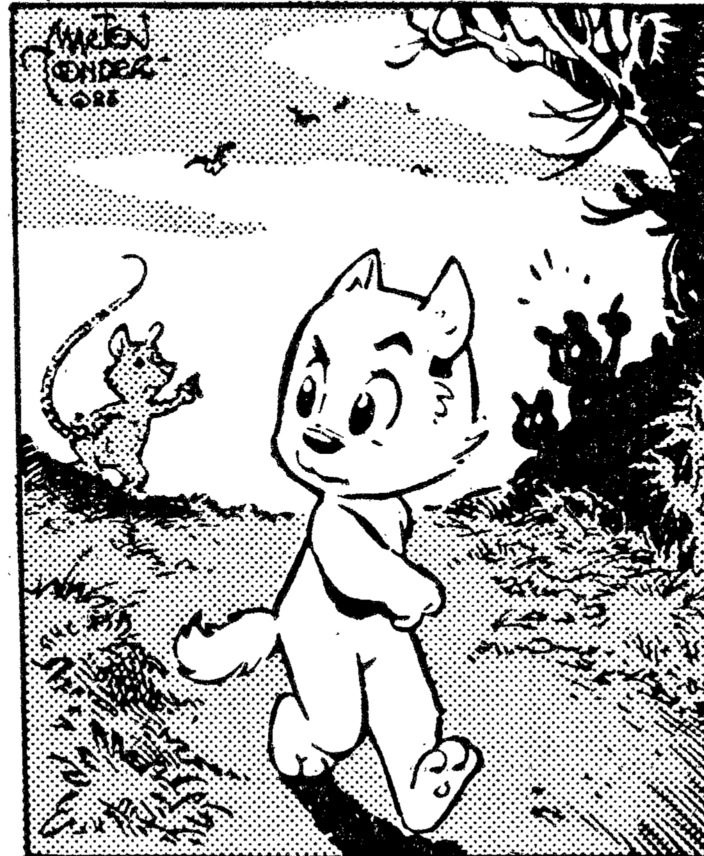

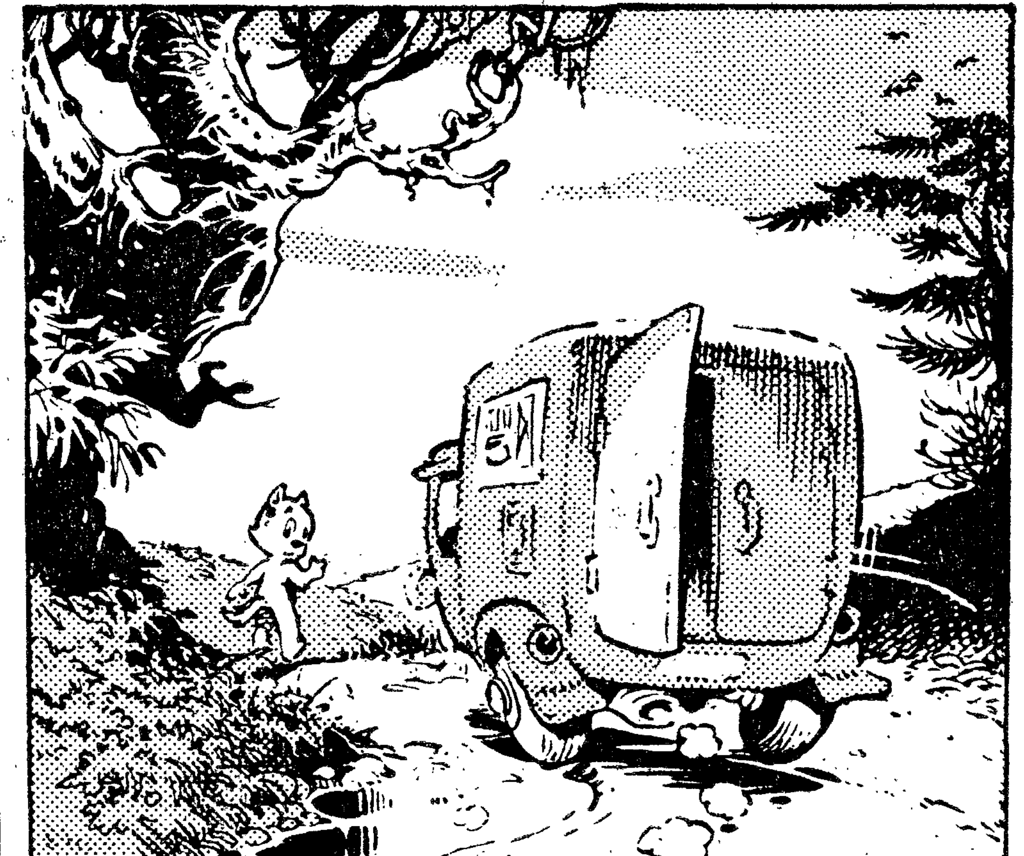
01267. Tom Poes was nogal ongerust over de snel groeiende ballon, en daarom besloot hij naar het oosten te gaan om te proberen de andere dwerg, Pulver, te vinden.
"Ik herinner me dat Pieps een klemschroef van de professor heeft meegenomen toen hij naar zijn familie in Akel ging", dat hij. "Stel je voor, dat hij die Pulver ontmoet!"
Zo tobbende liep hij over de heidevlakte die zich tot aan de horizon uitstrekte. De afstand van Rommeldam naar Akel is nogal groot, en omdat de busdienst was opgeheven, viel de wandeling niet mee. Na een poosje bereikte hij de plek waar hij Pieps ontmoet had, en daar zag hij op een berm een holbewoner staan, die groetend de hand opstak.
„Is het nog ver naar Akel?", vroeg Tom Poes, terwijl hij ging zitten om wat te rusten.
"Nog wel een paar uurtjes lopen", zei de ander. "Kom je uit Rommeldam? Wat wil je dan in Akel? Ik heb gehoord dat er ruzie is tussen die twee steden, en dat is erg vervelend, omdat wij ertussenin wonen!"
"Steden deugen niet!", riep een buurman, het hoofd uit zijn woning stekend. "Wij zijn Velders, en wij houden van rust".
"Maar jullie hebben toch geen last van die steden?", vroeg Tom Poes. "Jullie hebben alleen maar holen".
"Alsof dat niks is!", riep de eerste Velder verontwaardigd uit. "En er zijn er veel zoals wij; wel honderd!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

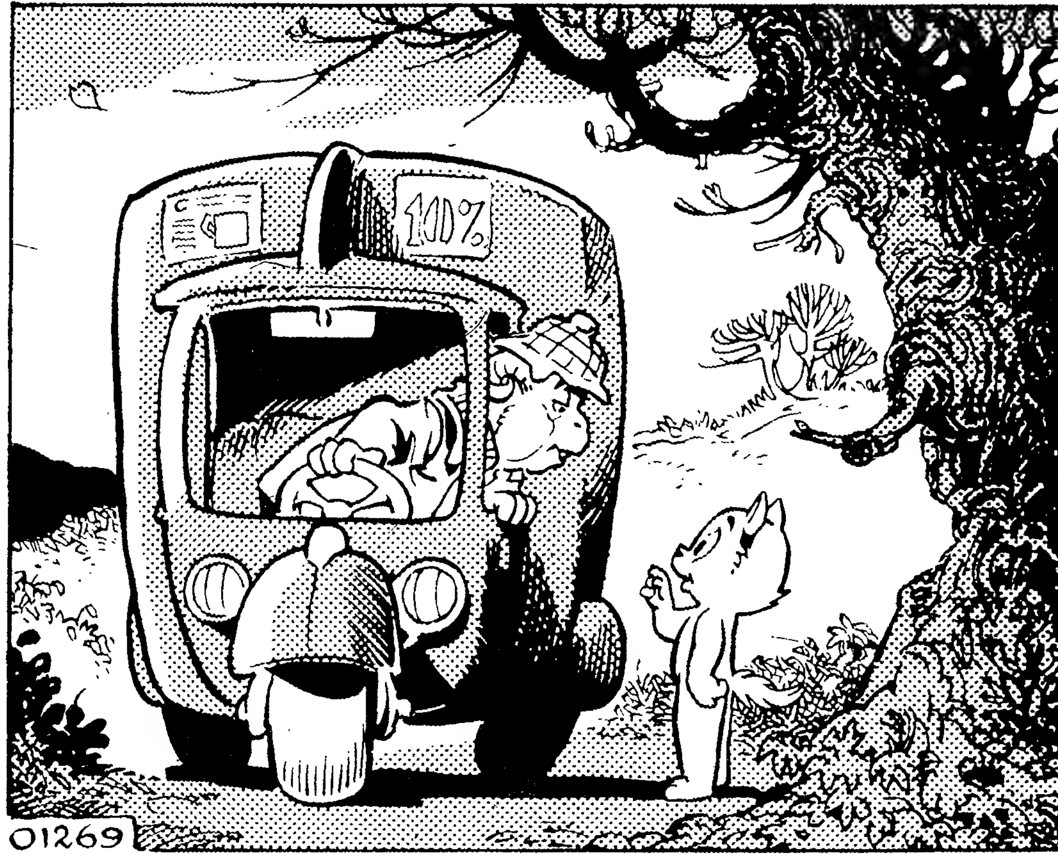

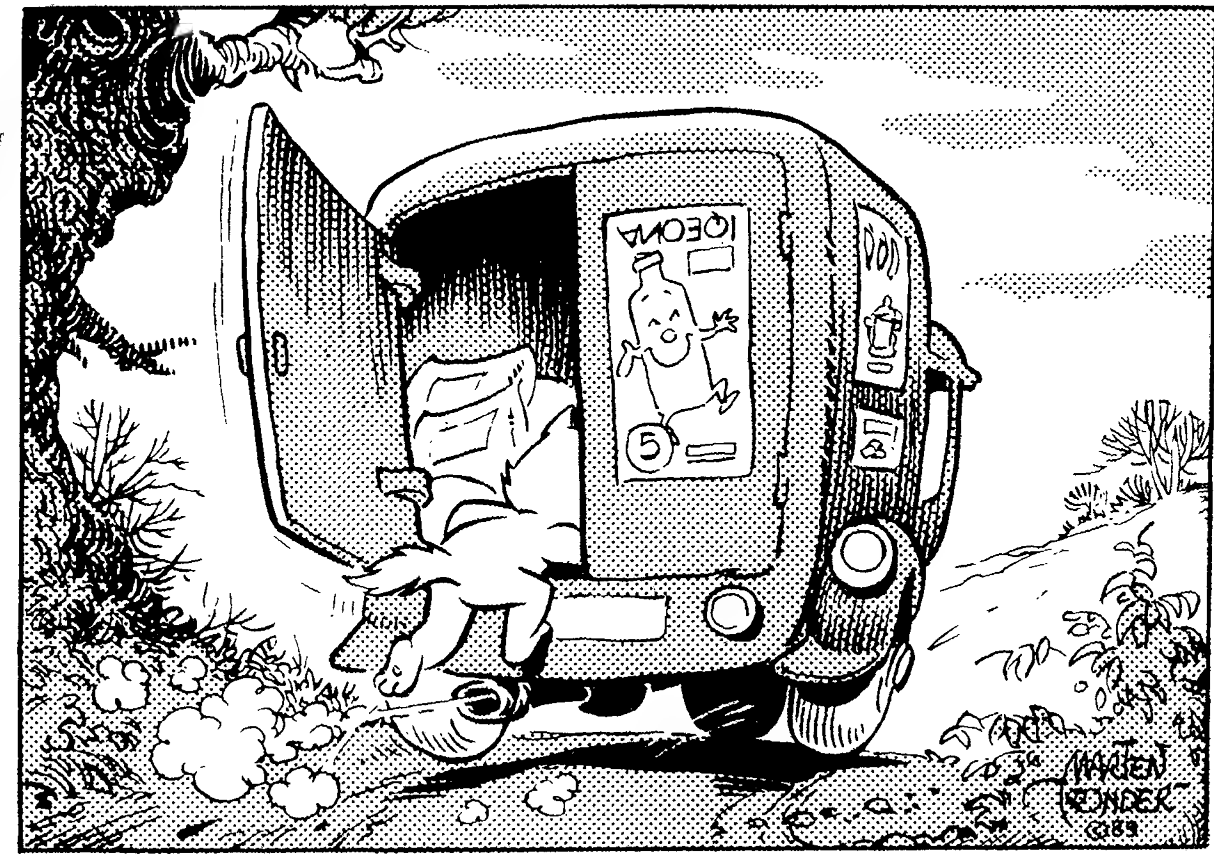
01268 Om Tom Poes heen begon het te ritselen, en uit de openingen in de wegberm kwamen omwonende veldbewoners nader om te horen wat er aan de hand was.
"Geen honderd!", riep een van hen. "Er zijn wel duizend van ons!"
De omstanders sloegen aan het rekenen en intussen naderden er steeds meer Velders uit de naburige heide die aangelokt werden door het geschil.
"Ik schat ons op tienduizend", verklaarde iemand. "Is dat soms niks?"
"Honderdduizend!", riep een koortje dat wat verderop zat. Maar iemand van gevorderde leeftijd maakte een einde aan het gekibbel.
"Wij zijn legioen", stelde hij vast. Er volgde een gepast zwijgen, en Tom Poes vervolgde haastig zijn weg omdat hij vreesde dat de laatste spreker wel eens gelijk kon hebben.
"Je mag wel oppassen!", riep de eerste hem na. "In Akel zijn ze niet aardig tegen Rommeldammers. En straks zitten wij met de brokken".
"Hm", zei Tom Poes bij zichzelf. "Dat is waar. Het zal niet meevallen tussen twee steden te wonen die bezig zijn om wapens te zoeken. Ik moet zo gauw mogelijk naar Akel, en het is vervelend dat het zo ver weg is".
Gelukkig hoorde hij op dat moment het ronken van een naderende auto. Toen hij omkeek zag hij, dat het de bestelwagen van de kruidenier Grootgrut was, en hij stak haastig een duim omhoog.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

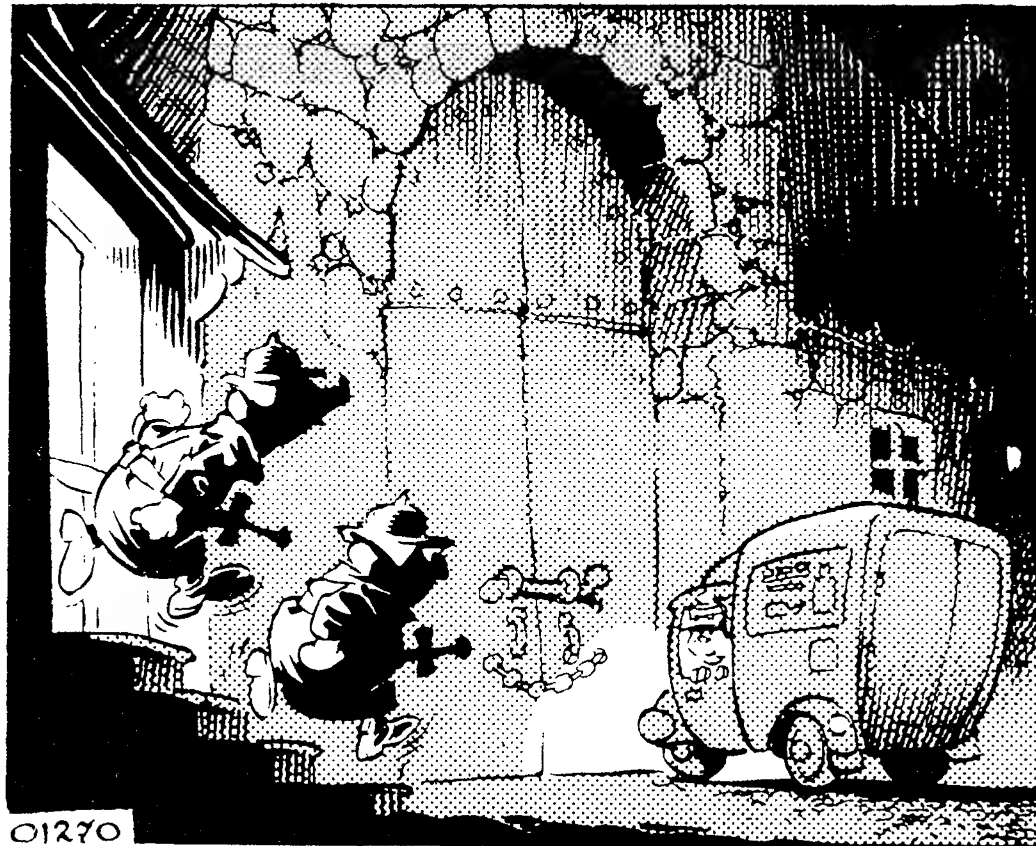

01269 Het voertuigje remde en de heer Grootgrut stak zijn hoofd naar buiten. "Wil je meerijden?" vroeg hij.
"Graag; als u naar Akel moet", zei Tom Poes.
"Heb je papieren bij je?" hernam de kruidenier. "Anders mag je de stad niet in, en dan durf ik je niet meenemen. Als ondernemer moet ik op mijn goeie naam letten, dat begrijp je."
"Ja," gaf Tom Poes toe. "Hebt u dan wel papieren?" "Natuurlijk!" riep Grootgrut uit. "Ja; ik weet dat er moeilijkheden zijn, maar de handel moet doorgaan, dat spreekt. Wij, middenstanders, moeten zaken doen om de omzetbelasting te kunnen betalen, en dus bemoei ik me niet met ruzies". Hij hief een wijsvinger op en vervolgde vertrouwelijk:
"Kijk, ze hebben daar geen grutten genoeg, en de mijne zijn van de beste kwaliteit. Zodoende. Ze betalen er goed voor, en daarom neem ik geen risico's. Het spijt me, jonge heer, maar u zult moeten lopen."
Hij bracht zijn wagentje weer in beweging, zodat Tom Poes zag dat een van de achterdeuren open stond.
"Hij neemt geen risico's," mompelde hij. "Maar ik wel". En met die gedachte sprong hij door de ontstane opening naar binnen.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

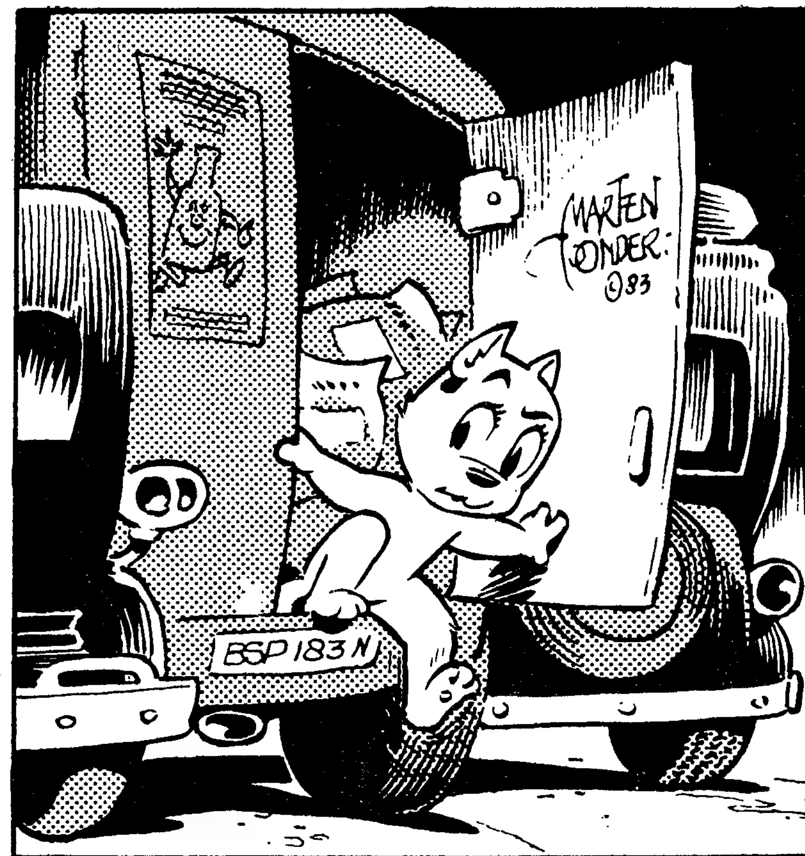

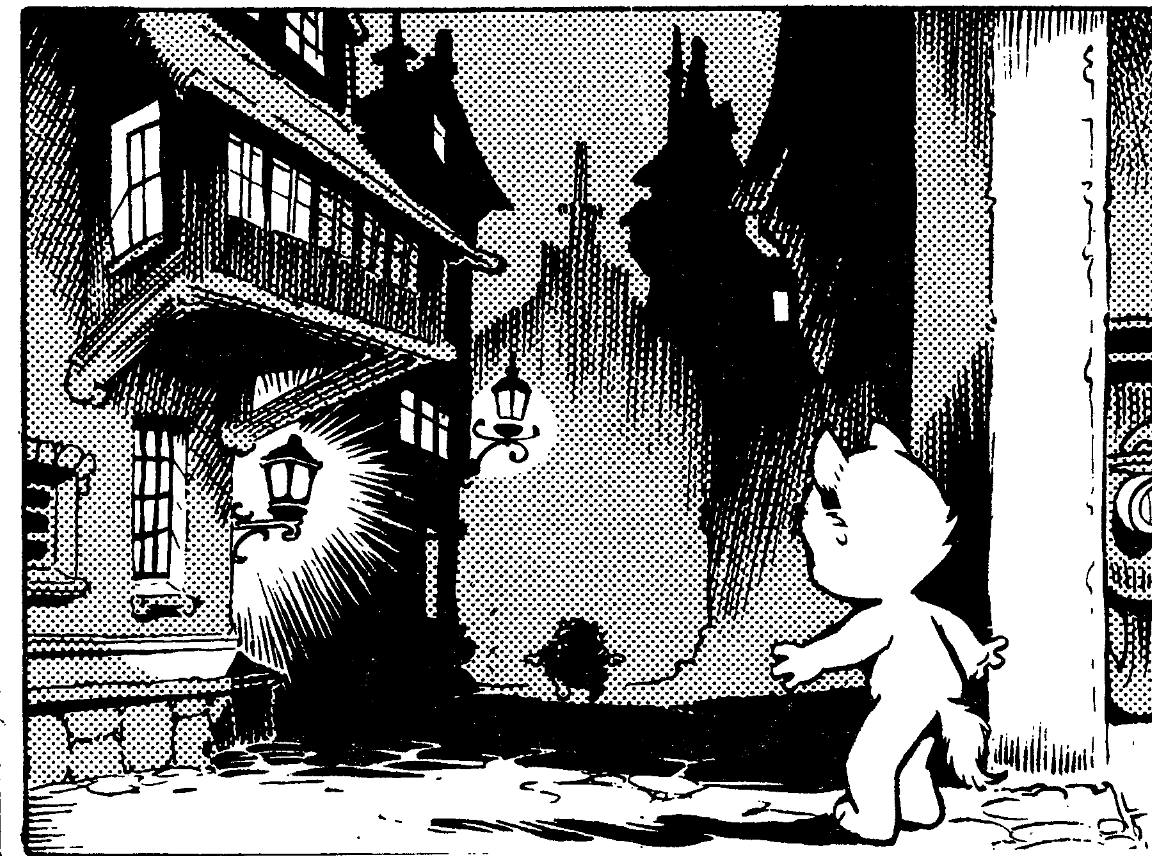
01270 — De duisternis viel reeds toen de bestelwagen van Grootgruts Comestibleshandel Akel bereikte. De met stalen platen beschermde stadspoort was gesloten, maar uit een belendend wachthuisje haastten twee poortbewakers zich naar buiten.
''Goede avond, heren'', groette de kruidenier, beleefd zijn aangepast hoofddeksel afnemend. ''Fris weertje, vindt u niet?''
''Praatjes'', gromde de kortste wachter. ''Wat mot je?''
''Ik moet in de stad zijn'', legde de handelaar uit. ''Ik heb een lading grutsprits bij me. Die moet ik morgenochtend afleveren...''
''Papieren'', onderbrak de grootste; en toen de ondernemer haastig gehoorzaamde lichtte hij zijn collega bij, om het lezen te vergemakkelijken.
''In orde'', sprak deze na enige tijd. ''Laat je lading zien''. Grootgrut opende bereidwillig de gesloten deur en de beide beambten bogen zich naar binnen. In het licht van de lamp glansde een lading zakken, maar van Tom Poes was niets te bekennen.
''Uitladen'', beval de kleinste, maar de ander schudde het hoofd. ''Hoeft niet'', gromde hij. ''Het is koud, en ik ken deze grutter. Komt hier elke week''.
''Iedere week een verse lading'', bevestigde de middenstander. ''Verpakt in plastiek, zodat er geen lucht bij komt. Zodoende...''
''Je kan doorrijden'', snauwde de wachter met de lantaren. ''Maak de poort open, Gnor''.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01271 Toen de poort geopend was reed de heer Grootgrut zijn voertuigje snel de stad Akel binnen. Het was na uitgaanstijd, zodat de straten geheel verlaten waren, en omdat hij de weg goed kende kwam het doel van zijn reis al spoedig in zicht. Het was de Stedelijke hoofdgarage, die altijd gastvrij open stond voor buiten-Akelse handel.

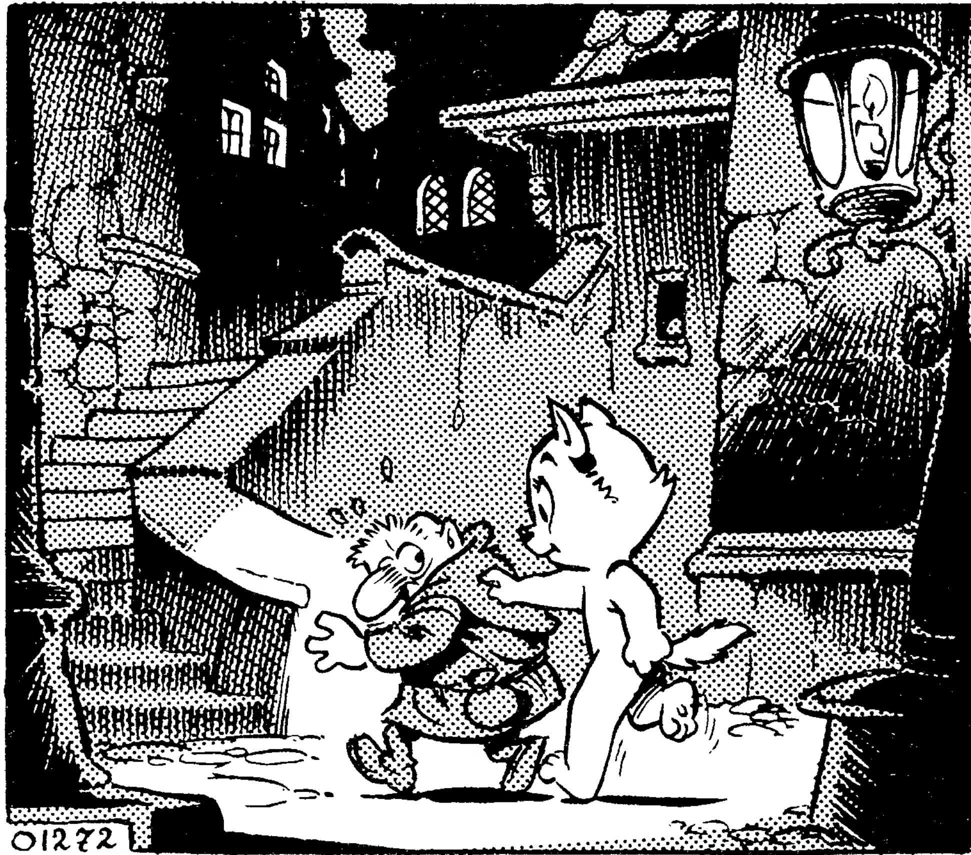
"Dat is dat", sprak de brave middenstander tot zichzelf.
"Nu eerst wat eten, en dan naar bed, Morgen moet er vroeg worden uitgeladen".
Met deze woorden begaf hij zich naar de achterliggende gastvertrekken, zodat de ruimte weer verlaten was. Maar niet voor lang. In de bestelwagen begon het te ritselen toen Tom Poes zich uit de lading losmaakte en naar buiten sprong.

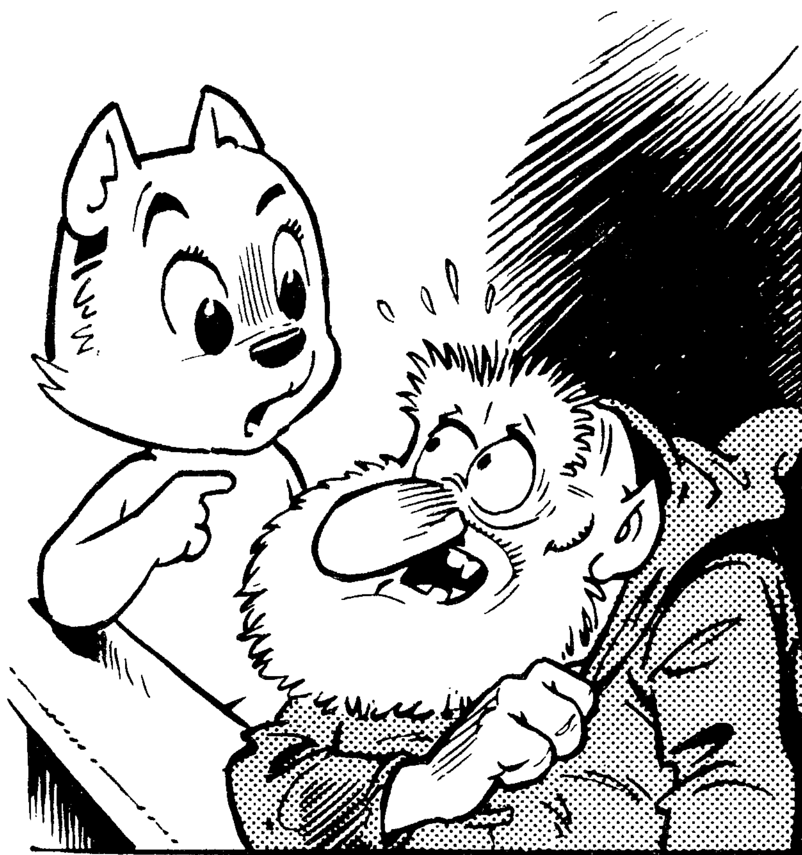
"Gelukkig dat die ene achterdeur zo gammel was", mompelde hij. "En ik ben ook blij dat de rit niet langer duurde. Het is aardig benauwd in zo'n plastic zak. Hm. Grootgrut zal morgen wel opkijken van al die gemorste sprits".

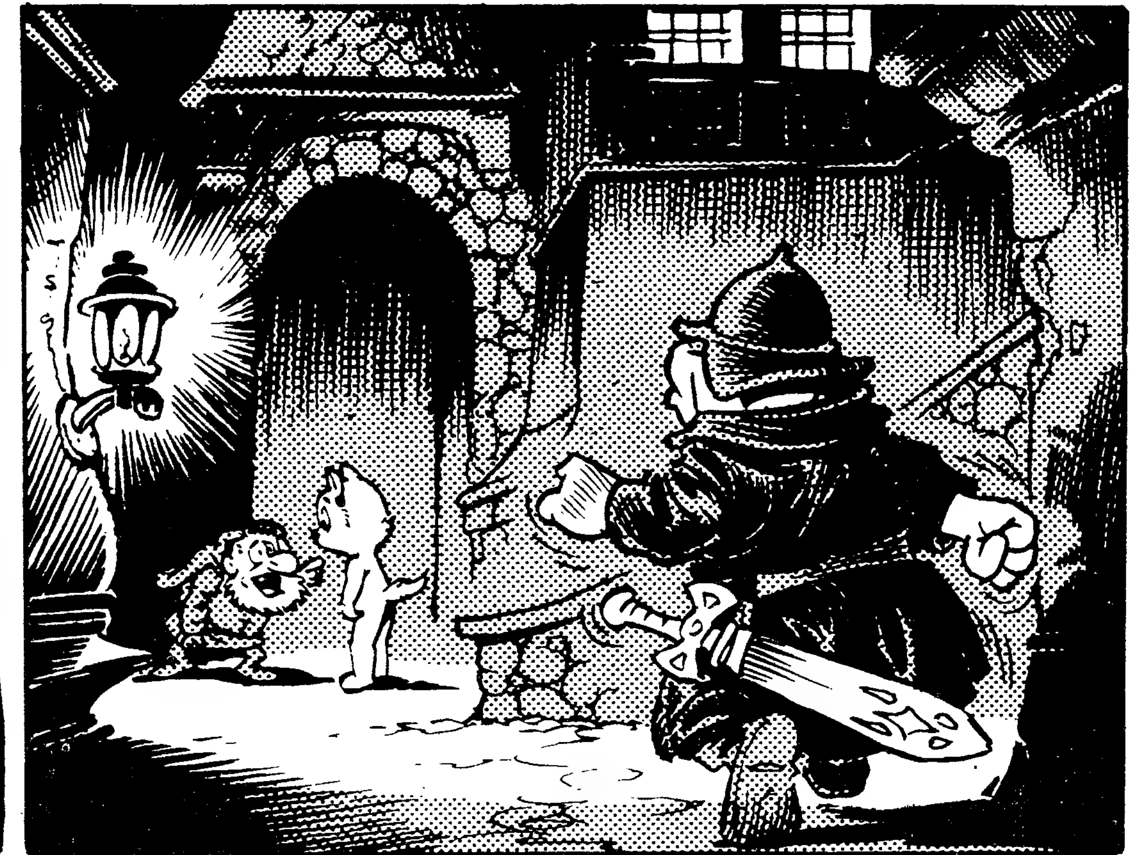
Hij sloop de garage uit en wierp een blik in de straat. Tot zijn verbazing was die leeg, maar bij een straathoek in de verte zag hij een kleine gestalte die zich schommelend voortbewoog.
"Dat is Smoor", zei hij verrast. "Maar dat kan niet, want die is in Rommeldam. Dan moet dit dus die broer van hem zijn: Pulver!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01272 — Het was vreemd stil in de stad Akel, want verkeer was er niet. Het enige geluid werd veroorzaakt door de wind, die droevig door de verlaten straten klaagde, terwijl Tom Poes op de eenzame voetganger afrende. Die hoorde hem aankomen en schuifelde haastig naar een trap om dekking te zoeken. Maar zijn korte benen waren niet vlug genoeg, en voordat hij die bereikte had Tom Poes hem ingehaald en tikte hem op de schouder.

''Hoe ben jij de stad binnengekomen?'', vroeg hij. ''Je hebt geen papieren, wed ik''.

''Gewoon binnengelopen'', mummelde het ventje angstig. ''Ik heb buiten geslapen totdat het donker werd, want ik kan het daglicht niet verdragen. En toen ben ik gewoon achter een wagen aan naar binnen gegaan''.

''Dat kan niet'', zei Tom Poes. ''De poort wordt bewaakt''.

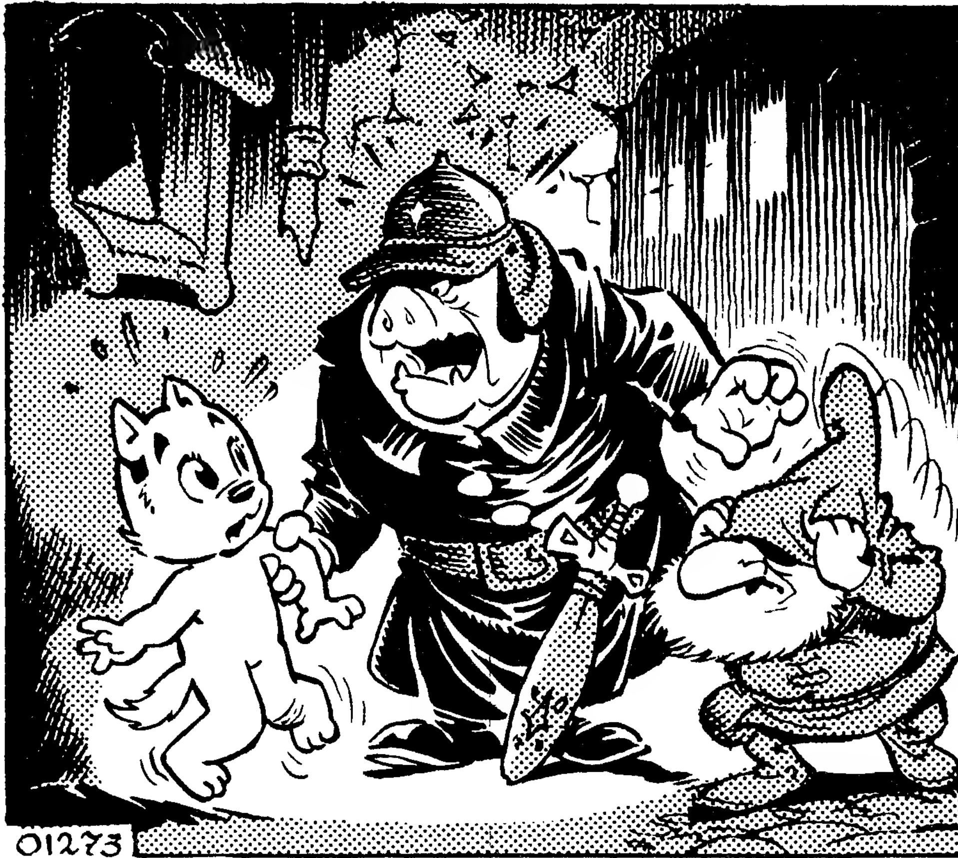
De ander keek hem loerend aan en toen hij zag dat hij maar een kort iemand tegenover zich had, stiet hij een dor lachje uit.

''Daar heb ik geen last van'', verklaarde hij. ''Ik ben Pulver, en ik heb macht en aanzien bij me. Als ik mijn muts opzet ben ik onzichtbaar. En jij? Wie ben jij? Kan je me soms aan een raffel helpen? Die heb ik nodig; dat voel ik aan mijn spalt''.

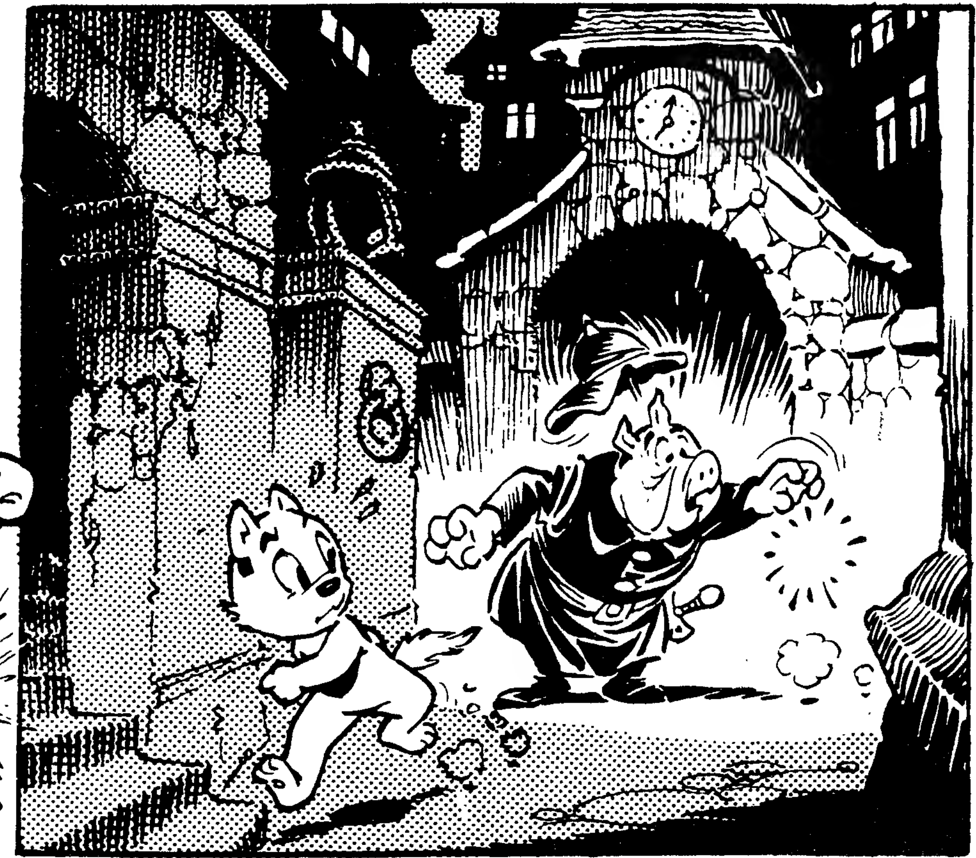
Tom Poes begon uit te leggen dat hij niet wist wat een raffel was, en daardoor merkte hij niet dat er uit de schaduwen een figuur in zwart varkensleder nadersloop.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01273 — "Je kunt die spalt beter afdoen", zei Tom Poes. "Daar komt alleen maar ellende van. Ik ken je broer Smoor, en die . . ."
Op dat moment werd hij krachtig beetgegrepen en een knorrige stem snauwde: "Wat doen jullie op straat? Zes uur binnen, weet je wel? Waar zijn je papieren?"
Hij keek verschrikt om en zag een ordebewaker achter zich staan, die hem dreigend aankeek, intussen een grijpbeweging naar Pulver makend.
"Papieren?", vroeg Tom Poes. "Wat moet ik met papieren doen? Trouwens: als ik op reis ben houd ik niet van bagage . . ."
"Juist", onderbrak de beambte. "Net wat ik dacht. Een spion! Naar het bureau, jij en je maat!"
Zo sprekende wilde hij ook Pulver in de kraag vatten, maar hij greep in de lucht, en toen hij naast zich keek merkte hij dat er nergens een spoor van de maat te bekennen was. Deze onverklaarbare verdwijning schokte de oplettende wachter zo, dat hij Tom Poes losliet, en die maakte daar onmiddellijk gebruik van. Hij holde weg en schoot een duistere steeg in, waar hij een poortje zag dat toegang tot een trap gaf.
"Wat een pech", dacht hij. "Ik zal proberen over de daken de stad weer uit te komen. En het enige wat ik weet is dat Pulver hier in Akel is. Als hij Pieps nu maar niet ontmoet".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

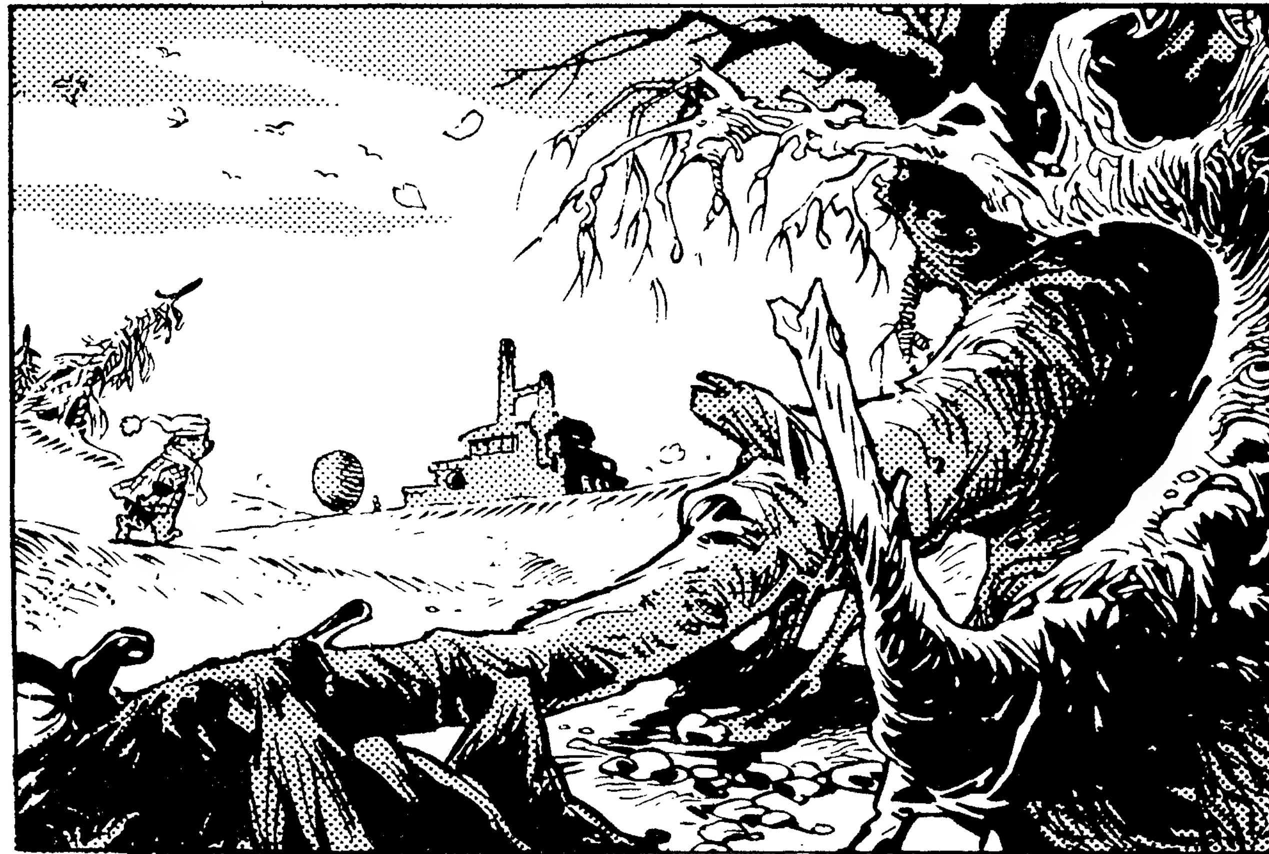

01274 De volgende morgen was fris maar helder, en heer Bommel besloot een wandeling door de natuur te gaan maken.
"Gaat u uit?", vroeg Joost, het hoofd om een hoek stekend. "Mag ik dan zo vrij zijn op uw tere gezondheid te wijzen?" "Dat mag", zei heer Ollie goedig. "Ik doe een sjaaltje om, en ik zal mijn wollen muts opzetten om na te kunnen denken over de toestand die door mijn hoofd woelt."
"Dan moet u ook eens naar het gazon en de perken kijken, als het niet te veel moeite is", vervolgde de knecht. "De bomen zijn aan het ontslapen, met uw welnemen."
"Kom, kom", suste heer Bommel. "Het is winter, en dan slaapt de hele natuur, zoals iedereen weet. Maar ik niet; ik ga eropuit om wat frisse wind door mijn zorgen te laten waaien."
Zo sprekende trok hij een ijsmuts over zijn oren en verliet het huis.
"Naar het gazon en de perken kijken", sprak hij tot zichzelf. "Alsof er geen dingen zijn, waardoor iedereen naar mij kijkt! De toestand is ernstig, en ik..."
Maar toen viel zijn blik op de oude eik die naast het tuinpad stond, en hij hield getroffen de pas in.
"Die ziet er slecht uit", mompelde hij. "Het lijkt wel een treurwilg, terwijl ik zeker weet, dat het een beuk is! En wat de planten betreft: het gazon is aan het verflensen waar ik bij sta. Dat gaat de perken te buiten, al is het winter."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

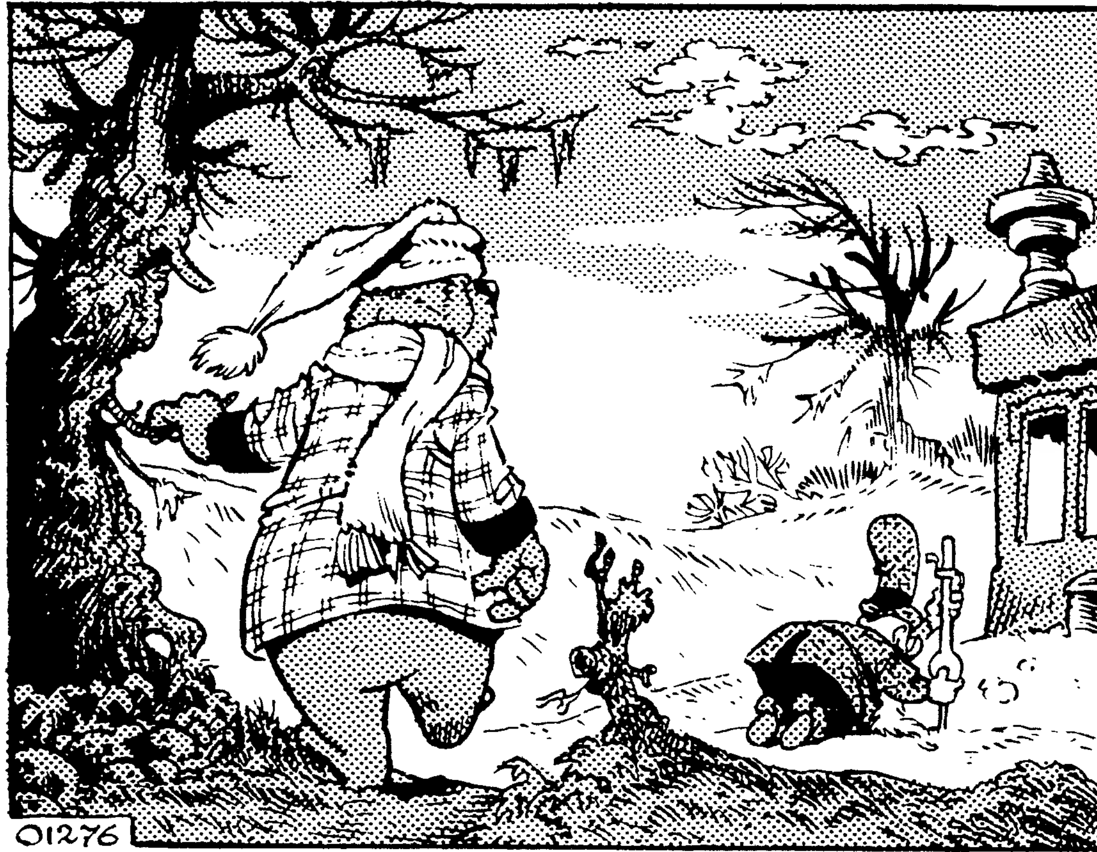

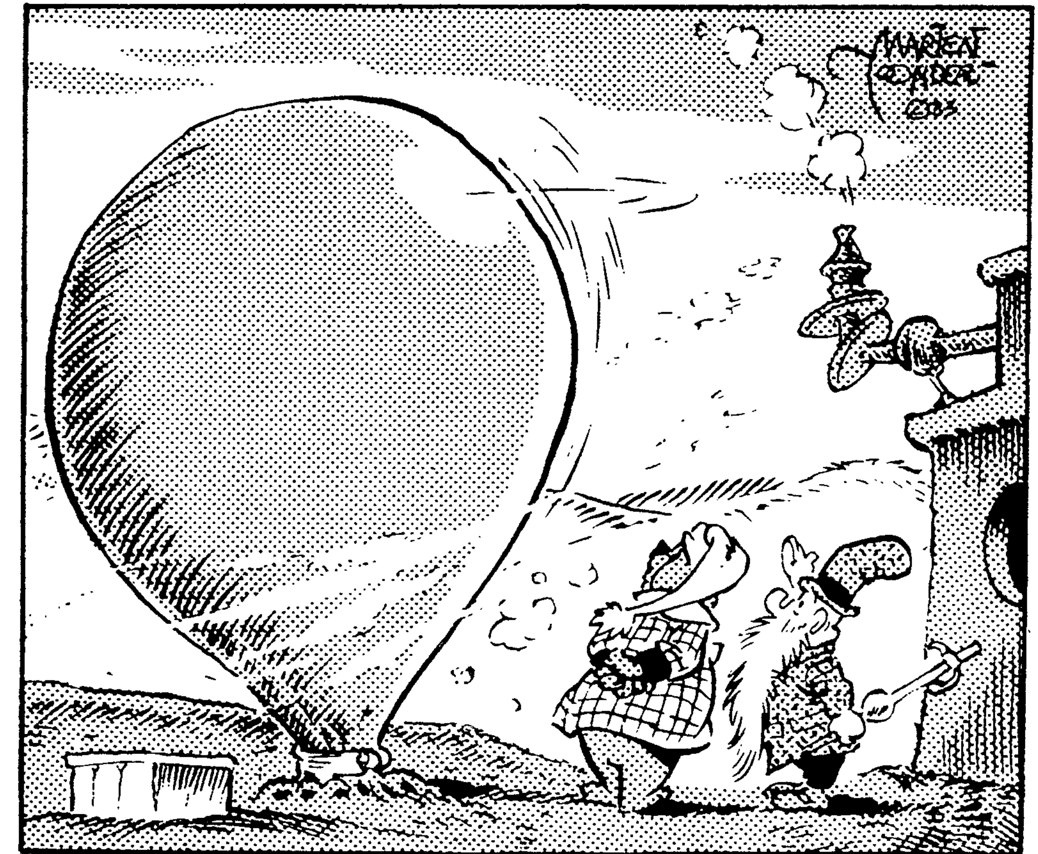
01275 Heer Ollie verliet zijn tuin en wandelde de weg op. Maar ook daar zag de natuur er vreugdeloos uit; het gras was vergeeld en de aankomende knoppen hingen verschrompeld aan de twijgen, zodat het hem vreemd te moede werd.
"Maar kom", hield hij zichzelf voor. "Een gewoon nachtvorstje kan veel schade doen, terwijl de stad in gevaar is. Dreigend onheil, bedoel ik. Ik vraag me af hoe het met de professor gaat. Zou hij al verder gekomen zijn met behulp van de nieuwe assistent die ik hem bezorgd heb? Ik ga me persoonlijk op de hoogte stellen met een bemoedigend woord".
Met die gedachte sloeg hij de weg in die naar het stadslaboratorium voerde; maar hoe dichter hij erbij kwam, hoe meer de gedachte aan een bemoedigend woord hem tegenstond. Geen wonder: de heide had die nacht ernstig geleden en was herschapen in een soort woestijn waarin omgevallen bomen lagen.
"Dit is niet gewoon", prevelde heer Bommel, en hij bleef staan omdat hij getroffen werd door een invallende gedachte, toen de frisse wind hem stofwolken in het gelaat joeg.
"Hier zit Akel natuurlijk achter", hernam hij. "Een geheim wapen zeker. De schurken schrikken voor niets terug, als het om inlijven gaat. Dit betekent een ramp vor Rommeldam! Stel je voor. Zo kunnen er niet eens meer vergeetmenietjes bloeien, zodat men als heer met lege handen tegenover een dame staat, die met vertrouwen naar hem opkijkt".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01276 Heer Bommel naderde het laboratorium met bange voorgevoelens, en die werden er niet beter op, toen hij professor Prlwytzkofski met een wetenschappelijke proef bezig zag.
,,Praw'', hoorde hij de geleerde mompelen. ,,Hier geeft het ja gans gener copiae frumentii meer!''
,,Is dat erg?'', vroeg de toehoorder ongerust.
,,Het gelijkt ja wel of der bodem gans geledigd worden is'', verduidelijkte de hoogleraar. ,,Ziet u zelf maar. Hier is iets zonderbaars dadig. Ik vraag mij, of het met der fenomeen des tasjesaanzwellen te doen heeft''.
,,Met wat?'', vroeg heer Ollie bevreemd. ,,Welk tasje?''
,,Ach wat!'', riep de ander geprikkeld uit. ,,Kom mee, en schouwt u zelf, bid ik u''.
Zo sprekende ging hij zijn bezoeker voor naar de andere kant van het gebouw en wees naar de vreemde ballon die daar nog steeds langzaam aan het zwellen was.
,,Maar dat is het buideltje waar wortels uit kwamen!'', riep heer Bommel uit. ,,Het buideltje van de heer Smoor, uw nieuwe assistent, als u begrijpt wie ik bedoel''.

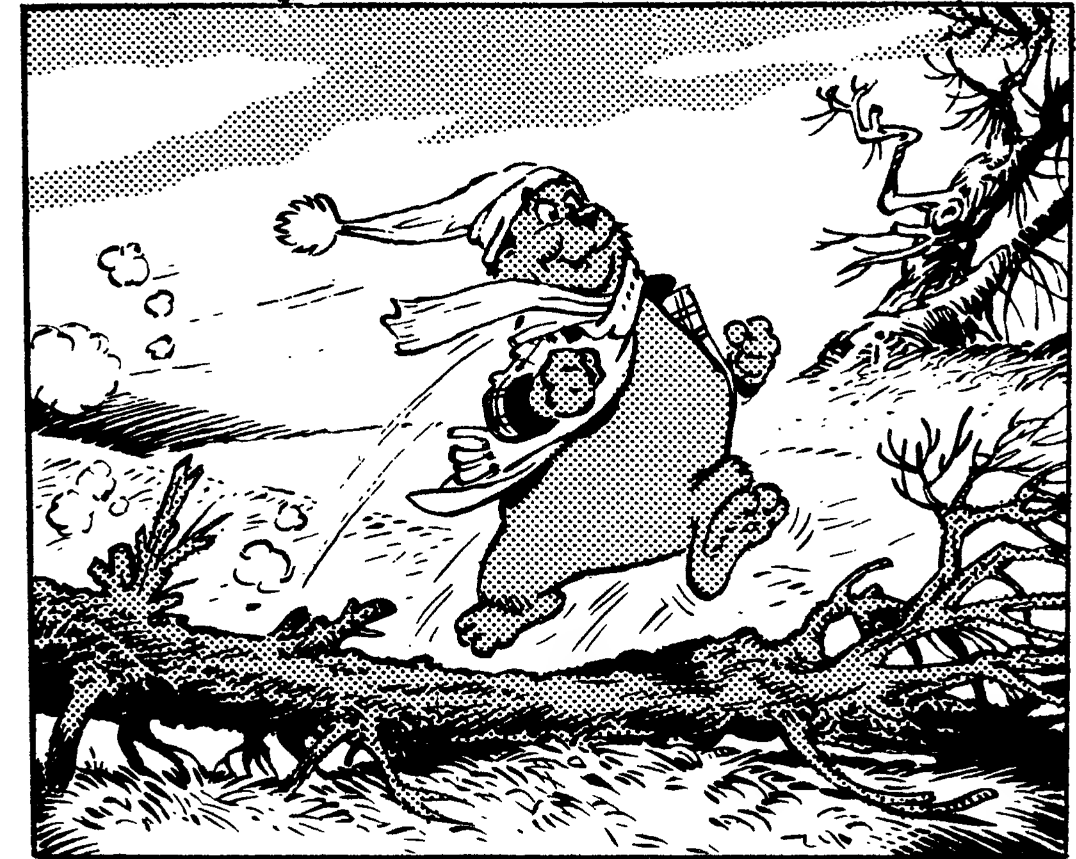
,,Der Smoor versteekt zich onder dat kistlein'', verklaarde de geleerde. ,,En hij is zeer onklaar in zijn verklaringen. Gans onwetenschappelijk''.
,,Dat zakje is wel erg groot geworden'', zei heer Ollie peinzend. ,,Maar ik begrijp niet hoe het macht kan geven. Aanzien wel, dat moet ik zeggen''.
,,Macht?'', riep de professor verbitterd. ,,Als het platst, platst alles! Ik mag het niet wetenschappelijk onderzoeken, en ik bevrees mij, dat het een doller wapen is!''

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

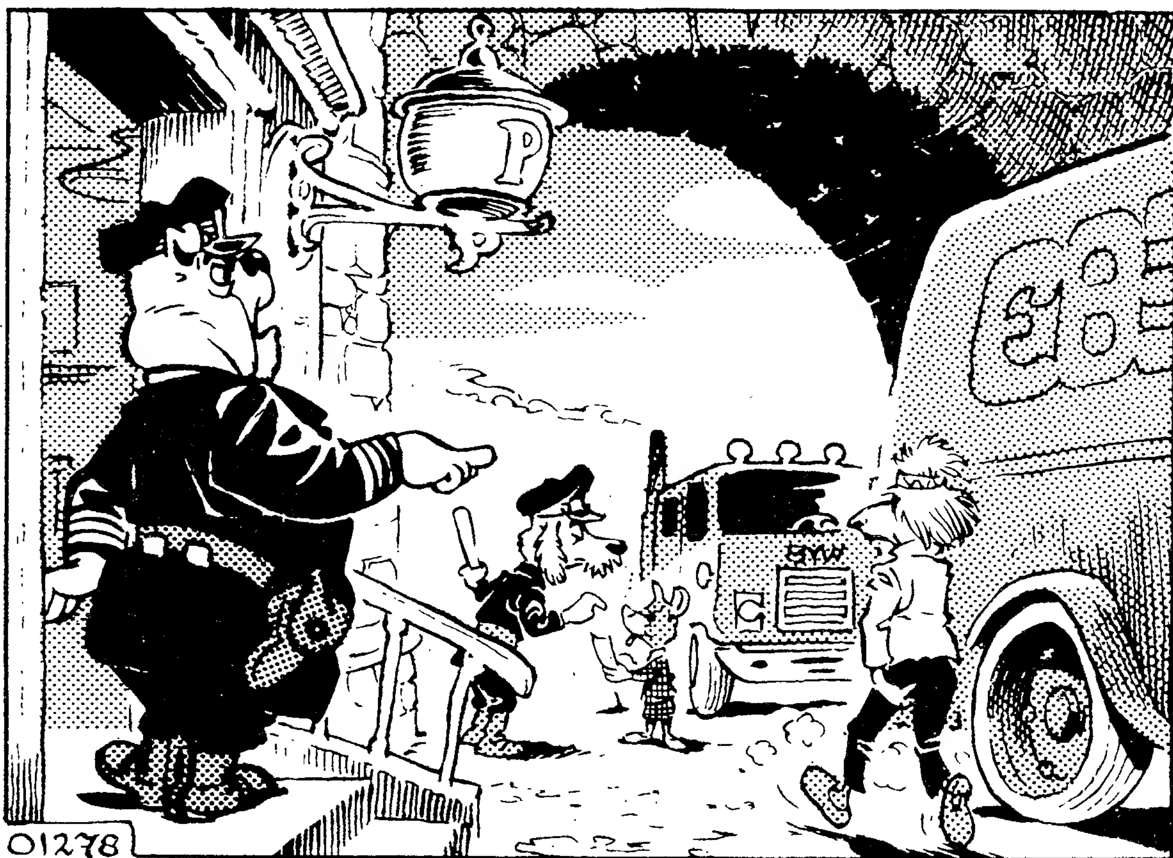

01277 Heer Bommel keerde zich om en begaf zich bedrukt huiswaarts. „Daar hebt u mij een ontaarder zaak gebracht!", riep professor Prlwytzkofski hem na. „Wat moet ik dan aanvangen met zo ener wapen? Wetenschappelijk groeit der mij boven der schedel. Ik moet ener onderzoeking instellen! En uwer assistent kan beter ontlaten worden".

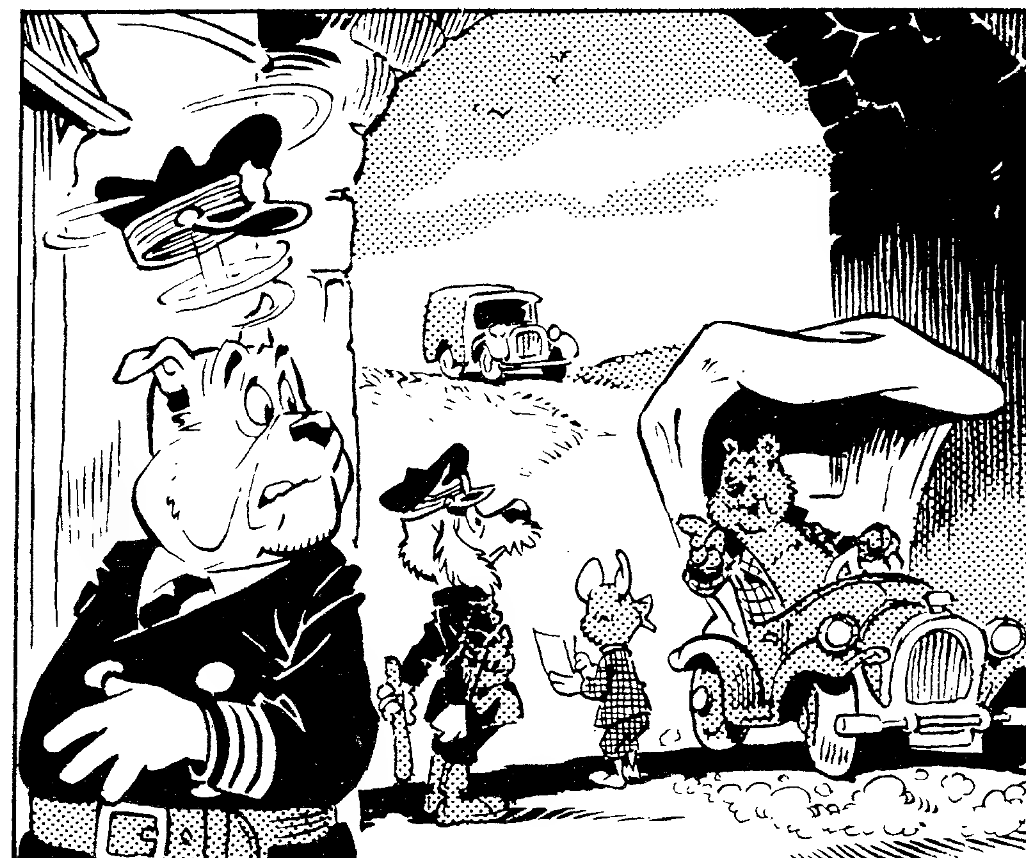
Het is geen wonder dat heer Ollie zich die woorden aantrok en dat hij in gebogen houding over de vervallen heide liep. Maar plotseling leefde hij op, en terwijl hij zijn muts over de oren trok, verscheen er een slimme uitdrukking in zijn ogen.

„Maar natuurlijk!", prevelde hij. „Het is een wapen! Een superwapen! Daarmee kan Rommeldam verdedigd worden, omdat een heer in stilte een goede daad verricht heeft door een arme zwerver onderdak te verschaffen in een laboratorium. Als dat wapen platst, platst alles, zei de professor. Daar zal de burgemeester van opkijken, terwijl ik Akel in de wurggreep in mijn zak heb! Dat ik daar niet eerder aan heb gedacht. Dit is waar we naar zochten!"

Deze gedachte gaf hem nieuwe kracht, zodat hij zich in looppas naar huis begaf om zijn auto te gaan halen.

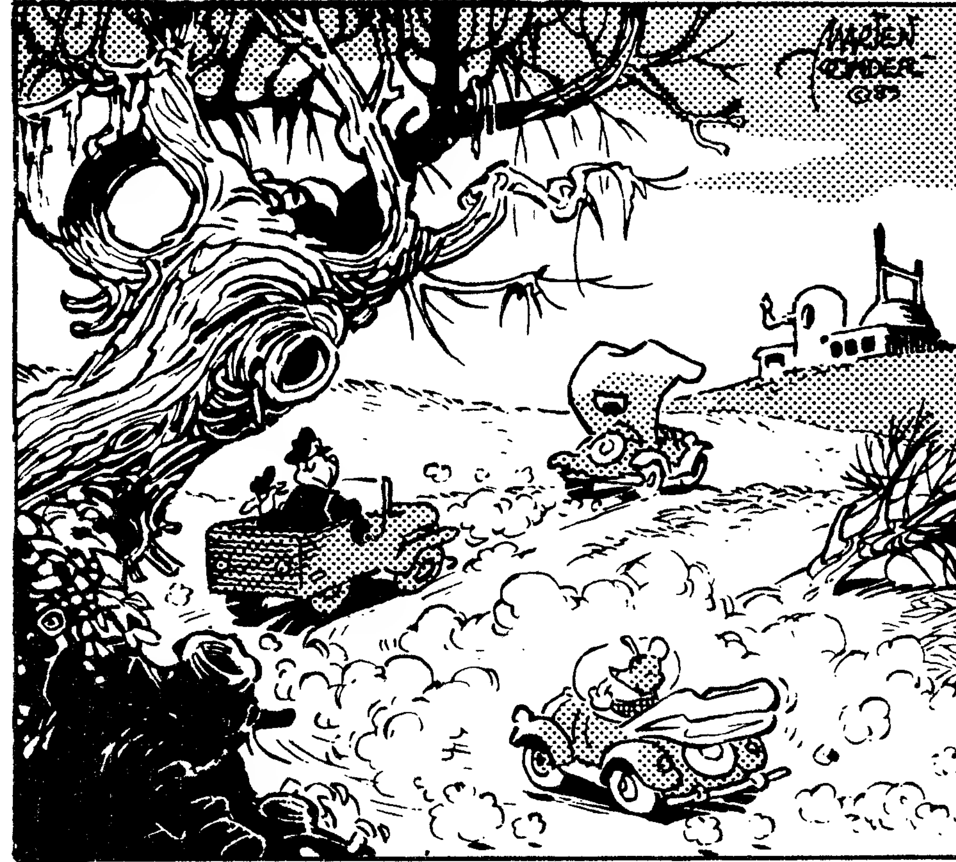
De journalist Argus was bezig met nieuwgaring over de Akelse bedreiging, en hierboven kan men hem dan ook bij de Oosterpoort zien staan, in gesprek met de wachtcommandant. ”Wat wordt er eigenlijk gedaan om de stad te verdedigen?”, vroeg hij.

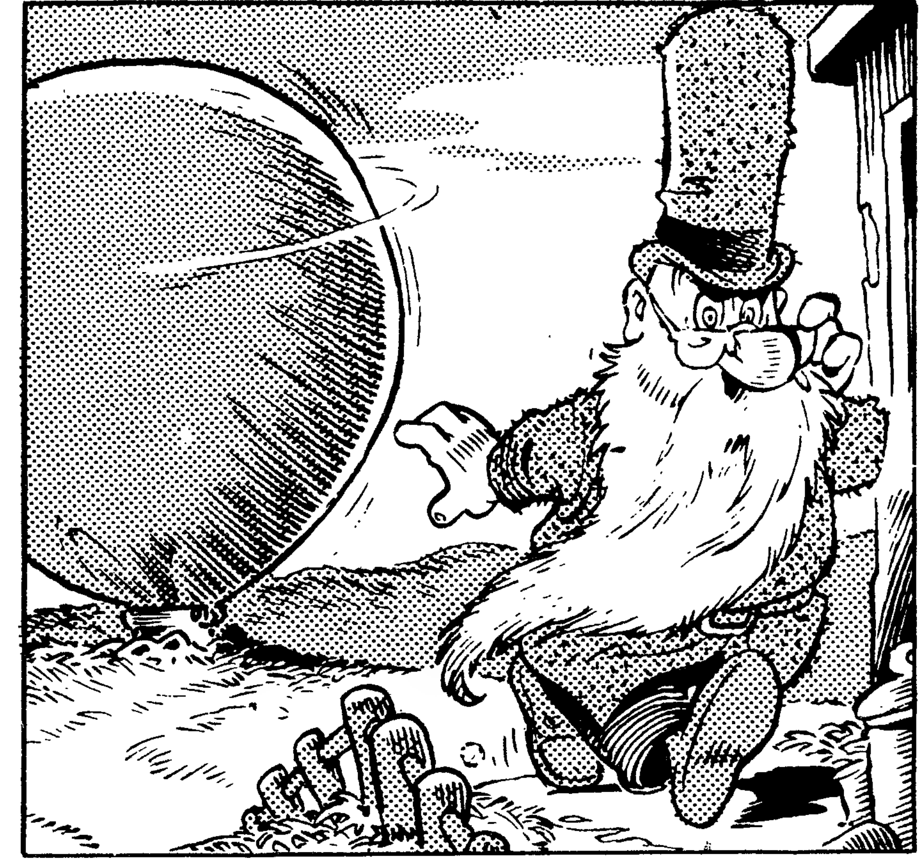
”We doen wat we kunnen”, verklaarde brigadier Snuf. ”Kloppers en ik wisselen elkaar af, zodat de stad dag en nacht bewaakt wordt...”
”Ja, ja”, onderbrak de verslaggever. ”Maar ik bedoel èchte verdediging. Is het waar, dat de professor bezig is met een geheim wapen of zo? Daar stellen onze lezers belang in; je kent dat”.
Voordat de brigadier kon antwoorden verscheen commissaris Bas op de stoep van het wachthuis, en zette een stem op. ”Pas op, Snuf!”, riep hij. ”Geen geheimen aan de krant vertellen. Over onze verdediging wordt hier niet gepraat”.
”Ik zie hier anders niet veel verdediging”, hernam Argus. ”Wat doet de overheid voor de veiligheid? Hoe zijn de belastingcenten besteed? Is dit alles? Hier zou wel eens een scherp stukje over geschreven kunnen worden. Ik denk dat ik maar eens naar het stadslaboratorium ga”.
Op dat moment remde er een auto achter hem en heer Hommel boog zich naar het groepje.
„Dat hoeft niet”, sprak hij glimlachend. „Ik heb gezorgd dat de professor bezig is met een uitvinding waarvan men zal rillen en beven. Akel, bedoel ik. Laat ze maar opkomen. Een heer staat pal tot de laatste druppel, als u begrijpt wat ik bedoel”.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01279 — „Hoe kwam u aan die uitvinding?" vroeg de journalist.

„Heel gewoon", legde heer Ollie uit. „Ik had toevallig een gast die een spalt droeg en het daglicht niet kon verdragen, terwijl hij een klam zocht, die hij ook wel stakkel noemde, zodat ik hem naar het laboratorium gebracht heb, waar hij meteen aan het werk kon gaan. De professor heeft klammerhaken genoeg, dacht ik, en ja hoor. Ik had weer eens gelijk."

„Maar wat is dat voor een uitvinding?", hield Argus aan.

„Dat zeg ik toch?", riep heer Bommel uit. „Hij schoot meteen wortel, zoals ik zelf gezien heb; en nu zuigt hij zich vol natuurschoon. Hij wordt groter en groter, bedoel ik. Ze zullen er van opkijken, daar in Akel!"

„Ik kan het niet helemaal volgen", sprak commissaris Bas. „Maar als het waar is wat je zegt, moet het stadslaboratorium onverwijld beschermd worden. Erop af, Snuf; ik wil weten wat daar aan de hand is."

De brigadier reed de politiejeep voor, de verslaggever haastte zich naar zijn autootje, en even later reed het rijtje voertuigen door de verdorde heide, naar de werkplaats van professor Prlwytzkofski.

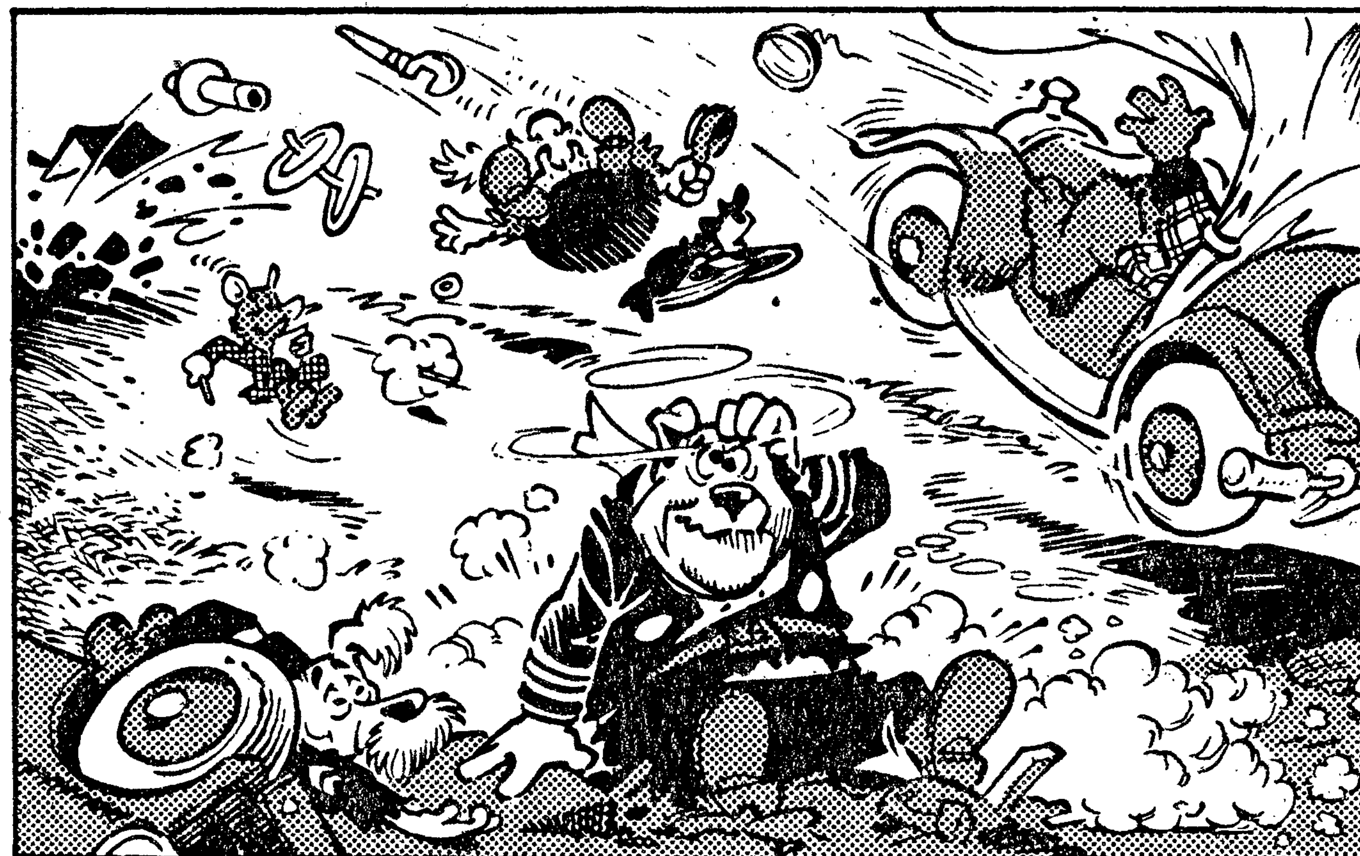
Deze had intussen zijn geduld verloren.

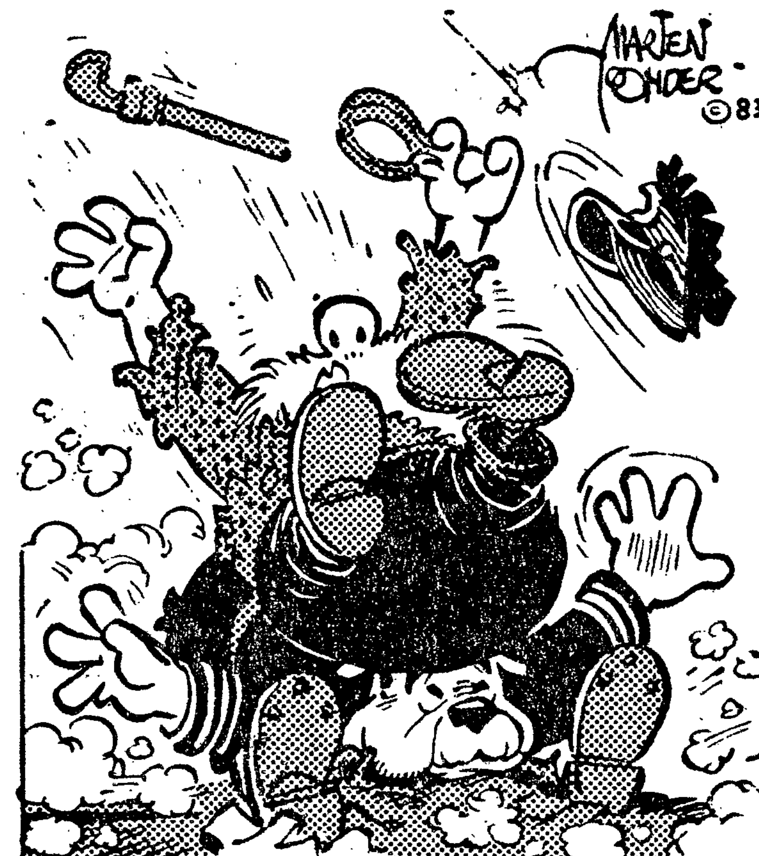
„Praw!", sprak hij tot zichzelf. „Men kan geen doller ballon groeien laten, zonder een formuul des fenomeens. Men kan mij niet wederhouden een wetenschappelijker onderzoeking daar te stellen, en der klammerhaak is mijner eigendom. Die ga ik verwijderen om de inhoud des ballons in het oog te vatten. Geen salbaderdas meer!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01280 Professor Prlwytzkofski was vastbesloten de inhoud van de geheimzinnige ballon te onderzoeken, zonder zich te storen aan de waarschuwingen van zijn assistent Smoor. Maar de gevolgen van zijn wetenschappelijk werk waren vreselijk. De balg liep bulderend leeg met een kracht die de geleerde met zijn laboratorium over de heide blies en de naderende voertuigen als dorre bladeren door de lucht deed dwarrelen, zodat ze menig onderdeel verloren. Toen ze ten slotte neerploften waren ze natuurlijk danig beschadigd; maar het ergste was het voor de inzittenden. De eerste, die op de bestorven heide tot zichzelf kwam was commissaris Bas, die door zijn politie-opleiding in het vallen geschoold was.

Langzaam nam hij een zittende houding aan, terwijl hij een ongerichte blik op de passerende lichamen wierp.

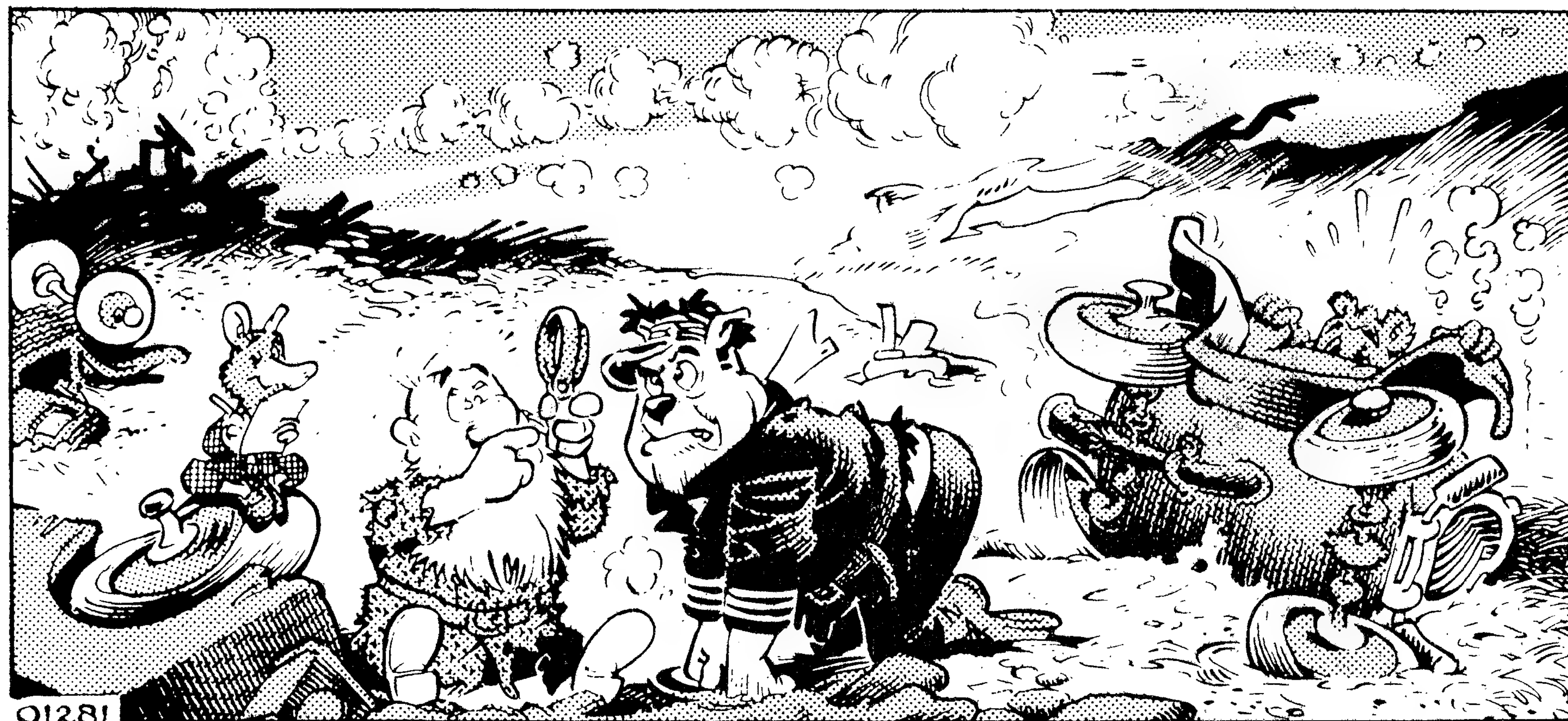
"Lap...", prevelde hij. "Kwam van lap. Ploef... plof."

Hij slikte en hernam met vastere stem: "Proef van prof. Dat is duidelijk. Prof is met proef bezig. Moet een overtuigend wapen zijn. Heb nog nooit zoiets meegemaakt..."

Verder kwam hij niet, want nu daalde de hoogleraar persoonlijk op hem neder, en dat was toch te veel voor de geharde politiechef.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01281 Het duurde enige minuten voordat de bulderende windvlaag was uitgewoed, en het was een troosteloos landschap dat zich toen voor het oog van de getroffenen ontvouwde. Van het eens zo fraaie laboratorium stond niets meer overeind, en wetenschappelijke apparatuur lag ontbonden over de vlakte, tussen de weggeblazen automobielen. De journalist Argus had gelukkig zijn bloknootje niet verloren en daardoor was hij in staat een verslag van het gebeurde te geven.

,,Wattister gebeurd?'' gromde commissaris Bas, nadat hij zich voor de tweede keer overeind had gewerkt.

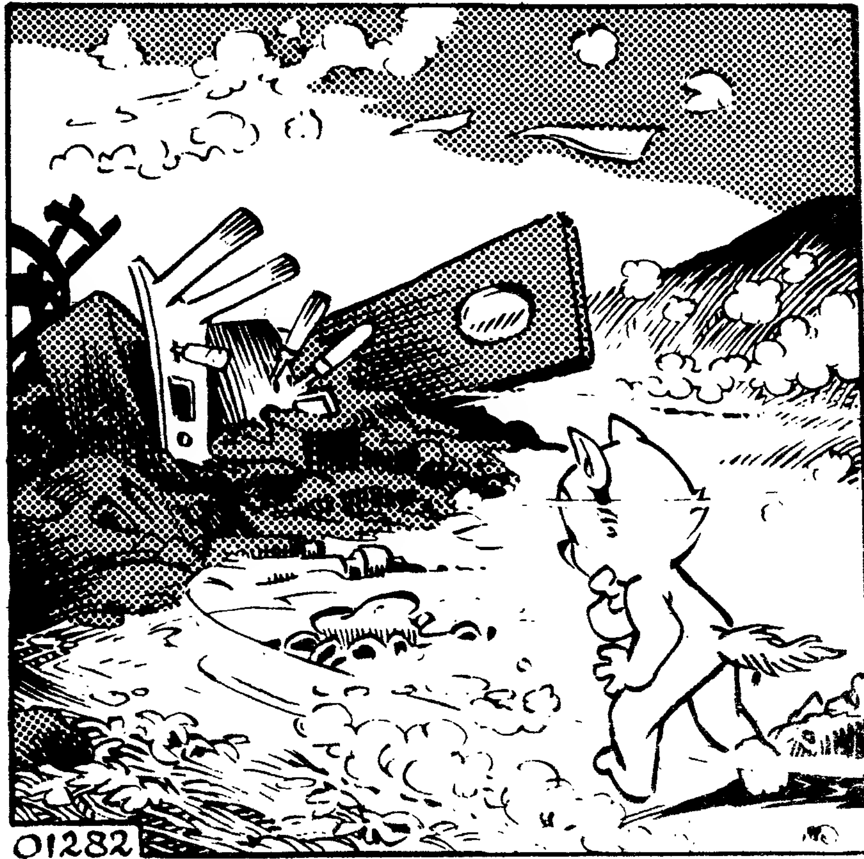
,,Een wetenschappelijker proeving,'' legde de geleerde met zwakke stem uit. ,,Dit is der dubbelknijpijzer waarmee de ballon tezamen gekneept werd. Ik heb hem een weinig losgedraaid voor der onderzoek en daardoor is der doller ballon blazen gegaan. Dit is mijn laatster knijpijzer, want der andere heeft der luisboep Pieps gestolen. Ach, het is alles ja gans schrikkelijk.''

Nu kwam er beweging in de Oude Schicht, die niet ver van daar op zijn zijde lag, en boven het portier verscheen het gelaat van heer Bommel.

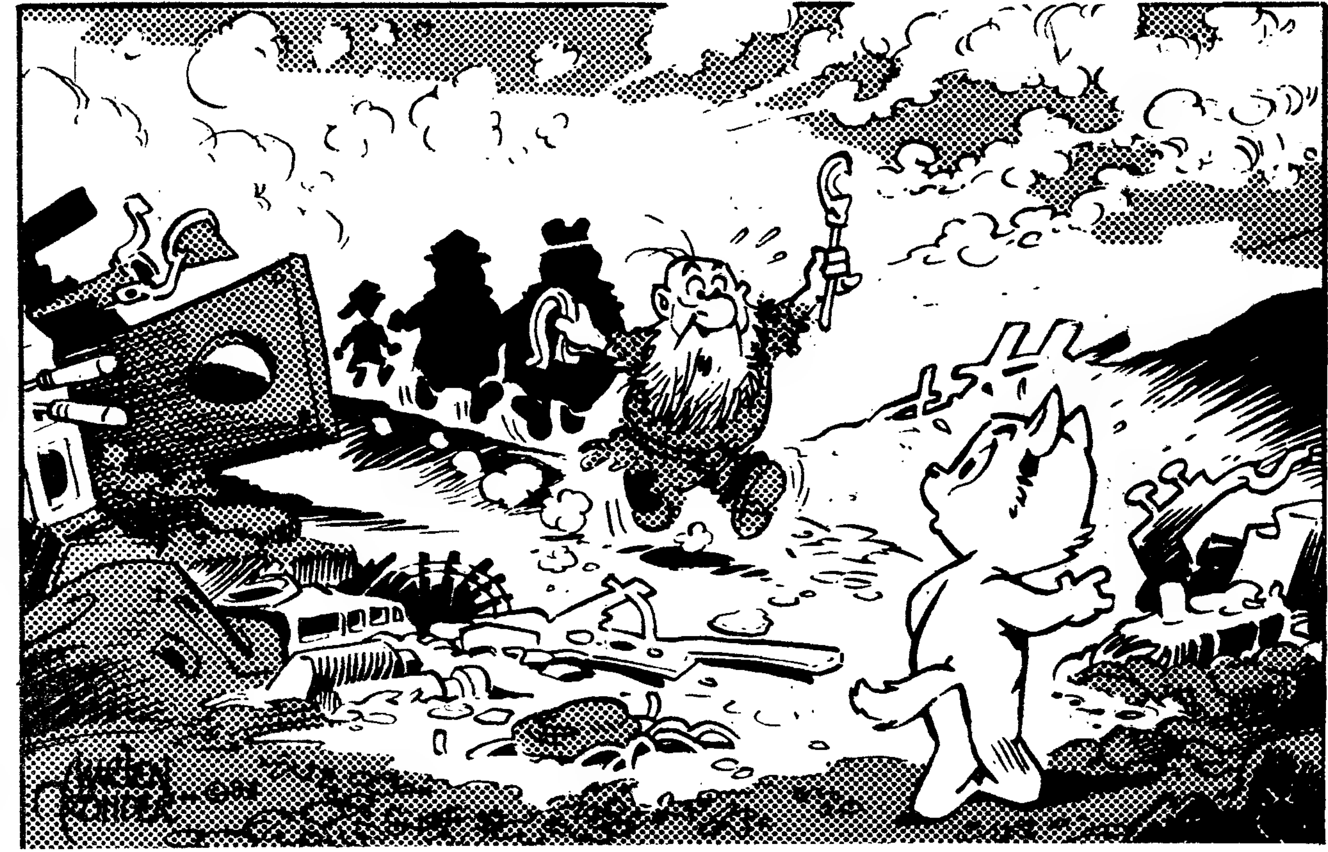
,,Niet zo schrikkelijk!'' riep hij, glimlachend ondanks zijn buil en schrammen. ,,Dat is nu het wapen, dat ik bedoel. Persoonlijk heb ik heer Iepekriet naar het laboratorium gebracht om de stad te vuur en te zwaard te verdedigen, zodat men kan zien, dat een heer wel degelijk kastanjes uit een lopend vuurtje halen kan.''

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01282 - Het was Tom Poes gelukt om heelhuids over de daken uit de stad Akel te ontsnappen. Op weg naar huis was hij juist in de buurt van het stadslaboratorium gekomen, toen hij door de buitensporige windvlaag getroffen werd. Nadat hij zichzelf had opgeraapt merkte hij tot zijn verbazing, dat het bouwwerk verdwenen was, om plaats te maken voor een ordeloze puinhoop. Ongerust liep hij er heen, en al gauw vond hij de plek waar de vreemde ballon wortel geschoten had. Er was echter niets meer van over dan een buideltje, dat verschrompeld op de wortels lag.

"Wat is hier gebeurd?" vroeg hij zich af.

"De stakkel is weg!" riep de stem van Smoor uit een stapeltje stenen. "Ik wil de stakkel terug hebben. Zonder klam kan de zak niet groeien, en kan ik geen aanzien en macht krijgen. De stakkel is weggehaald! De klam! Waar is mijn klam?"

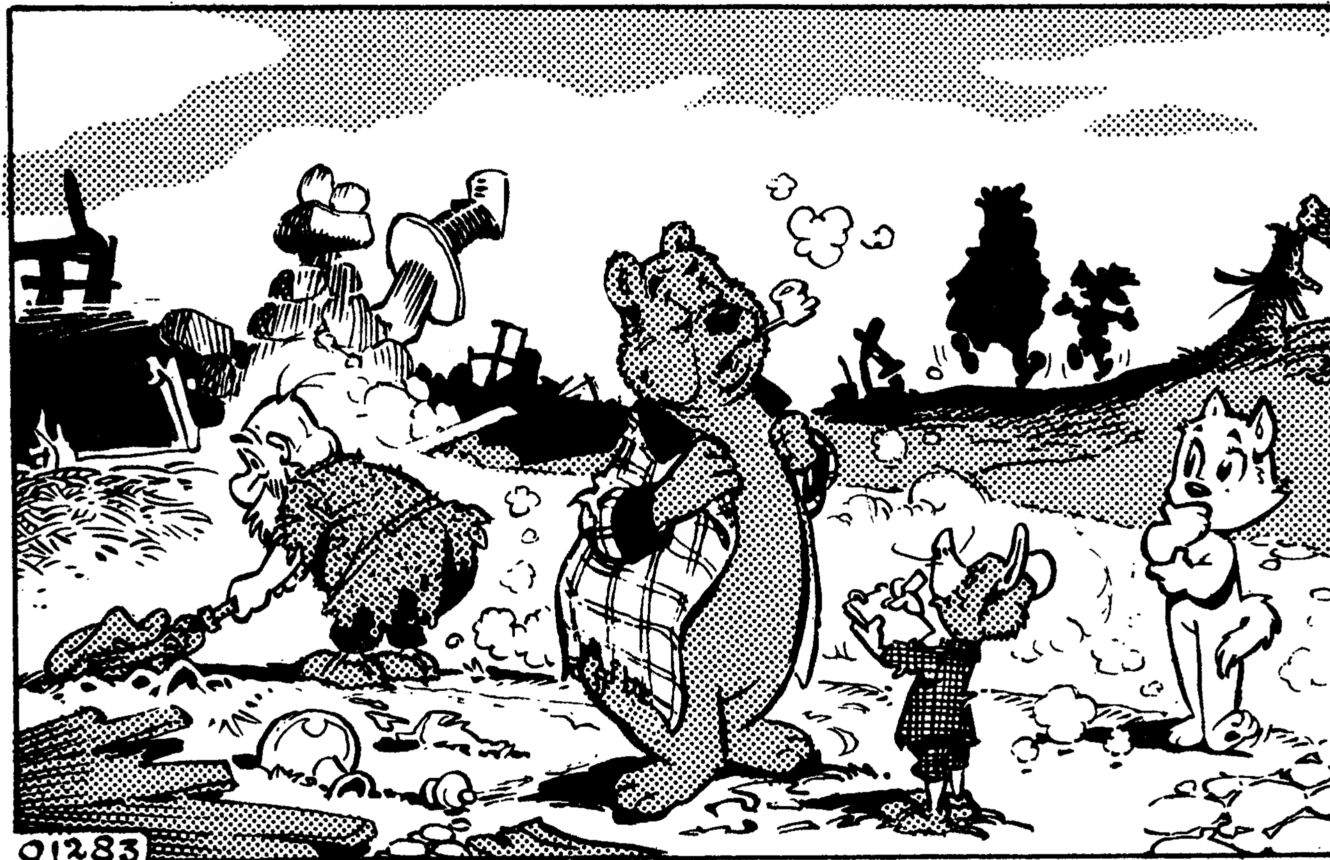
"Hm," Tom Poes. "Dat is dus de macht van je ballon, hè? Alles weggeblazen. Dat is niet zo mooi."

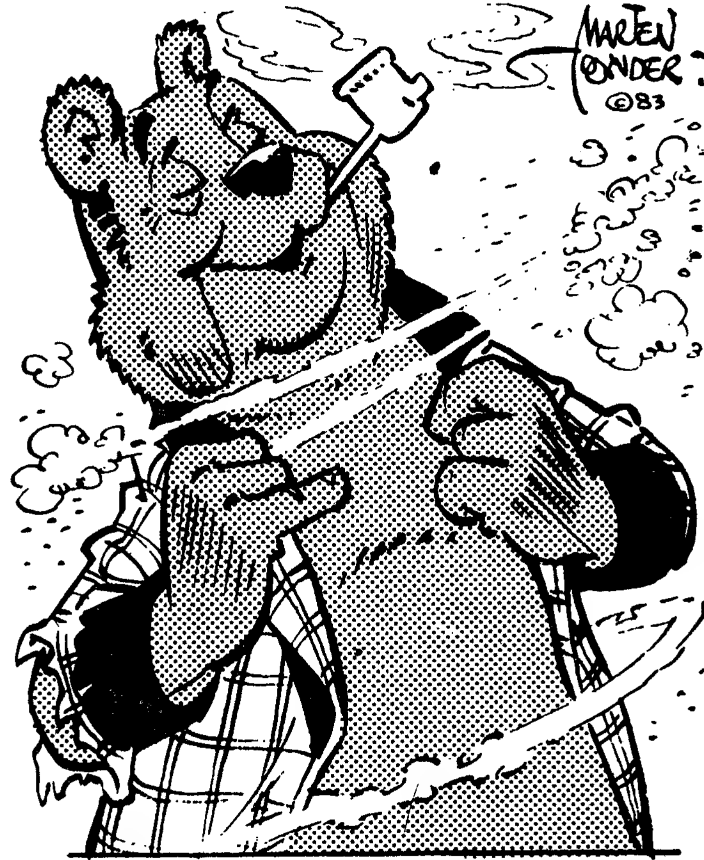
Smoor kreeg geen tijd om te antwoorden, want op dat moment draafde professor Prlwytzkofski nader, gevolgd door heer Bommel en de politieambtenaren.

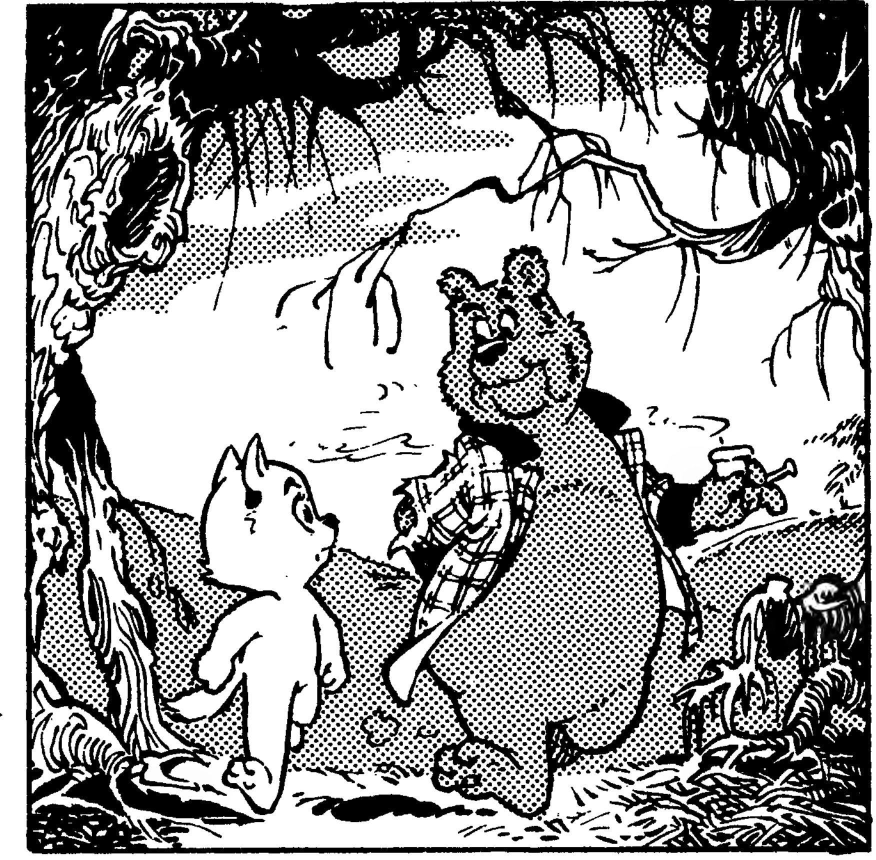
"Het is ja gans verschrikkelijk!" kreet de geleerde met overslaande stem. "Hier is de klammenhaak, die ik voor wetenschappelijker betrachting heb losgeschroefd middels der stelsleutel. Ik moet hem zovoort opnieuw heraanbrengen, zegt der behoorde. Dezer ballon is een grootaardiger wapening. Praw!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01283 De professor haastte zich naar het ingezakte buideltje om de stalen klemschroef opnieuw boven de wortels aan te brengen. Om hem heen dwarrelden opgejaagde stofwolken over de resten van het laboratorium, maar de geleerde had daar geen aandacht voor.

"Gener tijd voor analisering," hoorde men hem mompelen. "Wapening gaat ja vóór in gevaarsomstanden. Ach, dit zijn schrikkelijke tijden voor een wetenschappelijker."

"U hoort het," sprak heer Bommel tot de verslaggever Argus. "Dit is een geheim wapen, dat ik persoonlijk ontdekt heb aan de spalt die heer Smoor om zijn jas droeg. De professor is bezig het wapen te ontwikkelen, en zoals u zien kunt is het uiterst krachtig."

"Ja, ja," mompelde de journalist. "Niet zo vlug. U gebruikt moeilijke woorden, en daar houden de lezers niet van. Wat is een spalt?"

"Dat doet er nu niet toe," hernam heer Ollie. "Schrijft u maar op, dat men op een heer rekenen kan in de ure des gevaars. Met deze plofballon is Rommeldam onneembaar, zeg nu zelf. Nu was hij nog maar klein, maar als hij ècht groot is, zoals mij voor de geest zweeft, zal hij nog veel harder blazen zodat Akel met de grond gelijk wordt gemaakt."

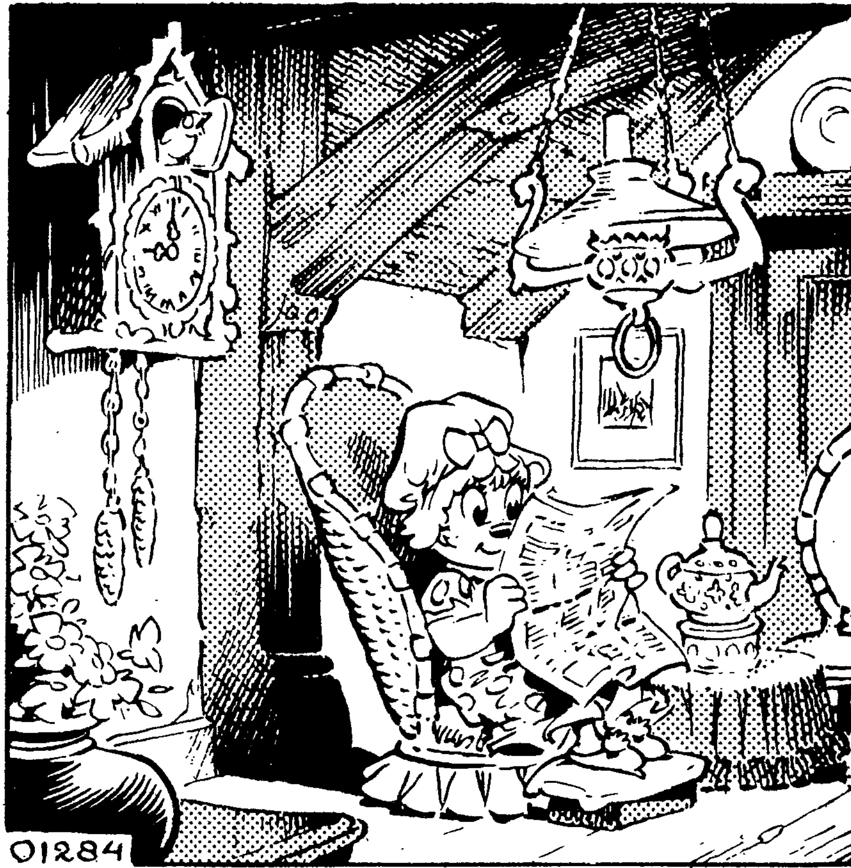
Na deze woorden keerde hij zich om en wandelde huiswaarts.

"Daar zal men van opkijken; wat jij, jonge vriend?" vroeg hij na een poosje.

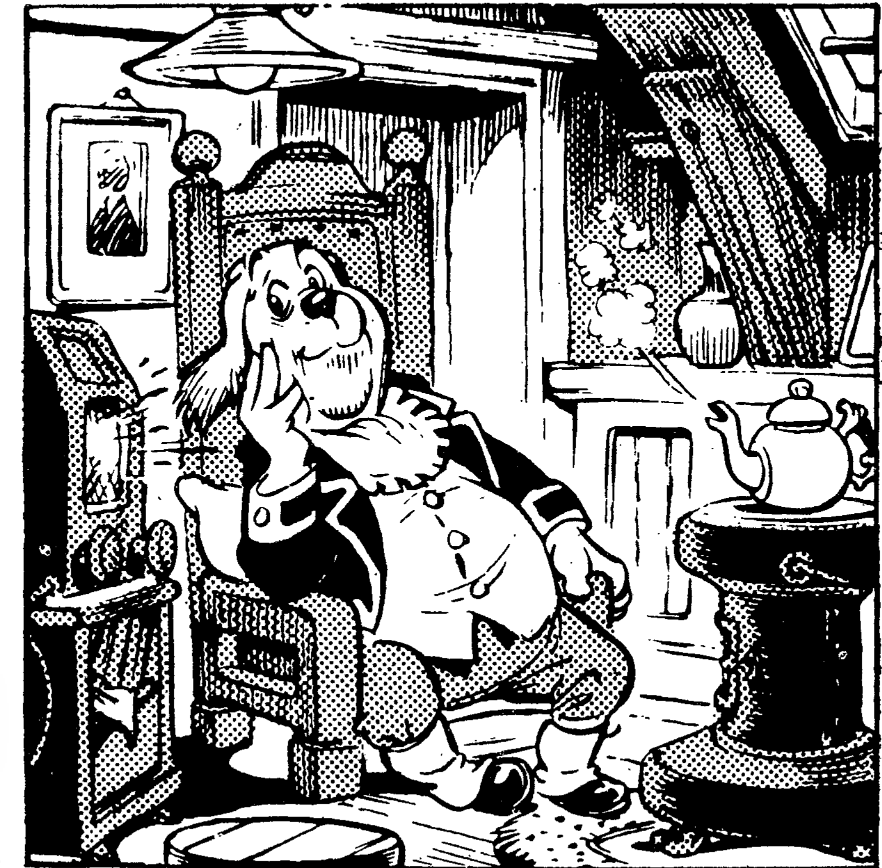
"Hm," zei Tom Poes nadenkend.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

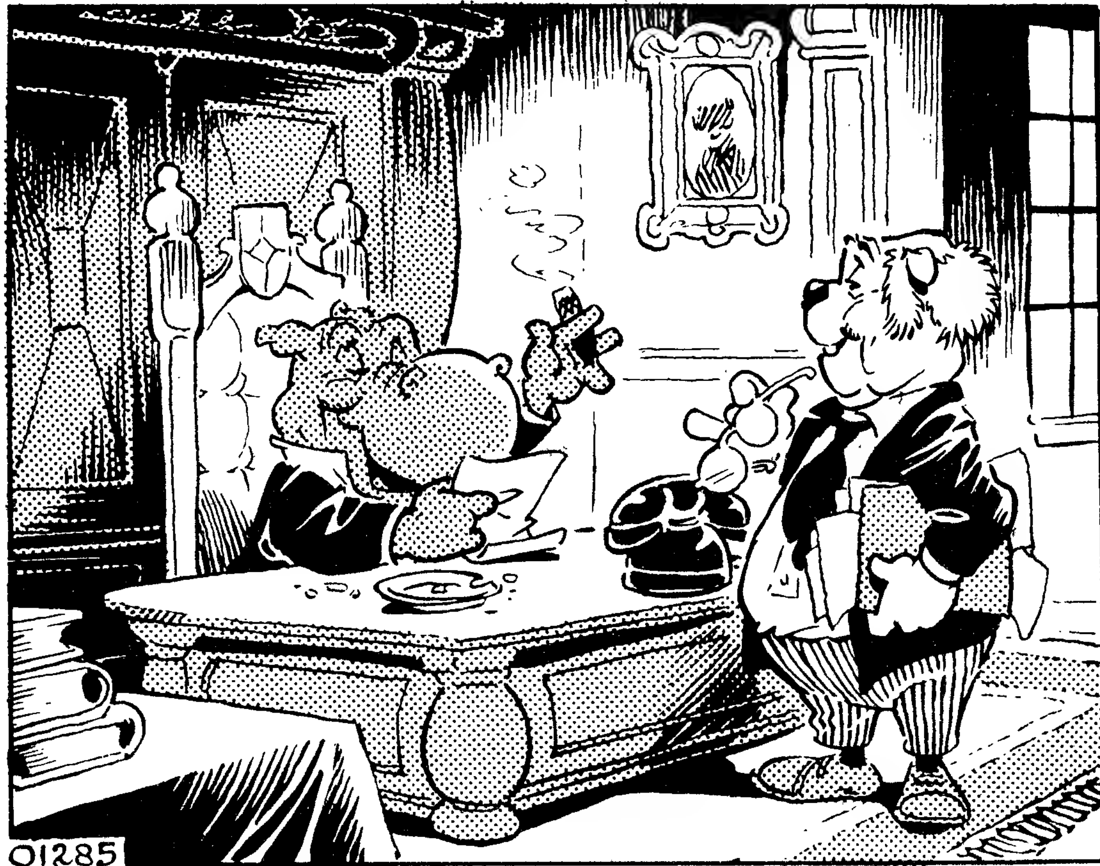

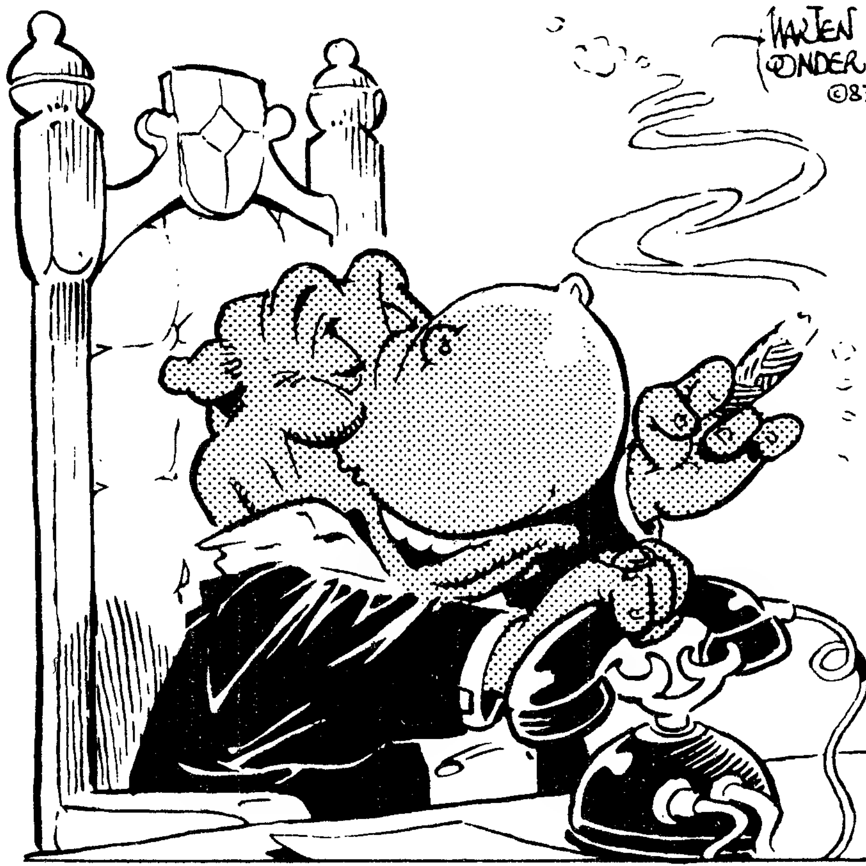
01284 — De journalist Argus deed zijn plicht, en de volgende dag las juffrouw Doddel in de krant, dat de heer Bommel een Opzienbarende Uitvinding gedaan had, op de jas van een zekere Smoor.
"Deze vinding, die hij een Spalt noemt, kan alles wegblazen wat hem voor de geest komt", las ze. "Onze stad is daardoor onneembaar geworden. 'Men kan op een heer rekenen', aldus onze bescheiden stadgenoot, die zich persoonlijk over de heide liet blazen om te laten zien wat hij bedoelde".
"Die Olie toch", mompelde Doddeltje vertederd. "Ik wist wel dat hij alles kon, als hij maar wilde".
Ook de burgemeester was onder de indruk, toen hij in de televisiekamer van de Kleine Club kennis nam van de Spaltontdekking.
"Dat is toch deksels werk van die Bommel", sprak hij. "Als we Akel kunnen wegblazen zijn we onoverwinnelijk! Ik heb hem op zijn plicht als stadgenoot gewezen, en daar ziet u het resultaat!"
"Parbleu", prevelde de markies. "Incroyable! En dat alleen maar omdat ik een beroep op zijn betere gevoelens heb gedaan; voor Volk en Vaderland. Et voila!"

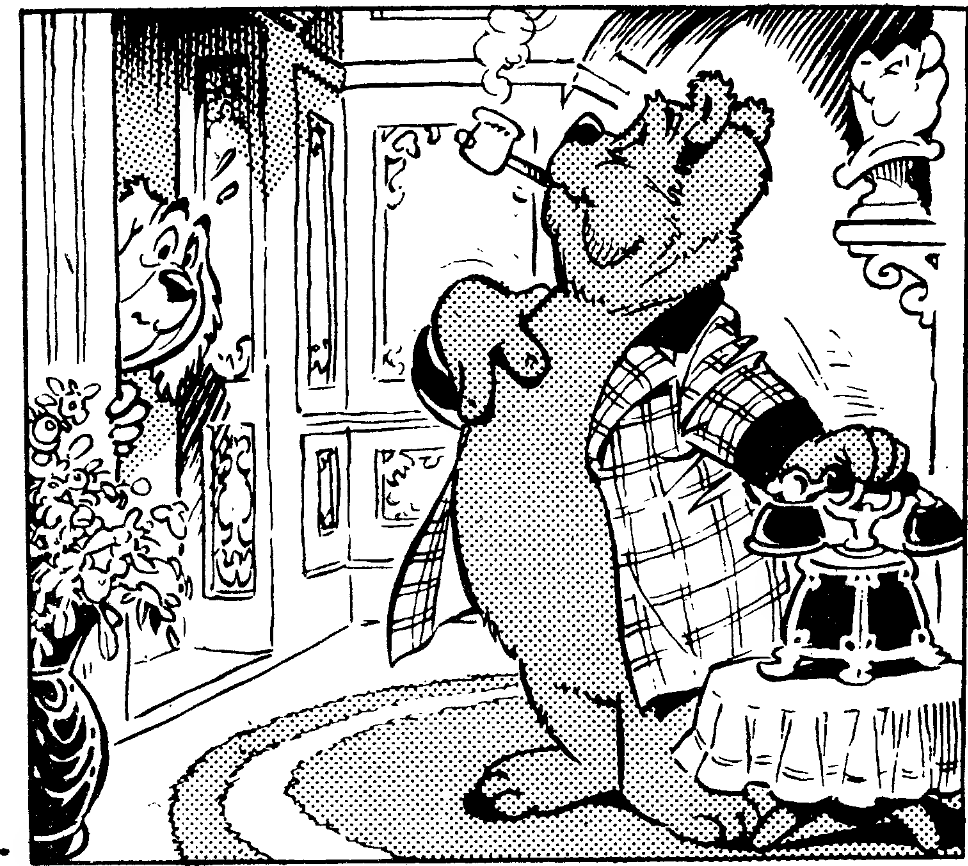
De bediende Joost hoorde het nieuws uit zijn radio, toen hij een uurtje rust nam om de thee te gebruiken, en hij was niet minder verrast.
"Nee maar", zei hij tot zichzelf. "Het zou betreurenswaardig zijn heer Olivier te onderschatten. Nu zweeft de spalt nog maar klein door zijn geest, maar als hij groot is kan hij alles met de grond gelijk maken! Ik ben er werkelijk trots op, dat ik een heer van stand mag verzorgen. Vanavond zal ik iets lekkers klaarmaken".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01285 — De bekendmaking van de Spaltuitvinding had natuurlijk gevolgen. Niet lang daarna liet de burgemeester zijn ambtenaar eerste klasse bij zich komen om hem een brief voor te lezen die hij van het Akelse stadsbestuur had ontvangen.

"Door onze communicatiemodaliteit binden ze in!", riep hij glunderend uit. "Die Argus is een prima achtergrondbelichter, zeg nu zelf. Nu ze van ons verdedigingsintensief wapen hebben gehoord, stellen ze beleidsvoorbereidende overheidscommunicatie voor".

"Dat is goed nieuws", gaf de heer Dorknoper bewogen toe. "Wat zouden ze bedoelen?"

"Onderhandelingen natuurlijk", verklaarde de magistraat. "Ze willen een praatje over de moeilijkheden maken. Nou; ik zal ze. In de eerste plaats moeten ze met hun tengels van Stuipendrecht afblijven. En wat denk je: zullen we een paar van hun aanpalende landerijen opeisen?"

"Dat is ambtelijk gezien een ingewikkelde zaak", zei de ambtenaar betrekkend. "Dan zouden de desbetreffende gemeenteverordeningen moeten worden aangepast, want rechtens hebben we geen..."

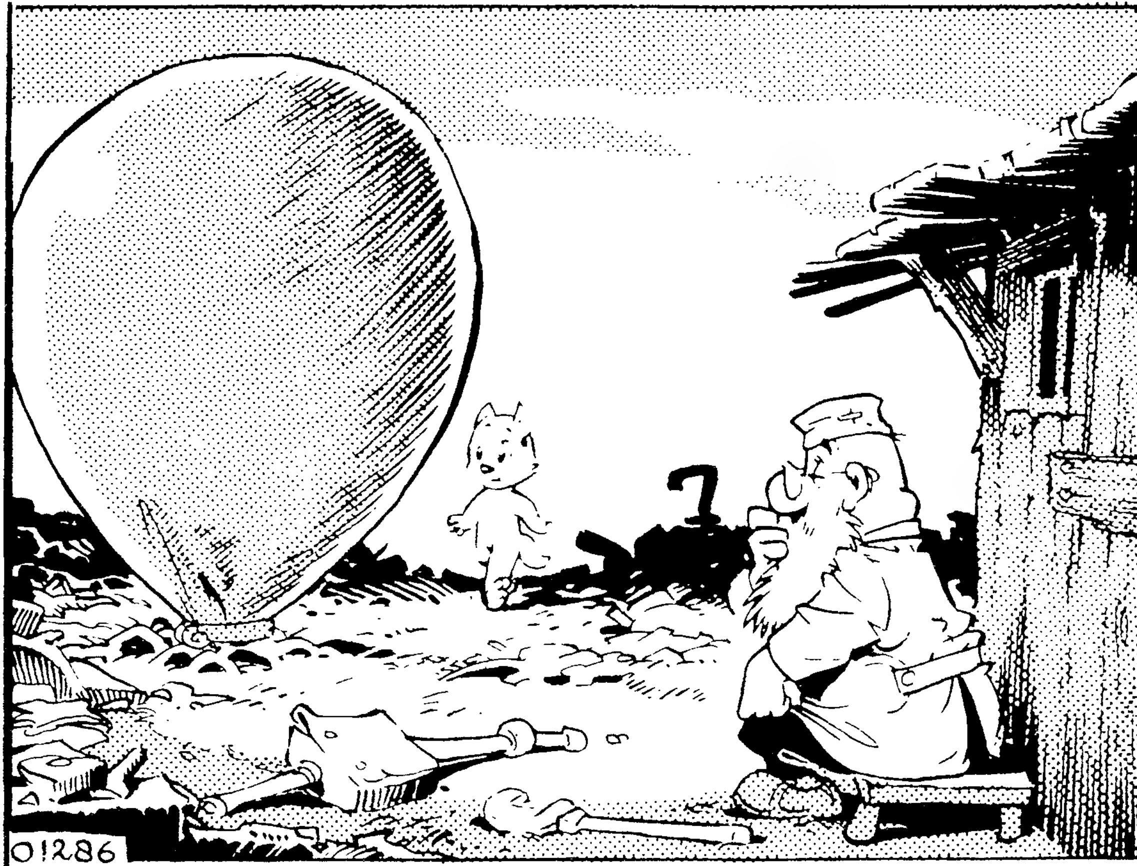
"Een ogenblikje", onderbrak de burgemeester, de telefoon grijpend. "Voordat ik het vergeet moeten we onze held Bommel belonen, maar het mag niet te veel kosten. Ik weet wel wat".

Dat bleek, want toen heer Ollie de hoorn weer op de haak legde, sierde een mooie glimlach zijn gelaat.

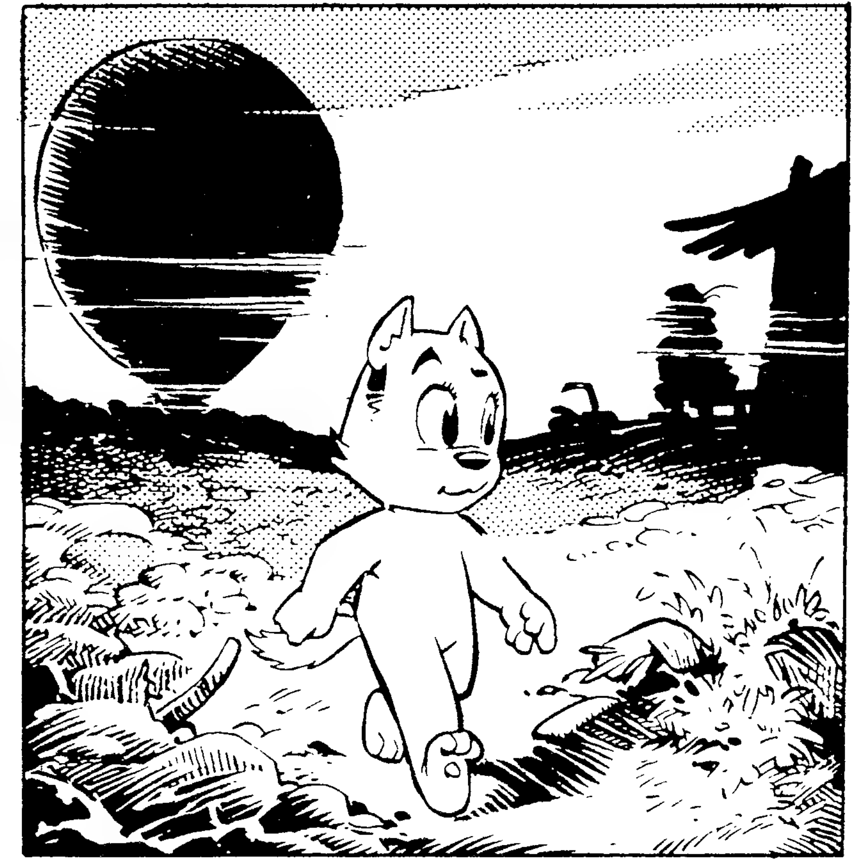
"Weet je wie daar opbelde?", vroeg hij. "De burgemeester! Hij stelde voor me tot ereburger van Rommeldam te benoemen. Wat zeg je daar wel van? Morgenavond geven we een feestje, Joost!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01286 — Toen Tom Poes de volgende morgen langs de overblijfselen van het laboratorium kwam, zag hij, dat er een houten schuurtje was neergezet om professor Prlwytzkofski onderdak te verschaffen. De geleerde zat er echter voor en staarde peinzend naar de vreemde ballon, die al weer een heel eind gegroeid was.

"Hij zwelt ja gans schoon", mompelde hij. "Maar ik zou weten willen wat zich in der innere afspeelt. Het is onwetenschappelijk hier zitten te moeten zonder kennis der zaken. Ach; der vernieting des laboratoriums is schadenvol, en dezer optrek is onwaardig voor ener hooggeleerde".

"U hebt gelijk", zei Tom Poes. "Ik vertrouw dat ding ook niet. Kan uw nieuwe assistent u er niets over vertellen?"

"Der Smoor?", riep de professor uit. "Der weetniets spreekt allene over zijner spalt. Ik zie hem nimmer, want hij versteekt zich in der rubbel des laboratoriums als het dag is. En in der nacht zit hij bij der balg, met zijne handen om der klammenhaak om der ballon te warmen".

"De ballon warmen?", herhaalde Tom Poes verbaasd. "Waarom? En hoe kan hij dat?"

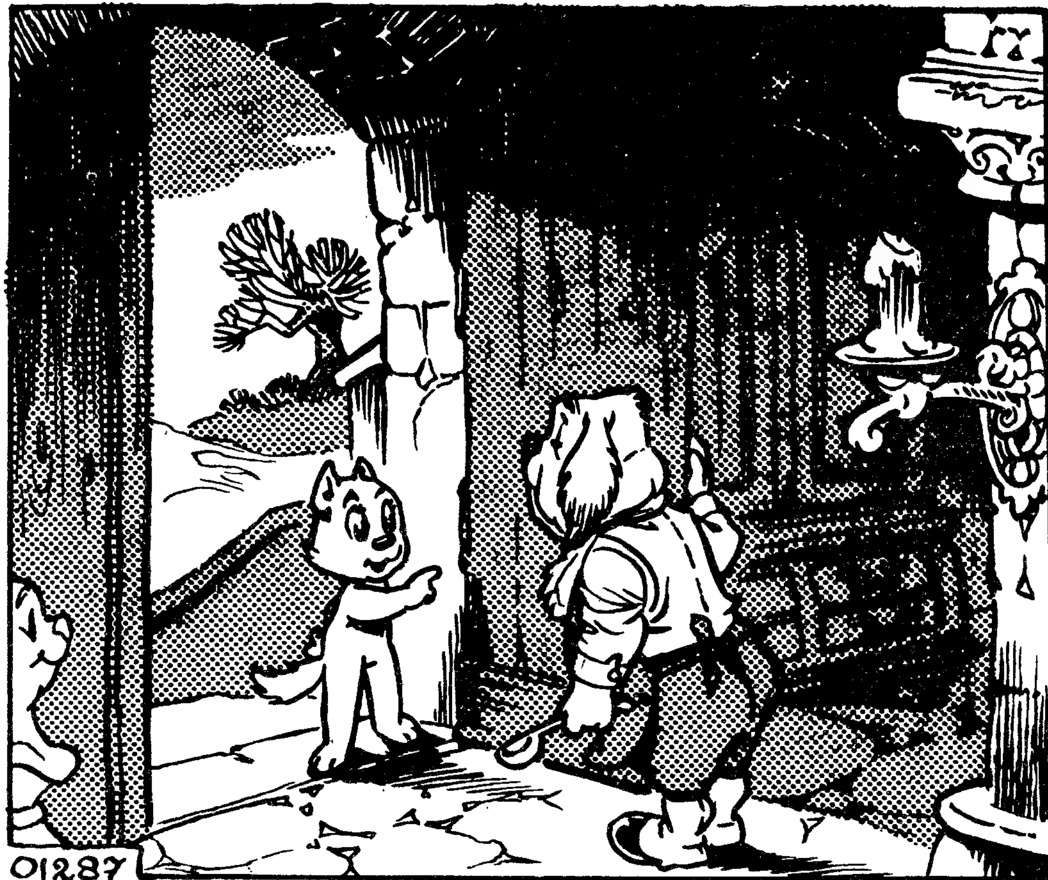
"Door verwarmering zwelt hij beter", legde de geleerde uit. "En der Smoor krijgt hitte uit zijner spalt, zegt hij. Praw! Immer der spalt! Het is mij teweder; het is ja gans onwetenschappelijk."

Tom Poes gaf hem gelijk, en liep verder over de steeds kaler wordende heide.

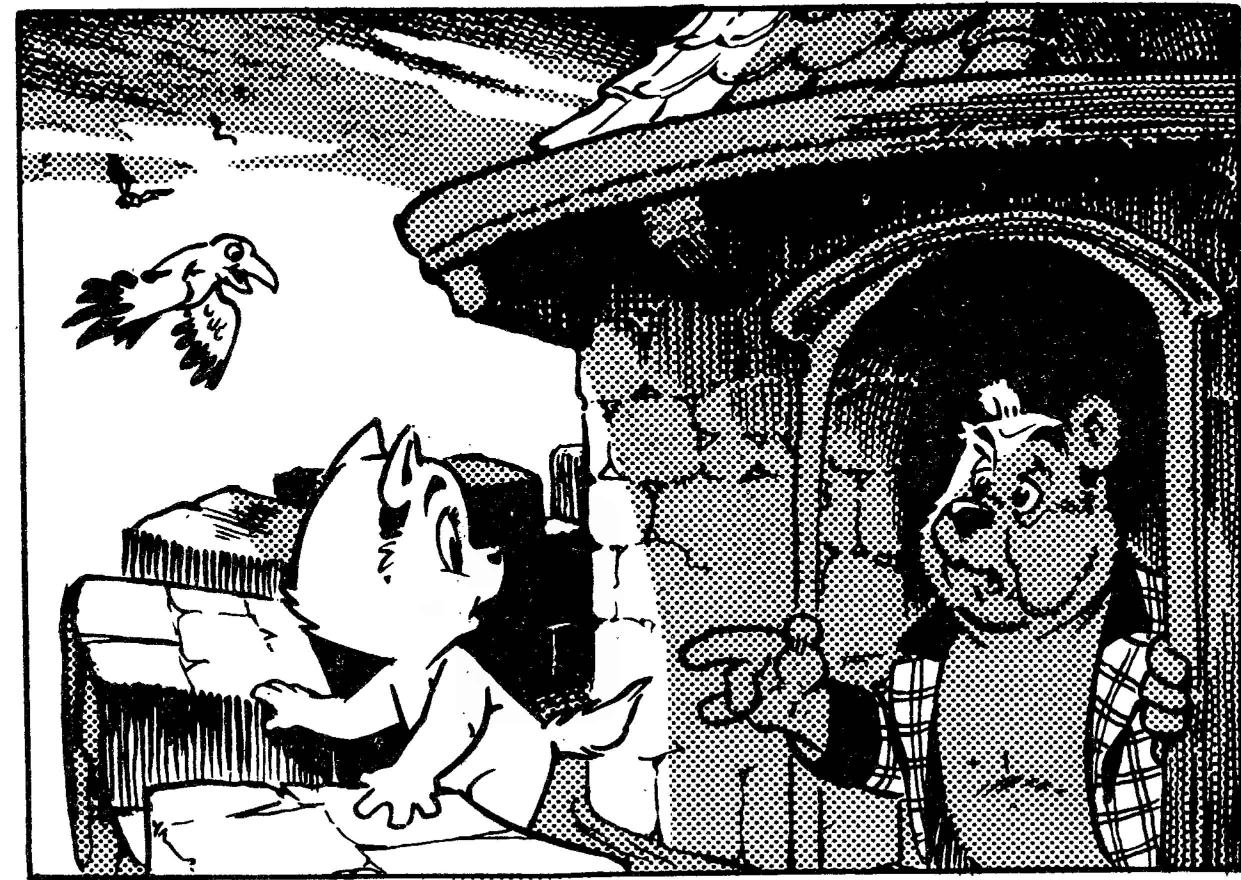
"Die ballon is veel gevaarlijker dan de prof denkt", mompelde hij. "Trouwens, ik moet steeds aan de dwerg denken die door Akel liep, en aan Pieps die daar ook zit. Wat zou er in die stad gebeuren?"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01287 — De mogelijkheid dat Alexander Pieps en de dwerg Pulver elkaar hadden ontmoet, maakte Tom Poes steeds ongeruster en hij besloot naar slot Bommelstein te gaan.

"Excuseer, jonge heer", zei Joost, die hem na lang wachten opendeed. "Ik was juist met het beslag bezig, en daardoor had ik het nogal volhandig met het oog op het inzakken, als u mij permitteert. Er is vanavond een maaltijd, en u weet hoe het dan gaat".

"Ja, natuurlijk", zei Tom Poes. "Ik wil alleen maar even op de toren kijken".

Hij liep de hal door en beklom de trappen, zodat hij ten slotte hijgend op de trans van de oostertoren terecht kwam. Daar had hij een goed uitzicht op de omgeving, en nadat hij een poosje in de verte getuurd had vond hij wat hij zocht.

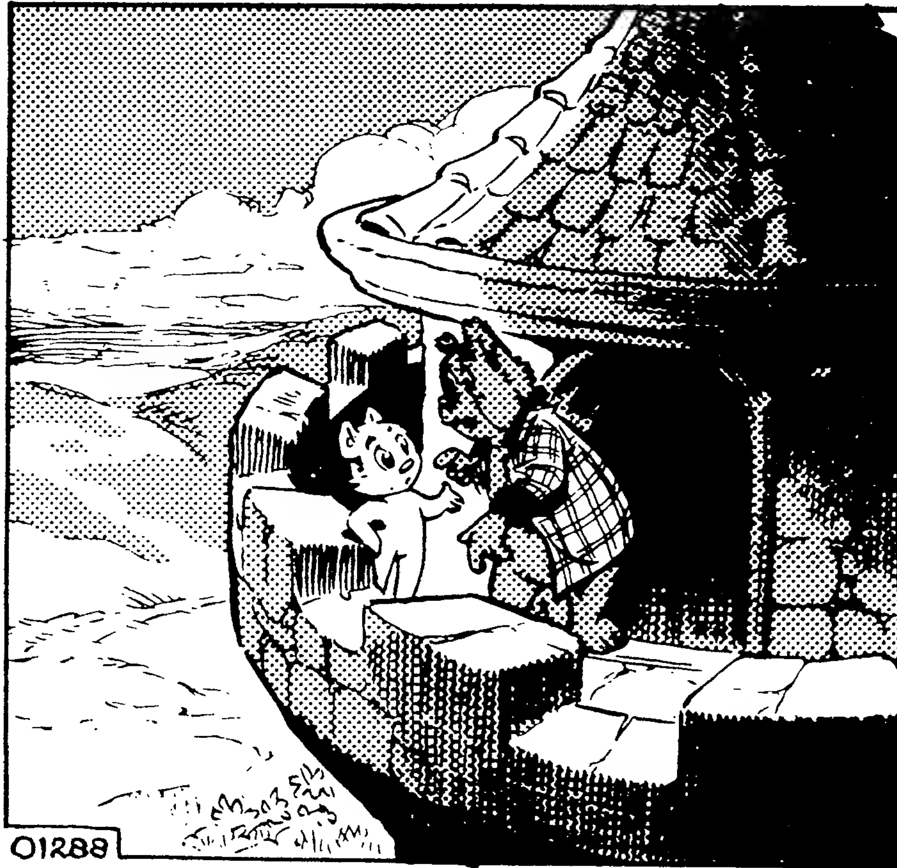
Op dat moment werd hij gestoord door heer Ollie, die van Joost gehoord had dat hij daar was.

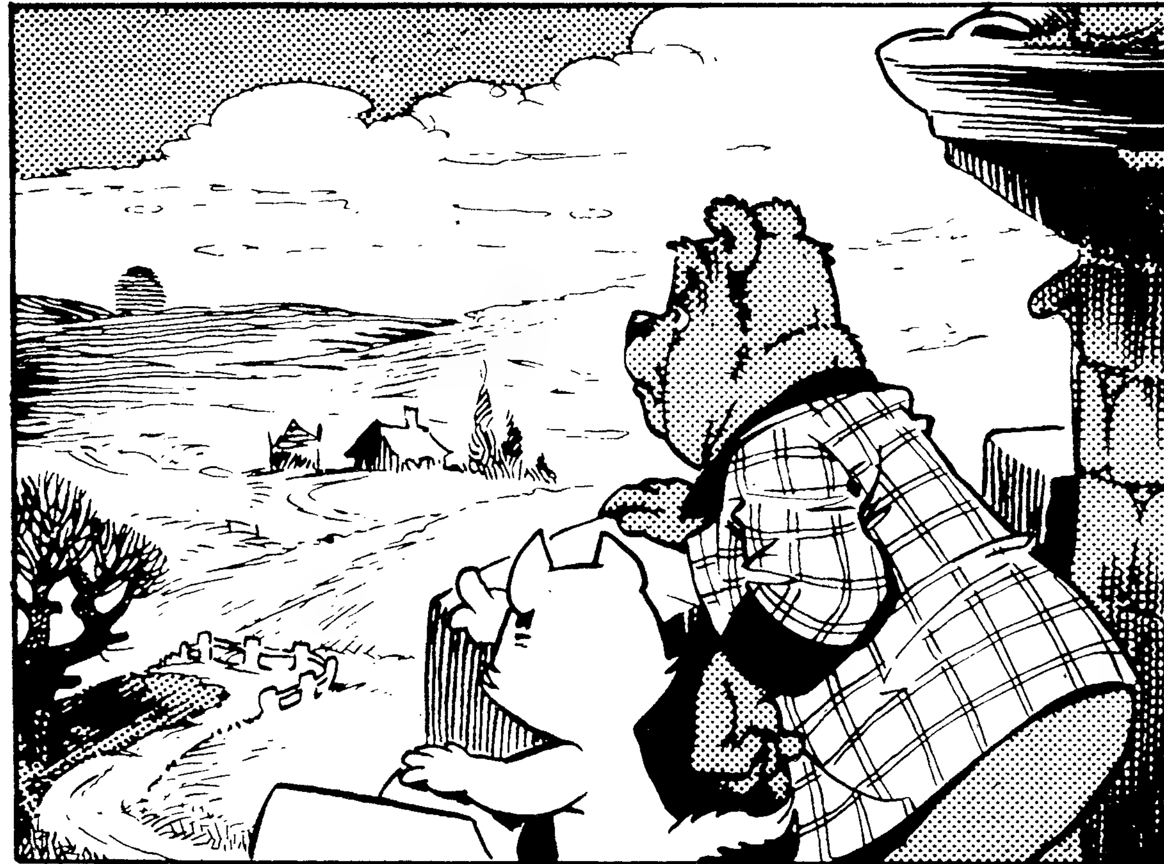
"Wat doe je daar, jonge vriend?", vroeg deze met licht verwijt in zijn stem. "Waarom ben je niet eens langsgekomen? Heb je niet gehoord, dat ik tot ereburger van de stad gekroond zal worden? Ik ben een bescheiden heer, die in stilte zijn eenzame weg gaat; maar een gelukwens was toch wel op zijn plaats geweest, al zeg ik het zelf. Nu ja, je bent nog jong. Ik nodig je toch maar uit voor een feestje dat ik vanavond geef".

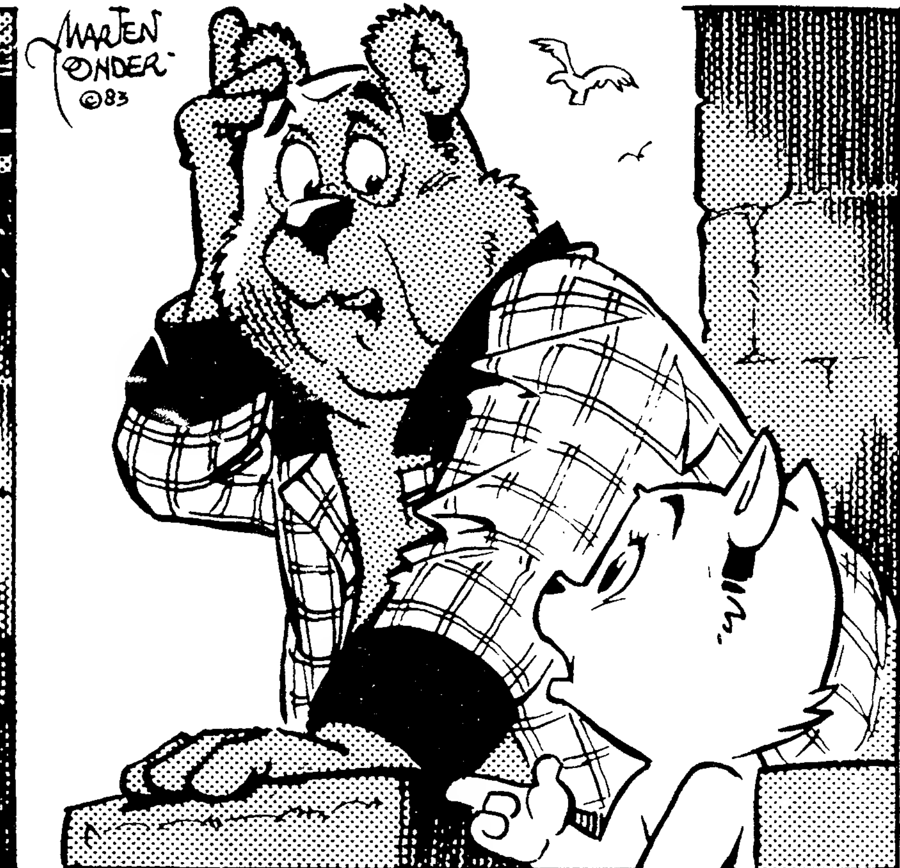
"Hm, ik weet het niet", zei Tom Poes. "Het is nog geen tijd voor een feestje, geloof ik. De toestand is niet erg feestelijk".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

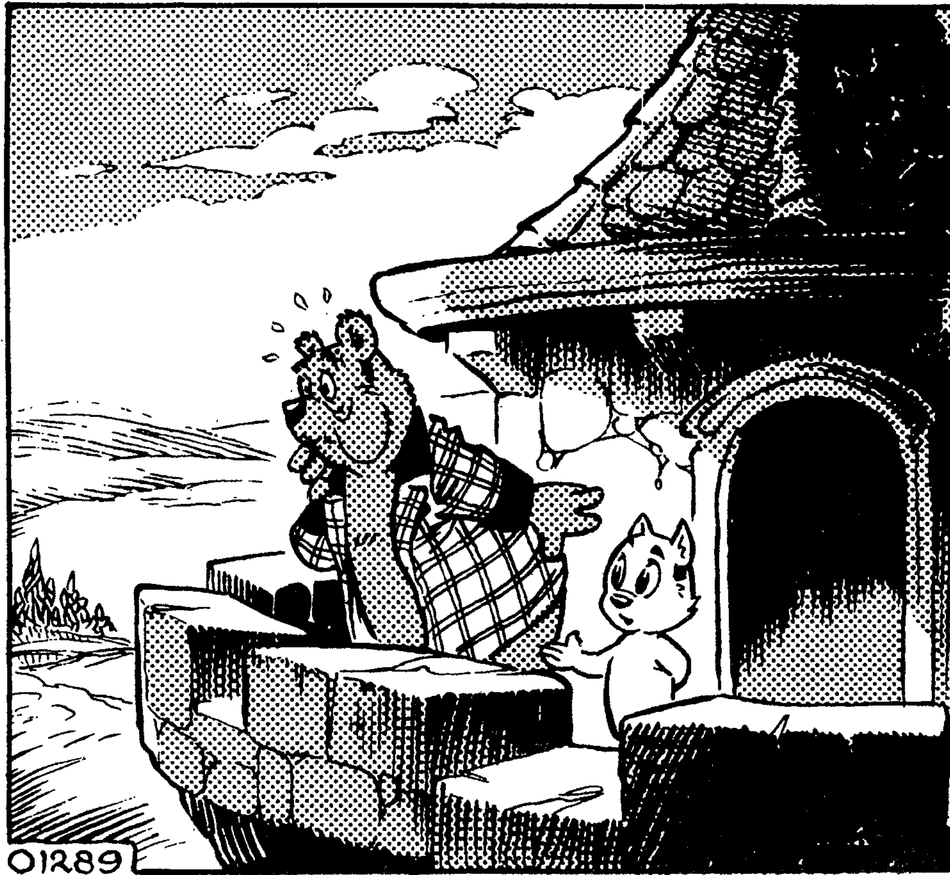
01288 Heer Bommel klom op de trans en keek Tom Poes onaangenaam getroffen aan.
''Wat bedoel je?'', vroeg hij. ''Niet feestelijk? Terwijl ik Rommeldam en Bommelstein beveiligd heb door een prachtig wapen op te laten blazen door heer Smoor, zodat ik op gepaste wijze geëerd ga worden! Gun je me dat kleine genoegen soms niet?''
''Er bestaan geen prachtige wapens'', zei Tom Poes. ''U hebt toch zelf gezien wat die pletterballon doet? Hij blaast alles weg. Alles; dus ook Rommeldam en omstreken, en niet alleen Akel. En wat erger is kunt u daar zien''.

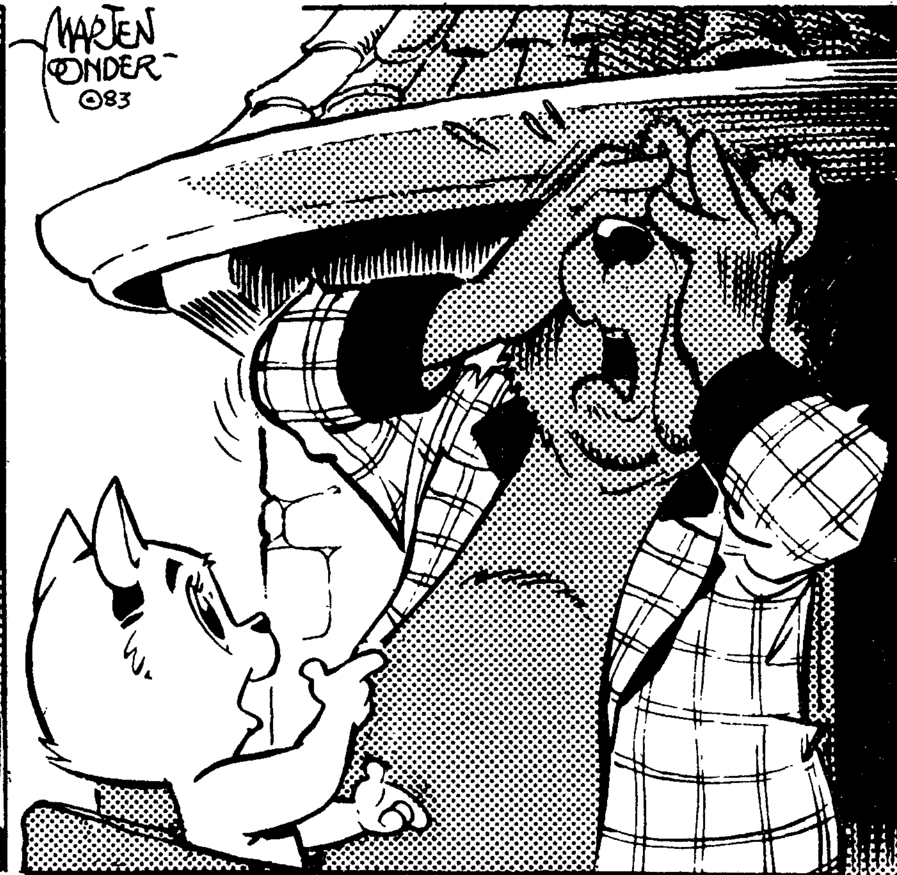
Hij wees in de verte, en toen heer Ollie zich een beetje ongerust over de kantelen boog zag hij een bolvormig gezwel boven de horizon uitsteken.
''O eh...'', prevelde hij. ''D-dat is eh... Dat is de opkomende maan. Of zoiets, als je begrijpt wat ik bedoel...''

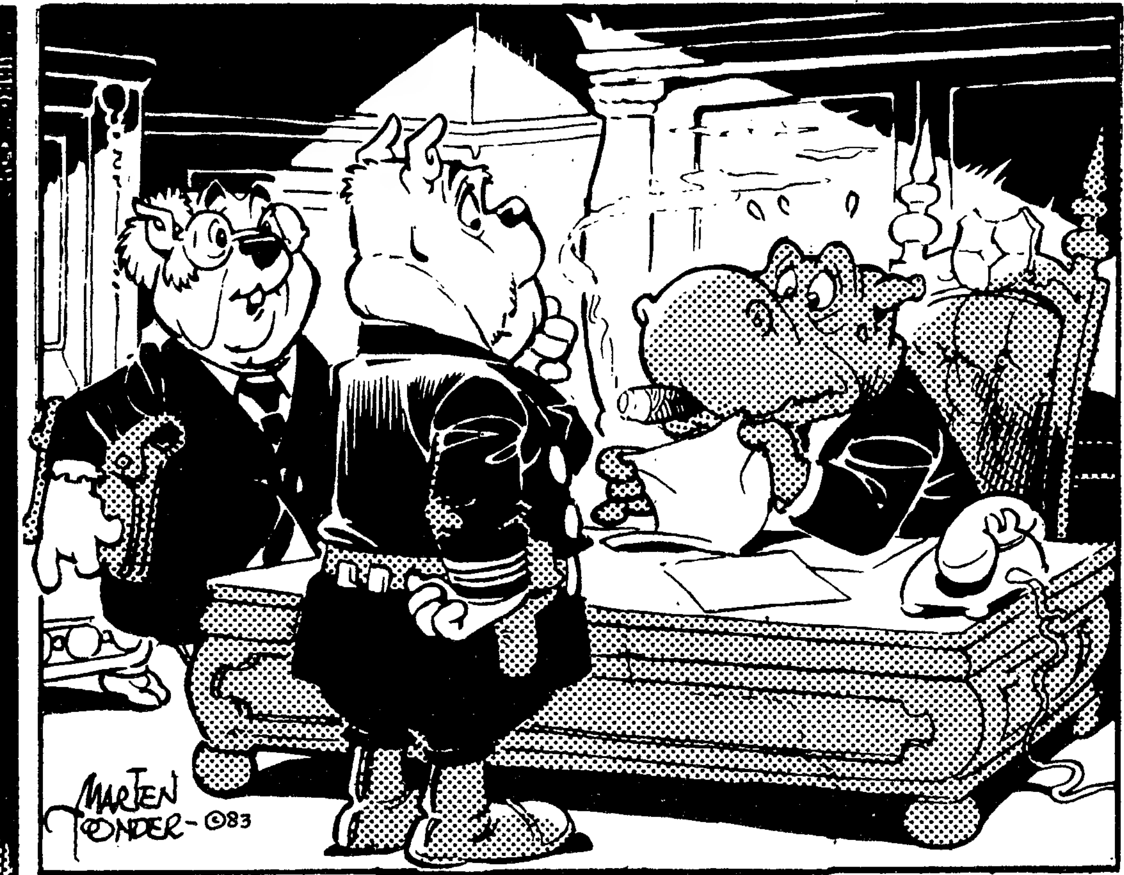
''Niks maan'', zei Tom Poes. ''Dat is net zo'n ballon als wij hier hebben. En als ik me niet vergis, staat die in Akel!''
Het kostte heer Bommel enige moeite het gehoorde te verwerken, maar toen ontsierde een trek van schrik zijn gelaat.
''In A-Akel?'', bracht hij er met moeite uit. ''Hoe kan dat?''

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

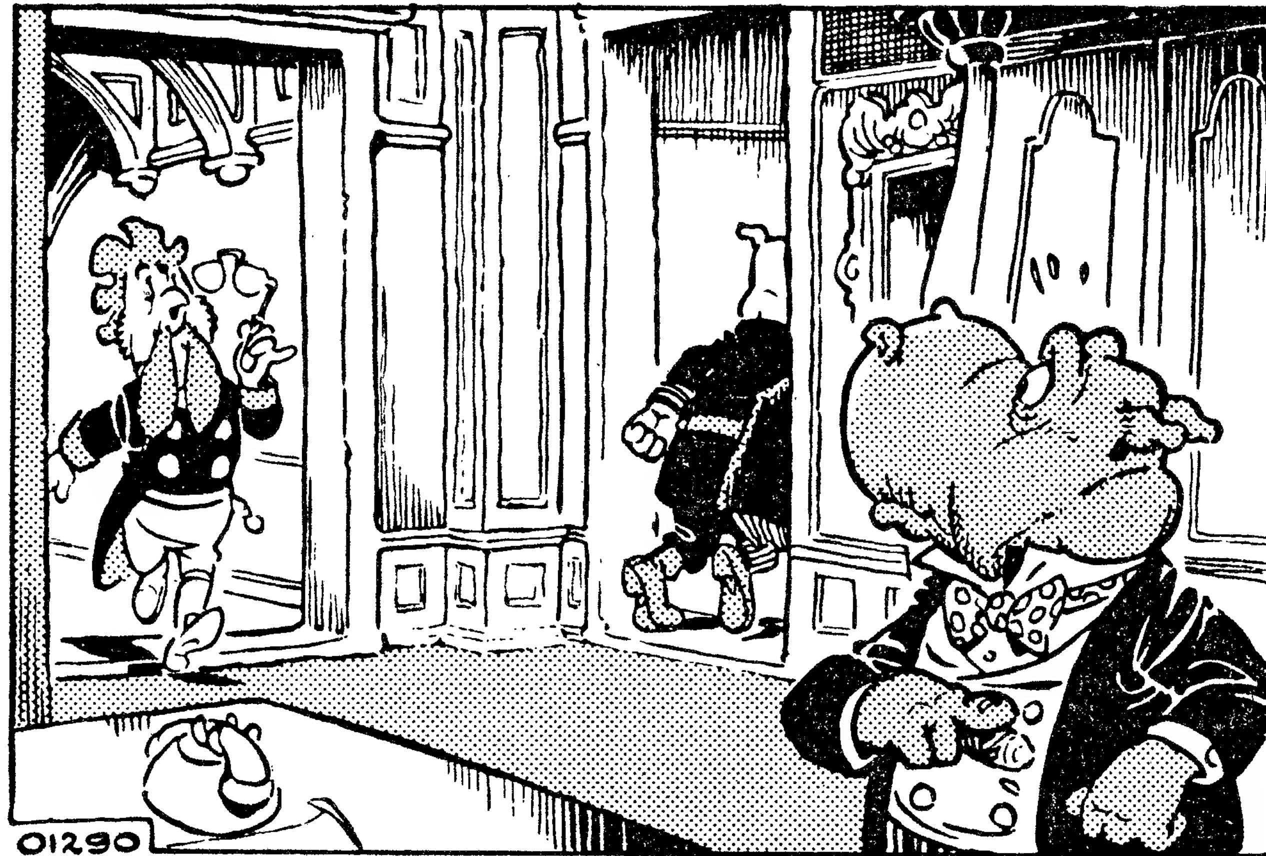

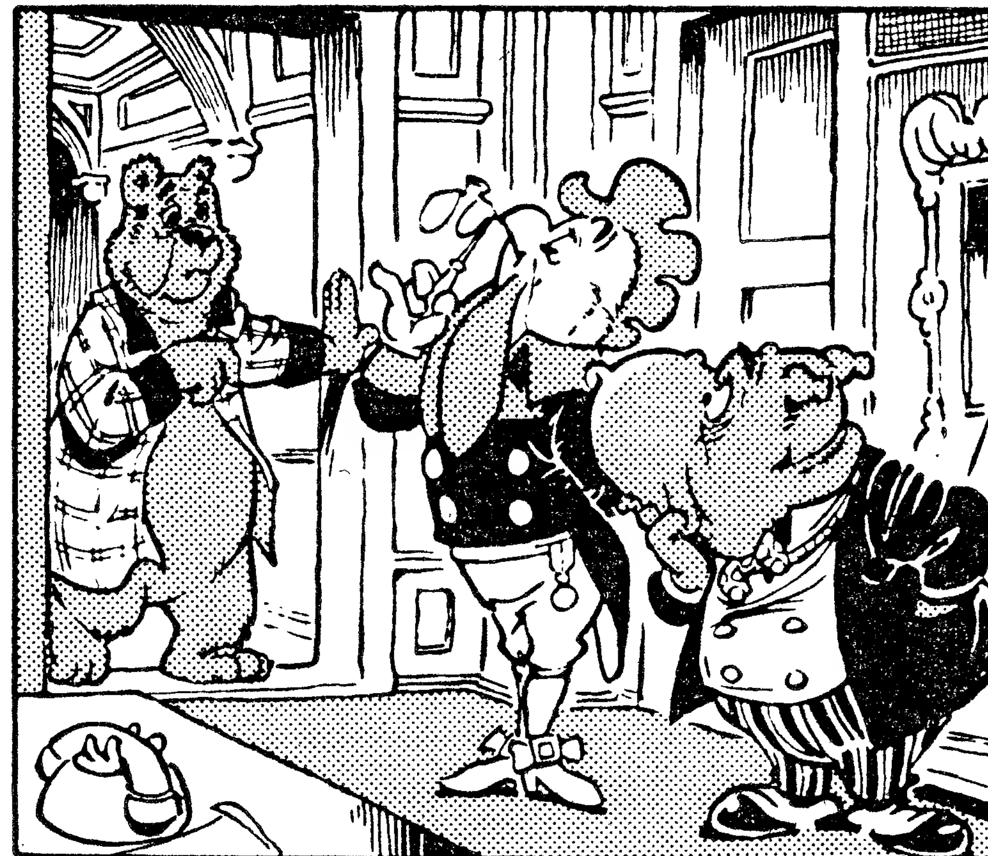

01289 "Alexander Pieps heeft een klemschroef van de professor meegenomen, toen hij zijn ontslag nam", zei Tom Poes. "Toen is hij naar zijn familie in Akel gegaan, en in die stad heeft hij Pulver, de broer van uw heer Smoor, natuurlijk ontmoet. Wat u daar ziet zijn de gevolgen. Ze zijn nu dus even sterk als we hier zijn, en misschien zijn ze daar stom genoeg om hem te laten blazen".
Heer Ollie sloeg de handen voor de ogen.
"Hoe v-vreselijk is d-dit alles", stamelde hij. "Ach, waar ben ik aan begonnen? Ik z-zal... Ik m-moet de overheid inlichten! Anders zal alles wegwaaien als ik niet ingrijp. Alles!"
"Hm", zei Tom Poes. "Er is niet veel in te grijpen".
Daar had hij misschien gelijk in, maar toch zat de overheid niet stil. De burgemeester had zijn belangrijkste ambtenaren ontboden, en toen ze binnenkwamen zat hij ontredderd met een brief in de trillende handen.
"Dit eh... Dit is een dreigbrief uit Akel", sprak hij met doffe stem. "Omdat onze ballon per ongeluk leeggeblazen is, is hun ballon nu groter dan de onze. Wat bedoelen ze?"
"Dat is duidelijk", gromde de politiechef. "Snuf heeft inderdaad een ballon bij Akel waargenomen, toen hij op de stadspoort zat. De toestand is ernstig".
"En dat is niet alles", vulde de ambtenaar eerste klasse aan. "Zo'n ballon zuigt alle kracht uit de grond, schrijft de directeur van het stadslaboratorium. De landelijke bevolking is verontrust en heeft zelfs een betoging aangekondigd, zonder daar vergunning voor aan te vragen!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

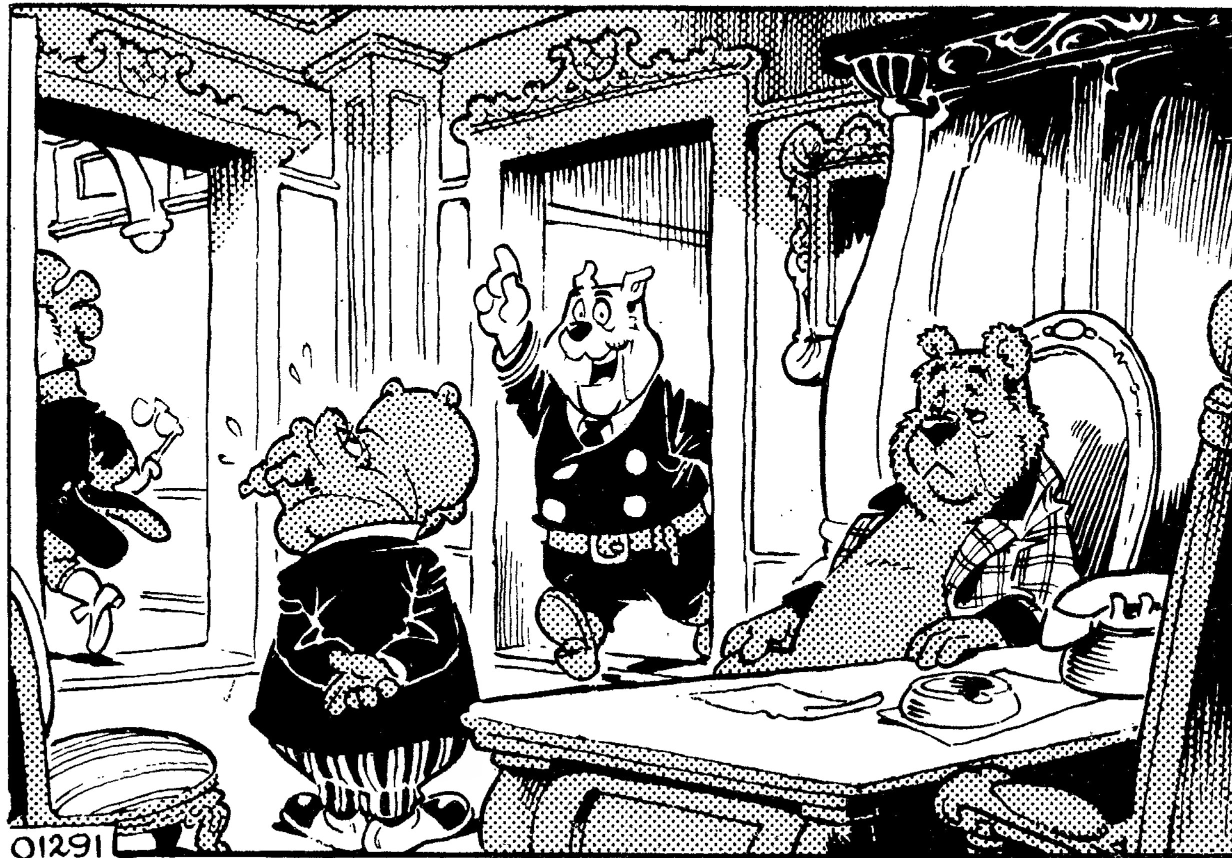
01290 Commissaris Bas en de heer Dorknoper verlieten het vertrek om te beraadslagen, en de burgemeester bleef met zijn zorgen alleen. Maar niet voor lang; vanuit de gang naderde de markies De Cantecler met vastberaden tred.

"Parbleu," sprak hij vanaf de drempel. "Mijn secretaris deelde me mede, dat er ook in Akel een ballon is waargenomen, amice! Ik eis maatregelen ter bescherming van mijn buiten. Tiens, Akel heeft een grotere ballon dan de onze; welnu, dan moeten wij zorgen dat we méér ballonnen krijgen. Voilà!"
De magistraat zocht nerveus naar een antwoord, maar dat gaf hij op toen heer Bommel binnenkwam.

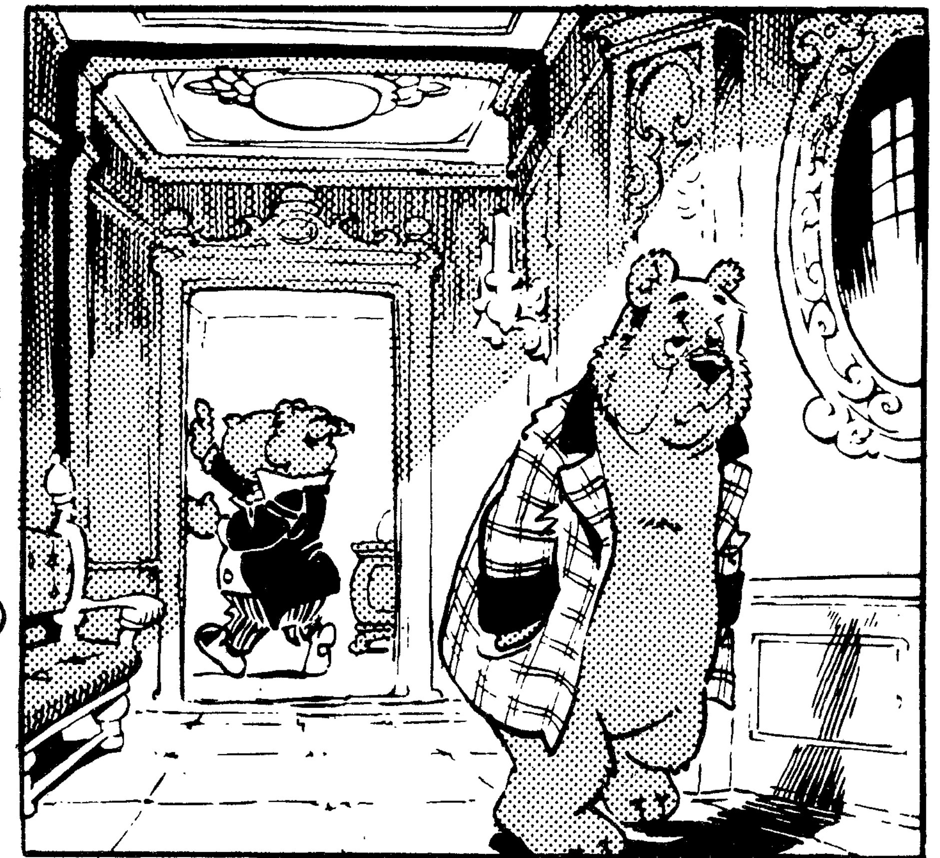
"Precies wie we nodig hebben," zei hij met iets van opluchting in zijn stem. "Daar is de uitvinder."
"En effet," gaf de markies toe. "Deze eh... Bommel heeft ons in dit parket gebracht. Hij heeft toegelaten, dat zijn vinding gestolen werd. Fi donc! Het is zelfs niet uitgesloten dat hij hem aan de vijand heeft verkwanseld om zijn schulden te voldoen. Ik verwacht dat hij de zaak tot een bevredigend einde brengt, op straffe van een justitionele vervolging! Méér ballonnen, vriend!"
"M-meer ballonnen?" herhaalde heer Ollie, inzakkend. "D-dat gaat niet. Heer Smoor had maar één buideltje aan zijn gordel. Zijn spalt, bedoel ik. Dat heb ik duidelijk gezien, zodat ik wetenschappelijk aan het einde van mijn latijn sta. Ik bedoel eh... Misschien, dat Tom Poes..."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

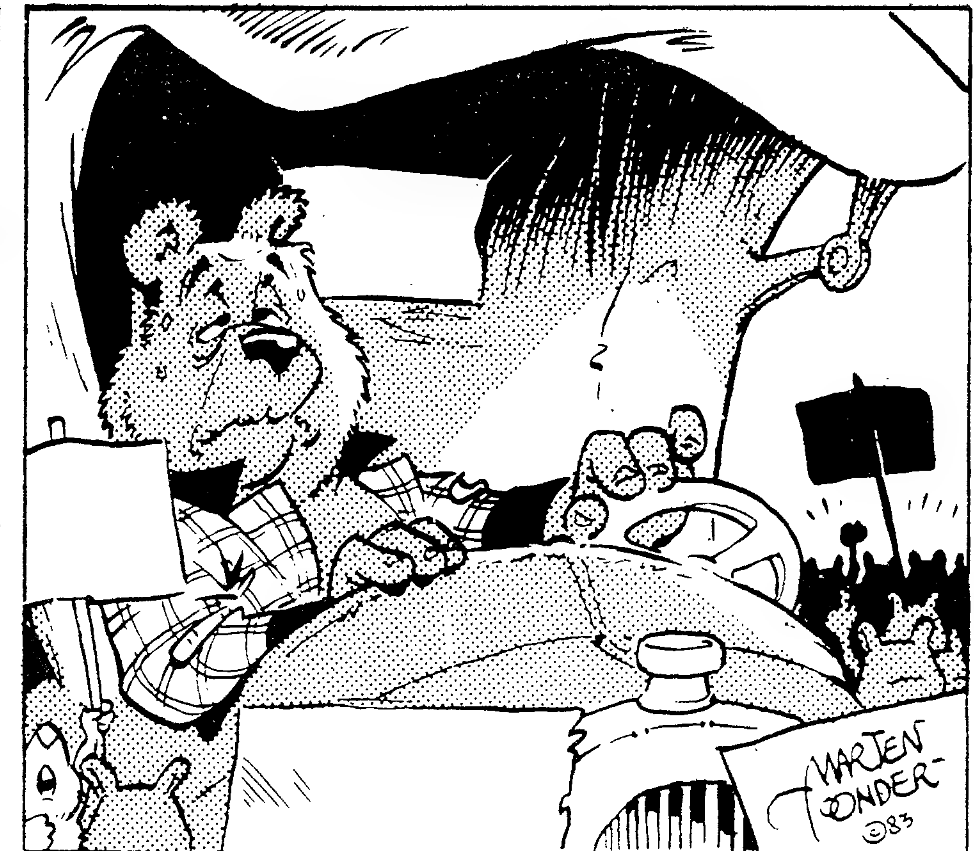
01291 "Ge kent mijn standpunt," sprak de markies. "Méér ballonnen; of anders..."
Met deze woorden verliet hij de burgemeesterskamer, en heer Bommel liet zich verslagen in een stoel zakken. Maar gelukkig kreeg de magistraat niet de tijd de bedreiging verder uit te werken, want de politiechef snelde het vertrek reeds weer binnen.
"We hebben een plan!" riep deze uit. "Even gepraat met Snuf en Dorknoper, en we zijn er. Luister: als we de beschikking krijgen over een gewone luchtballon; zo'n ouderwetse, u weet wel, zo een die door de lucht vliegt zonder geluid..."
"Ja, ja," onderbrak de burgemeester ongeduldig. "Een luchtballon. We hebben er nog een in het museum; de Luna. Wat wil je daarmee?"
"Op een avond naar Akel vliegen," legde de commissaris geestdriftig uit. "Dan zien ze ons niet, en ze horen ons niet, en we kunnen rustig hun blaasballon lek schieten met een pijl. Snuf is namelijk lid van een schuttersvereniging, en hij heeft een beker gewonnen met zijn pijl en boog. Geen geluidje, burgemeester! En dan zijn we voorgoed van Akel af, want dat zal dan plat zijn zonder dat wij er last van hebben. Want hun blaastuig is nog te klein om Rommeldam kwaad te doen."

"Bravo," riep de magistraat uit. "Een prachtig idee. Akel plat en wij geen last. Ik ga meteen opdracht aan Prlwytzkofski geven om een kogelvrije mand te maken. En het aardige is, dat schieten met pijl en boog niet verboden is."
Heer Ollie wachtte niet op de afloop van het gesprek, maar slofte ingezakt de kamer uit.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

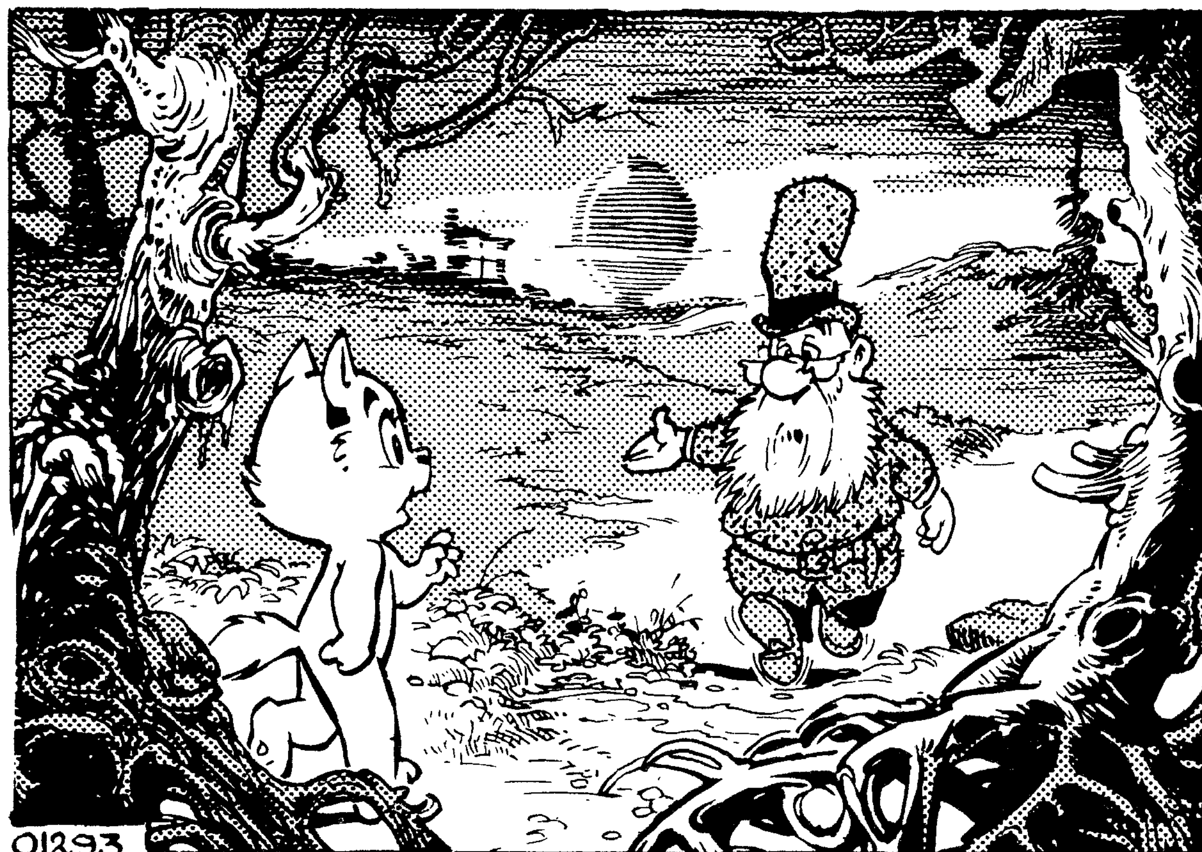

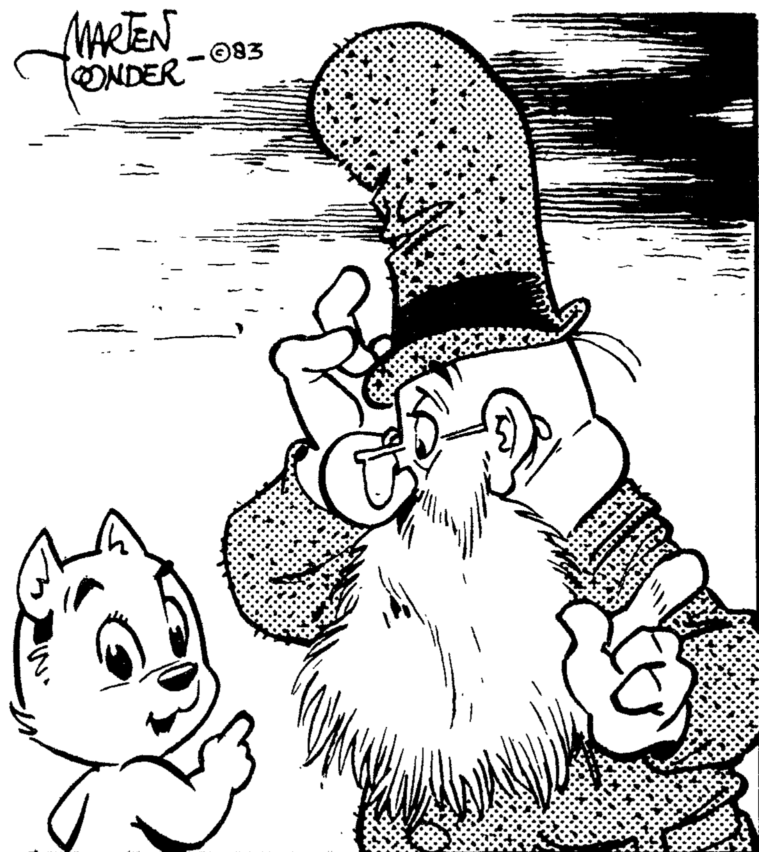
01292 De Oude Schicht was weer keurig hersteld na het wegblazen dat het trouwe voertuig getroffen had. Het verbogen koetswerk was rechtgebogen en een nieuw kapje beschermde de bestuurder tegen wind in de rug. En toch was heer Bommel niet blij toen hij huiswaarts keerde.
Zorgen over zijn ereburgerschap kwelden hem, en tot overmaat van ramp kwam hij de betoging tegen, die Dorknoper voorspeld had. Een grote menigte Velders overdekte de verkeersweg, en nadat hij enkele keren vergeefs getoeterd had, schakelde hij de motor uit om op het einde van de stoet te wachten. Dat viel niet mee, want de optocht reikte tot aan de gezichtseinder, en de deelnemers waren hem niet vriendelijk gezind.
''Stadjer!'', riepen ze honend in het passeren. ''Wat heb je met de grond gedaan?''
''We willen vrede!'' riepen de anderen. ''Of we blazen alles weg.''
Borden en spandoeken trokken langs zijn omfloerstste blikken, en teksten als ''Oplawaaien dat wegwaaien'', of ''Maak een gat / van de stad'' en ''Veld voor de Velders / Stadjers in de kelders'' doofden de laatste resten van zijn levenslust.

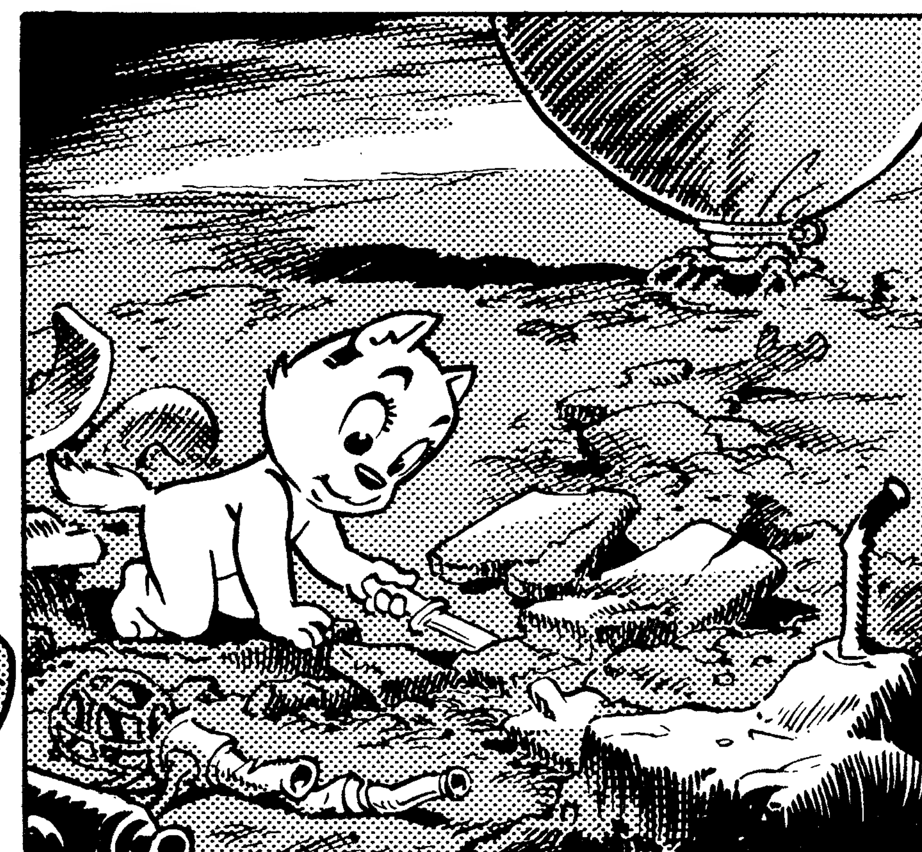
''Het is allemaal heel vreselijk,'' sprak hij treurig tot zichzelf. ''En alles is mijn schuld; terwijl ik er niets aan doen kan, dat er ook een ballon in Akel groeit, zodat ik nu als een stadsverrader afgeschilderd ben. De grond wordt leeggezogen om die blaasbalgen te voeden. En wat gaat er met Akel gebeuren? Ik mag er niet aan denken. Ach, als Tom Poes nu maar een list weet te verzinnen.''

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01293 Terwijl heer Bommel probeerde thuis te komen, liep Tom Poes over de steeds kaler wordende heide. Hij trachtte vergeefs iets te verzinnen dat een einde aan de voortwoekerende ballon zou maken, en het begon al te schemeren toen hij de weg naar het weggeblazen laboratorium insloeg. Daar kwam hij professor Prlwytzkofski tegen, die hij een beetje verbaasd groette.

"Gaat u weg?", vroeg hij. "U kunt dat gevaarlijke ding toch niet alleen laten?"

"Praw!", zei de geleerde. "Ik zit daar voor der gek. In der innere des ballons vergrijpen ongepleegde gassen zich aan der natuur, zonder dat ik ze studeren kan".

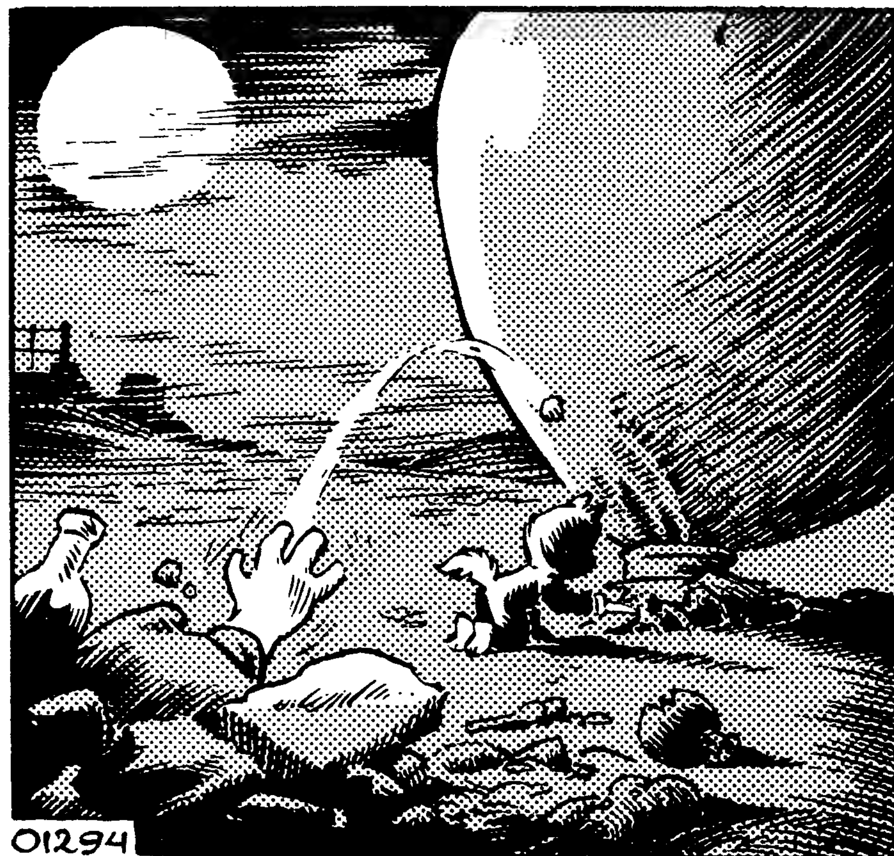
"Juist!", riep Tom Poes uit. "Net wat ik dacht. Hij zuigt zich vol door de rare tentakels die uit dat buideltje kwam. Hebt u wel eens geprobeerd die door te snijden?"

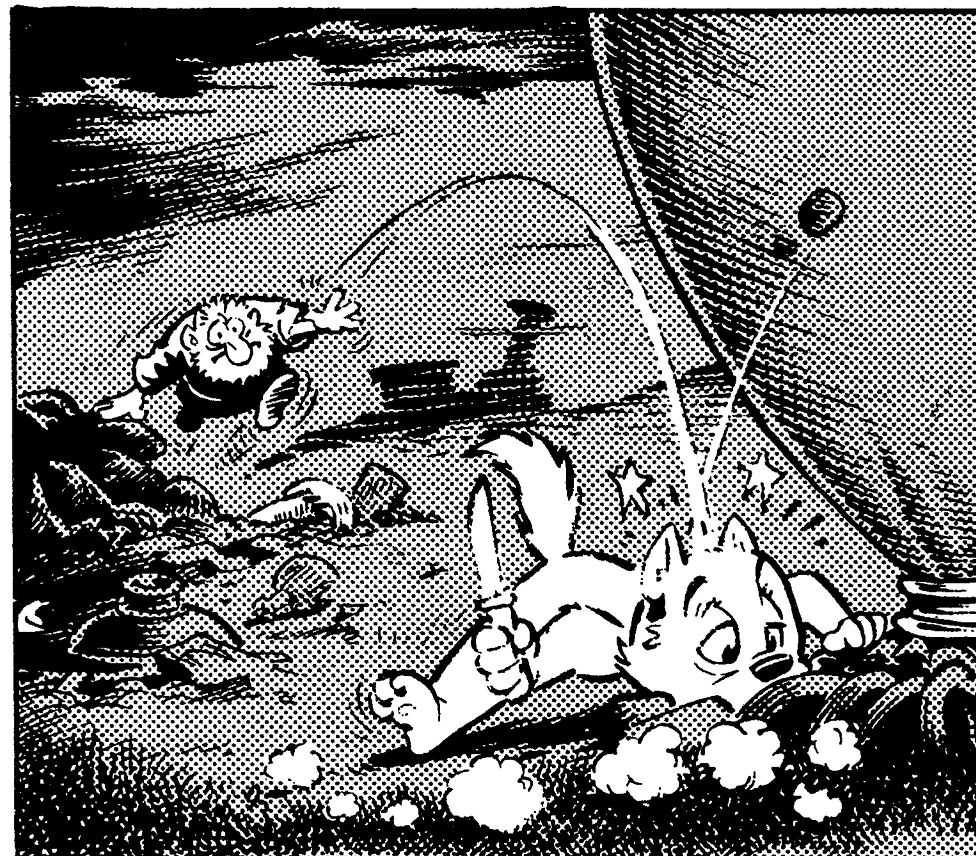
"Wat zal dat dan heten?", vroeg de hoogleraar knorrig. "Mijne wetenschappelijke proevingen hebben al ener catastroof veroorzaakt, en ik wil niets meer met der bol van doen hebben. Gelukkigerwijze heeft de behoorde mij aangeroepen om ener oudmodische luchtballon te vervatten, en ik ga stadwaarts. Der goede dag".

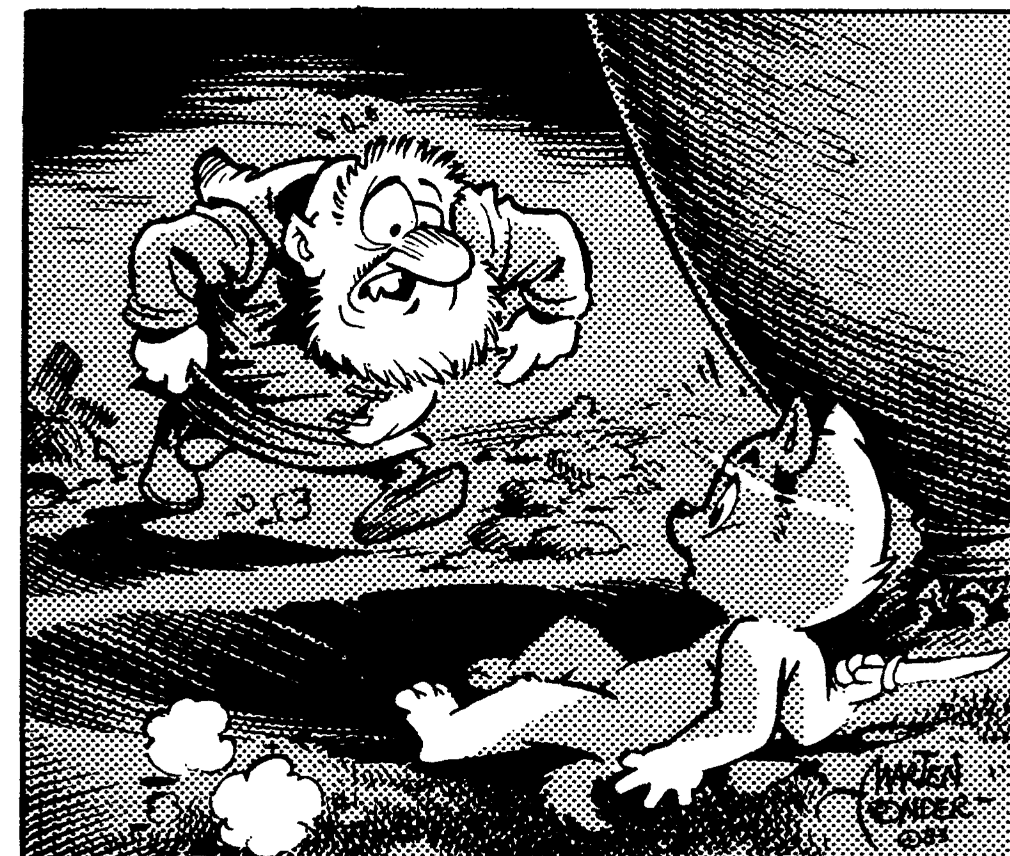
Hij liep verder, maar Tom Poes haastte zich naar de resten van het laboratorium, en begon daar tussen de stenen te zoeken. Het was al aardig donker toen hij eindelijk vond wat hij zocht. Het was een mes, dat daar tussen allerlei verwaaide instrumenten onder de rommel lag.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01294 Het mes dat Tom Poes gevonden had, was nog scherp en onbeschadigd, zodat hij er vol hoop mee naar de ballon liep. Het akelige ding schommelde zacht in de nachtwind en de tentakelachtige wortels waren duidelijk zichtbaar in het maanlicht.

" Die wortels doorsnijden; dat is het", sprak hij tot zichzelf. "Dan kan hij niet leegblazen, want ze zitten onder de klemschroef. En dan kan die gevaarlijke balg ergens op zee leeg geschoten worden".

Met die gedachte probeerde hij het mes in de wortels te steken, maar die gaven niet mee. Zelfs toen hij met al zijn kracht over de glimmende tentakels sneed, kwam er geen krasje op, zodat hij begreep dat ze ondoordringbaar waren. Hij was zo teleurgesteld over het mislukken van zijn idee, dat hij de beweging in de steenhoop achter zich niet opmerkte. De kiezel die hij op het hoofd kreeg, trof hem dan ook onvoorbereid, zodat hij versuft met zijn neus op de wortels lag toen Smoor uit de stenen te voorschijn sprong.

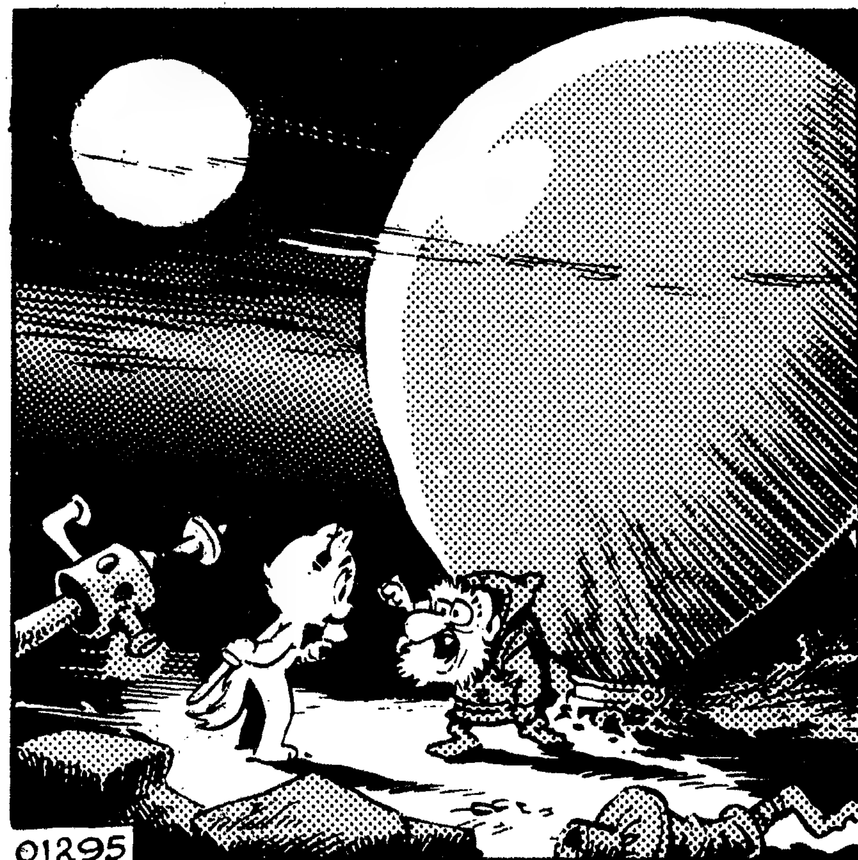
" Niet doen!", riep de dwerg. "Niet kapot maken. Ik moet de balg gaan warmen".

"W-warmen?", vroeg Tom Poes, terwijl hij zich een beetje oprichtte. "W-wat bedoel je?"

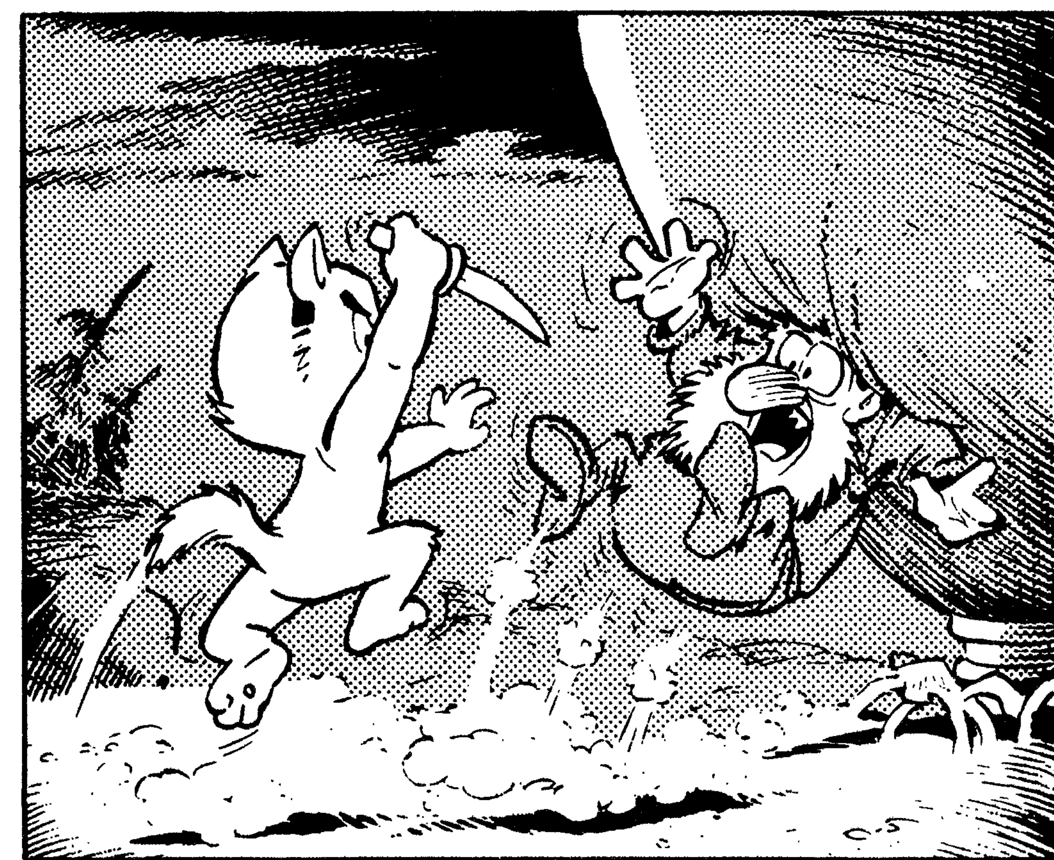
"In de nacht wordt hij koud", verklaarde Smoor. "En dan wordt hij kleiner. Maar mijn spalt geeft warmte, en die geef ik aan de balg. Van warmte groeit hij. En hij moet mooi groot worden; dat geeft macht en aanzien".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

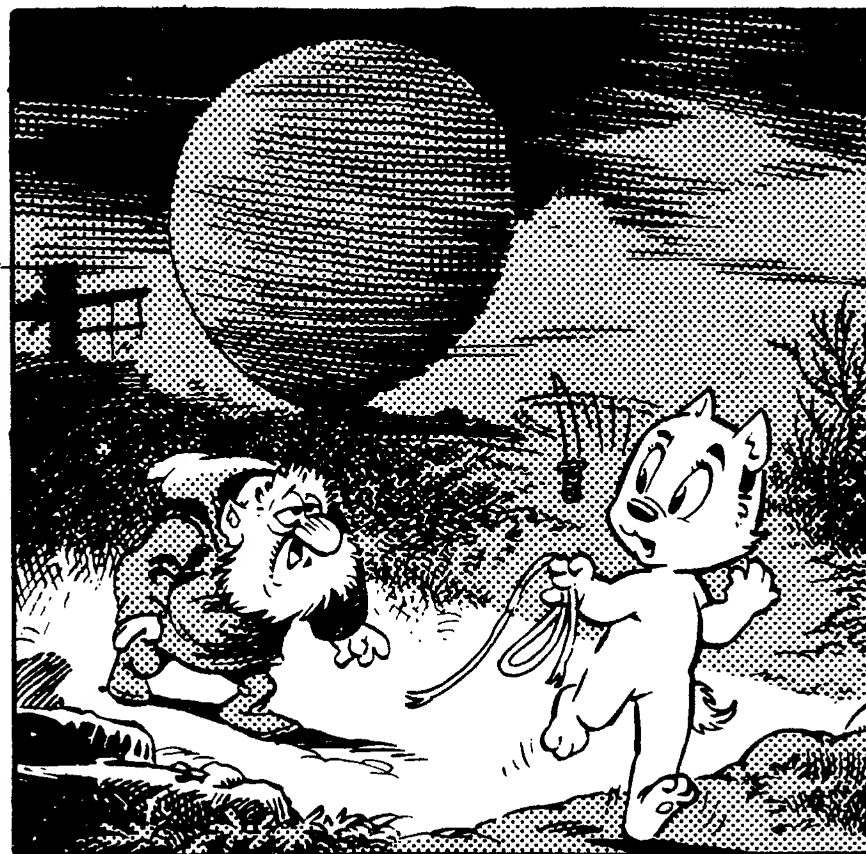
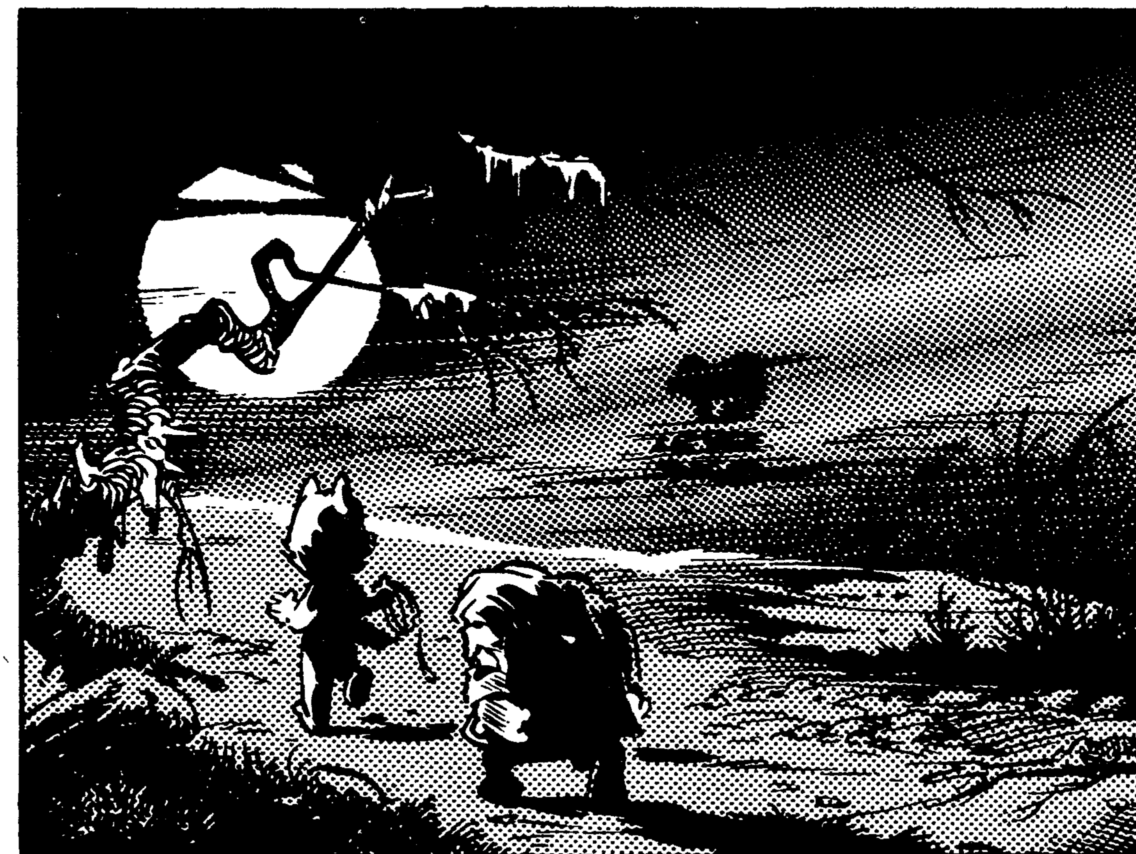
"Hoe kom je eigenlijk aan die spalt?" vroeg Tom Poes.
"Gekregen van grote meester", verklaarde de dwerg. "Voor trouwe dienst. Spalt en balg geven aanzien en macht. En als de balg groot is ga ik Pulver wegblazen. Ik wil hem nooit meer zien".
Tom Poes keek peinzend naar het opgewonden kereltje en knikte.
"Hm", zei hij. "En Pulver wil jou wegblazen. Ja, ja. Een mooi geschenk van die grote meester. Wat is dat voor iemand? Waar woont hij?"
"In het noorden; in de Zwarte Bergen", verklaarde Smoor. "Hij is heel oud en heel wijs, en door de spalt laat hij weten wat ik doen moet..."
Hij zweeg plotseling en er verscheen een loerende uitdrukking in zijn ogen.
"Maar wat heb jij daarmee te maken?", riep hij uit. "Ga weg! Ik moet de balg gaan warmen".

"En ik wil je spalt hebben!", riep Tom Poes, terwijl hij onverwachts naar voren sprong. Het mes dat hij al die tijd op zijn rug had gehouden, flitste in het maanlicht, zodat Smoor met een kreet van schrik tegen de ballon terecht kwam.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

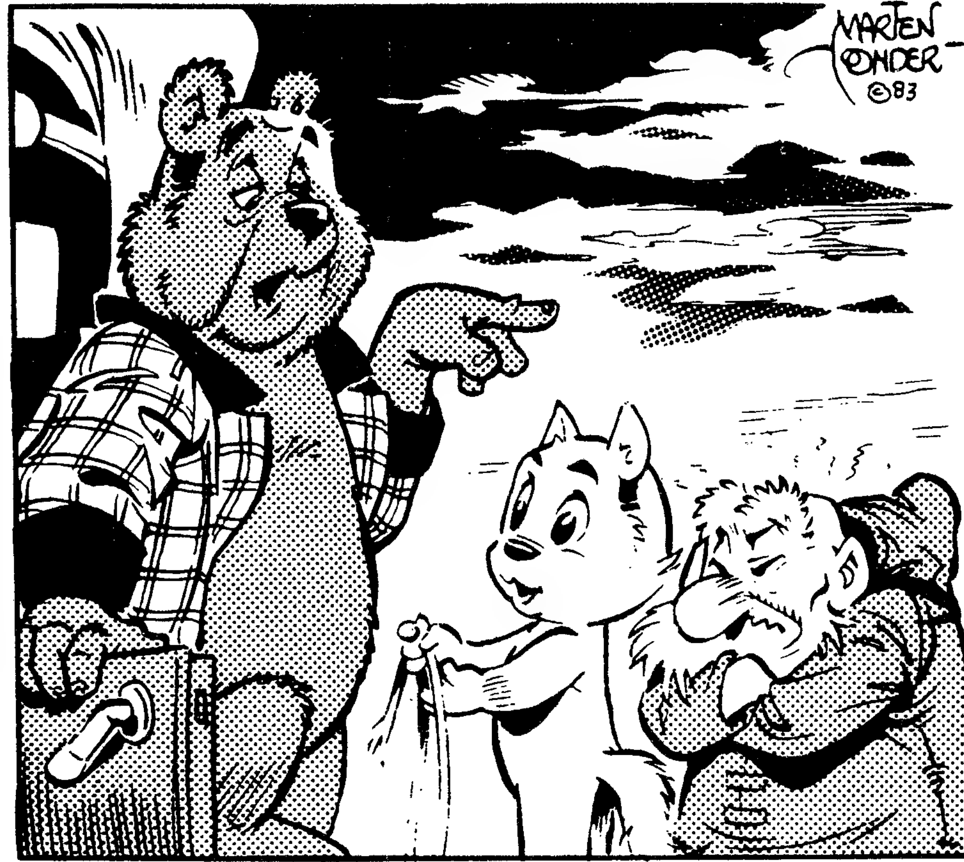
De dwerg meende dat zijn laatste uur geslagen had toen hij het opgeheven mes zag. Maar Tom Poes had het niet op hem gemunt, maar op het koord dat het ventje om zijn middel droeg; en dat sneed hij met een handige beweging door.
"Wees maar niet bang", zei hij. "Ik wil alleen maar even je spalt lenen om óók te weten wat ik doen moet".
"Maar ik dan?", riep Smoor met overslaande stem. "Ik weet nu niks meer. Wat moet ik doen? Nu zal de balg koud worden — en ik ook!"
"Doe maar wat je wilt", zei Tom Poes, terwijl hij het mes weggooide. "Dat zal een prettige verandering voor je zijn. En laat die ballon maar koud worden, dan krimpt hij misschien. Ik ga naar je broer Pulver, die in Akel bezig is".

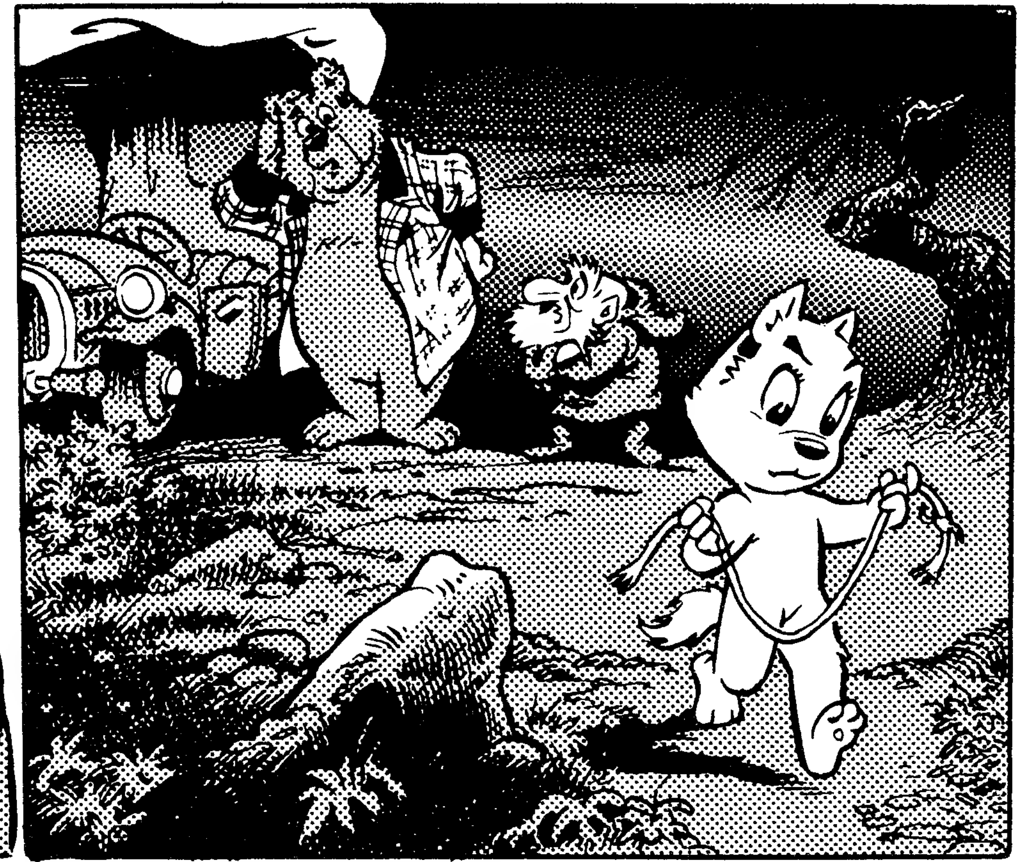
Hij liep weg, met het koord in zijn hand. Het ding gaf een onaangename hitte af, die langzaam in zijn arm omhoog kroop; maar hij liet het niet los.
"Dit touw is belangrijk", dacht hij. "Daarom moet ik dat van Pulver ook hebben. Maar hoe kom ik in Akel?"
"Wat moet ik doen?" klaagde Smoor, die hem sloffend volgde. Tom Poes antwoordde niet, want hij hoorde het geluid van een naderende auto. En na enige ogenblikken zag hij de Oude Schicht uit de nevels opdoemen.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01297

Tom Poes rende naar de naderende Oude Schicht, en Smoor volgde hem op een sukkeldraf.

"Wat doen jullie hier op dit uur?", vroeg heer Bommel, het hoofd naar buiten stekend. Hij remde en vervolgde klagend: "Ik ben moe, omdat ik uren stil heb gezeten, zodat ik nu zonder maaltijd in nacht en ontij naar bed wil, terwijl er een groot onheil boven mijn hoofd hangt, als ik niet vlug iets doe. Maar ik weet niet wat!"

"Wat voor onheil is dat?", vroeg Tom Poes. "Groter dan die ballonnen kan het toch niet zijn".

"Daar gaat het juist om", zei heer Ollie met zwakke stem. Hij steeg uit en wees in de richting van de stad.

"Heer Bas heeft het plan om Akels ballon lek te schieten met een pijl uit een luchtballon", vervolgde hij. "Je weet wel, zo'n ouderwetse uit het museum. Dan zal Akel worden weggeblazen, en dat moet ik tegenhouden. Het gaat toch niet aan een stad weg te blazen? Zelfs al wonen er Akelaars, als je begrijpt wat ik bedoel".

"Hm, nee", gaf Tom Poes toe. "Maar die luchtballon kan ik misschien gebruiken. En u moet mee, heer Ollie; alleen kan ik het niet klaren, want ik moet het koord van Pulver zien te krijgen. Dat van Smoor heb ik al".

"Ik wil mijn spalt terug hebben", klaagde de dwerg achter hem. "Ik heb het koud, en ik weet niet wat ik doen moet".

"Morgenochtend gaan we naar dat museum", zei Tom Poes. "We moeten die luchtballon zien te krijgen".

Hij liep weg en heer Bommel keek hem verbaasd na.

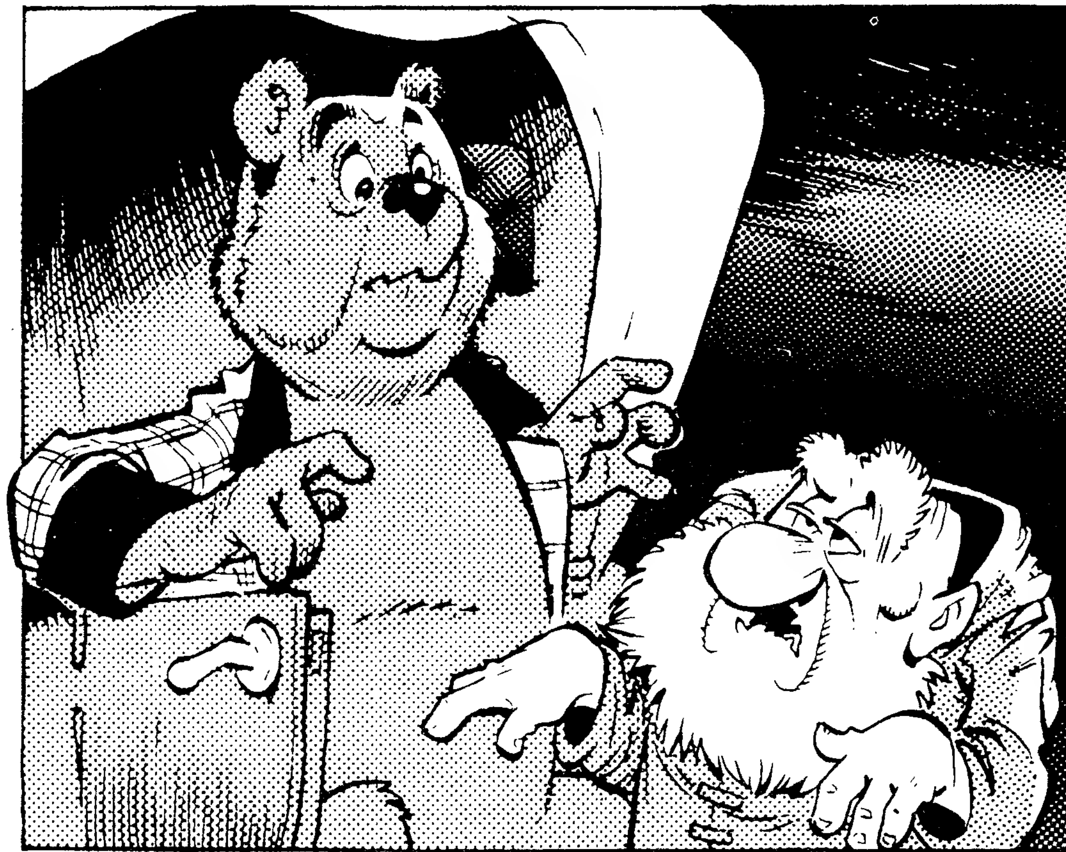
"Wat wil de jonge vriend?", vroeg hij zich af. "Zou hij een list verzonnen hebben?"

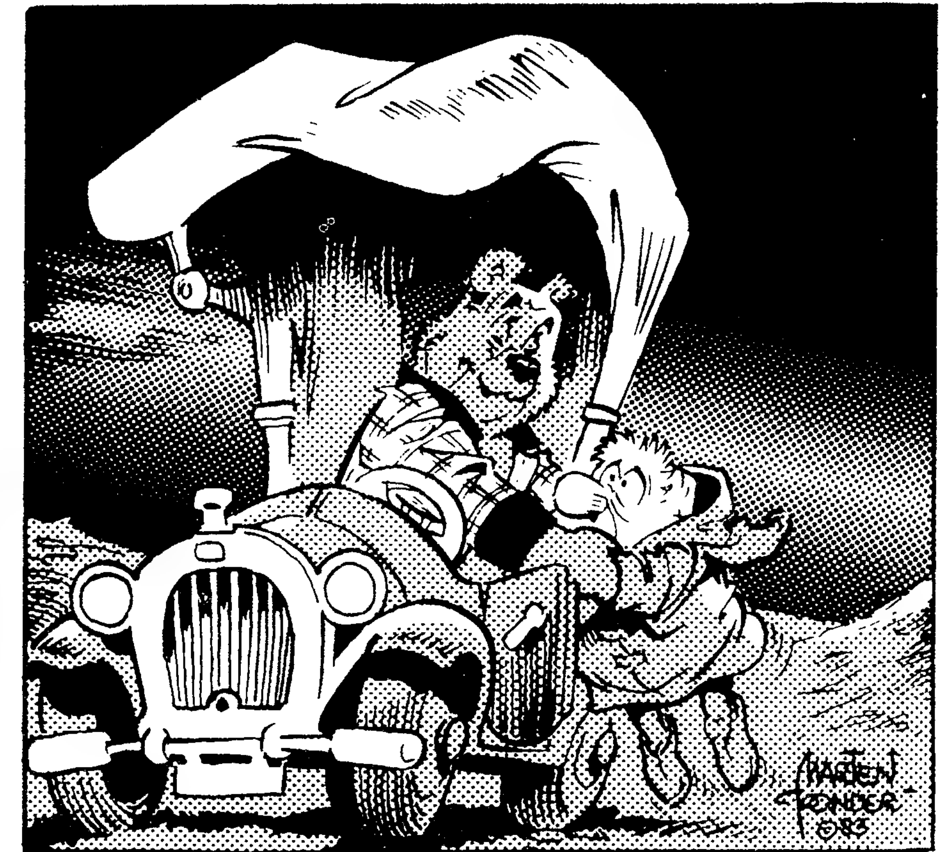
"Ik weet niks meer zonder spalt", zeurde Smoor. "En ik heb het koud".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01298
Heer Ollie ging op de treeplank zitten en keek de dwerg deelnemend aan.

"Heb je het zo koud?", vroeg hij. "Je hebt zeker slaap, net als ik. Uitgeput, mag ik wel zeggen nadat ik uren lang in een betoging van Velders heb gezeten waardoor ik lelijk ben ingedut, zodat ik nu aan het einde van mijn krachten ben. Een maaltijd en slaap, dat is..."

"Ik heb geen slaap", zei Smoor. "Ik heb ook geen spalt, en daarzonder ben ik koud".

"Dat is vreemd", zei heer Bommel verbaasd. "Geen slaap? Wat deed je dan 's nachts, als je niet ging slapen?"

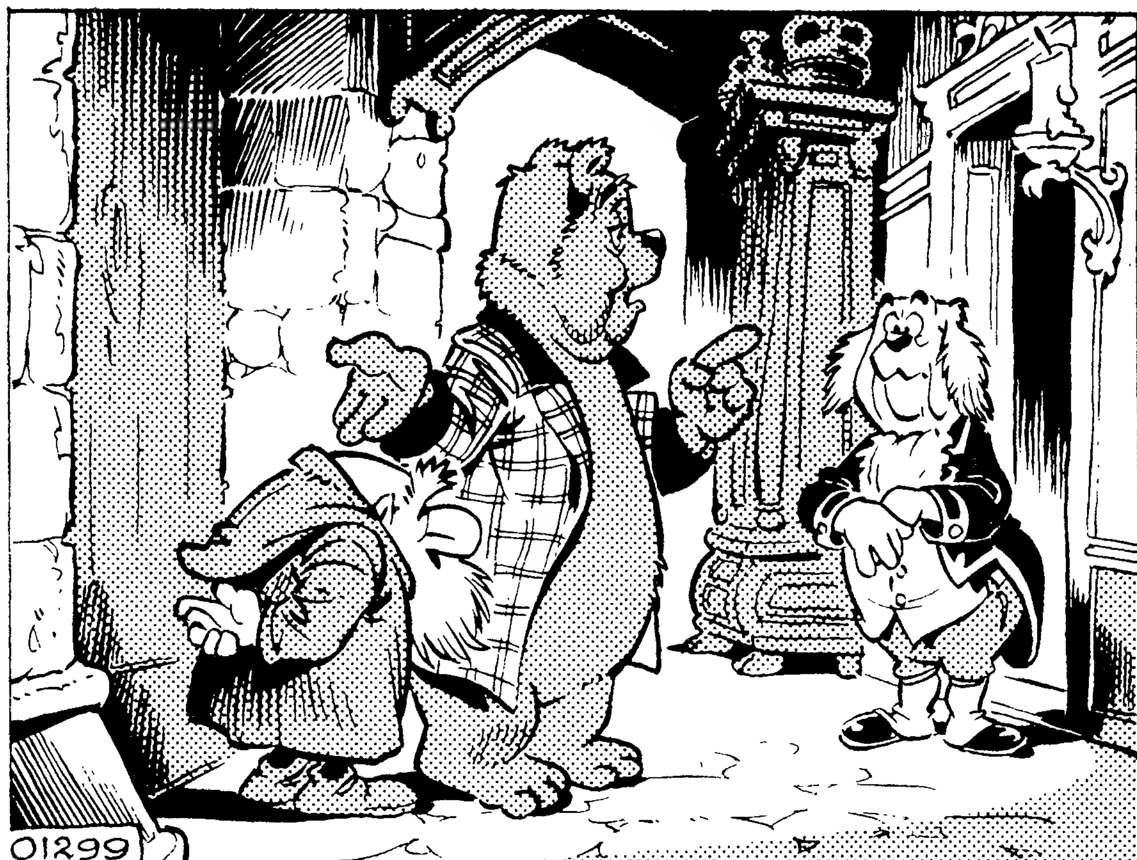
"De balg warm houden", verklaarde het ventje huiverend. "Door de spalt. Daar groeit de balg van, en de balg geeft aanzien en macht".

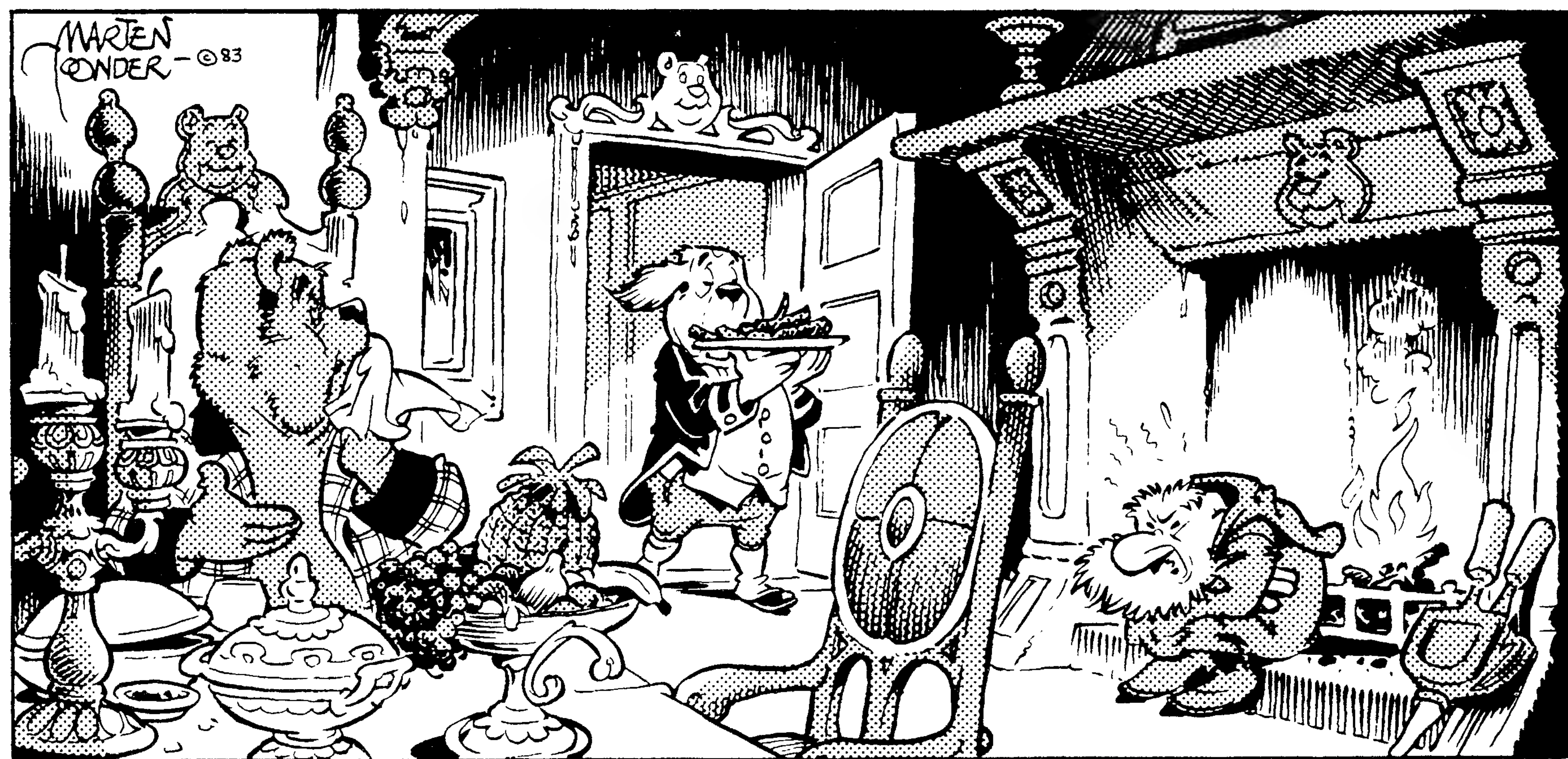
"Praat me er niet van!", riep heer Ollie uit. "Aanzien en macht? Die snertbalg van je blaast alles weg, en bovendien zuigt hij sappen uit de grond, zodat men gaat protesteren, terwijl ik zonder... Ach wat! Ik wil geen woord meer over balgen en spalten horen; vooral niet als Tom Poes een list heeft bedacht. Weet je wat? Kom maar mee naar Bommelstein, daar is de haard aan".

Hij wachtte Smoors antwoord niet af, maar tilde het ventje met een goedige glimlach op om het naast zich neer te zetten.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

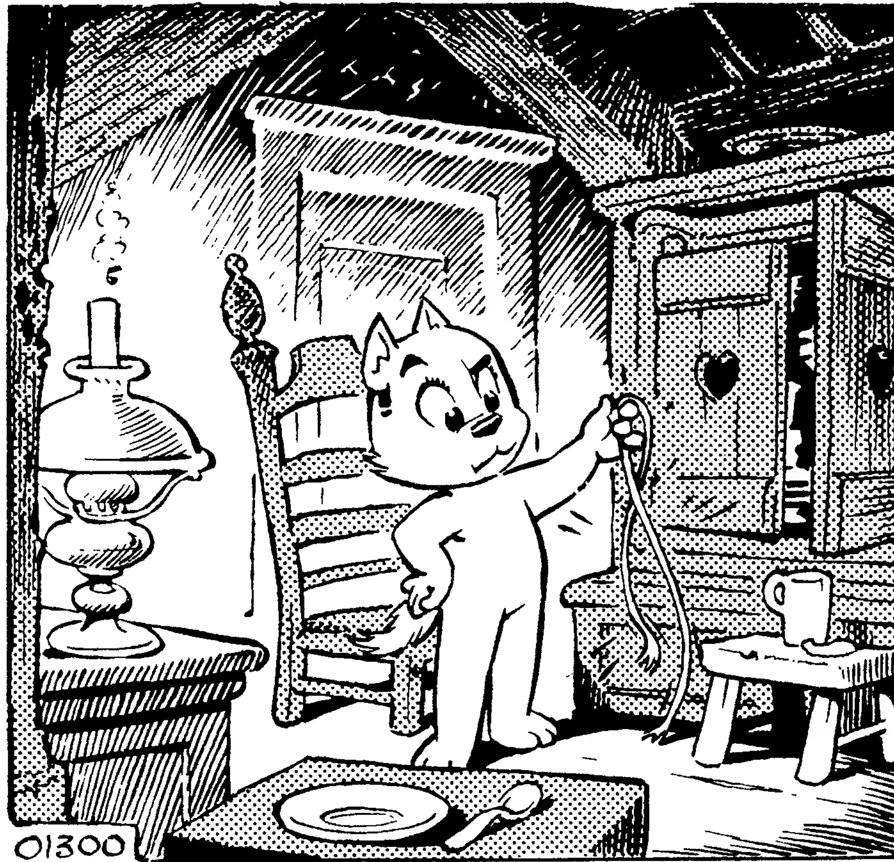

01299 Toen Joost de voordeur dicht hoorde slaan, legde hij haastig zijn sigaartje weg en repte zich naar de hal.
"Ik heb een gast meegebracht", sprak heer Bommel. "Heer Smoor lepekriet, je weet wel. Hij heeft het koord verloren, dat zijn tabberd bij elkander hield, zodat hij het koud heeft. Hij komt hier overnachten, terwijl hij niet wil slapen. Zorg, dat de haard lekker brandt, Joost. Haal maar wat extra houtblokken terwijl je mijn eten klaar maakt".
"Uw maaltijd staat al enige uren te verpieteren, met uw goedvinden", zei Joost met zuinige mond. "Het is al laat, en ik heb mij niet verstout op een gast te rekenen.."
"Ik wil niet eten", onderbrak de gast klagend. "Ik wil mijn spalt hebben. Ik wil weten wat ik moet doen. Ik heb het koud".
"Kom maar gauw mee naar binnen", hernam heer Ollie medelijdend. "Ga maar lekker bij de kachel zitten, terwijl ik even een hapje eet".
Smoor gehoorzaamde, maar omdat het vuur reeds aan het doven was, deed het hem niet veel goed. En ook de maaltijd die de bediende opbracht liet te wensen over, zodat Joost slechts klachten hoorde toen hij ten slotte enkele houtblokjes opdiende.
"Het eten was koud", zei heer Bommel met licht verwijt. "En is dat hout genoeg voor vannacht? Je kunt beter wat meer gaan halen."
"Laat meneer uw gast dat zelf doen", zei de knecht. "Ik zal hem de houtopslag wijzen, en dan ga ik naar bed. Houdt u mij ten goede, heer Olivier, maar de beslommeringen van het huishouden zijn me in de rug geslagen, met uw welnemen".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

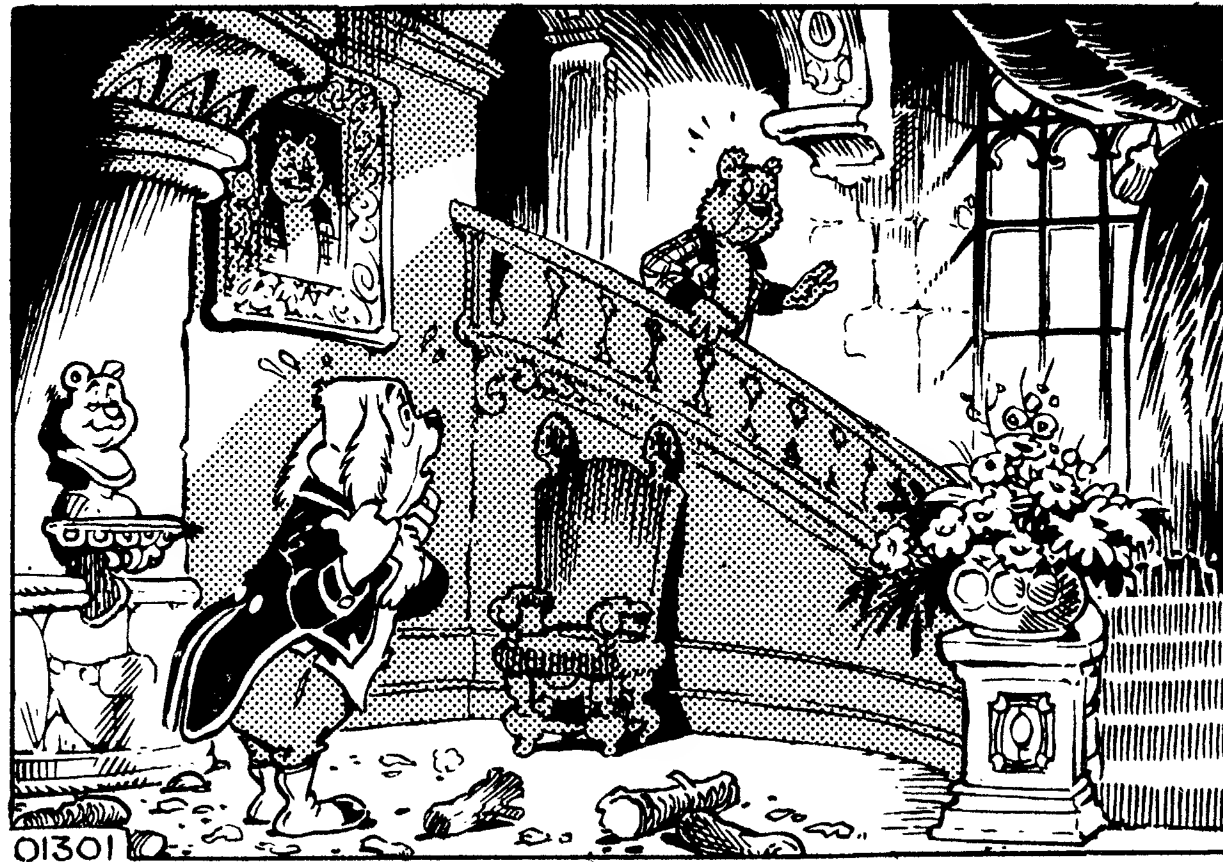

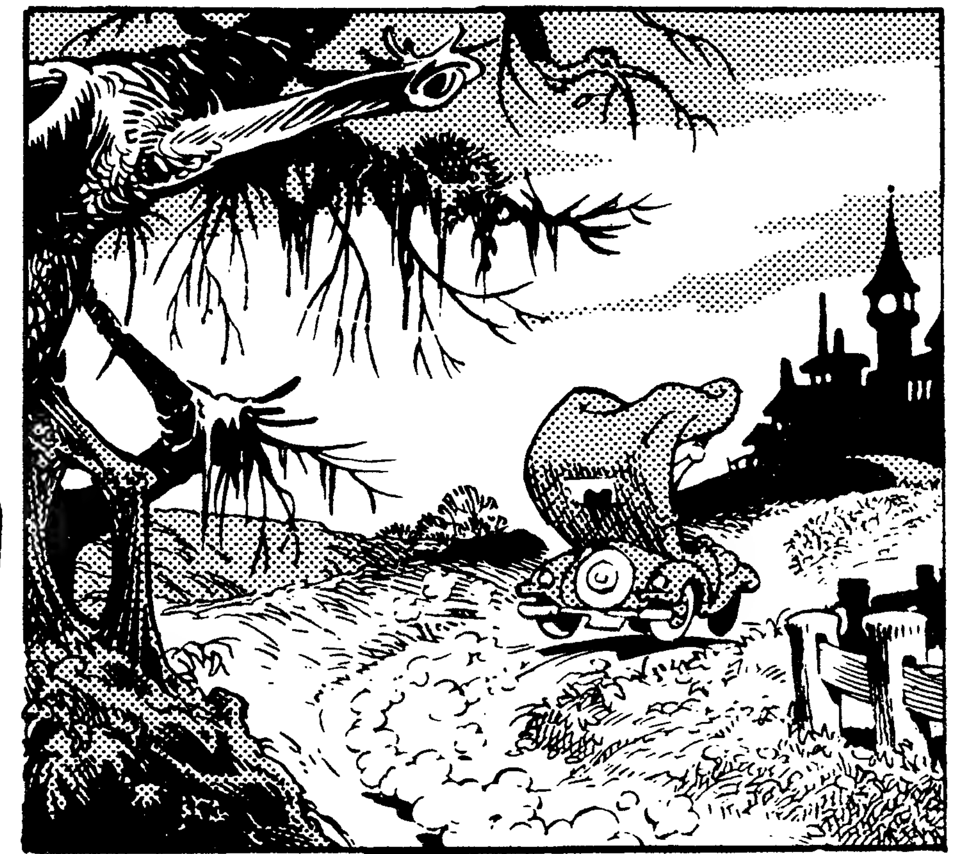
01300 Tom Poes was intussen thuis gekomen en daar stond hij het koord te bekijken, dat hij Smoor had afgenomen.
"Het straalt hitte uit", zei hij bij zichzelf . "En het geeft een raar bibberig gevoel in mijn arm. Ik word er draaierig van, want het stijgt naar mijn hersens. Dat touw deugt niet. Die dwerg heeft het gekregen van een grote meester in het noorden. Hm, dat geeft te denken. Ik zal het vannacht op de stenen vloer in de keuken leggen, dan kunen we morgen wel weer verder zien".
Smoor leed echter bittere kou door het gemis van zijn spalt, en de paar stukken hout die Joost hem had gegeven, waren al spoedig opgebrand. Hij begaf zich dan ook bibberend naar de plek waar het brandhout bewaard werd, en nadat hij een handzame stapel had gemaakt, bracht hij die naar de kamer om het vuurtje te voeden. Al spoedig sloeg de vlam er in zodat heer Bommels schouw een aanzienlijke hitte verspreidde. Maar het valt te begrijpen dat de brandstof op die manier vlug tot as verging, en het kereltje was de hele nacht in de weer om de houtstapel van zijn gastheer naar binnen te dragen.
Warmer werd het daardoor wel; de voorjaarsbloemen verwelkten in hun vaas en de kaarsen begonnen te smelten, maar voor Smoor bleef het behelpen. Toen de morgen begon te krieken nam hij een besluit.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

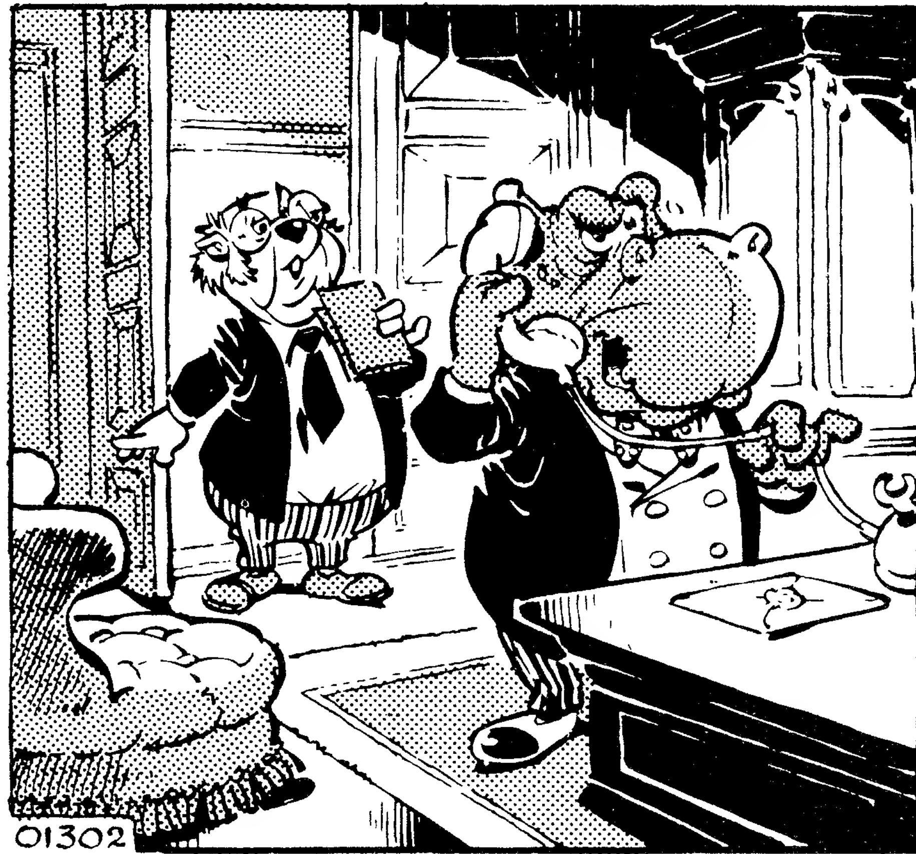

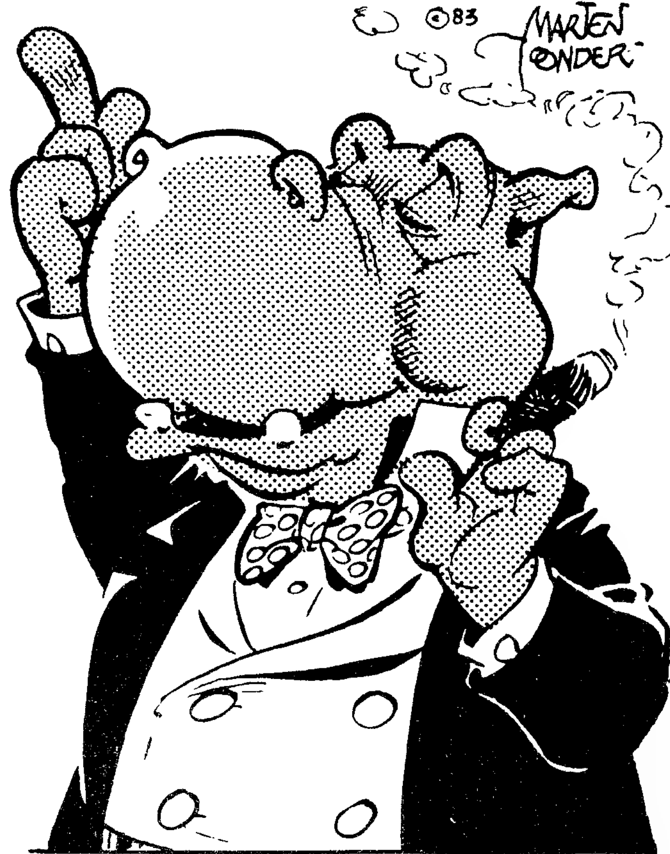
01301 Toen heer Bommel de volgende morgen naar beneden kwam, trof hij zijn trouwe bediende temidden van houtblokken en spaanders in de hal aan.
"Wat is dat voor rommel?", vroeg hij ontsteld.
"De ha-ha-haard", stamelde Joost. "Geheel aan-aangebrand. Met uw permissie. Zwart, als ik me zo mag uitd-drukken".
"Heer Smoor zal het koud gehad hebben", opperde heer Ollie. "Hij heeft misschien niet zuinig gestookt".
"Niet zuinig?", herhaalde de knecht bitter. "Onze hele houtvoorraad is op; de rookwolken hangen aan het plafond en het meubilair is aangekoekt. Roet, heer Olivier. Overal. Daarom ben ik zo vrij geweest uw ochtendpap in de keuken op te dienen".
"Dat is niet zo mooi", zei heer Bommel betrekkend. "Ik zal heer Smoor op het ongepaste van zijn gedrag wijzen".
"Uw gast is weggegaan", zei Joost. "De voordeur stond tenminste open. En voordat ik het vergeet: de jonge heer Poes heeft opgebeld. Hij vroeg of u zo vlug mogelijk bij de ballon wilde komen, omdat die klaar is. Dat is een prettig bericht, na de relletjes van de Velders, gisteren. Betekent het, dat we Akel gaan opblazen, als ik vragen mag?"
"Integendeel!", riep heer Bommel uit. "Dat gaan we juist voorkomen door met een ballon naar die ballon te gaan waarvoor Tom Poes een list bedacht heeft. Ach wat, ik zal het je later wel eens uitleggen".

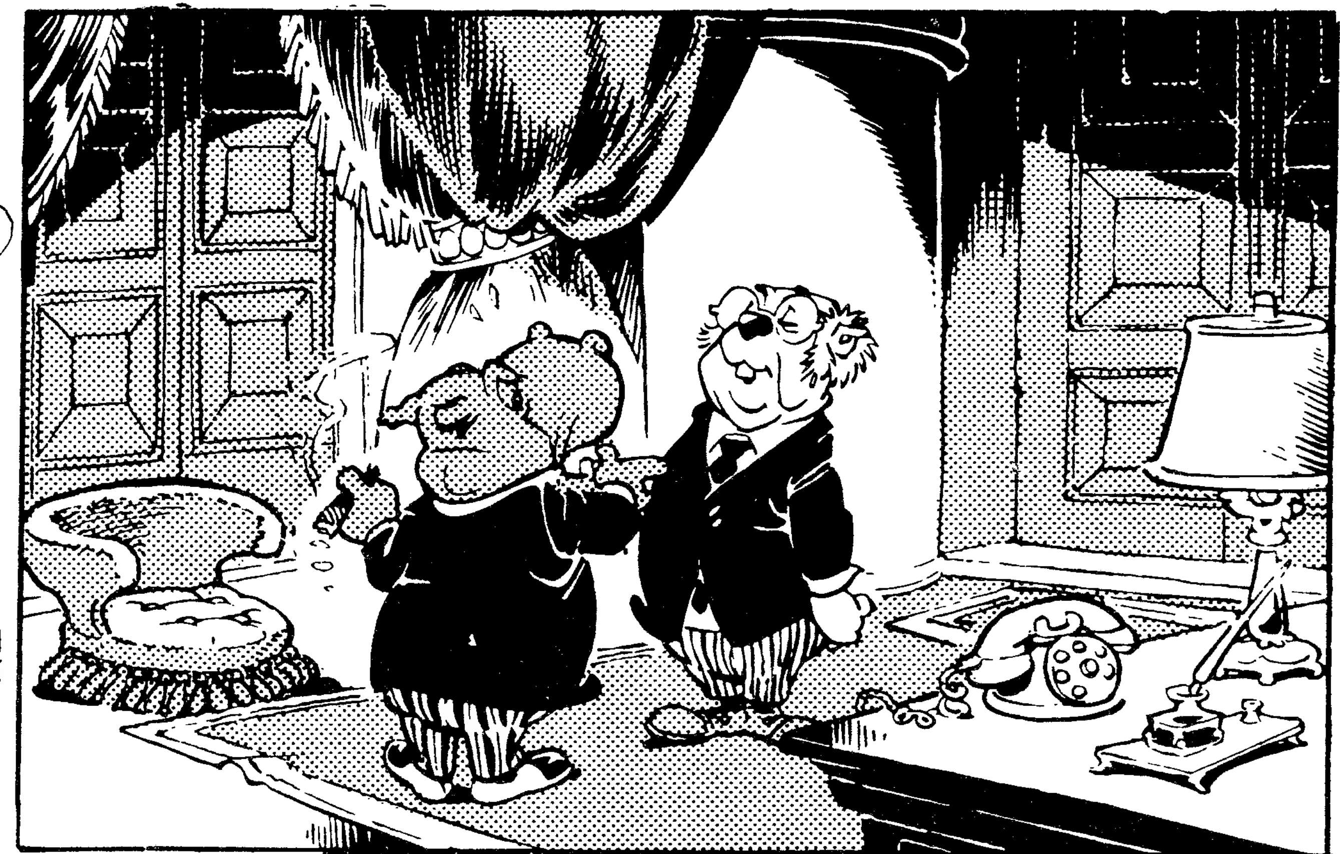
"Het is allemaal heel betreurenswaardig", mompelde de bediende. "Het falderappes gaat tegenwoordig vrij uit, en eenvoudige personen kunnen de vuile boel gaan soppen".
Heer Ollie luisterde niet naar het gemor; hij nuttigde snel zijn ontbijt en haastte zich stadwaarts.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

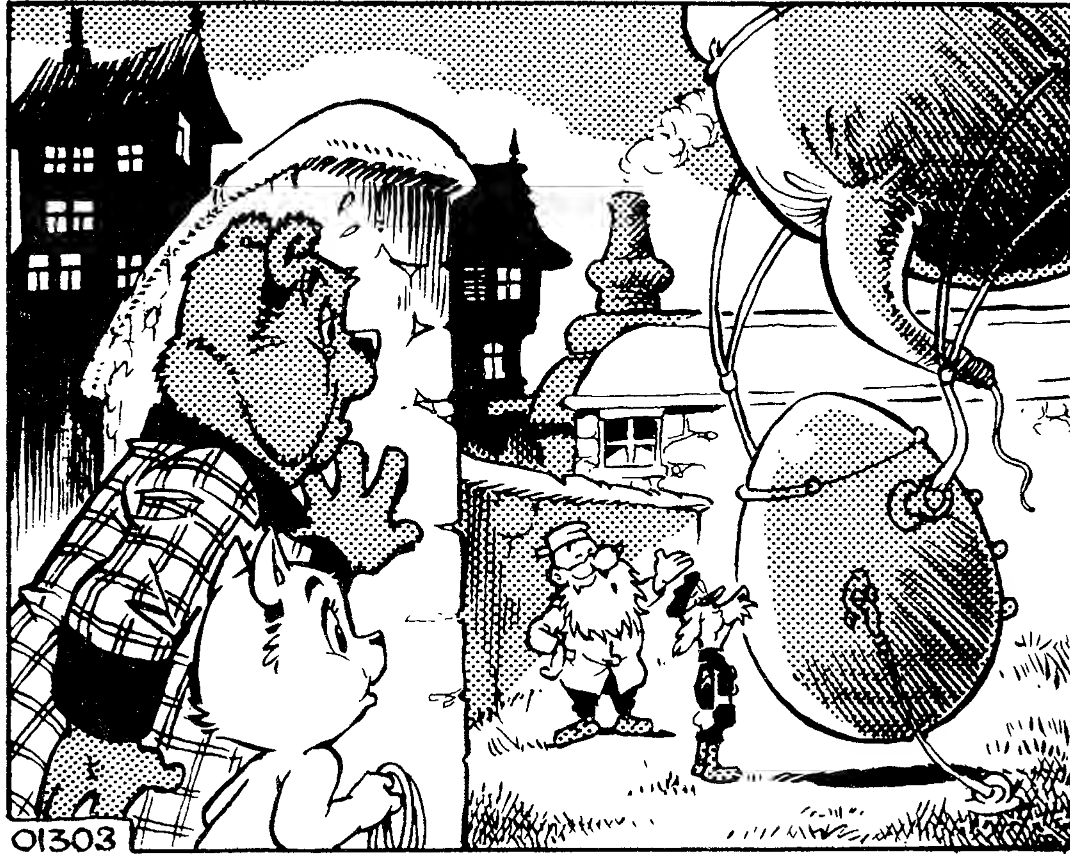

01302 De burgemeester was die morgen reeds vroeg aan het werk. Bij het binnentreden van de ambtenaar eerste klasse was hij driftig aan het telefoneren, en toen hij de hoorn op de haak legde, sierde een voldane glimlach zijn gelaat.

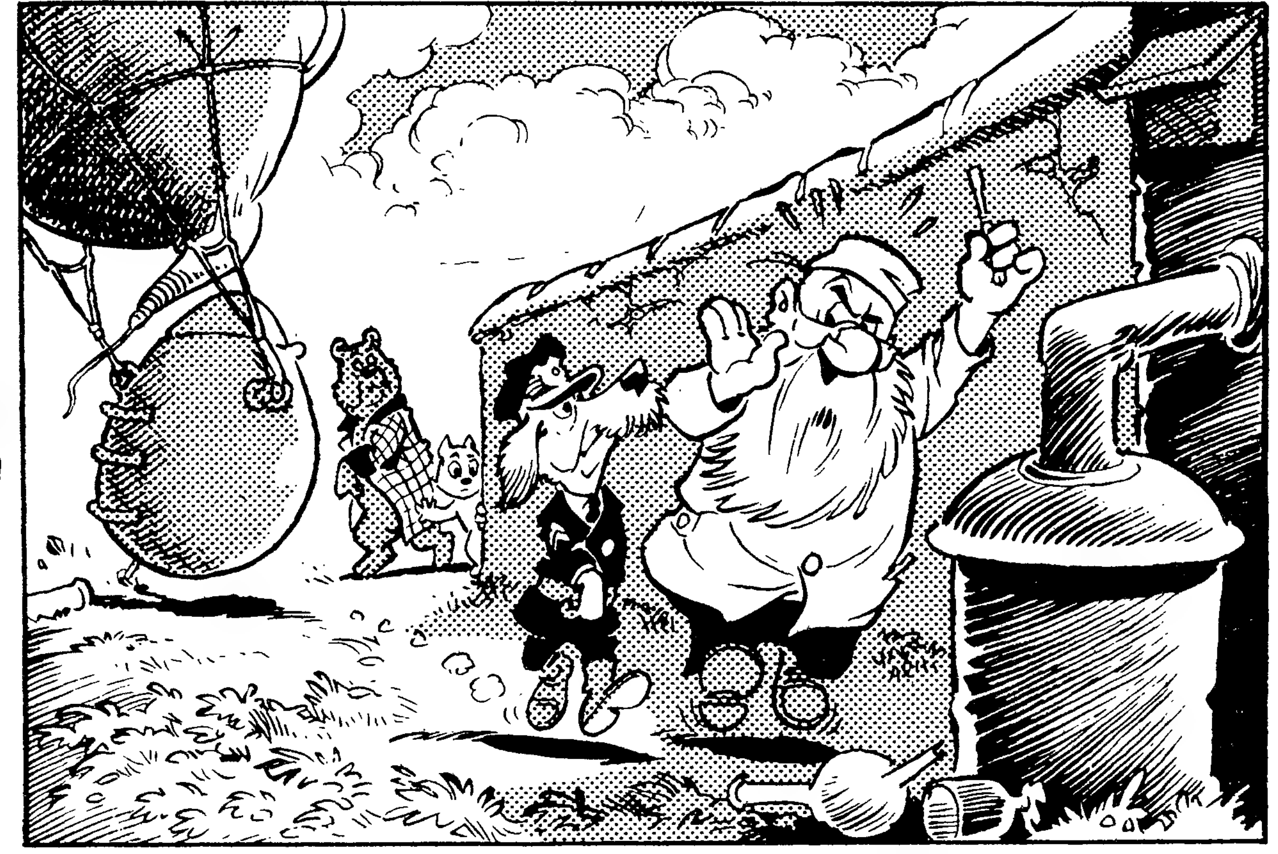
"Weet je, wie ik daar aan de lijn had?", vroeg hij. "Daar zal je van opkijken! De burgemeester van Akel! Ik heb hem uitgenodigd voor een topconferentie, morgenochtend".
"Een top-conferentie?", herhaalde de heer Dorknoper verbaasd. "Maar daar is de tijd toch nog niet rijp voor? Onze ballon is nog steeds kleiner dan de hunne . . ."
"Morgenochtend niet meer!", riep de magistraat uit. "De luchtballon Luna is klaar, en vannacht zal hij boven Akel zweven. Als Snuf zijn pijl en boog goed gebruikt, bestaat Akel morgen niet meer. Dat zal een prettige topconferentie worden. Wat zeg je daar van?"
"Ik weet het niet", zei de beambte een beetje bedrukt. "Als de brigadier Snuf nu eens mist? Of als de wind nu eens in de verkeerde hoek zit? Wat dan? We hebben geen zekerheden, burgemeester. En wettelijk. . . ."
"Je bent een zwartkijker", zei de heer Dickerdack bewolkend. "Het Meteorologisch Instituut heeft een krachtige westenwind voorspeld, en Snuf heeft een prijs voor boogschieten gekregen. Dat is voor mij genoeg. Regeren is vooruitzien. Zorg dat er morgenochtend een galatent op de heide staat, Dorknoper. Midden op de heide, tussen Rommeldam en Akel in".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

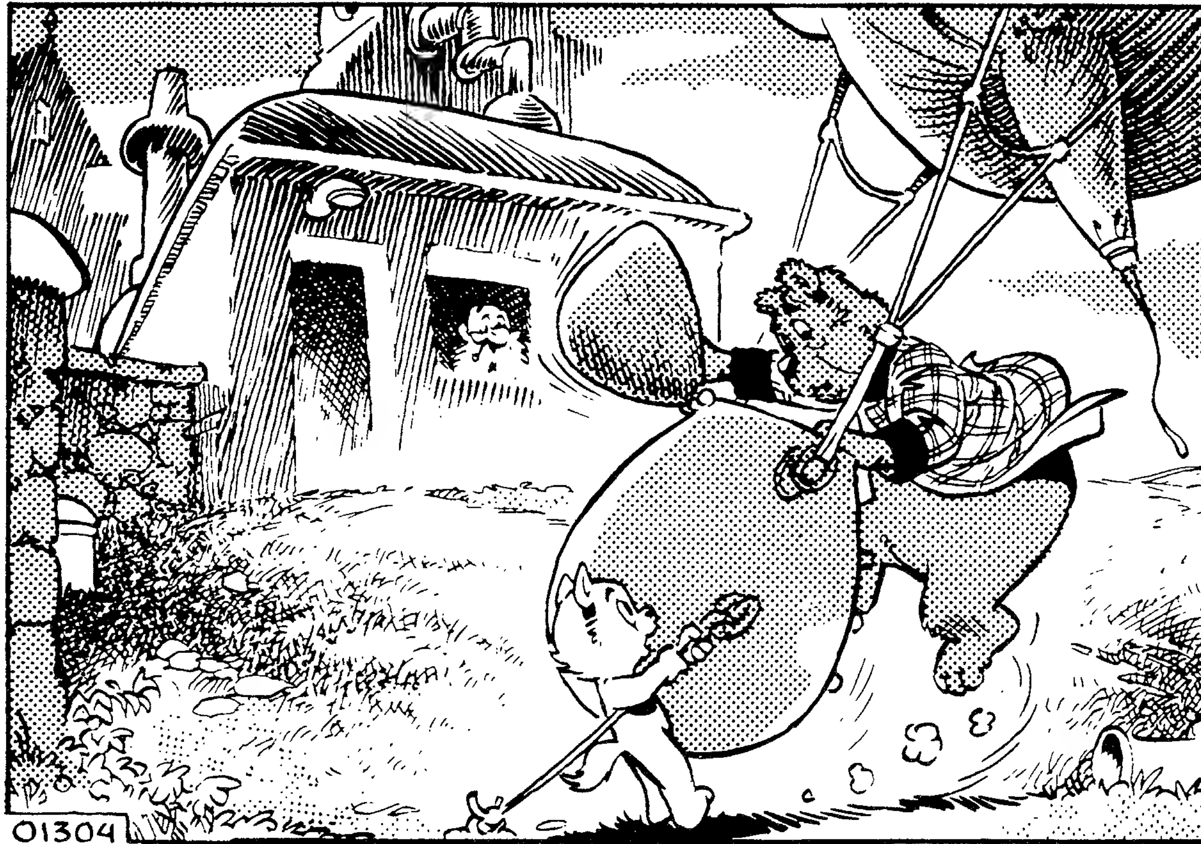

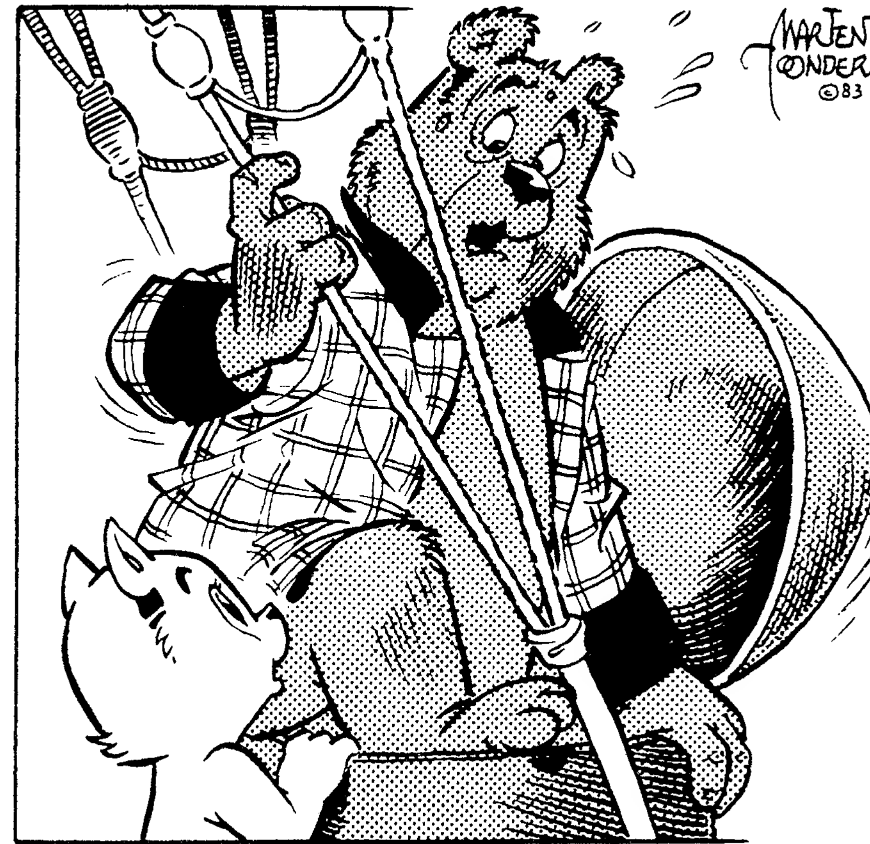

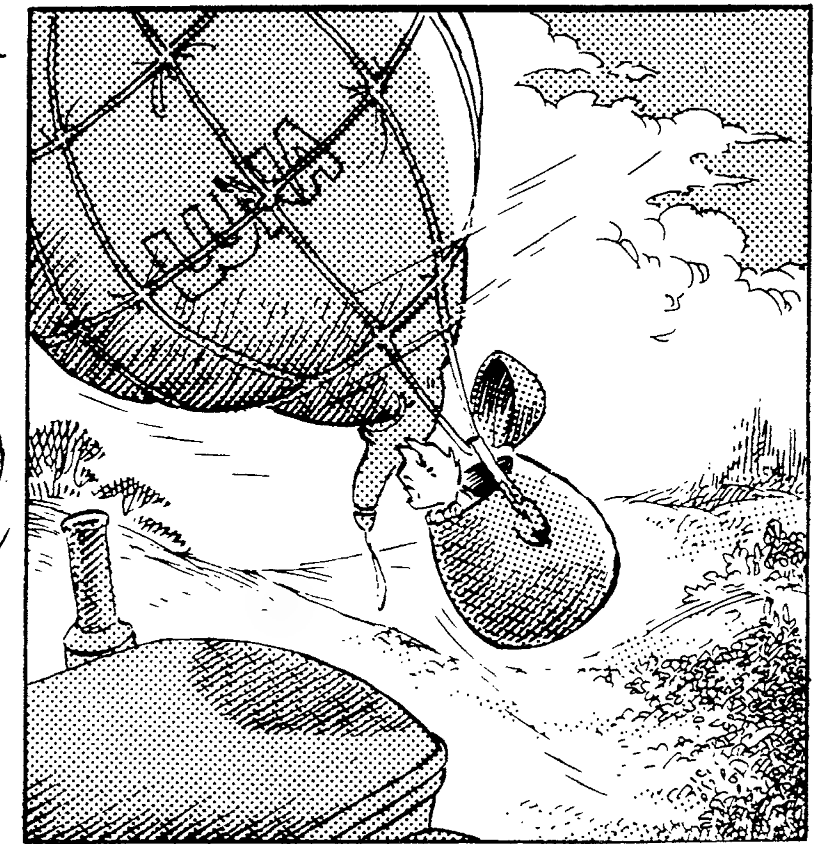
01303. Tom Poes wachtte heer Bommel op bij de muur die het luchtvaartmuseum omringde.
„De ballon is vanmorgen gevuld", zei hij. „De prof heeft hem luchtdicht gemaakt, en er een metalen schuitje aan gebonden. En de wind schijnt van de goede kant te komen".
„Der windesrichting is een weinig onrustig", schalde de heer Prlwytzkofski over het veld. „Hedenmiddag ruimt hij van zuid naar noord, en aan der avond zal hij nauw uit der westen blazen. Betracht u vooral der ventielkleplijn, mijnheer Snuf; der is wichtig".
„Ja, ja," zei de brigadier, een beetje bedrukt naar de Luna kijkend. „Maar je kan zo'n ding niet sturen, hè? Het is wat link, als u mij vraagt".
„Wat heet dan sturen?", vroeg de hoogleraar. „Der tuig vaart ja, waar der wind hem waait. En wat heet link? Waarvoor benodigt u der ballon?"
„O, eh... gewoon", zei Snuf ontwijkend. „Voor boogschieten en zo; u weet wel. Het is eigenlijk een stadsgeheim en ik kan er niet meer over vertellen".
„Praw!", riep de geleerde teleurgesteld uit. „Bogenschutteren is ja gans onwetenschappelijk. Daarvoor heb ik gene deelname. Waarover bezorgt u zich? U zit in der gondel, u opent der dakkel, u richt uw bogenpijl, en poef. Dat is ja alles".
Zo sprekende begaf hij zich naar het gebouw, en de brigadier volgde hem met gemengde gevoelens.
„Ja, ja", mompelde hij. „Dat is ja alles. Maar ik wou toch, dat het achter de rug was."
De heren verdwenen uit het gezicht, en achter hen slopen heer Ollie en Tom Poes naar de Luna.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

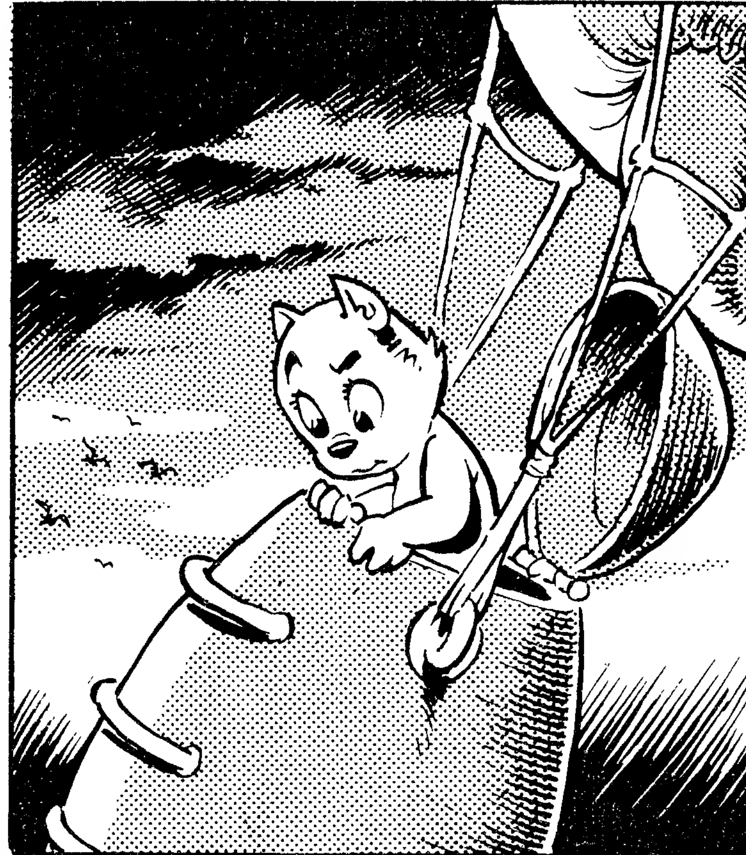
01304. „Vlug, heer Ollie", zei Tom Poes. „Klim erin voordat we gezien worden; dan zal ik de haak lostrekken".
Heer Bommel keek naar het gondeltje dat in de lentewind heen en weer zwaaide, en greep aarzelend een van de voetsteunen om zich naar boven te werken.

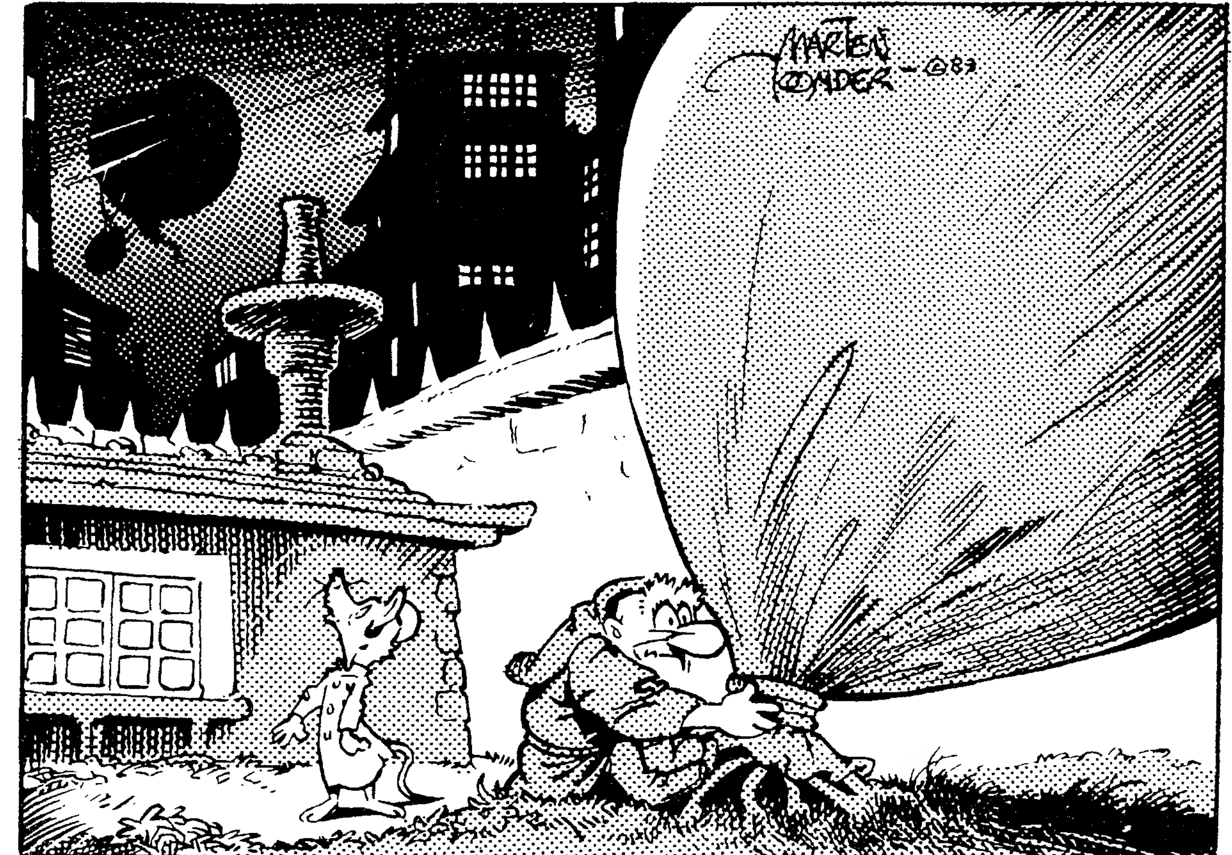
„Ik weet het niet", hoorde Tom Poes hem mompelen. „Kan men zo'n ding nu wel vertrouwen, als heer zijnde? Zo'n blikken bol, waar men opgevouwen in moet zitten, terwijl men niet eens weet wat voor list de jonge vriend bedacht heeft..."
Op dat moment verscheen professor Prlwytzkofski achter het museumvenster, en nadat hij een ogenblik sprakeloos had toegekeken zette hij een grote stem op.
„Praw!", schreeuwde hij. „Wat mag dat dan heten? Daar bestijgert der Boml mijner ballon. Komt u zovoort eraf? Waar is der politist?"
„Schiet op!", riep Tom Poes. „Maak dat deksel open!"
Heer Ollie gehoorzaamde, en hield zich krampachtig aan het koppeltuig vast, terwijl hij een been naar binnen stak.
„Hoe-hoe kan ik mijn gestalte daar in krijgen?", vroeg hij klagend. „Mijn tere maag, bedoel ik. Ikik..."
„Ik zal wel duwen", zei Tom Poes, de daad bij het woord voegend. „We hebben geen tijd te verliezen, want we vliegen al".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

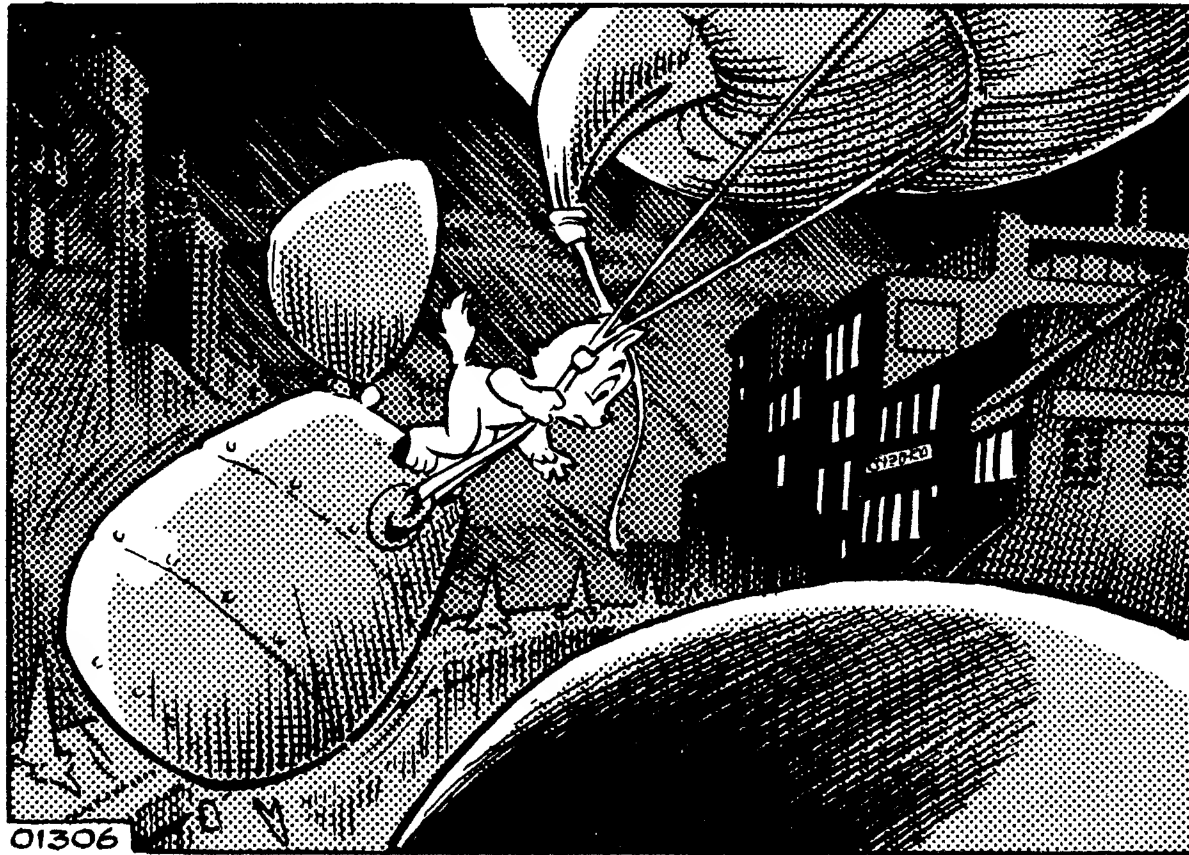

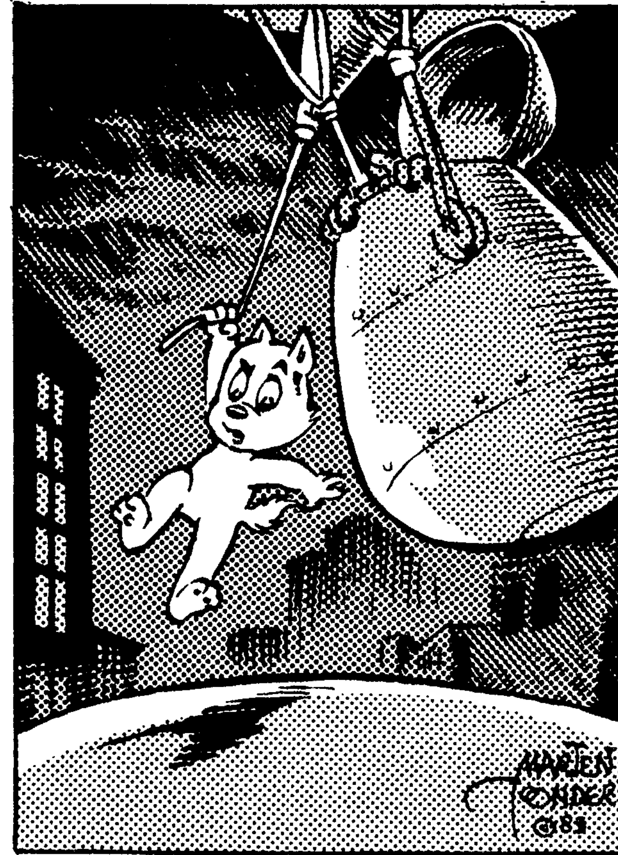
01305 Toen Tom Poes zich op de schouders van heer Bommel liet vallen, zakte deze zover in dat hij het deksel kon sluiten. De Luna steeg sierlijk omhoog, voortgeblazen door een krachtige wind, maar heer Ollie had bezwaren.

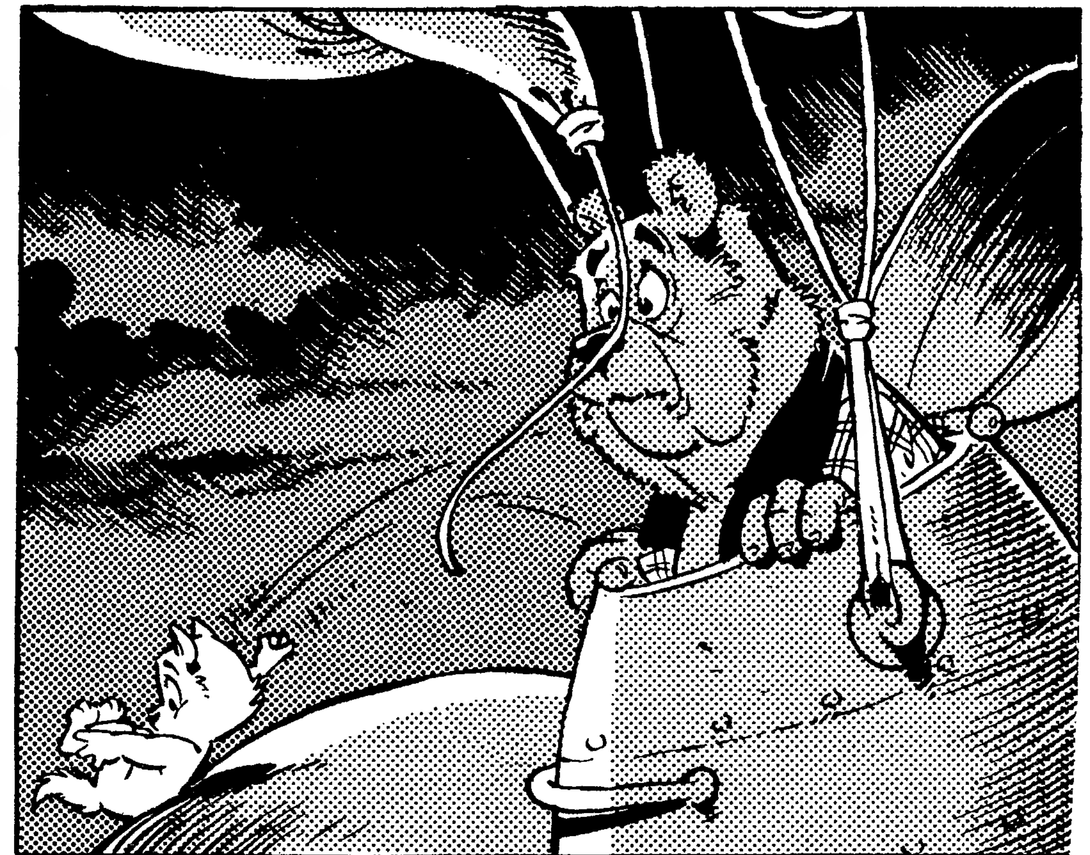
”K-kan je niet ergens anders gaan zitten?”, vroeg hij klagend. ”Hier kan ik niet tegen, en bovendien is ’t hier veel te heet...”
”Dat komt van die spalt”, zei Tom Poes. ”Dat ding begint warm te worden als het avond wordt. U moet geduld hebben, heer Ollie. We zijn bezig een stad van de ondergang te redden, en een held heeft het niet altijd gemakkelijk”.
Deze woorden misten hun uitwerking niet, want geruime tijd werd de stilte slechts verbroken door zwak gereutel. Maar ten slotte werd het de held toch te veel. Hij begon zich te beklagen over zijn spijsvertering, die hem naar het hoofd steeg, terwijl zijn fundament aan oververhitting leed.
”Ik zal het deksel openzetten”, zei Tom Poes. ”Dan kan ik meteen kijken hoe de koers is”.
Hij voegde de daad bij het woord; maar het luchtte heer Bommel toch niet genoeg op.
”Je staat op mijn hoofd”, jammerde hij. ”Denk je dan nooit eens aan een ander?”
”Hm”, zei Tom Poes. ”De wind komt nu uit het westen, maar we verliezen hoogte. Ik hoop dat we Akel halen”.
Inderdaad begon de Luna langzaam te dalen, en toen de duisternis viel, zweefden ze laag tussen een paar sombere huizenblokken. Maar gelukkig koersten ze recht op het stadslaboratorium van de stad Akel af.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

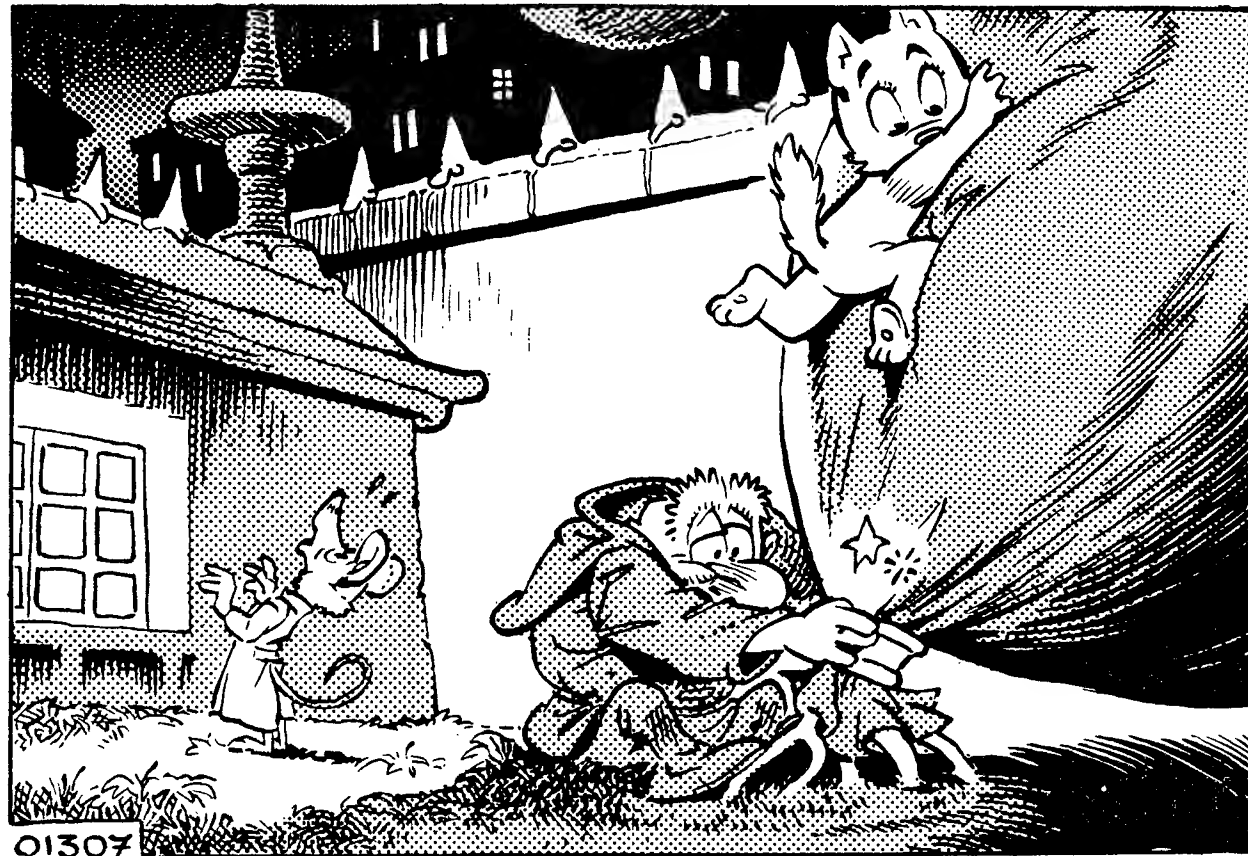

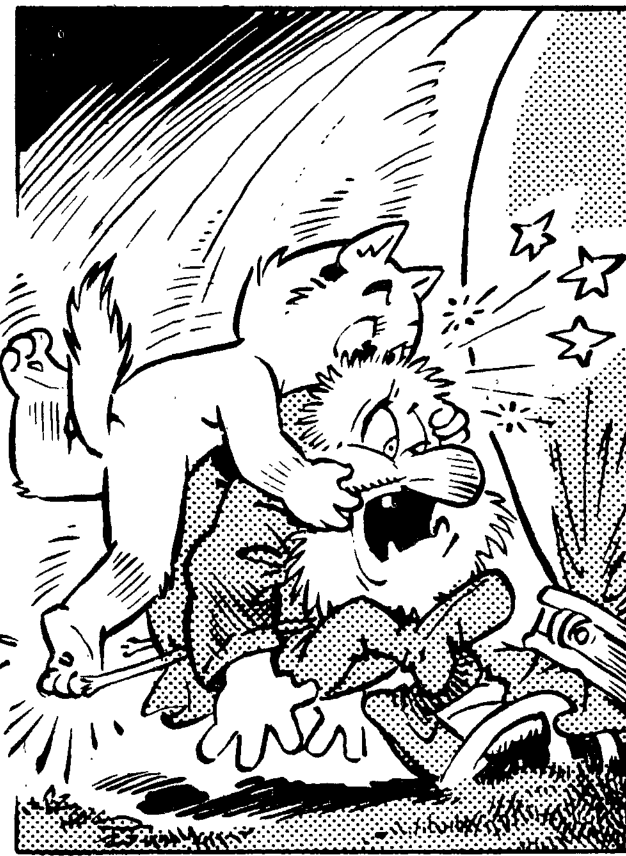
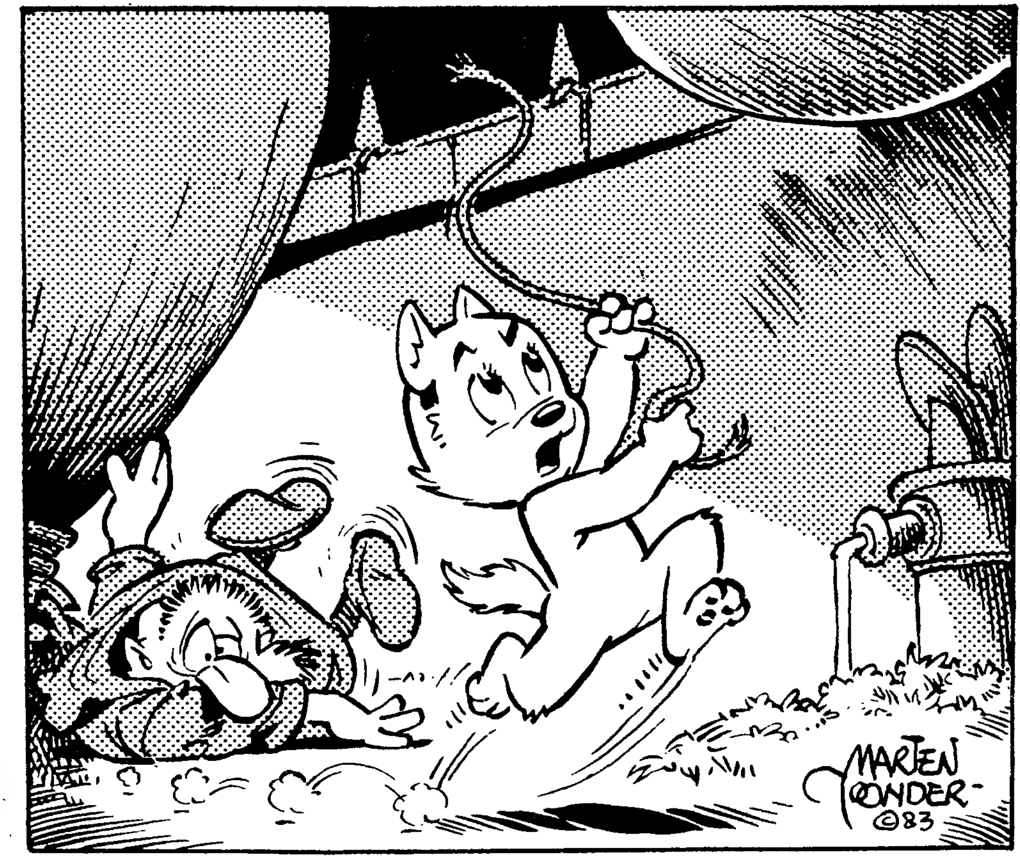
01306 Tom Poes had zich op de rand van de gondel gehesen en keek gespannen naar beneden.
"We treffen het!", riep hij. "Hier beneden is een soort laboratorium. En daar is Pieps bezig met de broer van Smoor. Ik zal wat gas laten ontsnappen, zodat we vlak bij hen dalen".

Hij greep de ventielkleplijn, en terwijl hij daar stevig aan trok sprong hij naar beneden, waar de bovenkant van de Akelse blaasbalg zichtbaar was.
"Blijf aan het touw trekken, heer Ollie!", riep hij. "Laat de Luna dalen! Als ik de spalt van Pulver heb zullen we wel zien, hoe we hier weer weg kunnen komen".
Zijn laatste woorden verwoeien in de wind, en toen heer Bommel zich moeizaam had opgericht en de neus in de frisse avondwind stak, gleed Tom Poes reeds langs de gladde oppervlakte naar beneden.
"W-wat bedoelt de jonge vriend?", vroeg heer Ollie zich af. "Blijf aan het touw trekken, zei hij. Welk touw? Hoe kan ik dalen, terwijl ik omhoog ga? Met mijn voeten sta ik op een gloeiende spalt, terwijl andere touwen me voor de ogen draaien. Het duizelt me, bedoel ik. Ik voel me lang niet lekker".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01307 De dwerg Pulver was bezig de klemschroef van zijn akelige blaasballon te verwarmen, en Alexander Pieps hield toezicht. Hij was aangesteld als stadsgeleerde, en omdat hij een hoge opvatting van zijn plicht had, hield hij de groei van het ding zorgvuldig in het oog. Daarom had hij de Luna reeds van verre zien naderen.

"Wat is dat voor een ouwe luchtballon?", vroeg hij zich af. "Zou dat de stadsopzichter zijn? Hij zou om twaalf uur komen, zei hij Maar zo laat is het toch nog niet?"

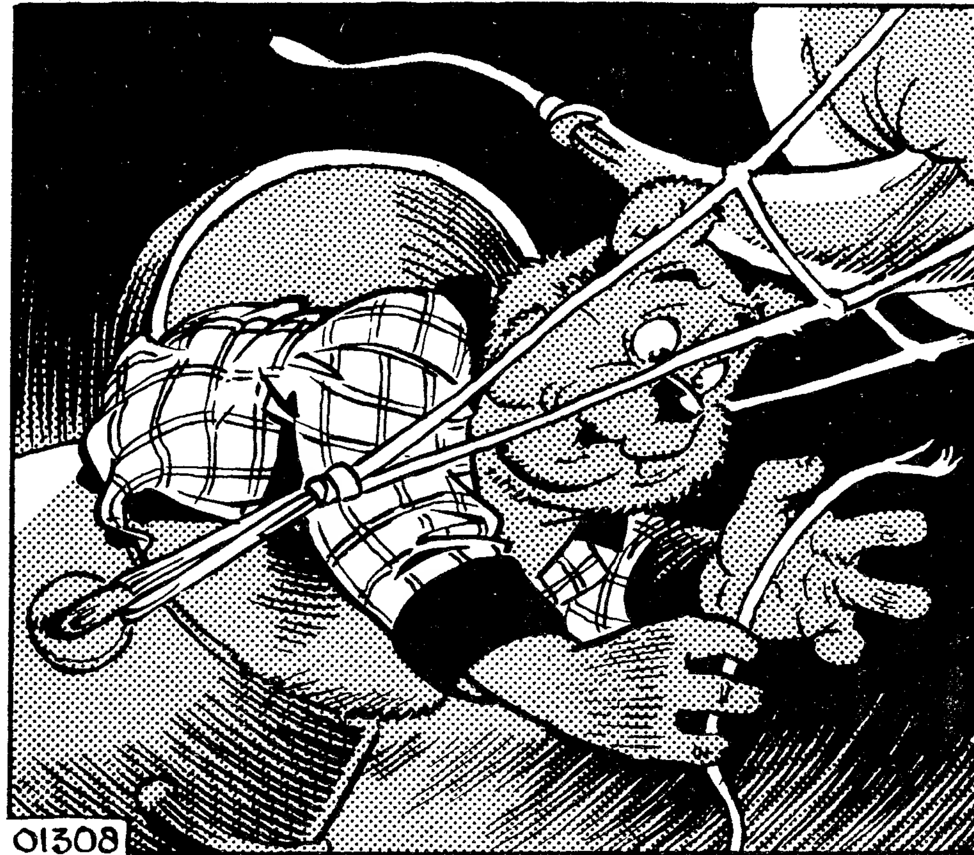
Hij stond zo ingespannen naar het doelloos schommelende gondeltje te kijken, dat hij de afdaling van Tom Poes niet merkte. En Pulver had alleen aandacht voor de hitte die uit de spalt naar zijn handen straalde, zodat hij hem pas in de gaten kreeg toen Tom Poes boven op hem viel. Deze had zijn val echter goed berekend want met zijn nagels haakte hij in het spaltkoord van de dwerg, zodat het knapte.

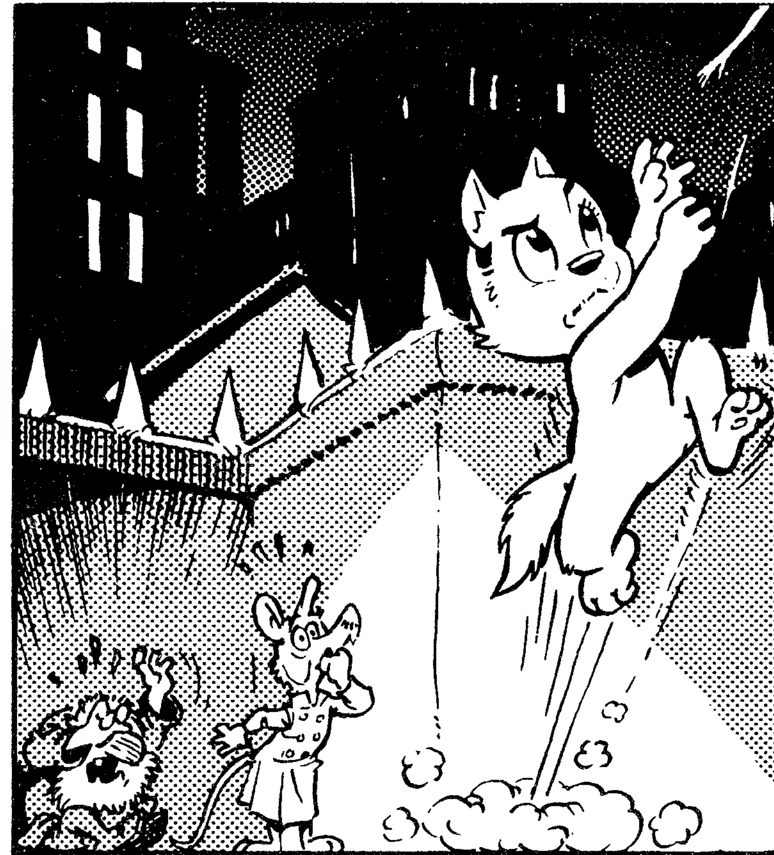
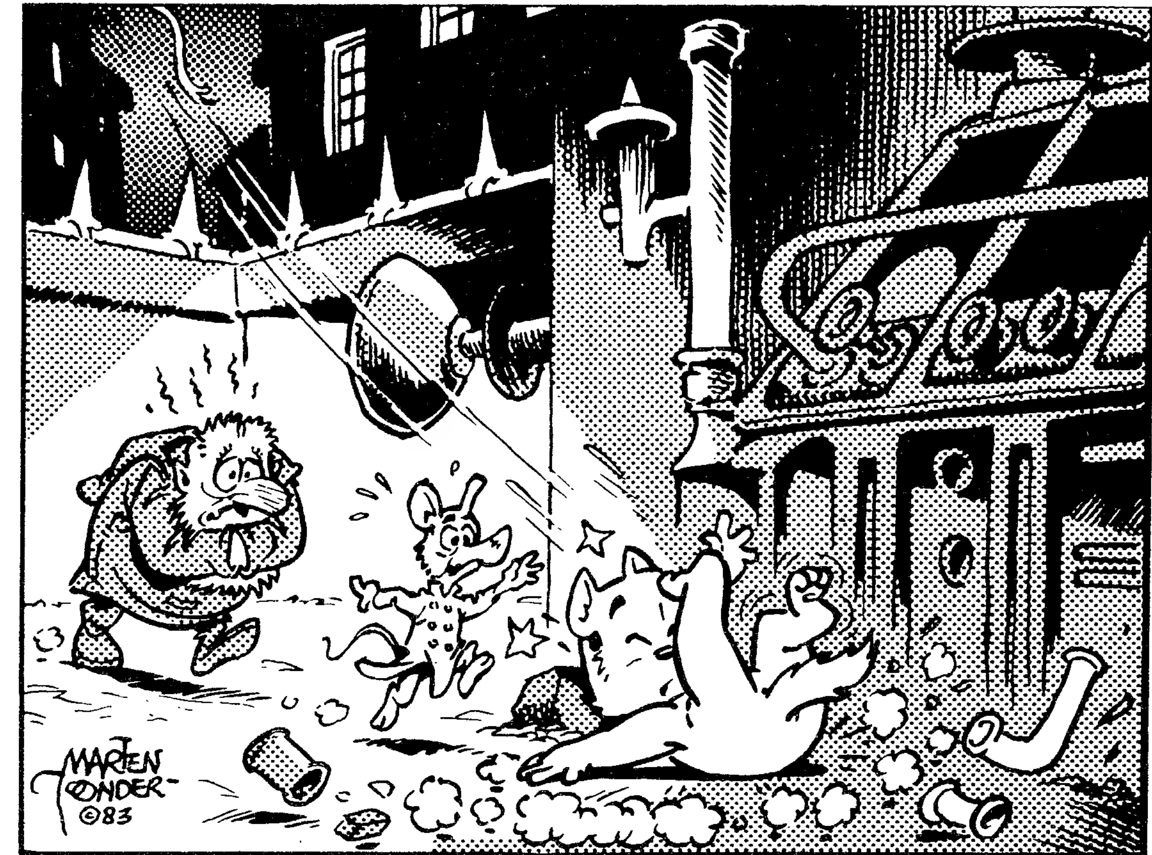
Pulver stiet een rauwe kreet uit; maar Tom Poes greep het touw en rende naar de langzaam voorzwevende gondel toe. Het geluk was met hem, want de wind was een ogenblik gaan liggen omdat hij bezig was weer te krimpen, en de Luna deinde wat besluiteloos op en neer.

"Heer Ollie!", riep Tom Poes. "Pak het touw! Vlug, dan kunt u mij optrekken!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

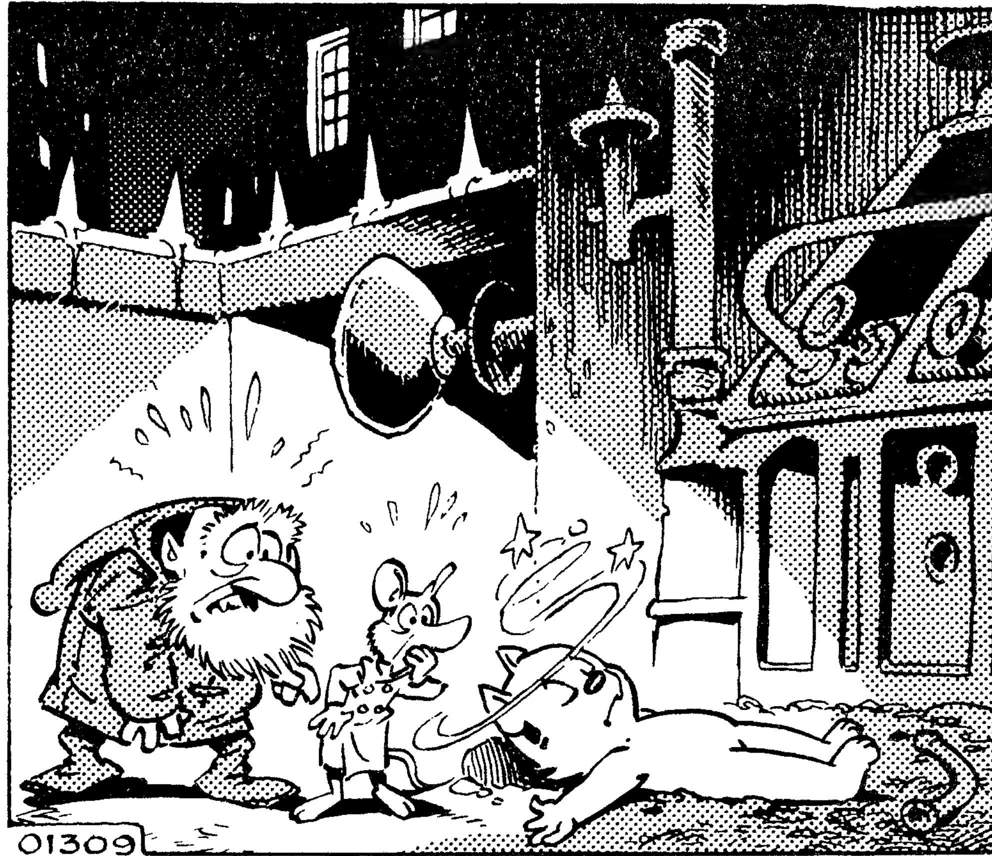
01308 Heer Bommel had de ventiellijn uit het oog verloren, zodat hij een duidelijker kijk op zijn omgeving had. Toen er een touw voor hem verscheen, terwijl Tom Poes riep dat hij het grijpen moest, begreep zijn scherp verstand onmiddellijk wat er verwacht werd. Hij pakte het met beide handen beet en begon te trekken; maar op hetzelfde moment greep een windvlaag de luchtballon, die weer wat stijgkracht gekregen had doordat Tom Poes eruit gesprongen was. Deze kreeg daardoor een onverwachte ruk, zodat het koord uit zijn handen schoot en hij een lelijke tuimeling maakte.
Alexander Pieps zag dat hij met het hoofd op een steen terecht kwam, en hij snelde ongerust nader.

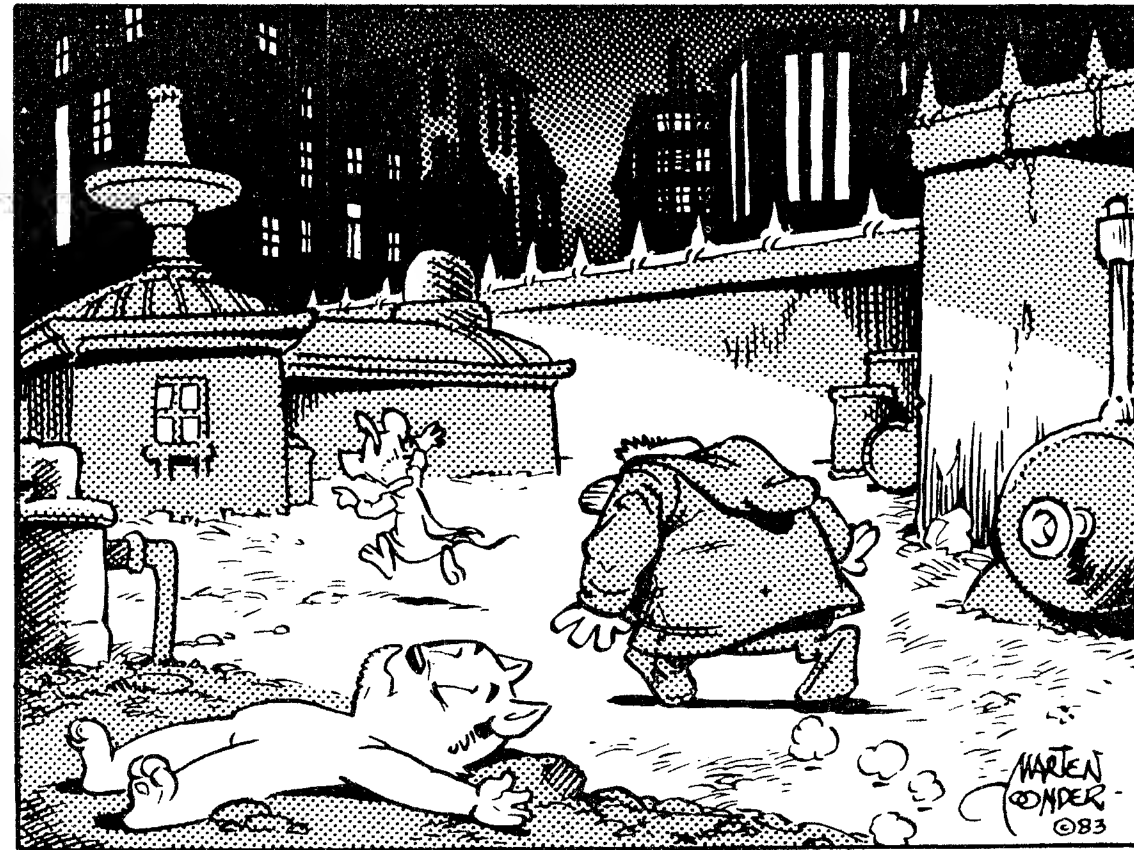
"Ben jij het?", riep hij uit. "Ik dacht al, dat je de stadsopzichter niet kon wezen, want die komt pas om twaalf uur. Heb je je pijn gedaan? Wat kom je doen?"

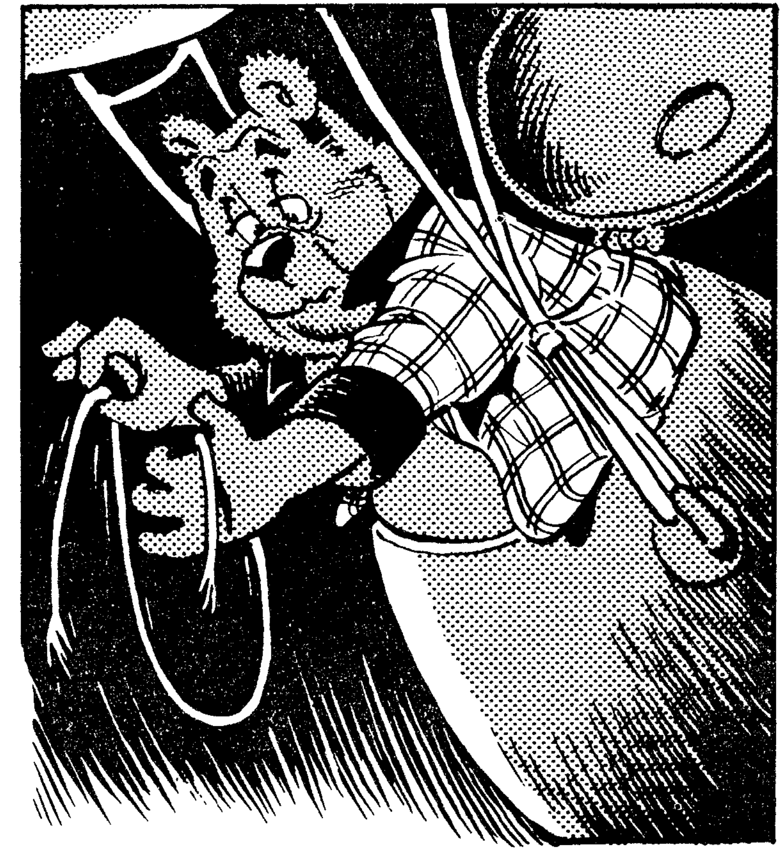
"Mijn spalt", klaagde Pulver, die hem sloffend volgde. "Nu zal de balg koud worden — en ik ook. Wat moet ik doen?" De ernst van de toestand drong ook tot de jonge geleerde door.
"Wat heb je met de spalt gedaan?", riep hij. "Nu krijgt de balg geen warmte meer, en dan gaat hij krimpen!"
Tom Poes gaf echter geen antwoord. Hij bleef roerloos liggen, want de val was nogal aangekomen.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

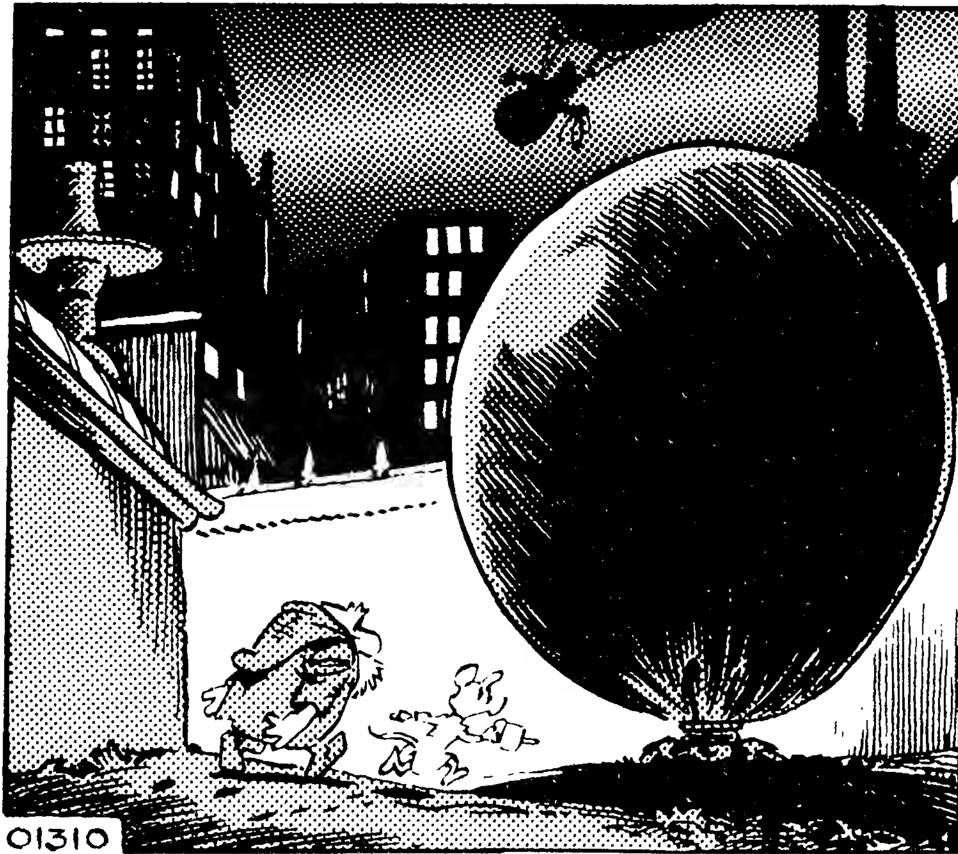

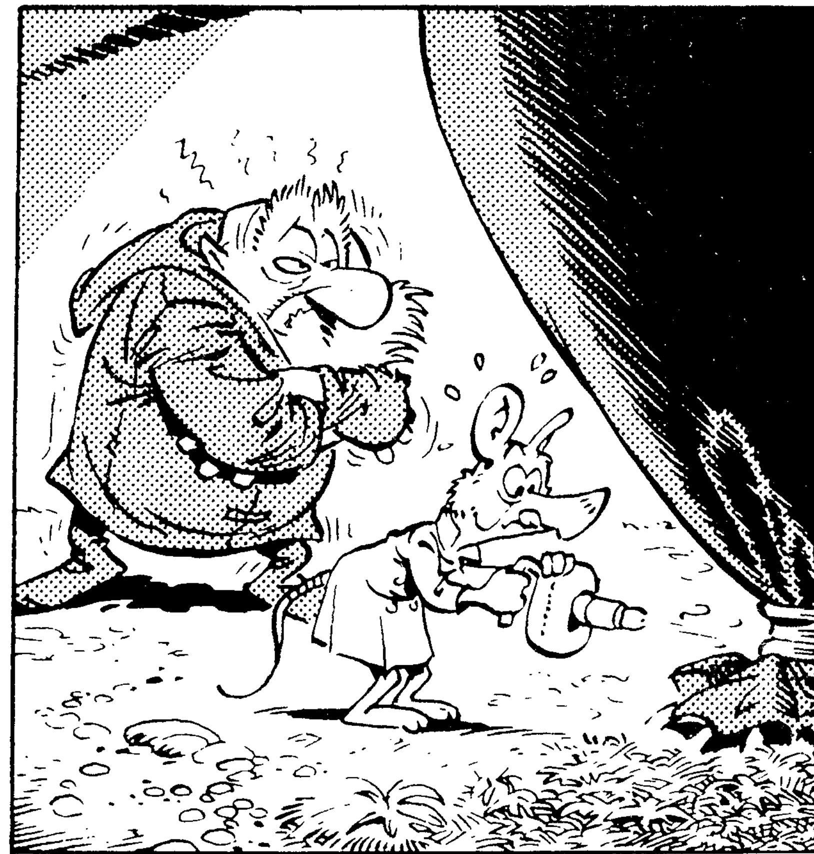

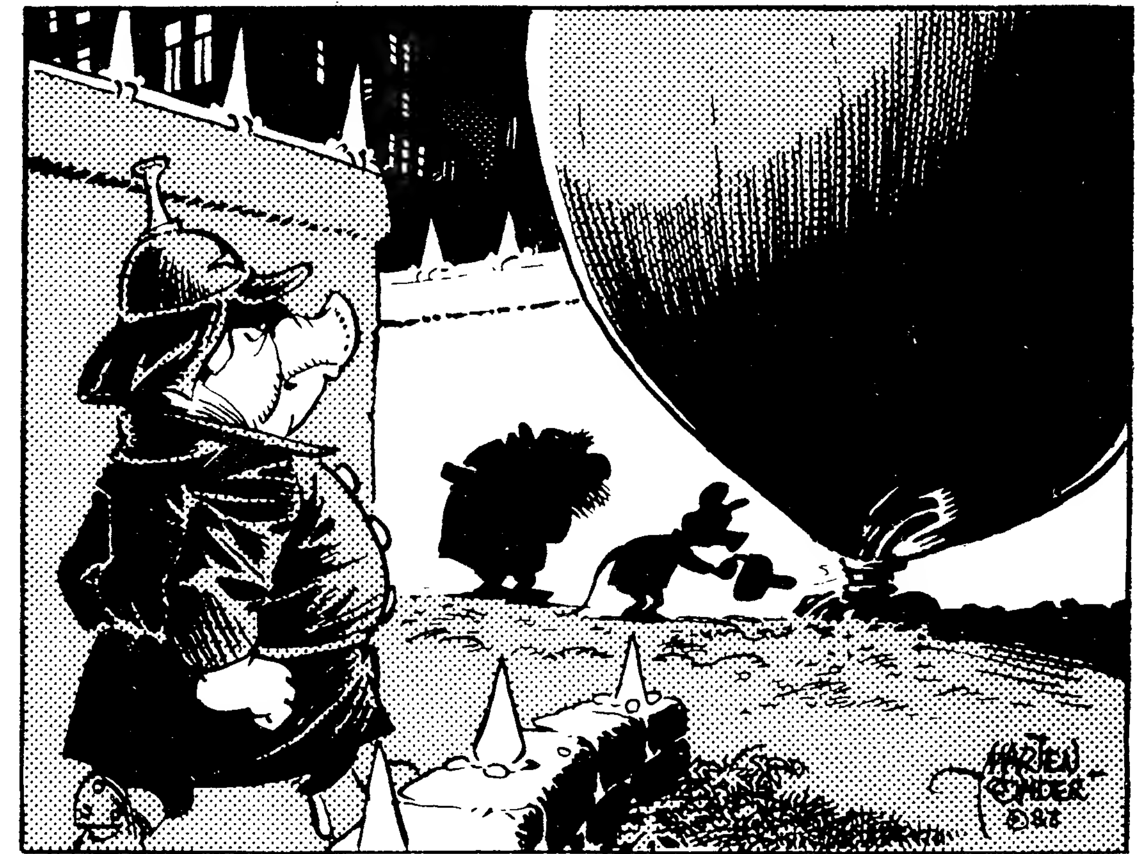
01309 Pieps bleef verslagen bij de gevallene staan en begon op zijn nagels te bijten.
"Hij-hij heeft zijn hoofd gestoten", mompelde hij. "Eigen schuld. Waar bemoeit hij zich mee? Ik wil wedden dat de prof hem gestuurd heeft. Voor die klemschroef natuurlijk. Ach, waarom heb ik dat stomme ding meegenomen? Ik heb er niks dan ellende van gehad. Die maffe Pulver met zijn idiote spalt en zijn opgeblazen balg, en toen die vetketel van een stadsopzichter, die om twaalf uur komt donderjagen, en nu dit. Wat moet ik doen?"
"Ik weet niet wat ik doen moet", zeverde de dwerg achter hem. "Ik wil mijn spalt hebben. Ik krijg het koud".
Deze opmerking bracht de tengere geleerde op een gedachte.
"De balg moet warm gehouden worden!", riep hij terwijl hij naar zijn werkplaats snelde. "Vlug; we moeten de Bunsense brander halen. Dat ding moet zwellen, want anders..."
Heer Bommel was reeds te ver weg, om de gebeurtenis te kunnen volgen. Hij hing nog steeds uit zijn gondel, en keek vol afkeer naar het opgegooide koord.
"Wat moet ik doen?", vroeg hij zich af. "Hoe vreselijk is dit alles! Nu heb ik alleen maar het touw, zonder de jonge vriend eraan, zodat ik niet weet wat we van plan waren. En het touw is ook een spalt; dat voel ik heel fijn aan omdat het akelig heet is. Net als dat ding, dat onder mijn voeten ligt en waar ik wintertenen van krijg. Wat moet ik er mee doen?"
Er was echter niemand die hem antwoord gaf.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01310 Tegen alle verwachtingen in was de wind weer naar het zuiden gedraaid, zodat heer Bommel schommelend in noordelijke richting uit het gezicht verdween. Alexander Pieps had daar geen erg in. Hij had haastig een brander uit zijn werkplaats gehaald en ijlde daarmee naar de langzaam krimpende balg.

„Ik hoop nu maar, dat hij werkt!", riep hij onder het gaan. „Gevaarlijk is het, dat is vast. Als er wat met dat blaasgeval gebeurt, gaat alles tegen de grond. Dat heb ik op de tv gezien, toen de prof de zijne had laten leegwaaien. Maar ik moet het proberen, want als de opzichter straks komt..."

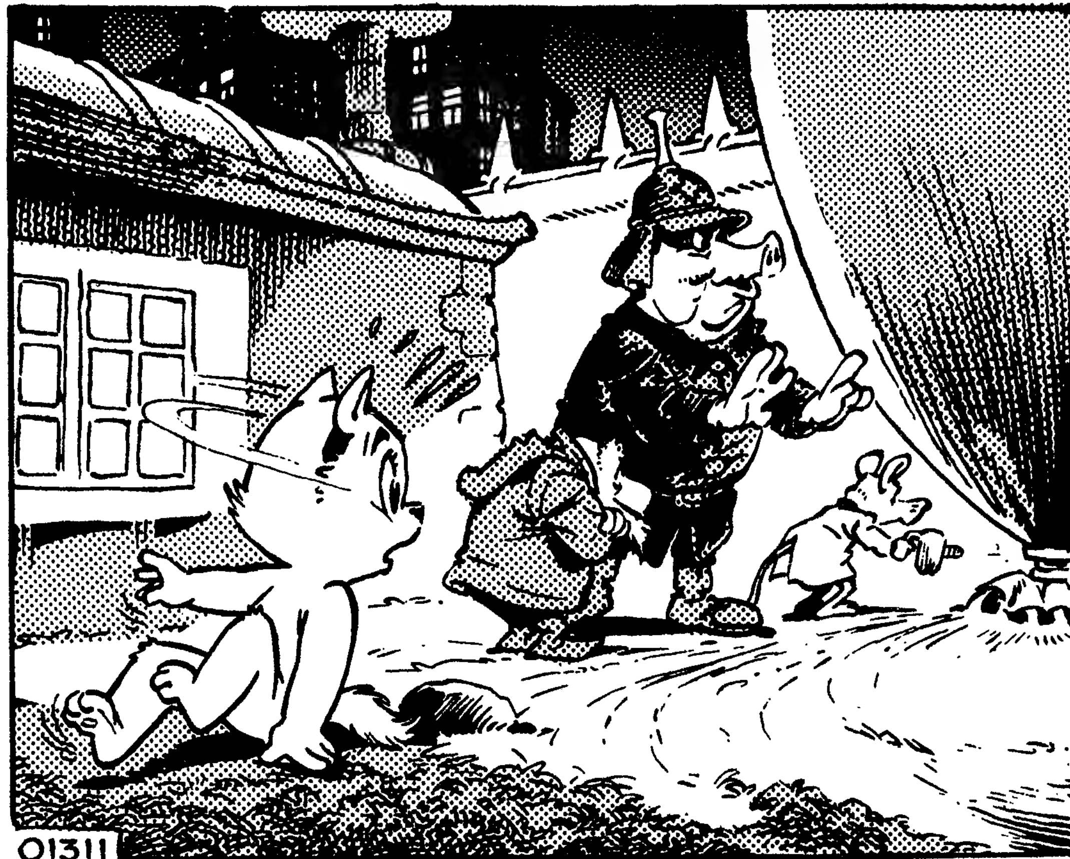
„Wat moet ik doen?", vroeg Pulver, die hem klappertandend volgde. „Ik heb geen spalt, en daarom weet ik niet wat ik doen moet".

„Hou je erbuiten!" snauwde Pieps. „Ik heb mijn hersens nodig".

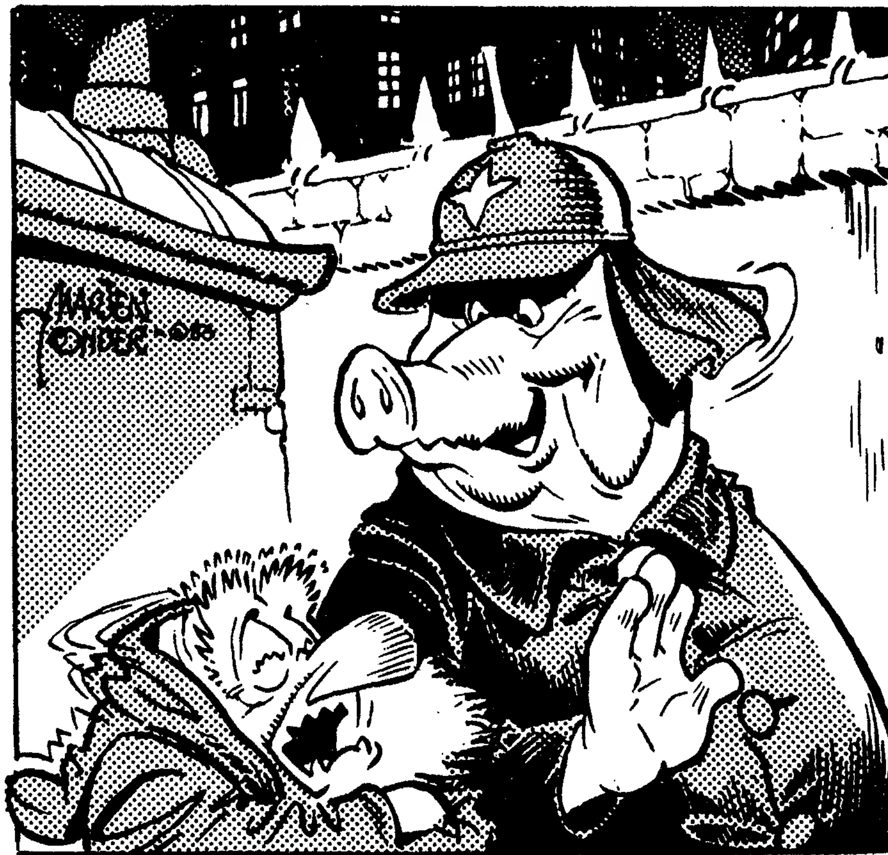
Hij haalde diep adem en richtte een klein vlammetje op de klemschroef, die de balg bij elkander hield. Er gebeurde niets ernstigs, en aangemoedigd door dat succes gaf hij wat meer vuur. Tot zijn opluchting merkte hij dat er een einde aan het krimpen kwam, en zonder zich aan de opkomende krampen in zijn rug te storen ging hij voort met zijn zegenrijk werk, totdat de torenklok twaalf slagen deed horen. De gevolgen daarvan bleven niet uit. Bij de streng verboden in- en uitgang, die naar de vreugdeloze binnenplaats voerde, werden de voetstappen van de stadsopzichter hoorbaar.

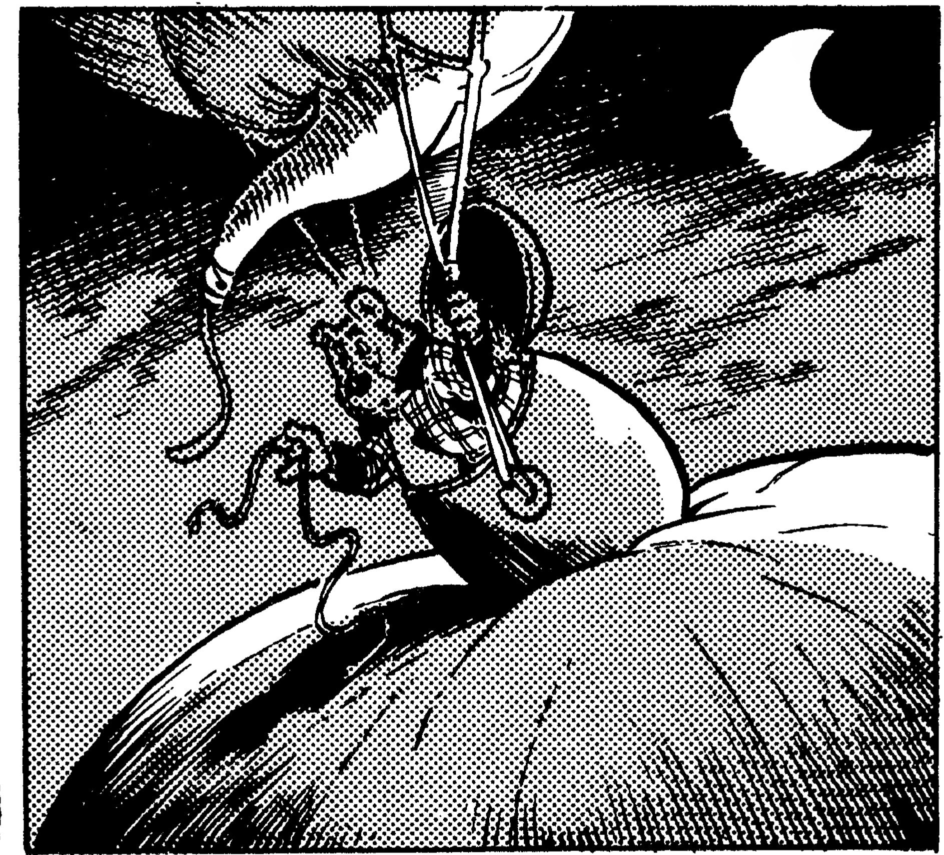
Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01311

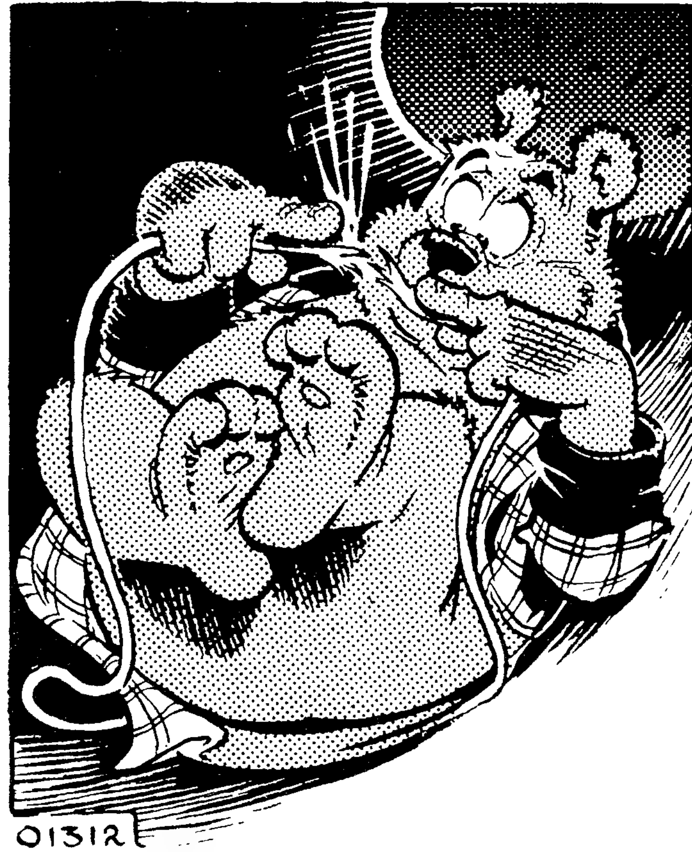
01311 De stadsopzichter marcheerde naar de ballon, en toen hij Alexander Pieps met de brander aan het werk zag trokken zijn verzakte wangen goedkeurend omhoog. ”Heel goed”, knorde hij. ”Dat is echte warmte, wat? Beter dan handverhitting. Op deze manier gaat het zwellen vlugger. Groeien moet hij. Rommeldam moet plat”.

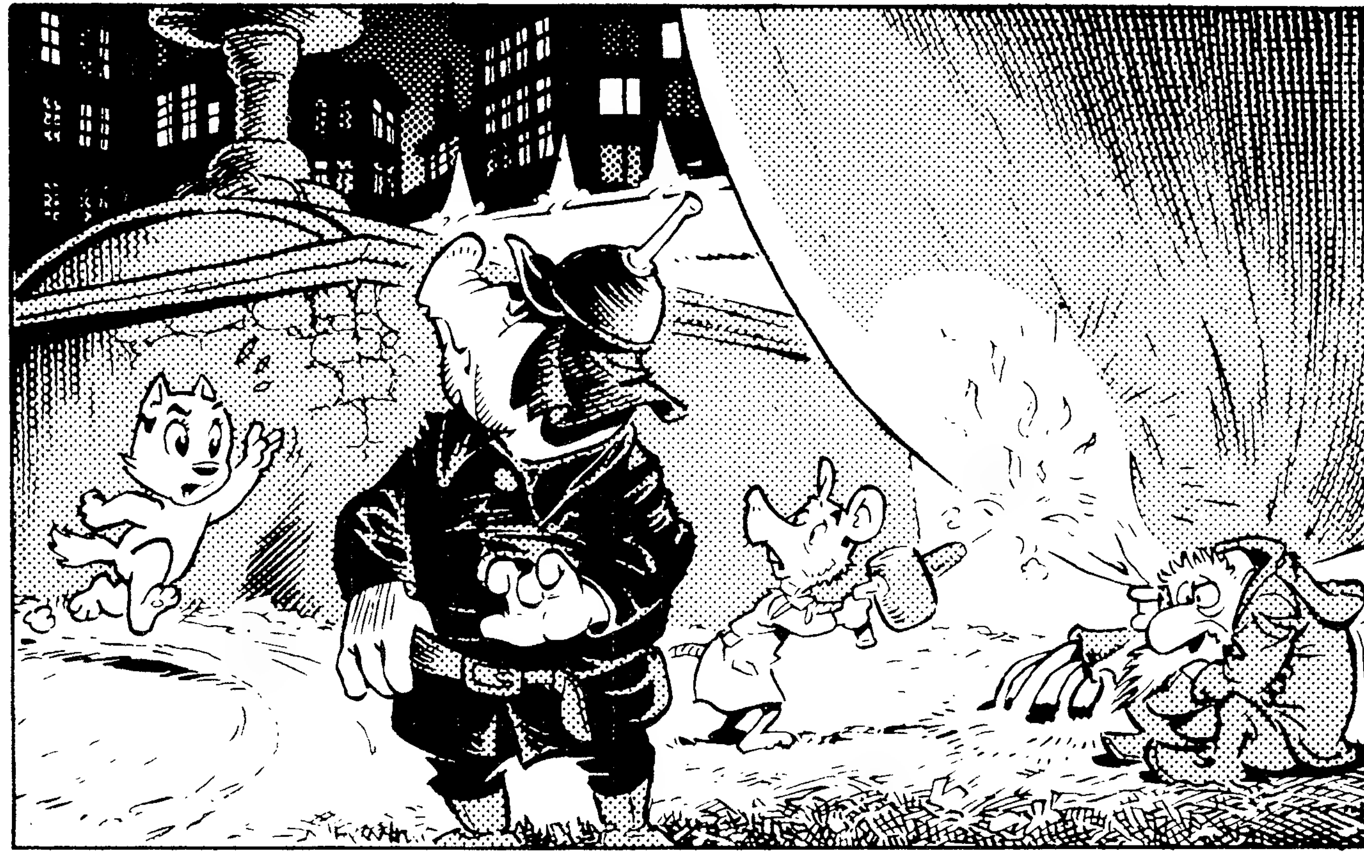
Tom Poes kwam door deze woorden uit zijn versuffing bij en richtte zich voorzichtig op. ”Morgenochtend heeft onze voorganger een topbespreking met de burgemeester van die stad”, hoorde hij de opzichter zeggen. ”We zullen hem klein krijgen. Hoe meer wind in de ballon, hoe kleiner hij zal zijn. Wind is macht, en macht zal een mug van die burgemeester maken”.

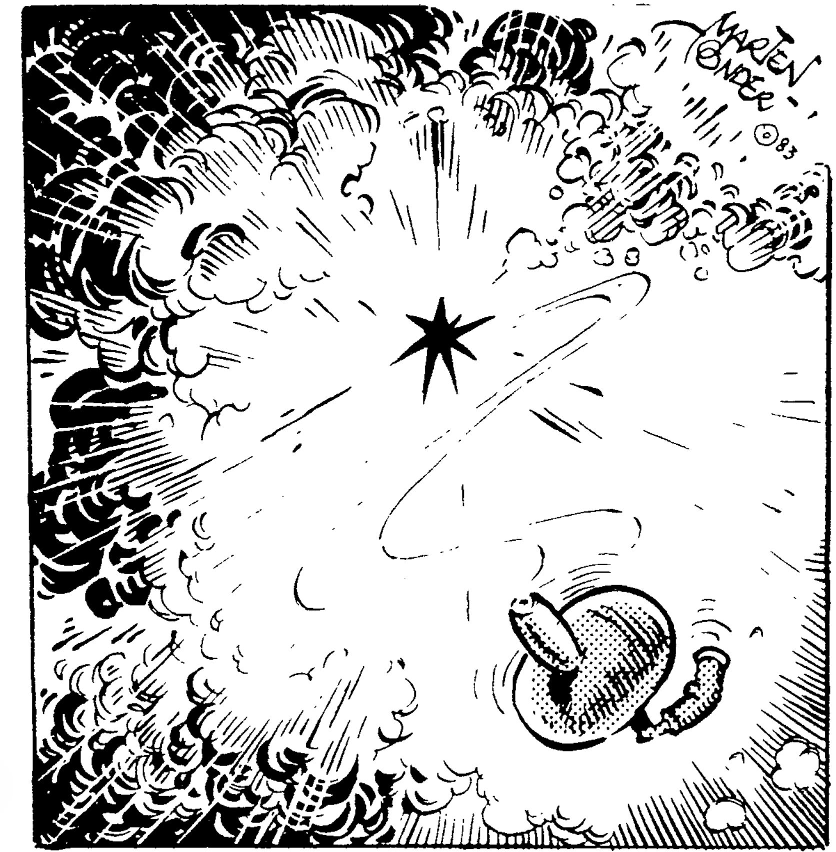
”Macht en aanzien!”, riep Pulver klappertandend uit. ”Maar zonder spalt blijft het koud. Ik weet niet wat ik doen moet”.
”Jij moet je mond houden”, sprak de gewichtige Akelaar. ”Schei uit met je spalt. Die ruikt naar bijgeloof, en daar houden we hier niet van”.
Heer Bommel hoorde het gepraat beneden zich, want de Luna was door een neerdrukkende windstilte op de top van de balg terechtgekomen.
”Hoe komen we nu weer naar boven?”, vroeg hij zich af, terwijl hij besluitloos naar Pulvers spalt keek. ”Dit touw wordt steeds heter, en als ik bijgelovig was zou ik zeggen dat het betoverd is, terwijl ik weet dat ik het nodig heb om de jonge vriend weer aan boord te krijgen. Maar hoe? Wacht eens; als ik dit touw aan het andere knoop dat onder mijn voeten ligt te schroeien, zal het misschien lang genoeg zijn”.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01312 Heer Ollie trok zich terug in het gondeltje en pakte het koord van Smoor, dat daar op de bodem lag. Nu had hij dus een spalt in iedere hand, en dat was geen prettig gevoel. De vreemde warmte die de touwen uitstraalden, trok door zijn armen naar zijn schedel, zodat het hem rood voor de ogen werd. Maar gelukkig behield hij zijn gewone tegenwoordigheid van geest.

„G-goed aan elkander k-knopen", sprak hij tot zichzelf. „G-geen oudewijzenknoop, zoals mijn goede vader zou zeggen, terwijl ik me l-lang n-niet l-lekker voel. Maar ik moet T-tom Poes optrekken, zodat ik w-weet w-wat onze list is".

Tom Poes was intussen weer helemaal bijgekomen, en toen hij de brander zag die Pieps op de klemschroef richtte, rende hij op hem toe.

„Niet doen!", riep hij uit." Dat is gevaarlijk! als die vlam de ballon raakt, gaat heel Akel eraan!

De aankomende geleerde keek verschrikt om, zodat hij de richting van zijn vuurstraal niet goed in het oog hield.

„Wie is dat?", gromde de opzichter. „Wat doet die hier? Heb je..."

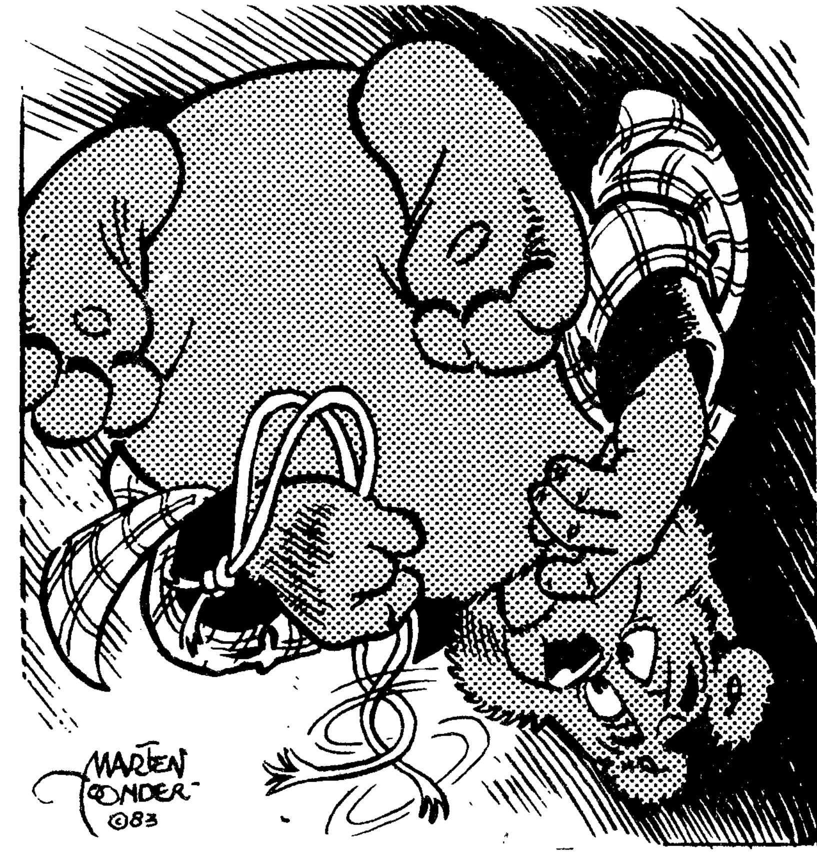
Verder kwam hij niet, want door de onoplettendheid van Alexander Pieps was het omhulsel van de akelige balg in brand geraakt, en er volgde een ontploffing die alle geluiden overstemde.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

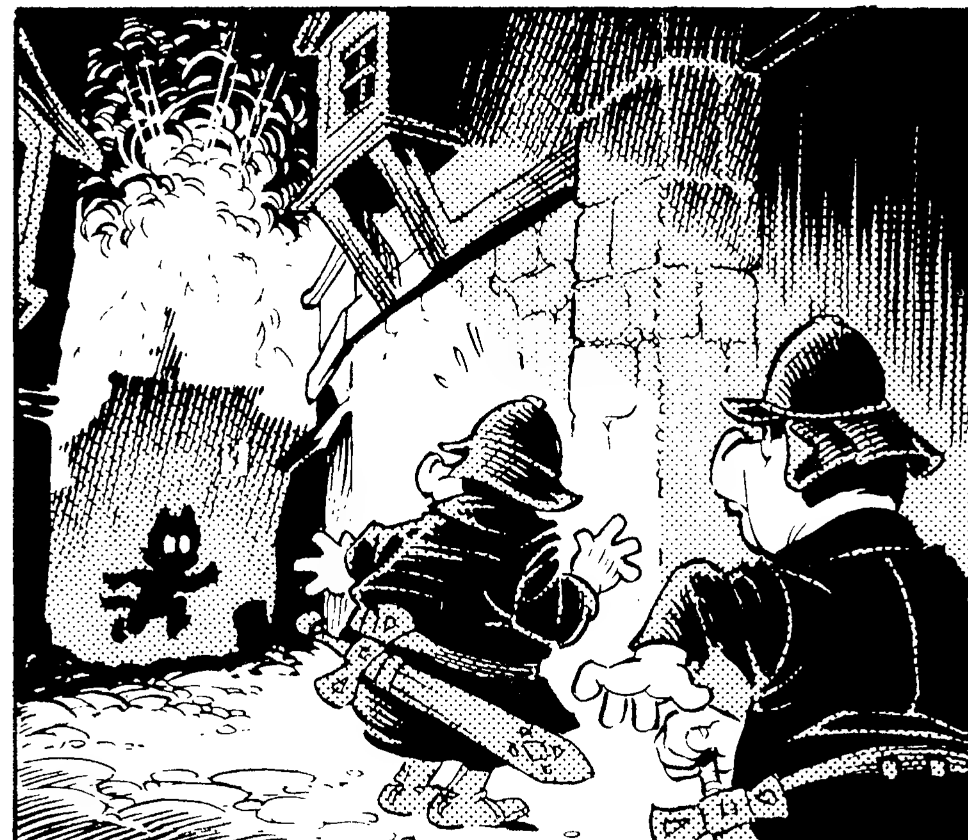

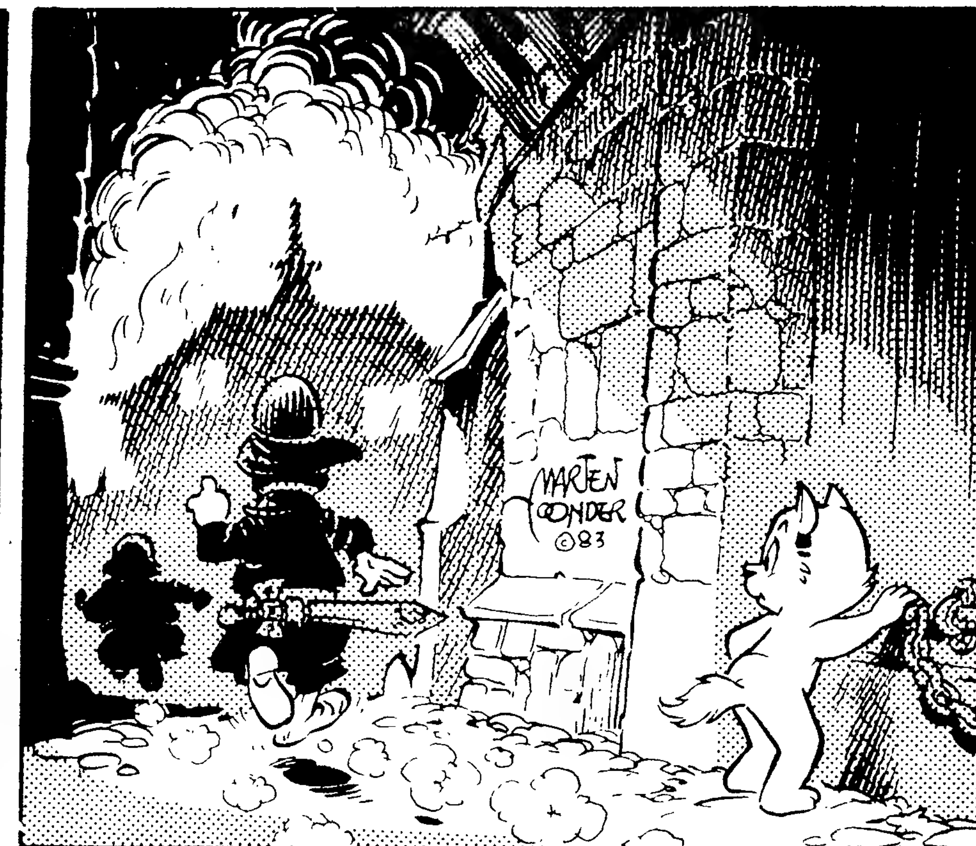
01313 Uit de ballon stegen vlammen op, die de binnenplaats in een ongunstig licht zetten, en rookwolken belemmerden het uitzicht. „Wat is er nu aan de hand?", vroeg Tom Poes. „De balg heeft helemaal niet geblazen toen je hem met een brander bewerkte."
„Ik heb de gassen niet laten ontsnappen", zei Pieps, terwijl er een wetenschappelijk lichtje in zijn ogen verscheen. „Ik heb ze in brand gestoken!"
„Gworg...", mommelde de opzichter, die door de ontploffing het zwaarst getroffen was.
„Ik heb aangetoond dat het hier brandbare gassen betreft", hernam de tengere geleerde opgetogen. „Dat heeft de prof nog niet ontdekt! Hij zal ervan opkijken, want daardoor is de analyse teruggebracht tot..."
Zijn uitleg werd echter in de kiem gesmoord door de opzichter, die hem in het kraagje vatte.
„Prof?", grauwde de ambtsdrager. „Wat prof? Je wilt smoezen met de tegenpartij? Dat is verraad! Sabotage! Morgenochtend is de topbespreking... en de balg is in de lucht gevlogen!"
Dat was waar; de brandende gassen hadden een steekvlam ontwikkeld, die niet alleen het omhulsel, maar ook de Luna boven de wolken slingerde. Heer Bommel merkte wel dat de gondel nog warmer werd en lelijk begon te zwaaien, maar verder had hij al zijn aandacht bij de twee touwen die hij aan elkaar geknoopt had, en die zich nu om elkander begonnen te slingeren.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

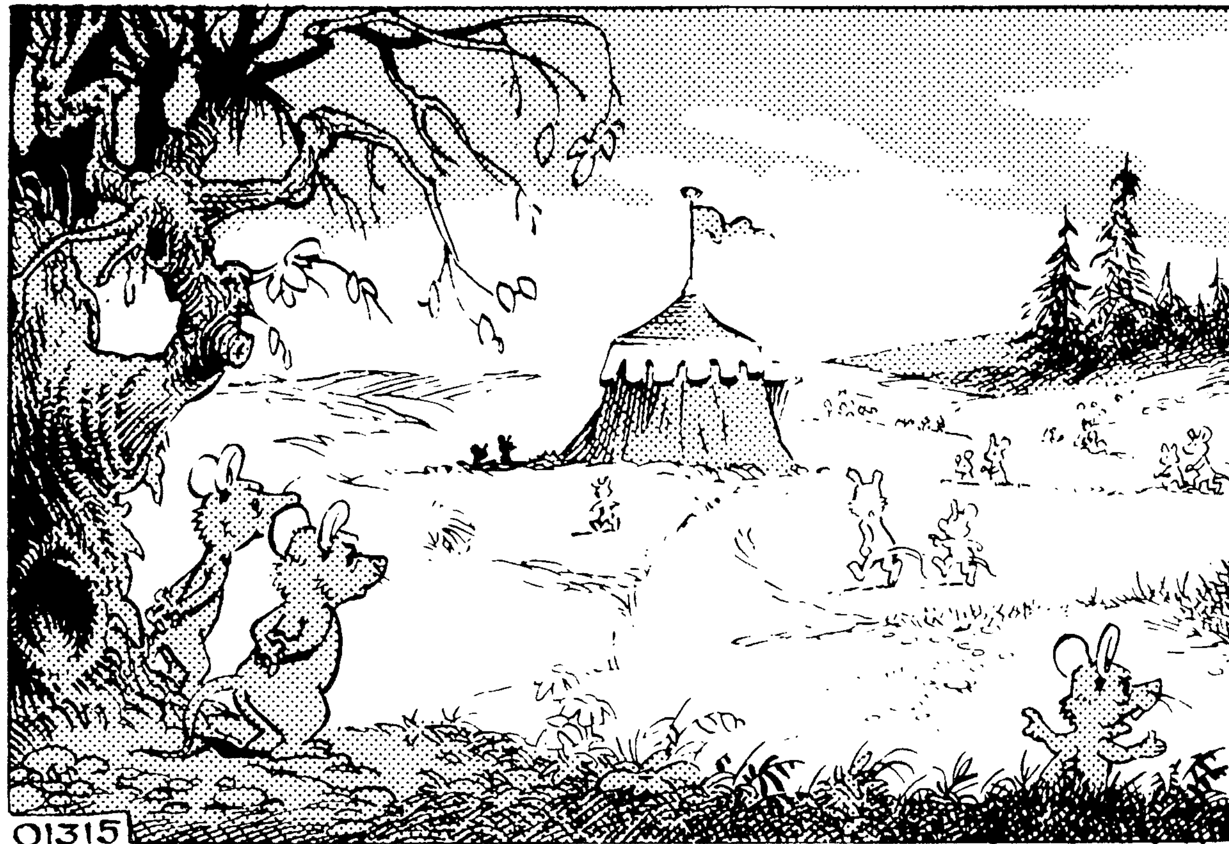

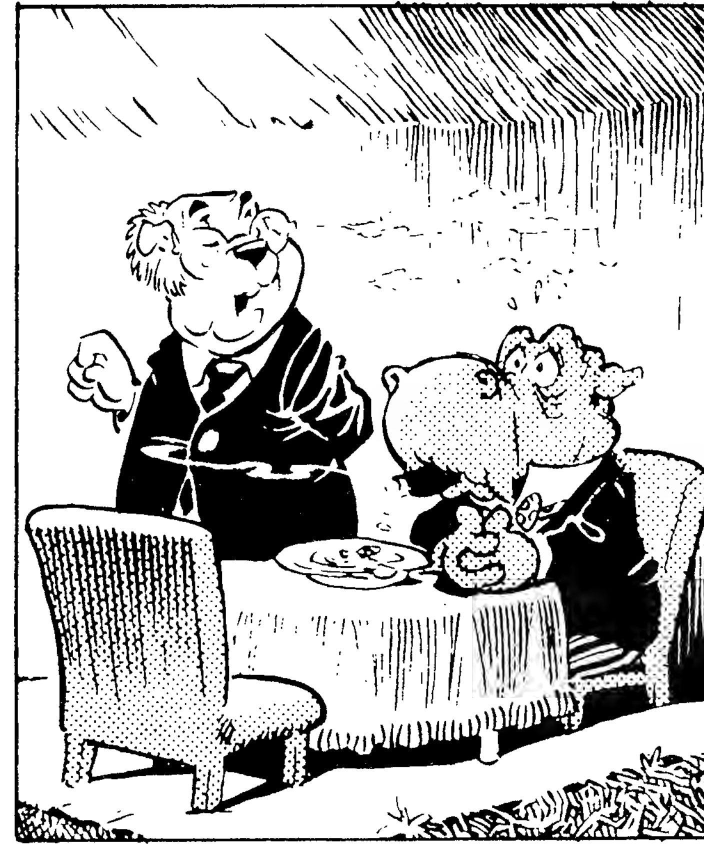
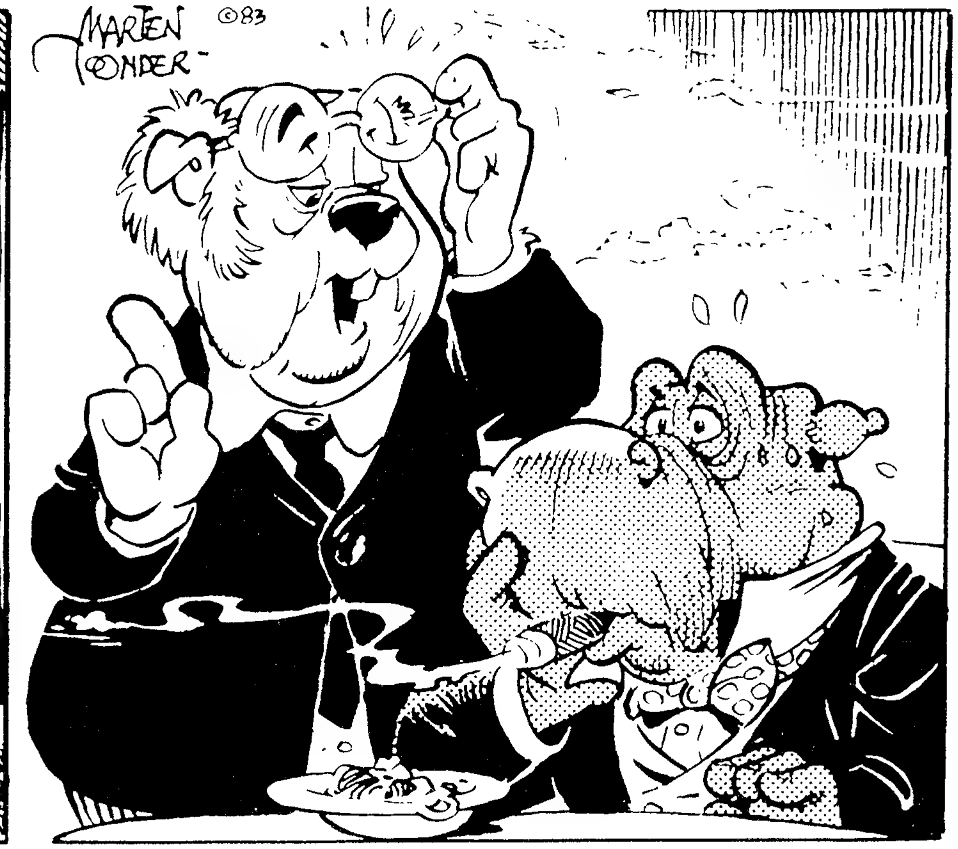

01314 „Ik arresteer je!” brulde de stadsopzichter, terwijl hij de ongelukkige Pieps met zich voerde. „Je zult voor hete vuren komen te staan, verrader! Ik arresteer jullie allemaal! Mee naar de praatkamer.”
Tom Poes had echter niet op de afloop gewacht en was al om de hoek van de werkplaats verdwenen, terwijl Pulver snel zijn kap over het hoofd trok, zodat hij onzichtbaar was toen de opziener zich omwendde.
In de stad was de ramp nog niet overal opgemerkt, omdat iedereen om zes uur binnen moest zijn. Maar de twee poortwachters stonden verontrust naar de vlammen te kijken, die boven de huizen opstegen.
„Daar is iets niet in orde,” sprak Gnur, de hetman. „Het ruikt naar brand!’ ’ „We moeten iets doen,” zei zijn onderling nerveus. „Opbellen of blussen of zo.”
„Zonder orders mogen we de poort niet verlaten,” gromde de ander. „Het verraad loert overal, zegt de voorganger..” Op dat moment werden ze Tom Poes gewaar, die hijgend aan kwam hollen. „Brand!” riep die. „Er moet geblust worden! Vlug!” „Wat doe jij op straat?” vroeg de hetman dreigend. „Je papieren!”
„Het is de balg!” riep Tom Poes uit. „Ons wapen tegen Rommeldam! Hij staat in brand en er moet geblust worden door iedereen. Orders!”
Deze woorden brachten beweging in de beide trouwe poortwachters. Ze renden sabelkletterend naar het vuur, terwijl Tom Poes haastig de grendels van de poort terugschoof.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01315. De volgende morgen stonden enkele Velders op de kale vlakte, die eens een bloeiende weide geweest was, en keken naar een tent, die daar in de nacht was opgetrokken. „Wat is dat?" vroeg de grootste. „Bouwen zonder vergunning? Ook dat nog!"

„Dat is het niet," zei de ander, die wel eens naar de nieuwsberichten luisterde. „In dat lappen ding gaan ze praten, de bazen van de stadjers. Over het verzuren van het veld en over alles wegblazen en zo."

„Mooi is dat!" riep de eerste verbitterd. „Terwijl wij alleen maar mogen toekijken, zeker. Niks hoor! Het is tijd voor actie!"

Zijn lotgenoot was het daarmee eens, en ze gingen aan het werk, terwijl burgemeester Dickerdack somber gestemd in de tent zat.

„Daar zit ik nu, met lege handen," mompelde hij. „Onze list met de Luna is mislukt omdat Bommel er mee vandoor gegaan is. We zijn in de macht van de vijand, Dorknoper. Het is diep-treurig. Wat moet ik nu tegen de burgemeester van Akel zeggen?"

„U kunt hem er op wijzen, dat hij geen rechten kan laten gelden," zei de ambtenaar eerste klasse fijntjes. „Alles is wettelijk vastgelegd, zodat u sterk staat."

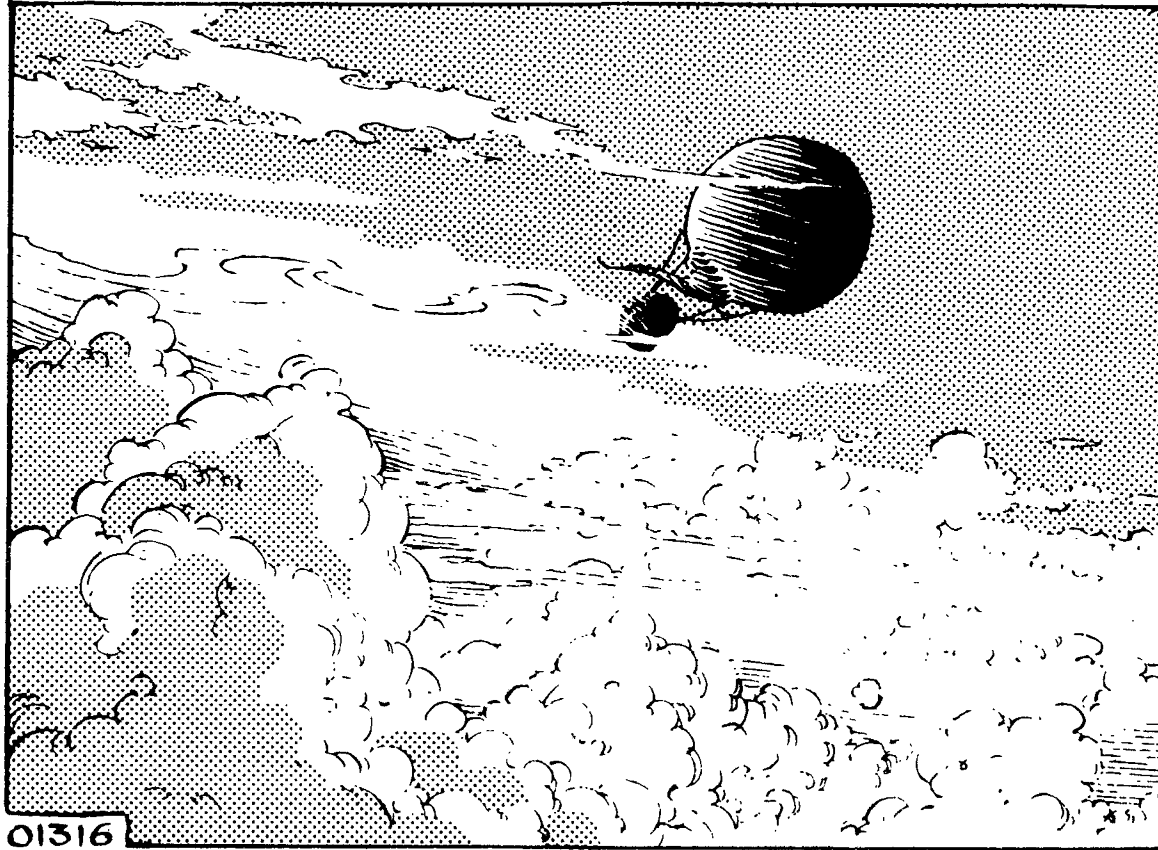
„Ik sta niet sterk. Ik zit heel slap met ons kleine balgje," weerlegde de magistraat mat. „In deze tijden gaat het er om wie het hardste kan blazen — en dat is Akel."

„Maar de scheiding is heel duidelijk omschreven," hernam de ander. „Volgens het edict van Ramtrecht. Ik heb het in mijn tas zitten. In 1243 is overeengekomen, dat Akel de beschikking krijgt over..."

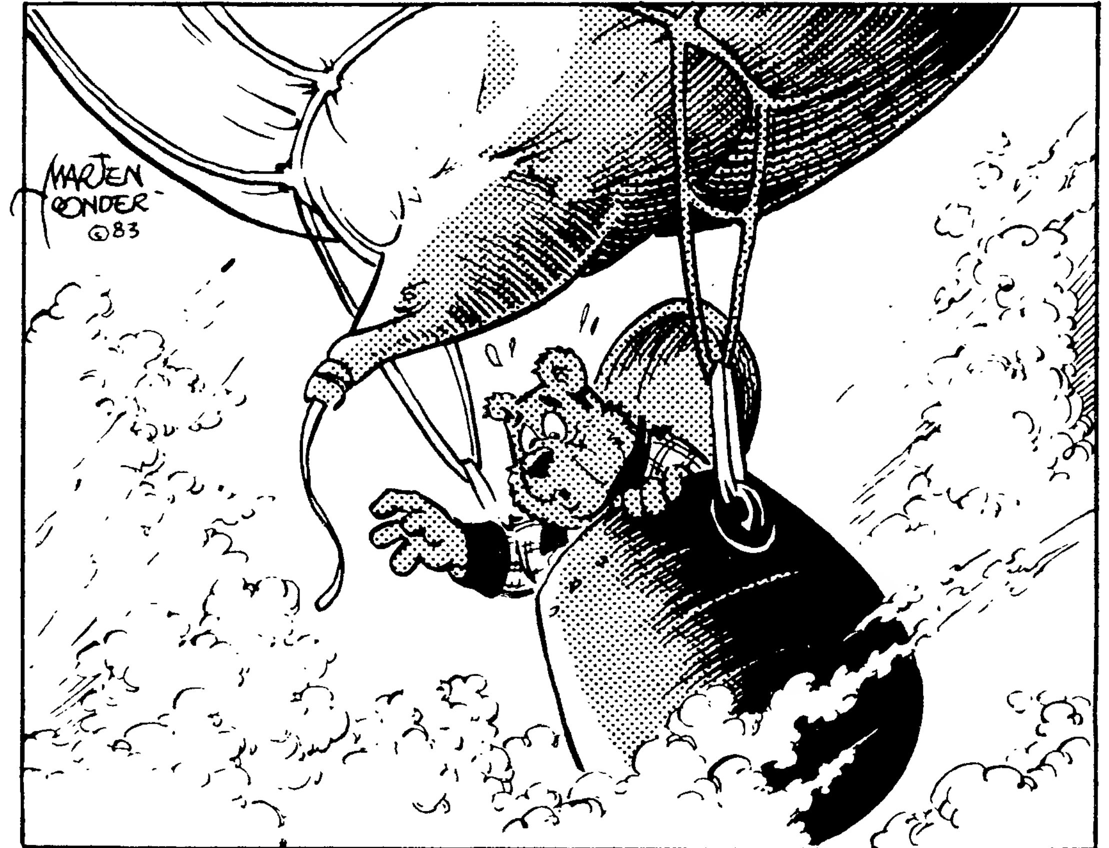
„Blazen," zei de burgemeester. „Daar gaat het om. Wie het hardste kan blazen waait alles van de kaart".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01316. Door de ontploffing was de oude ballon Luna in de bovenste luchtlagen terecht gekomen en daar werd zij gegrepen door een krachtige wind die haar snel naar het noorden voerde. Heer Bommel wist dat niet; hij zat ineengedoken in het gondeltje, en staarde peinzend naar het koord.

„Voel me lang niet goed," prevelde hij. „Krijg het koud, zodat de adem me te kort schiet. Deze touwen geven trouwens ook geen warmte meer, terwijl ze eerst veel te heet waren. Vreemd: twee touwen, die nu één koord zijn omdat ze zich om elkaar gewonden hebben. Twee spalten, bedoel ik. Tweespalt verhit, zei mijn goede vader altijd. Ach, het leven is moeilijk voor een heer met een teer gestel die eenzaam in een ei zit, temidden van onbekende gevaren. Ja, waar ben ik eigenlijk?"

Hij krabbelde moeilijk overeind, en stak zijn hoofd uit de gondel zodat de koude wind hem het beetje adem ontnam dat hem restte. Maar dat was het ergste niet. Tot zijn ontzetting zag hij beneden zich niet anders dan een wolkenveld, en van de aarde was niets meer te bespeuren.

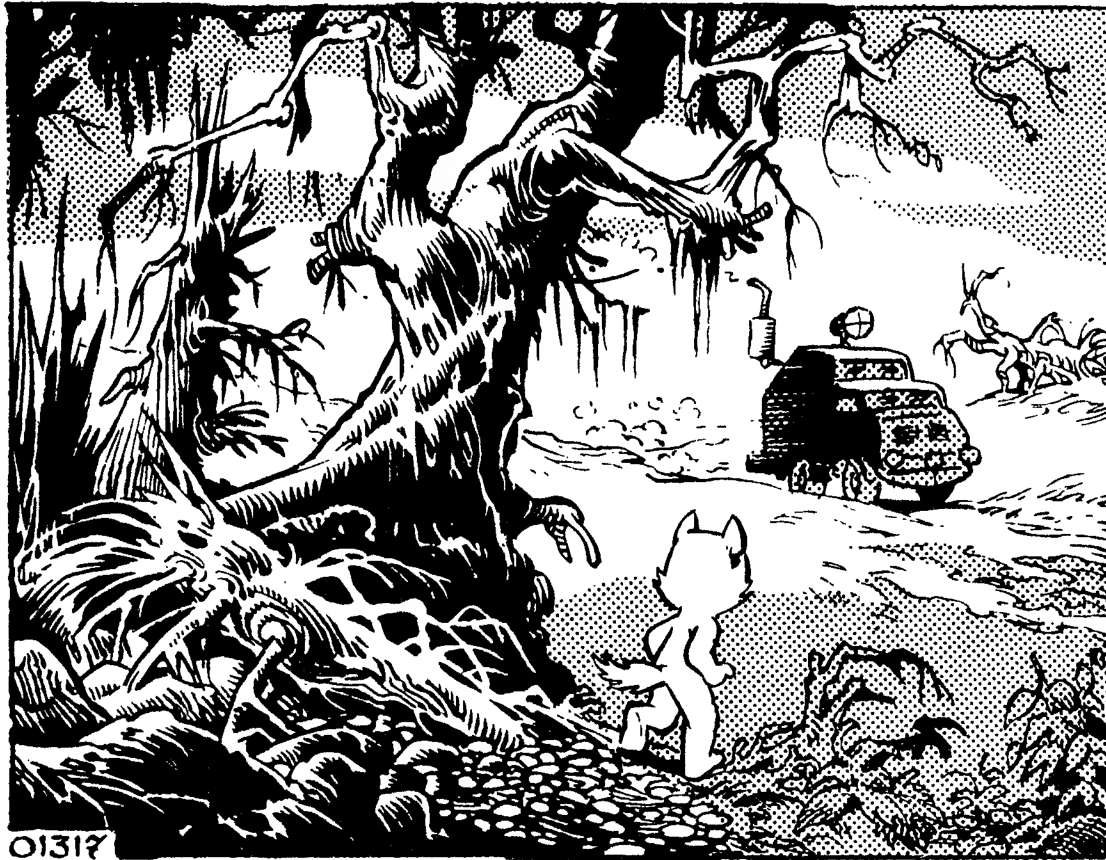
„Ik-ikkik wil naar beneden," hijgde hij. „Ik m-moet nodig, omdat ik anders naar de m-maan ga. Maar hoe..."

Op dat moment zag hij het ventieltouw voor zich slingeren, en hij greep er naar met bevende vingers.

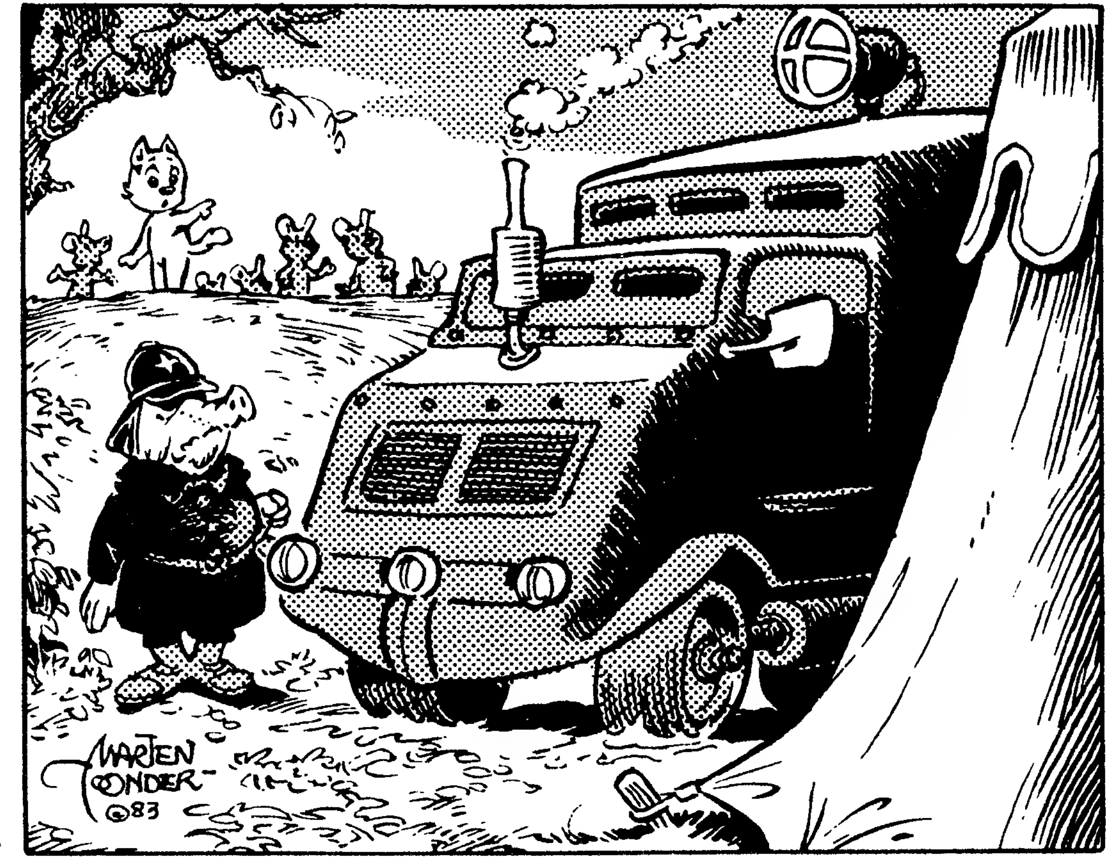
„T-trekken," stamelde hij. „Als je daar aan trekt kan je dalen, zei Tom Poes."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01317 Toen Tom Poes onbemerkt uit de westerpoort van Akel geraakt was, nam hij de bosweg naar Rommeldam. Het Akelse bos was nooit een van de mooiste geweest, maar nu was er zelfs geen aardig onkruid te zien, en veel bomen hadden de moed helemaal opgegeven. Hij was dan ook blij, toen hij het veld in het oog kreeg. Daar woei de voorjaarswind over een kale vlakte waar enkele bloempjes aarzelend het hoofd opstaken.

"Die ballon heeft alles uit de grond gezogen," zei hij bij zichzelf. "Ik ben benieuwd hoe lang het zal duren voordat de bodem zich hersteld heeft. Vooral omdat de balg in Rommeldam nog steeds aan het groeien is."

Op dat moment werd hij een pantserwagen gewaar, die uit de richting van Akel kwam, en hij begon er ongerust achteraan te hollen. Dat hoefde hij niet ver te doen; het voertuig begon te remmen en hield halt bij een tent die daar op de vervallen weide stond, en die omringd was door morrende Velders.

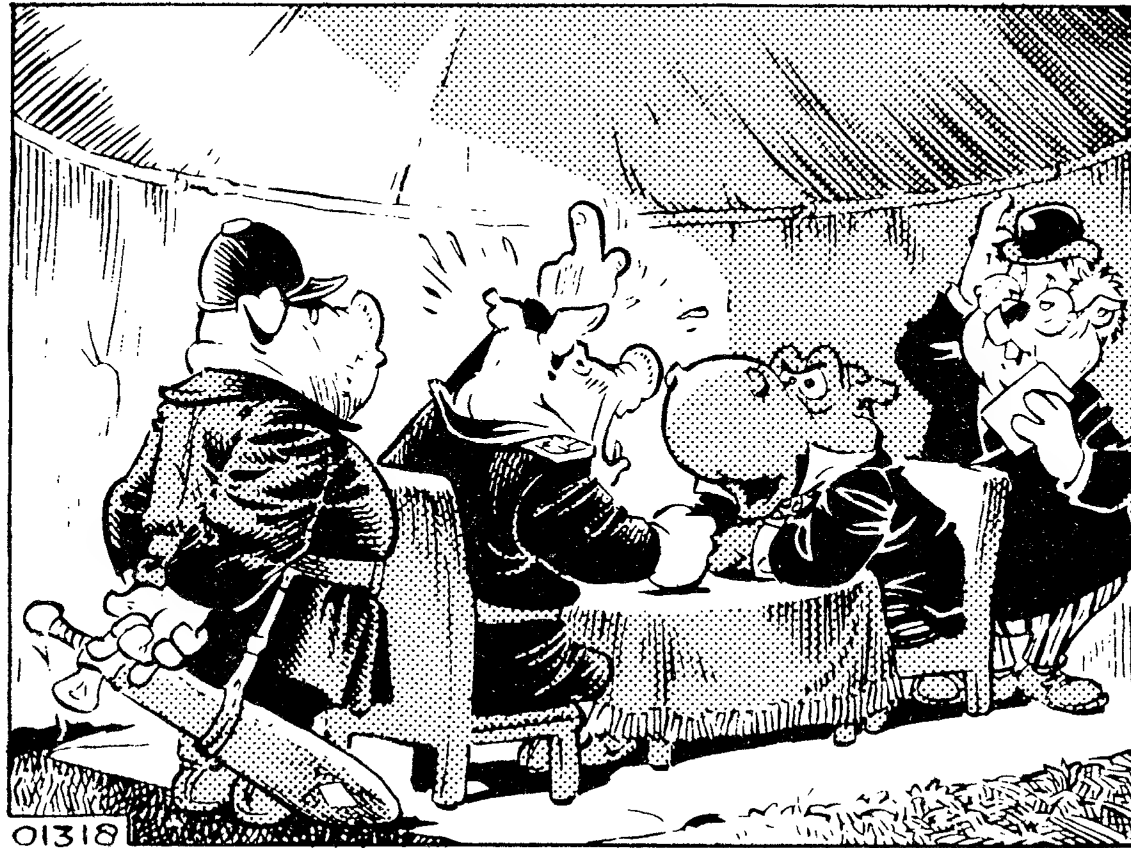
"Wat is dat voor een kampement?" vroeg Tom Poes. "En weten jullie wat die zwarte wagen hier komt doen?" "Daar zit de burgemeester van Akel in," legde een omstander uit. "Hij komt in die tent op visite."

"Ze gaan praten," vulde een ander aan. "Een topbespreking van burgemeesters onder elkaar, he? Over wegblazen, en wie het sterkste is. En intussen is de grond verstoft."

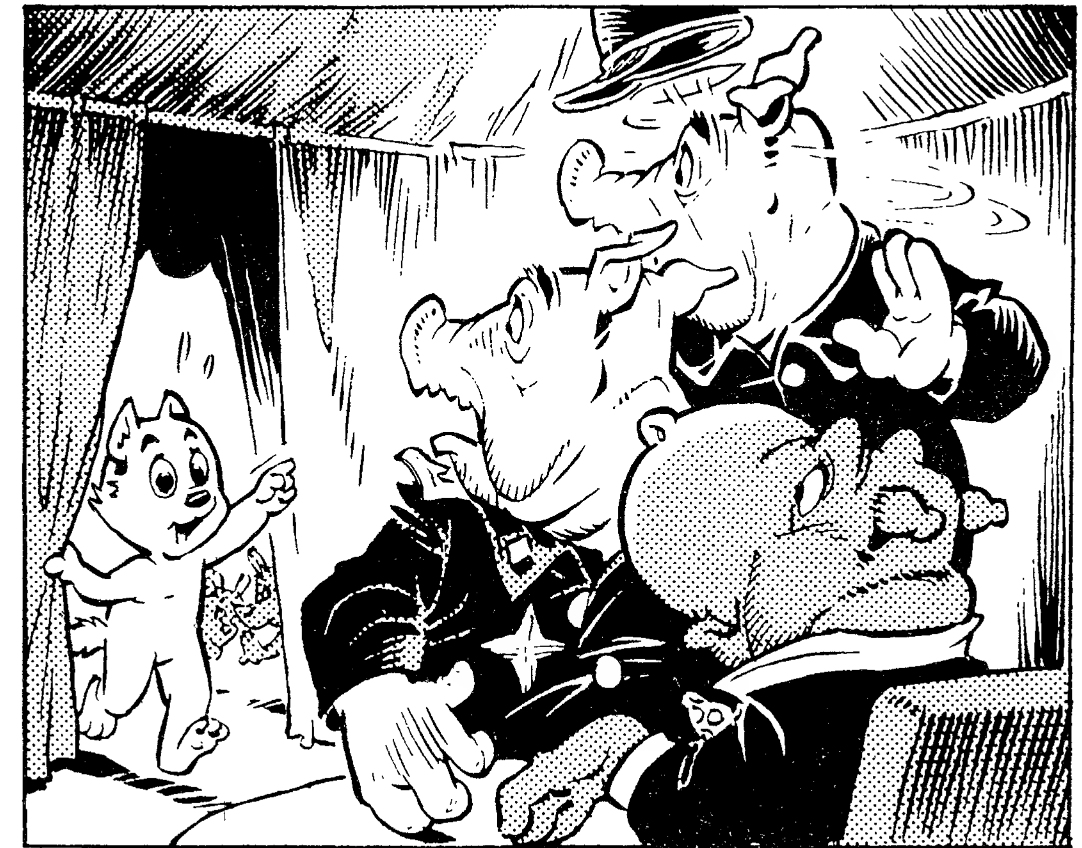
"Niemand denkt aan ons," voer de eerste voort. "Maar we gaan een actie beginnen voor de vrede. We maken dat tentje gelijk met de zure grond; dat zal ze leren."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

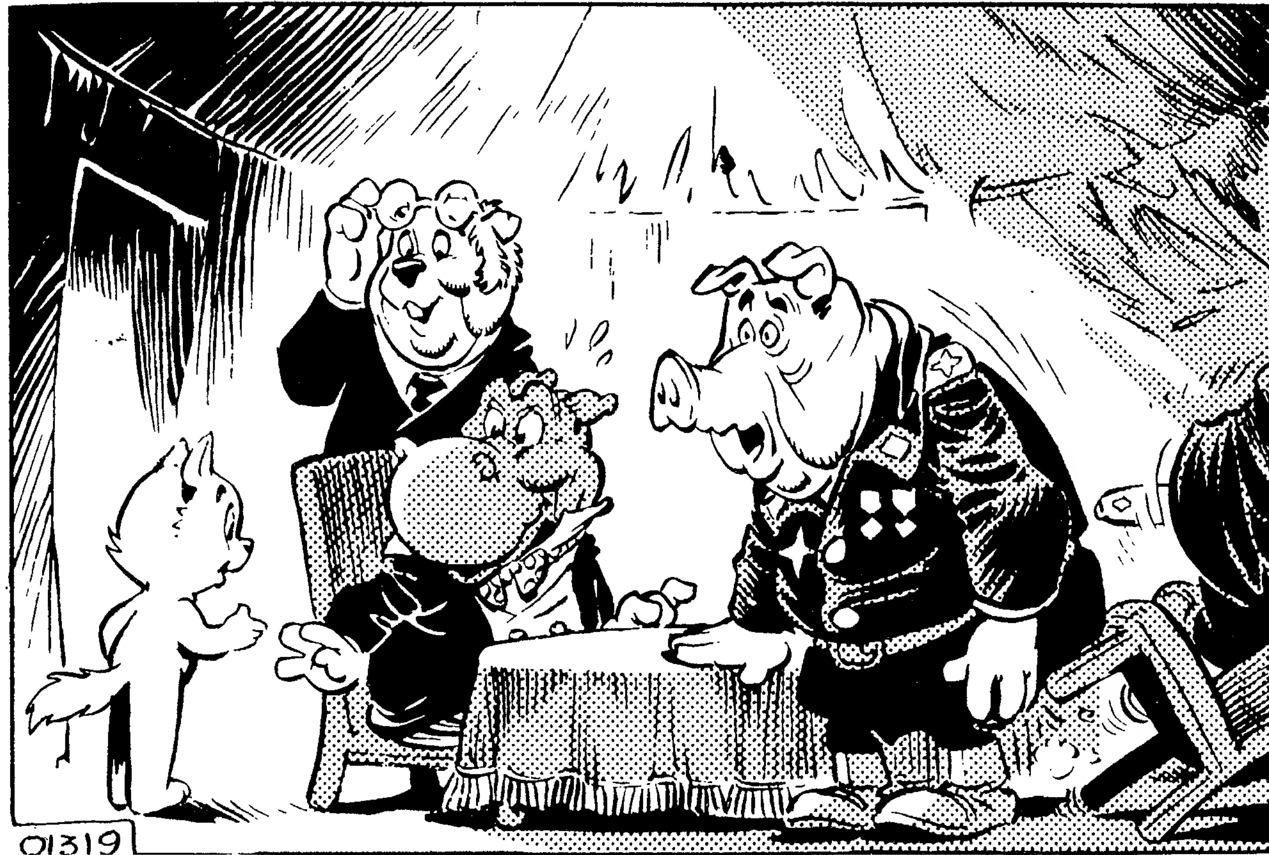

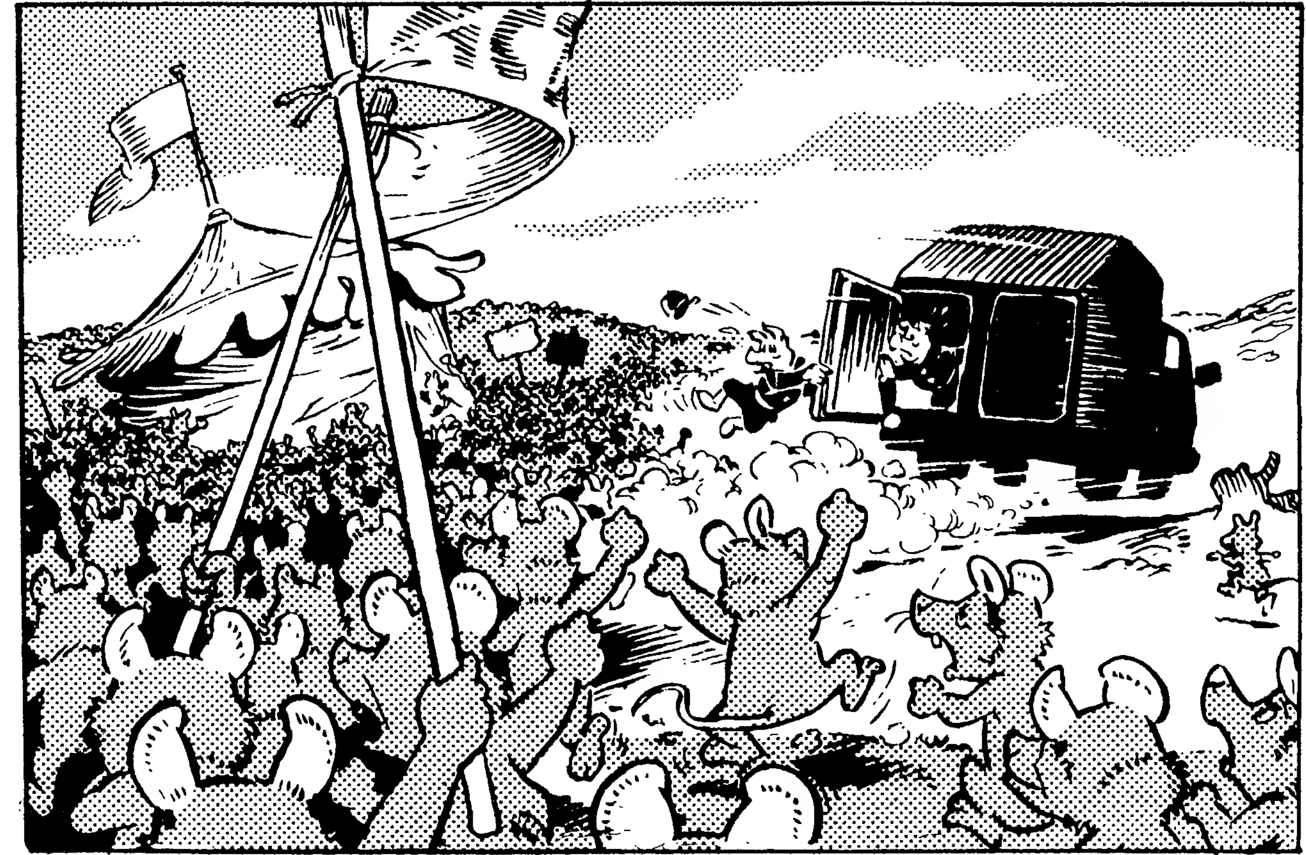
01318 Intussen had de top-conferentie een aanvang genomen. De voorganger van Akel had zich met burgemeester Dickerdack om de ronde tafel geschaard, en achter hen stonden hun ambtenaren eerste klasse om raad te geven.
"Jullie hebben tot vanavond de tijd om aan de rechtvaardige eisen van Akel te voldoen," sprak de voorganger.
"Mag ik er op wijzen, dat de eisen niet rechtvaardig zijn?" vroeg de heer Dorknoper. "Volgens het edict van Ramtrecht..."
"Ouwe koek," onderbrak de eerste. 'Akel is een moderne stad, met een vooruitstrevende SOF-partij. We zullen onze bevolking uit zijn uitgezogen toestand optrekken, goedschiks of kwaadschiks. Onze ballon is gereed om alles weg te blazen wat tegenstand biedt."
"Maar dit is implicatieve overheidscommunicatie," sprak de burgemeester. "Ik stel voor, dat Dorknoper optreedt als achtergrondbelichter zodat we tot een consideratiebevorderende beleidsvoorspiegeling komen..."
"Zit hier niet te leuteren!" riep de Akelse voorganger overspannen uit. "Als we vanmorgen niet tot een afspraak komen wordt er geblazen, en dan zullen we zien, wie het hardste blazen kan. Onze blaasbalg is groter dan die van jullie..."
Op dat moment werd de ingang van de tent geopend en Tom Poes stapte naar binnen.
"Allemaal bluf!" riep hij. "Laat u niet voor de gek houden, burgemeester. De balg van Akel is vannacht verbrand, en ze hebben Pieps gevangen genomen!"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01319 "Is dat ècht waar?" riep burgemeester Dickerdack oplevend uit. "Is de Akelse ballon werkelijk verbrand?"

De voorganger van Akel stond op, terwijl een dodelijke bleekheid zijn trekken overtoog.

"Het is dus uitgelekt," sprak hij met gedoofde stam. "Mijn bluf is doorzien. Maar we hebben hier gijzelaars. Haal de manschappen uit de pantserwagen, Blurp. Bezet deze ruimte."

De heer Blurb gehoorzaamde direct. Buiten de galatent had hij het geluid van roepende stemmen opgemerkt, en ook zag hij dat het tentdoek vreemde bewegingen vertoonde.

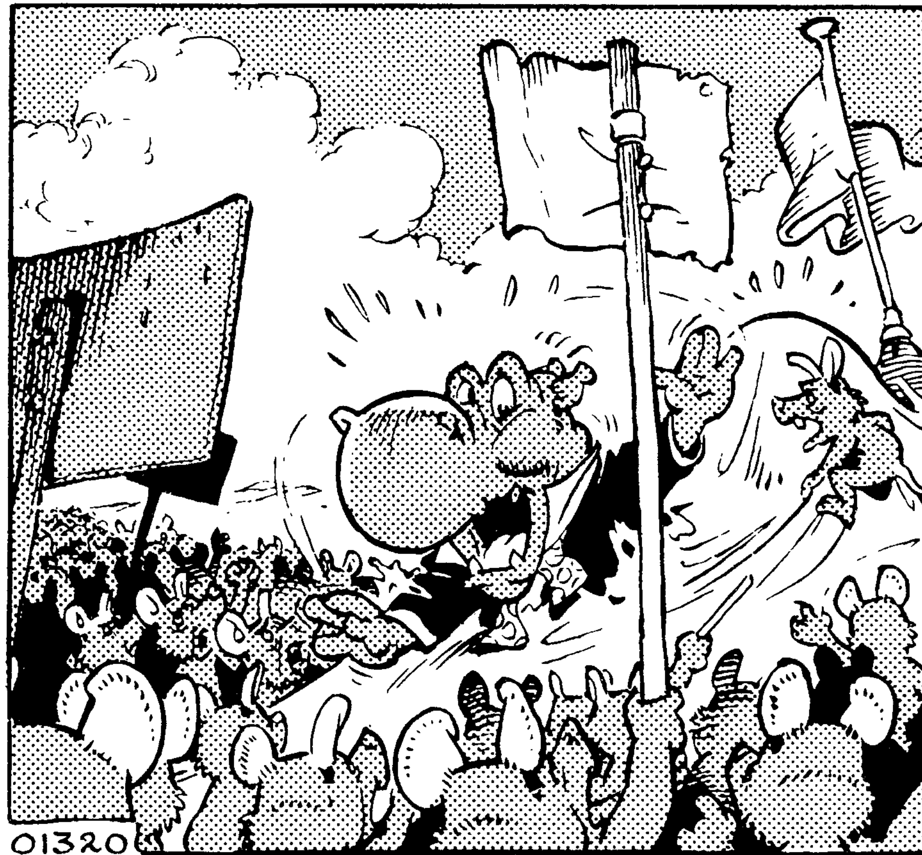
"Een betoging," stelde hij vast. En omdat hij een ambtenaar was met een lange staat van dienst, haastte hij zich dwars door het linnen naar buiten. Daar was de toestand ernstiger dan hij vermoed had. Weliswaar waren de betogers van geringe afmetingen, maar hun aantal was zo groot, dat de tent begon te bezwijken toen ze het zeildoek beklommen; en ook de pantserwagen vertoonde reeds tal van blutsen.

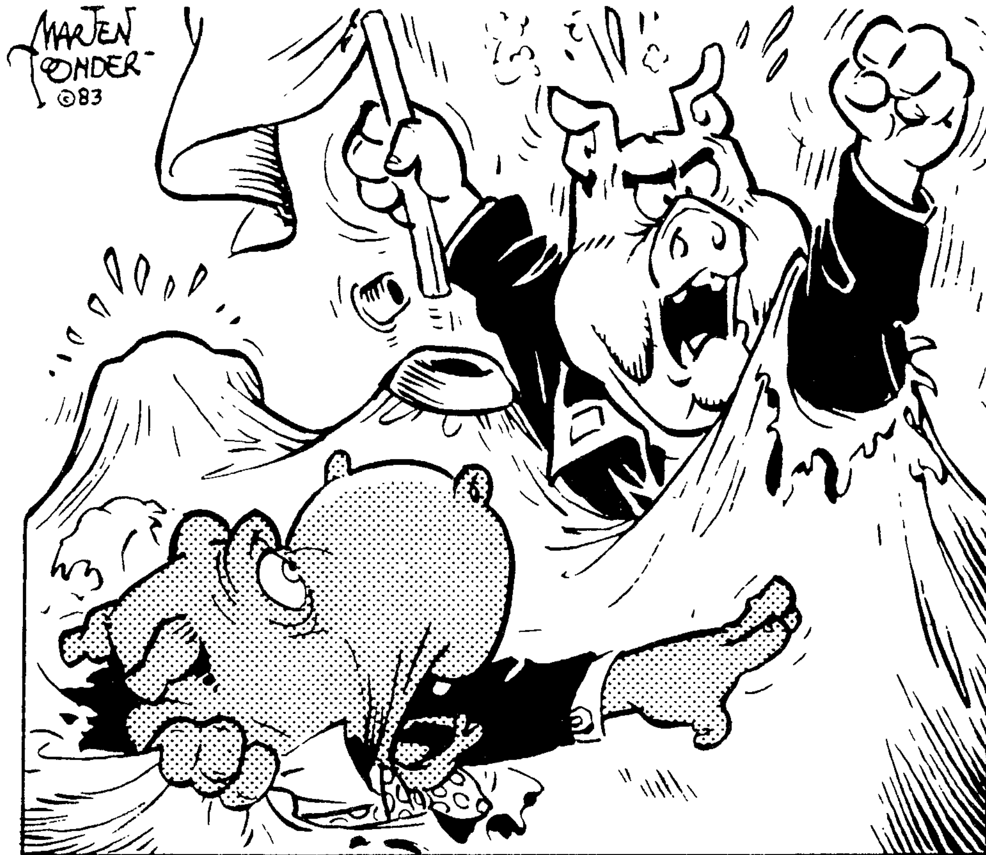
Het is dan ook geen wonder, dat de verstandige groepenvoerder-chauffeur de motor gestart had, en toen Blurb in de ongeregeldheden opdook, werd hij snel in het voertuig getrokken.

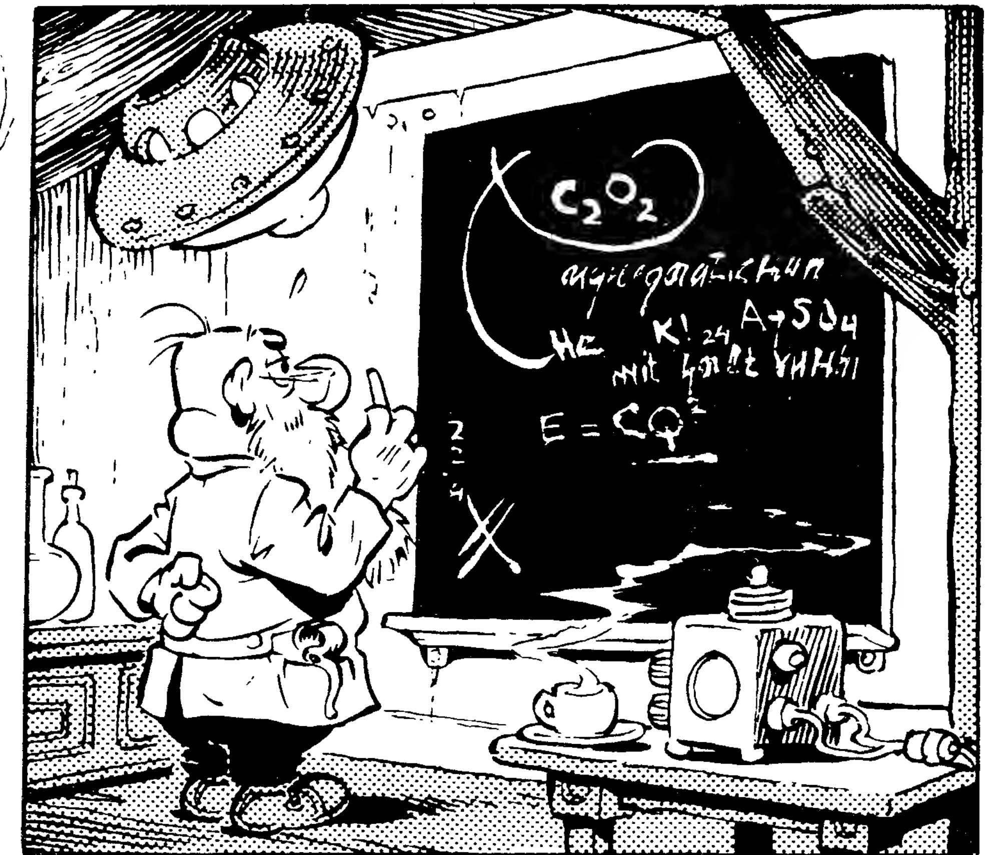
"Vechten is prachtig," zei de wachter die hem naar binnen hielp terwijl de vechtwagen wegreed. "Maar vechten tegen een overmacht is dom. Dat kan men alleen doen, als men een sterk, geheim wapen heeft."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

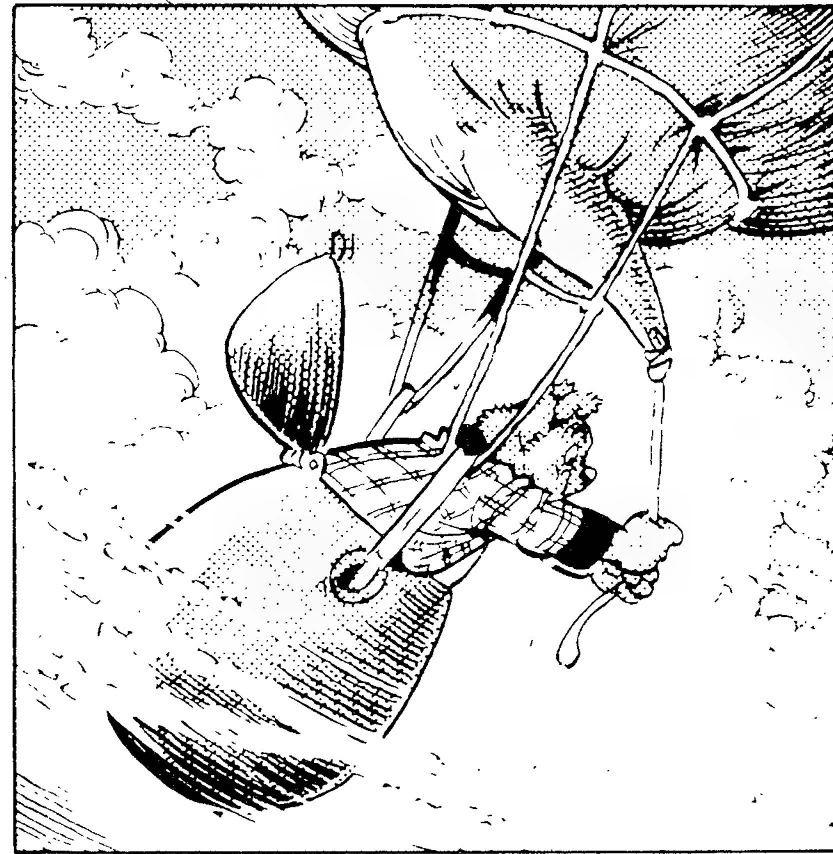
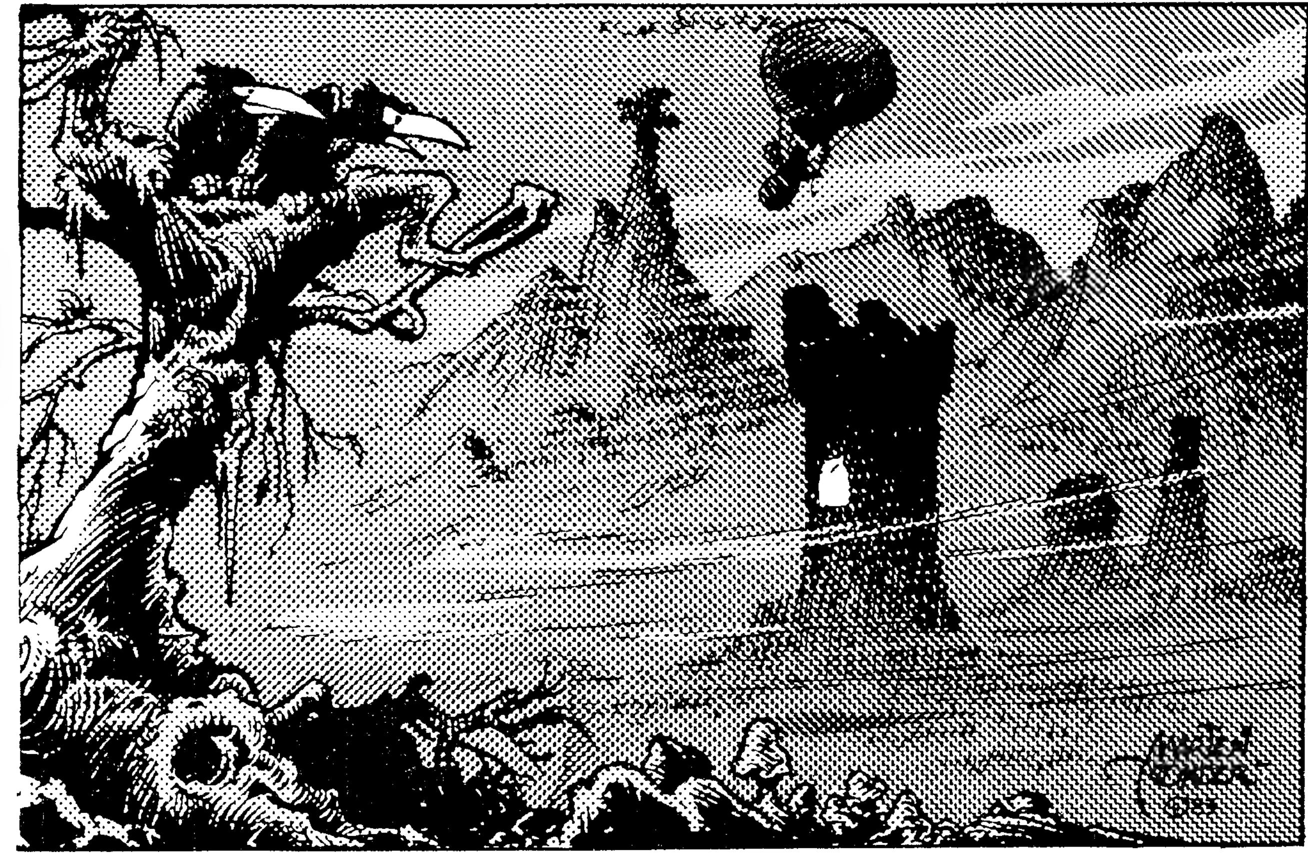

01320. Er ging een gejuich op, toen de tent in elkaar rimpelde, en de actievoerders keken vermaakt naar de nerveus bewegende stulpingen, waaronder zich de overheidsfiguren bevonden.
Burgemeester Dickerdack was de eerste die door het linnen barstte en de dreigende pacifisten tegenover zich zag.
"Rustig, goede lieden. Rustig!", riep hij met geschoolde stem. "Ik breng u vrede. Onze blaasballon in Rommeldam is het dak waaronder wij bescherming en veiligheid kunnen bieden. Aan iedereen, in vriendschap en gelijkheid. Want uit Akel is geen gevaar meer te duchten."
Het is mogelijk, dat zijn mooie woorden indruk op de menigte maakten, maar hij kreeg geen tijd om dat vast te stellen. Naast hem verscheen de Akelse voorganger met een scheurend geluid uit het tentdak, en terwijl hij de vlag van de nok rukte, zette hij een grote stem op.
"Leugens!", schreeuwde hij. "Laat je door deze lapzalf niet bedriegen, genoten! Deze streepjesbroek is een onderdrukker, die met helse wapenen een bewind van schrik en ellende uitoefent. Jullie enige heil is van Akel te verwachten, en de ballon van Rommeldam moet vernietigd worden."
Ver vandaar, in het houten keetje dat op de plek van het weggeblazen laboratorium was opgericht, stond professor Prlwytzkofski voor een schoolbord waarop hij enige formules en lettertekens geworpen had.
"Ik verblijf ja slechts op vermoedlijkheden", mompelde hij. "Der blaas moet onderzocht worden, zonder hem te vernietigen. Want dat geeft schrikbare volgeringen."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

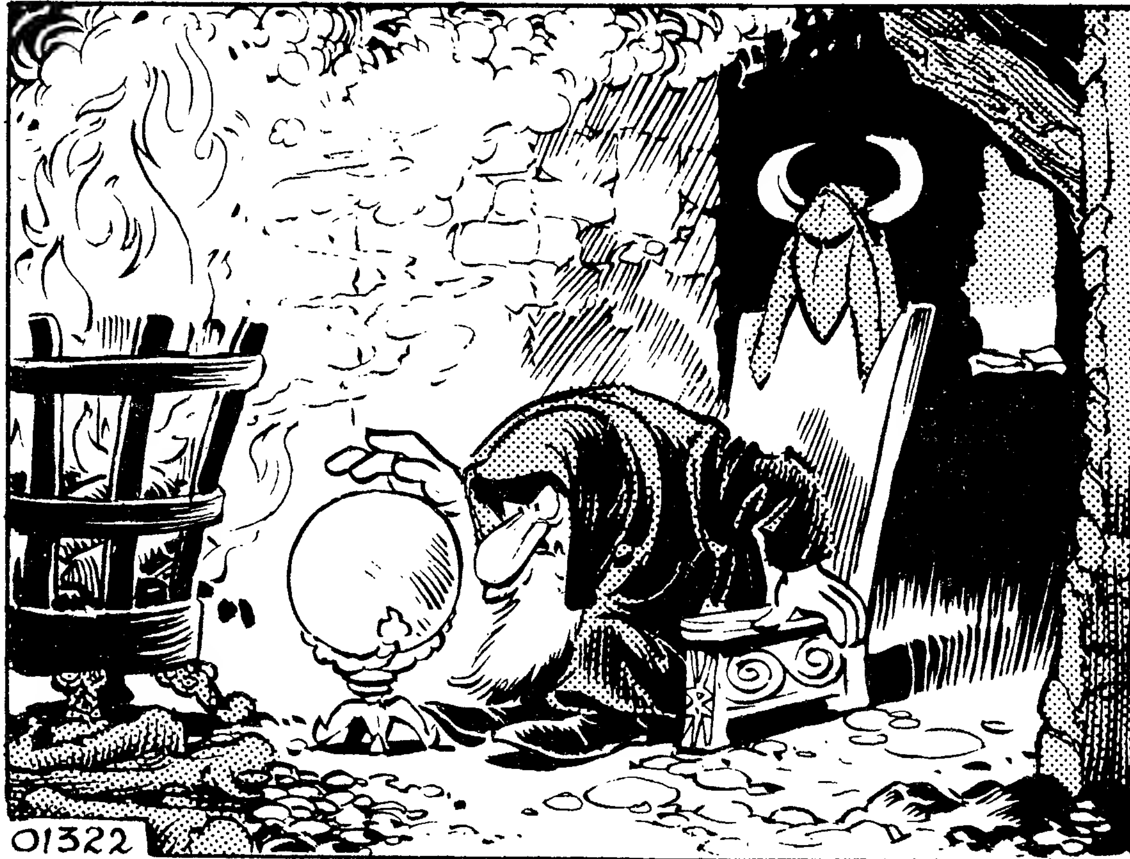

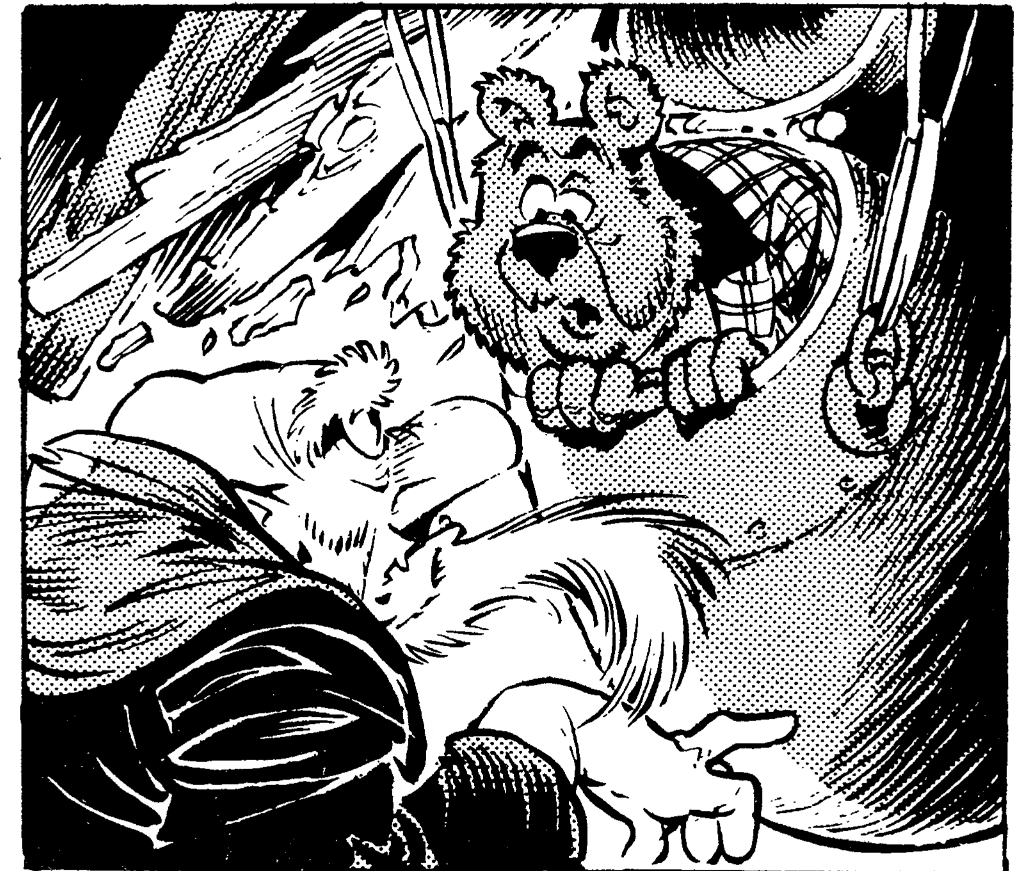
01321. "Nemen wij als bijspel eenmaal der gas, dat gans bekwaam polymeriseert tot een roder amorfer stof", sprak professor Prlwytzkofski. "En nu vraag ik mij: wat geschiedt als ik de geheimnisvolle gassen des balgs vervloedig door afkoelende temperaturen? Polymerie of zo ietswat, zoude ik zeggen. Ik zal ze dan studeren kunnen, zodat eindelijk ener wetenschappelijker tred gedaan zal worden geweest. Ik ga zovoort aan der arbeid!"
Nu was de geleerde niet de enige, die zich met gassen bezighield. Heer Bommel trok nog steeds aan het ventieltouw, en omdat hij dat nu al geruime tijd deed, was de goede ballon Luna tot op de helft leeggelopen. De gevolgen bleven niet uit: heer Ollie zakte door een dikke wolkenlaag die steeds donkerder werd.
"N-nat en koud", stelde hij vast, "en het ruikt ook niet lekker. Ik ben blij dat Joost het niet ziet, want die maakt zich zo gauw zorgen over mijn teer gestel. Maar ik moet even door deze zure wolken heenbijten, want ik wil naar beneden. Tenslotte ben ik te jong om nu al naar de hemel te gaan, als men begrijpt wat ik bedoel. Maar ik zal blij zijn als ik weer wat uitzicht krijg."
Hij vergiste zich echter. Toen hij eindelijk uit de onderste wolkenlagen zakte, werd zijn oog getroffen door een naargeestige vlakte tussen hoge bergpieken, waar slechts enig goor daglicht door de dampen drong. In het midden van deze vlakte bevond zich de ruïne van een oude toren, en oplettende lezertjes zullen begrijpen dat de ballonvarende heer doende was, in de Schemervallei te dalen.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

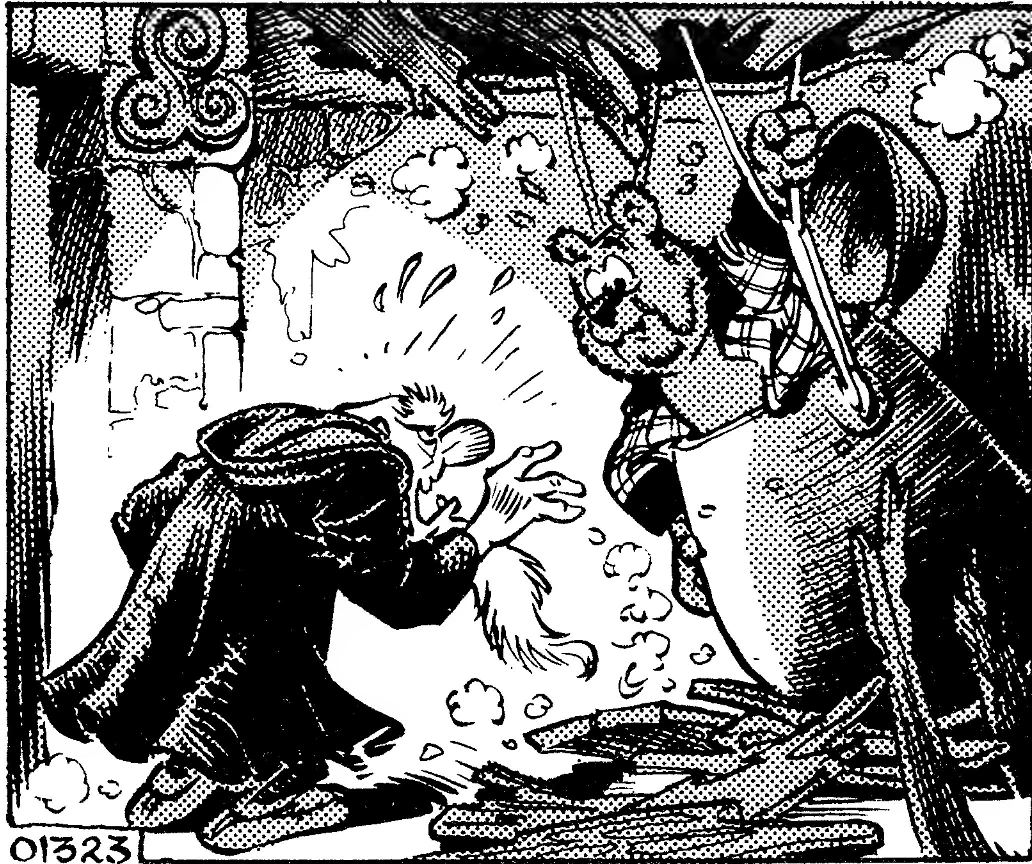

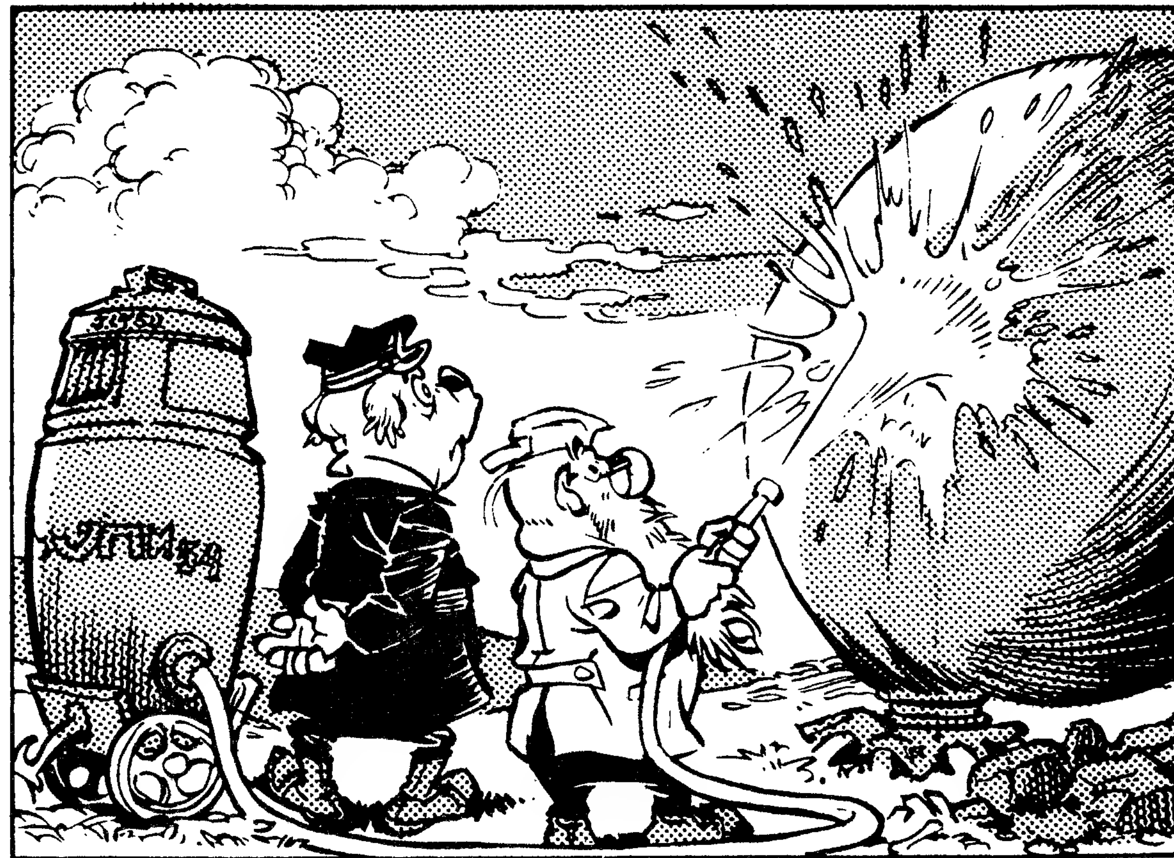
01322— De natuurkundige torenbewoner merkte de daling van heer Bommel niet op, omdat hij geheel verdiept was in de kristallen bol die voor hem stond.
”Er gaat iets mis”, prevelde hij achter zijn tand. ”Eén buideltje is verbrand! Het is verbrand, zeg ik! En het andere groeit niet genoeg. Wat is er met de spalten gebeurd? Ze hebben hitte nodig; tweespalt moet warm gehouden worden. Maar de warmte komt bij mij terug, zodat ik, arme, oude man, koorts begin te krijgen”.
Een zware bons boven zijn hoofd maakte een einde aan zijn gemispel, en toen hij verschrikt omkeek, zag hij een groot gedeelte van het antieke plafond naar beneden komen. Tussen het neerstortende houtwerk hing een grote metalen kogel, die langzaam aan enige koorden heen en weer slingerde. Het was het gondeltje van de Luna, dat zich door het oude dak geboord had, maar omdat de ballon zelf niet door het gat kon, bleef het halverwege hangen.

”Bij Zazel en lod!”, kraste de grijsaard, terwijl hij uit zijn stoel verrees en met gele ogen op de bezoeker toe trad.
”Zegt u dat wel”, gaf heer Ollie toe. ”W-waar ben ik, bedoel ik? Ik ben een luchtbreukeling en uw dak is een beetje beschadigd, zodat ik de schade vergoeden zal, als u mij volgen kunt. Het enige wat ik vraag is enig voedsel en een warm onderdak, al is het dan ook kapot”.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01323— Er ging weinig gastvrijheid van de bejaarde torenbewoner uit, want terwijl hij heer Bommels verzoek om voedsel naast zich neerlegde, stak hij een klauwende hand uit.

"Jou ken ik, meneertje!", kraste hij.

"D-dat is toevallig", zei heer Ollie. "U komt mij ook bekend voor; hoewel ik niet zou weten..."

"Wat weet jij van mijn twee spalten?" hernam de oude krijsend.

"N-niet veel", stamelde heer Bommel geschrokken. "Ik heb het altijd een rare naam gevonden voor touwen. Maar ik heb ze hier bij me, zodat u op uw gemak kunt kijken of ze soms van u zijn. Als ik hier maar even mag uitstappen. Mijn gestel vraagt om ontplooïng, nadat ik met levensgevaar die spalten bij elkaar heb gebracht".

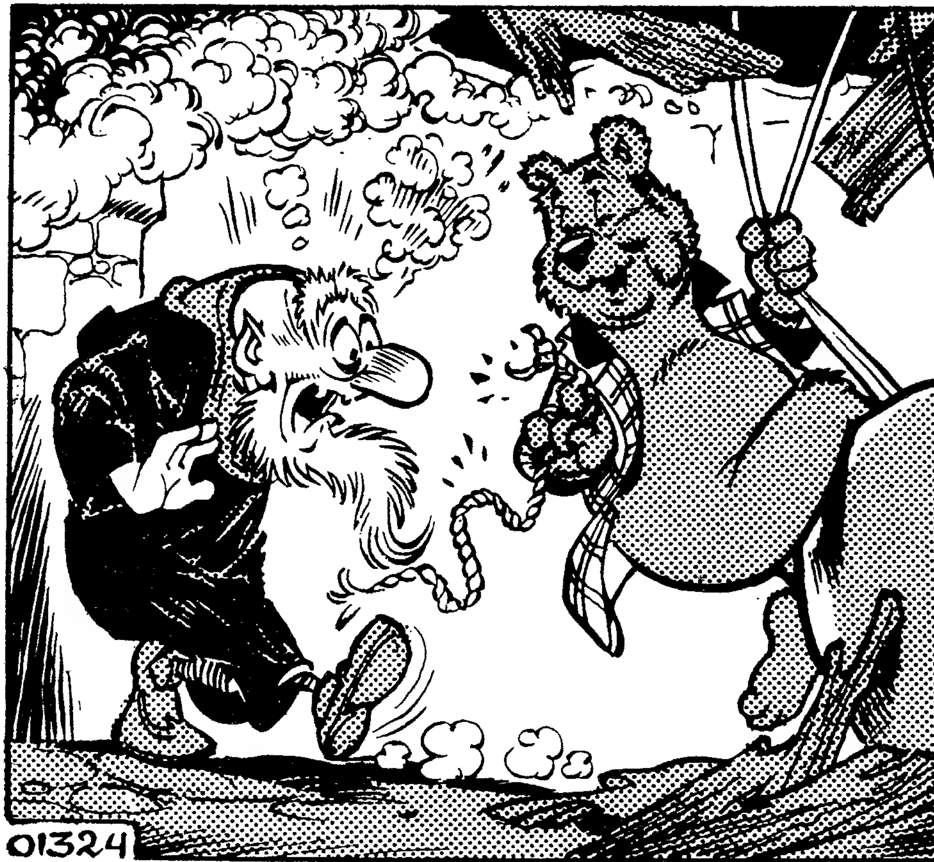
Terwijl dit gesprek in de Schemervallei werd gevoerd, was professor Prlwytzkofski ver van daar bezig met de uitvoering van zijn hooggeleerde plannen. De reserveagent Deler, die de balg moest bewaken, keek er verbaasd naar.

"Wat doet u eigenlijk?", vroeg hij na een poosje. "Ik weet niet of dit is toegestaan. Niemand mag er aan komen, zei de commissaris nog, voordat hij de hei opging om de vredesaktie uit elkaar te jagen. En de burgemeester is er ook niet. Ik weet niet..."

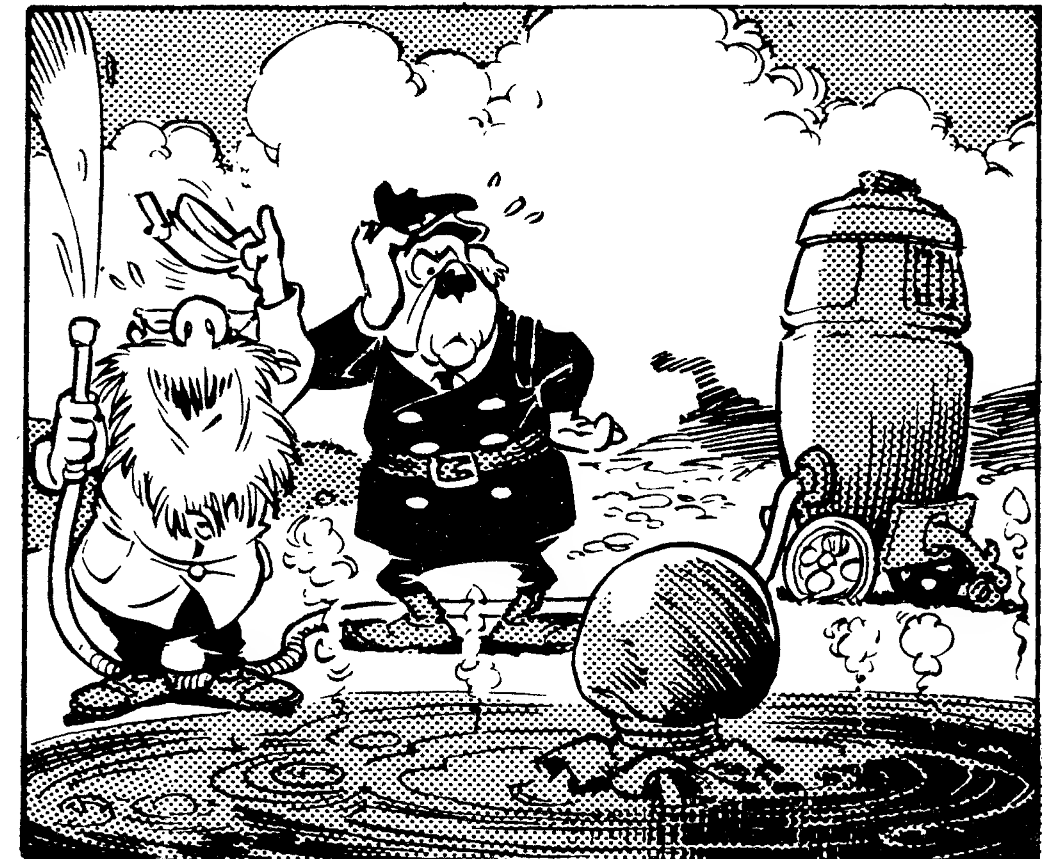
"Berustigt u zich", sprak de geleerde, al spuitend. "Wanneer men gassen koelt, dat worden ze vloedig, noteert u dat. Ik sprits hier met ener laagtemperatuurvloedigheid, en der ballon vangt reeds aan te krimperen. Ik ga nog een weinig wijder. Wacht u af, bid ik u".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

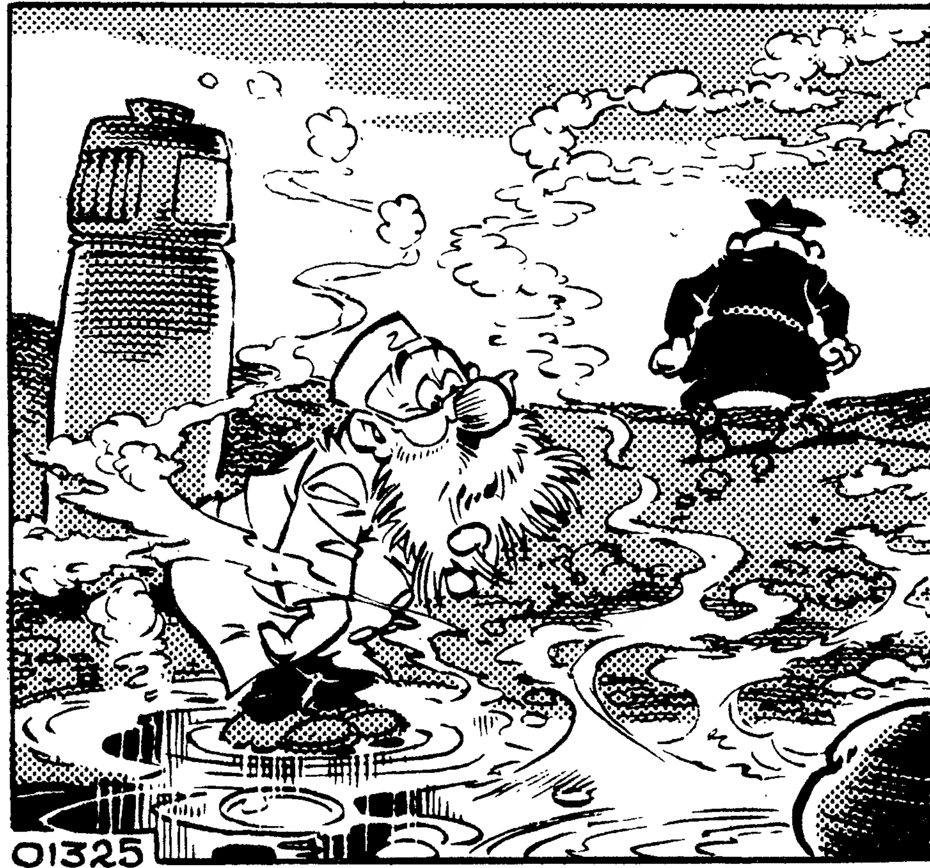

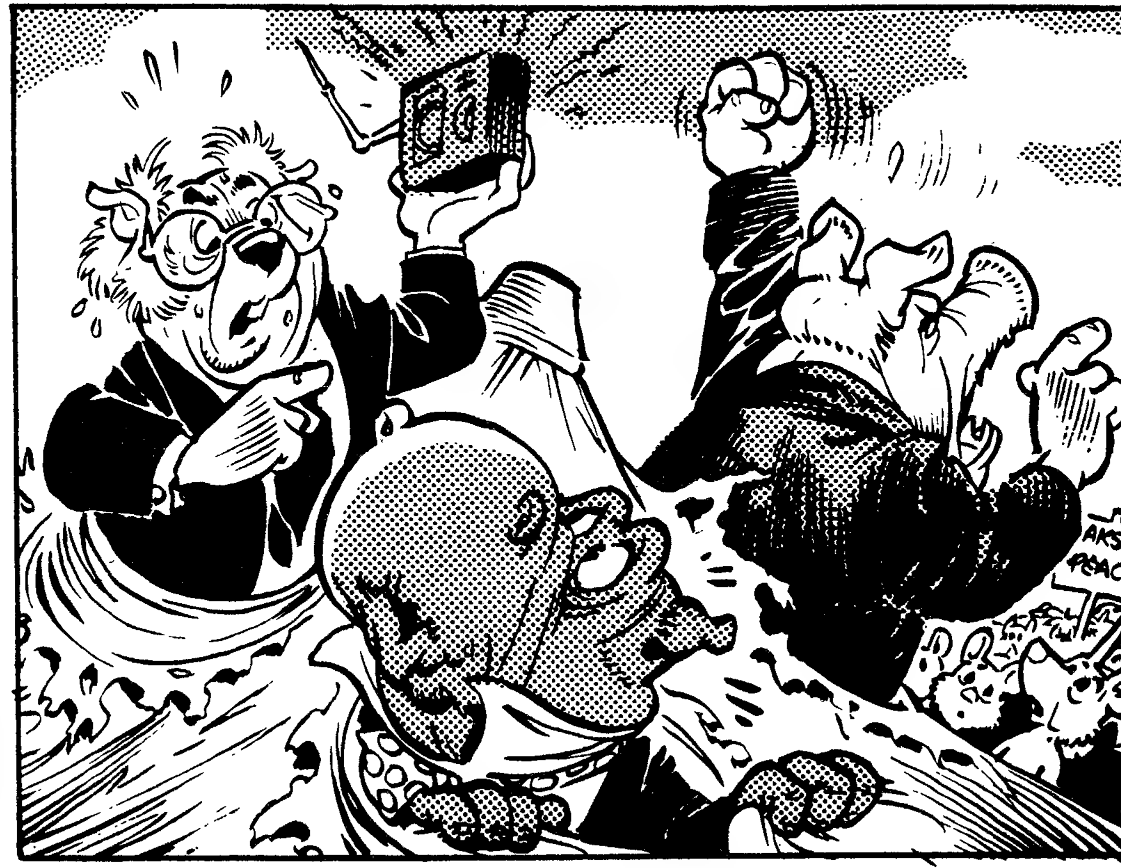

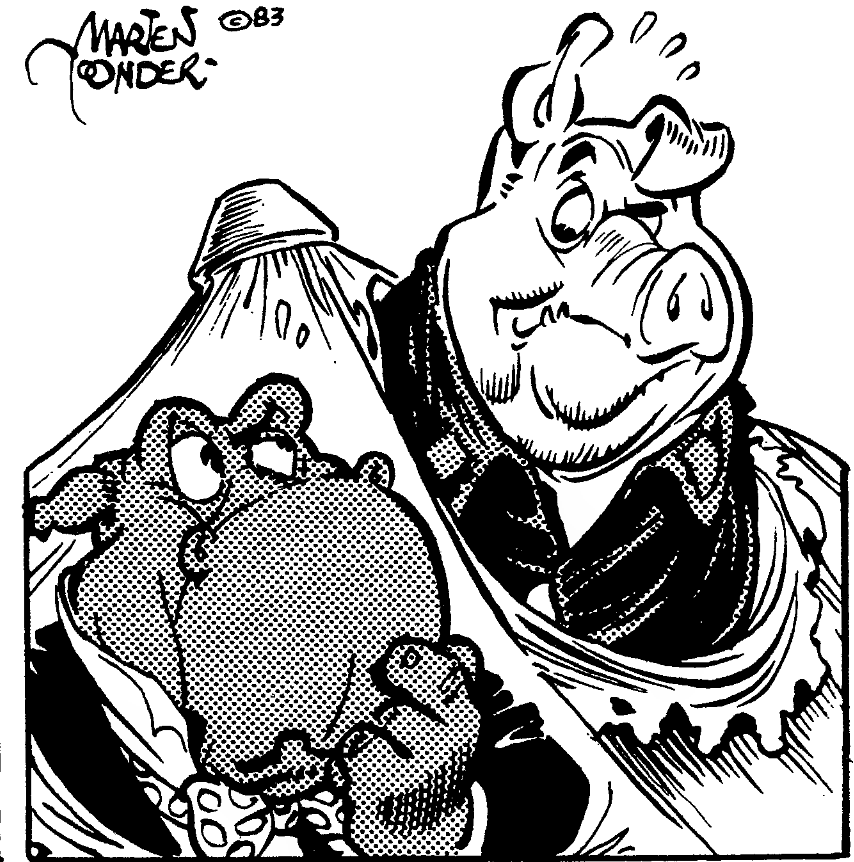
01324 Heer Bommel pakte de twee ineengestrengelde touwen en klom er mee uit de gondel.
"Dat lucht op," sprak hij glimlachend. "Zo'n bedrukking is heel slecht voor een heer. Vrijheid van beweging; daar gaat het om in het leven, zegt u nu zelf. En kijk: dit zijn de spalten. Eerst waren er twee, maar ze kronkelden vanzelf om elkaar; heel eigenaardig. Als u nu..."
Hij zweeg, want het viel hem plotseling op dat zijn gastheer aan een grote ontroering ten prooi scheen.
"Voelt u zich niet goed?" vroeg heer Ollie ongerust. "Ik heb dat ook wel eens, maar ik laat het nooit zo merken..."
"Eénspalt!" riep de grijsaard met akelige stem. "Zwavel op je pad! Bij Zazel en lod!"
Hij wankelde, en toen heer Ollie hem wilde ondersteunen, steeg er een dichte stofwolk op, die hem aan het oog onttrok. Daar bovenuit vloog een grote kraai krassend weg, zodat heer Bommel getroffen achteruit deinsde.
Op datzelfde moment kromp de balg in Rommeldam snel ineen, terwijl er een kwalijk riekende vloeistof uitliep.
"Eigendommelijk!" riep de professor, terwijl een gulle lach zijn baard verlevendigde. "Gans schoon! Der vloedigheidsgraad is bereikt, en zie maar aan: ik zal eindelijk der innere des balgs wetenschappelijk studeren kunnen."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

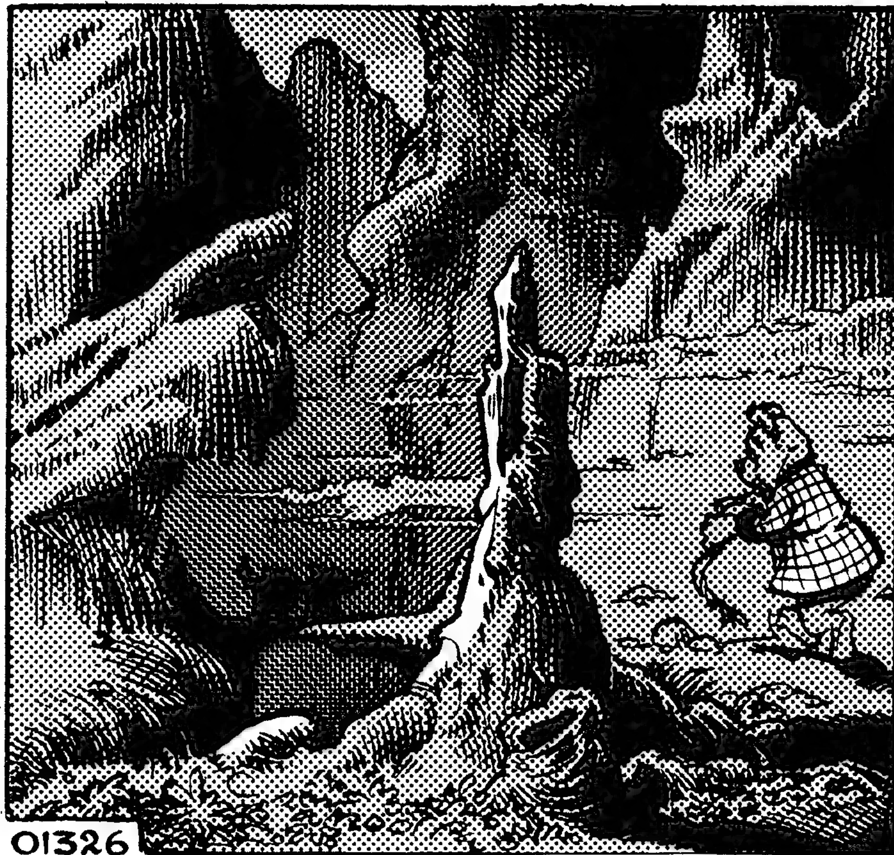

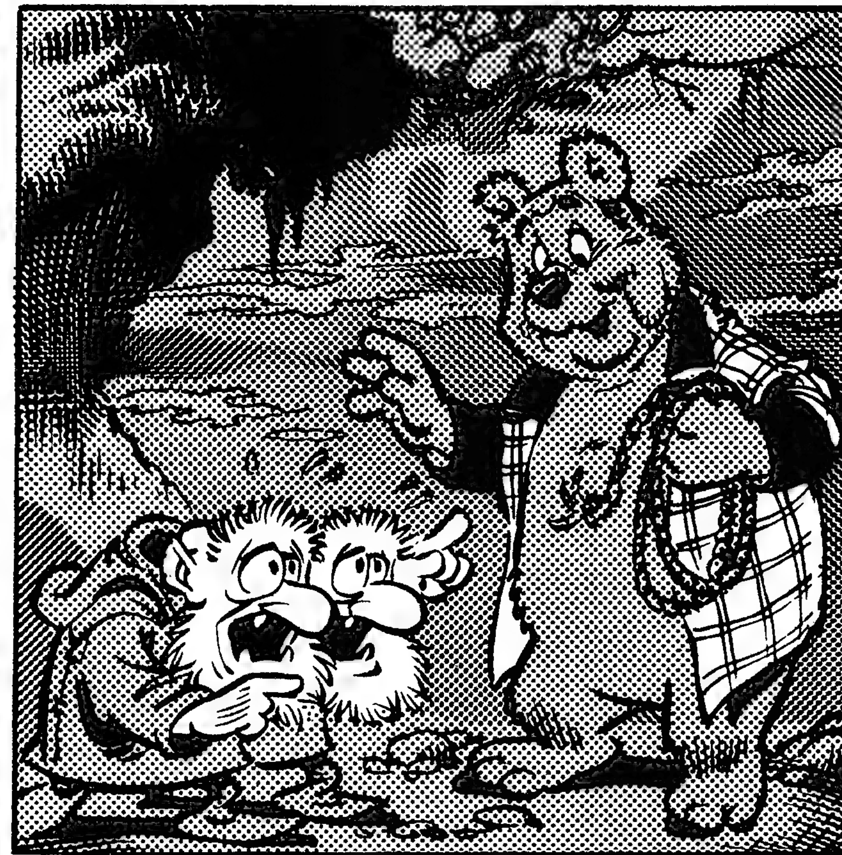

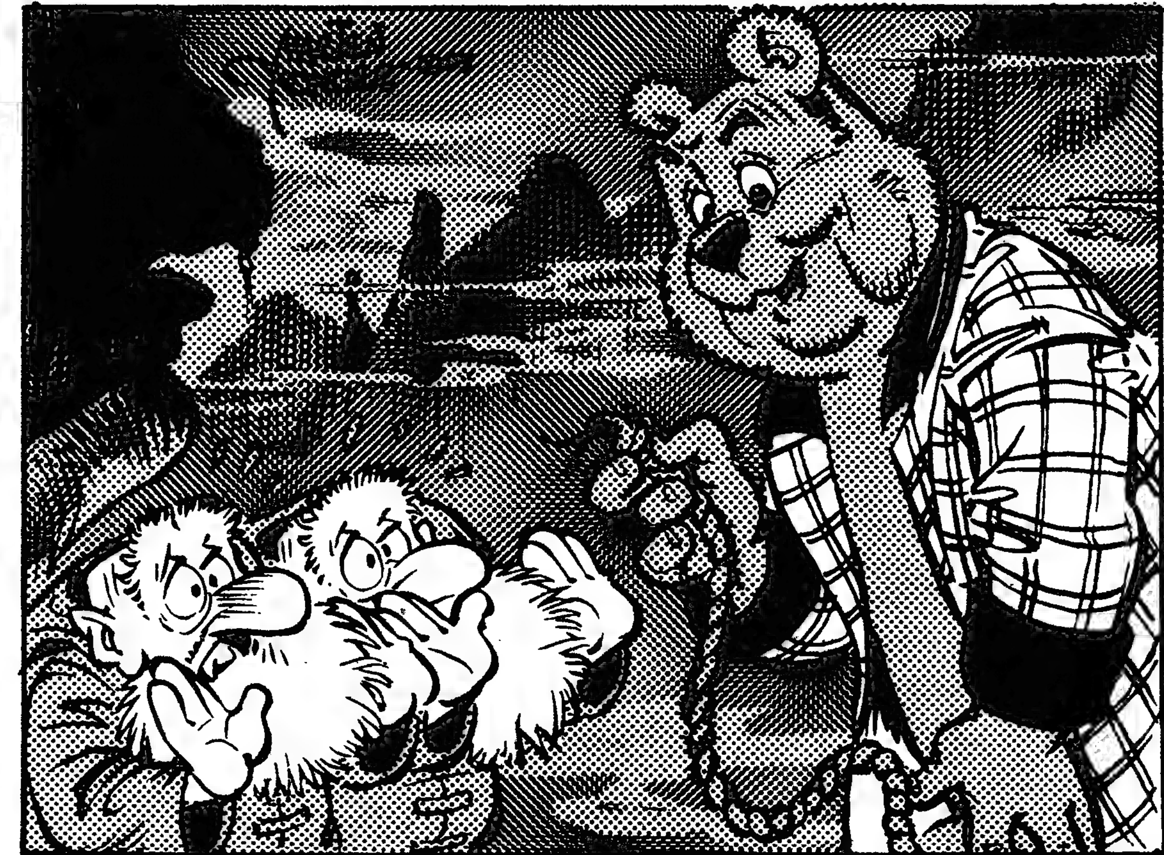
01325 "De ballon is leeggelopen!" riep de reserve-agent Deler. "Dat wilde de commissaris niet hebben, en daar heb je het nu al!"
Hij haastte zich weg, om verslag over de ramp te gaan uitbrengen, en professor Prlwytzkofski boog zich opgewonden over de dampen, die uit de plas opstegen.
"Een grootaardiger aangelegenheid om der fenomeen onder te zoeken," mompelde hij. "Maar ik zal mij beijlen moeten; der grote blaaswind dampt als wolklein in de lucht... Praw! Beijlen? Wat kan ik dan maken? Ik heb geen laboratorium en het mangelt mij aan ener gassenontleder! Ach, dat is ja schrikkelijk..."
Hij was niet de enige die er zo over dacht. Door de agent Deler werd het nieuws al gauw bekend, en op de heide verrees de ambtenaar Dorknoper verwilderd uit het tentlinnen, terwijl hij zijn draagbaar radiootje omhoog hield. De burgemeester vernam de ramp door zijn redevoering heen, en hij viel stil, terwijl de voorganger van Akel snel een punt draaide aan zijn opwekking om de ballon van Rommeldam op te blazen. Het geschreeuw van de vredesbetoging voerde nu de boventoon, en de beide heren luisterden ingespannen naar de nieuwsuitzending die er doorheen neuzelde.
"D-dit maakt alles... eh... heel anders," zei de heer Dickerdack ten slotte bedrukt.
"Dat zou ik menen," beaamde zijn ambtgenoot. "We zijn weer even ver als we waren. Als we nu eens..."
"Ik kan u niet verstaan!" riep de burgemeester. "Het is hier niet rustig. Laten we de top-conferentie voortzetten in de Kleine Club, bij een gezellig etentje."

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01326. Op de heide droogde een warm briesje de bodem verder uit, maar in de Schemervallei drong het daglicht nauwelijks door de kille nevels.

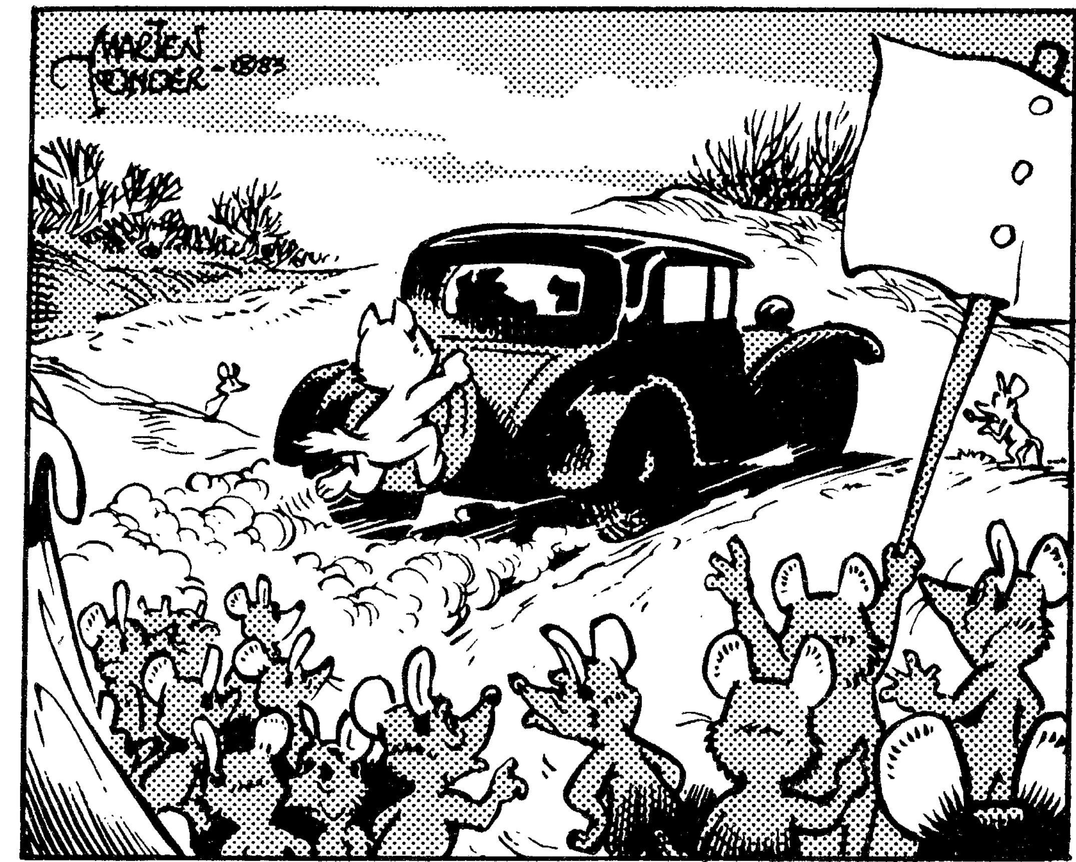
"Ik begrijp niet, wat er is gebeurd", mompelde heer Bommel, die daar hongerig en verloren over de stenen liep. "Die oude heer was opeens verdwenen, en in die toren tochtte het lelijk zodat ik daar geen onderdak kon vinden, terwijl ik nu met dit vreemde touw door de wildernis loop. Waar moet ik heen, bedoel ik?"
Op dat moment zag hij twee gedaanten uit de schaduwen komen, en hij bleef verrast staan.
"Nee maar!", riep hij uit. "Heer Smoor! Eh ... Dat is te zeggen, wie van u het dan ook ook is; want dit is het zeker, als u begrijpt wie ik bedoel. Prettig, dat ik u hier tref, want ik wil graag de weg naar huis weten. Hebt u het niet koud?"
"Daar is mijn spalt!", riepen de beide ventjes als één lepekriet.
"Hij geeft geen warmte meer", zei heer Ollie. "Deze touwen deugen niet. Eerst waren ze heet en nu zijn ze koud omdat ze één zijn. Als u me nu even de weg wijst, mag u hem terug hebben".
De dwergen staken echter vol afkeer hun handen uit.
"Dat zijn twee spalten", legde één van hen uit. "Ik wil ze nooit meer zien, want door de spalt wilde ik Pulver nooit meer zien. Neem maar mee naar huis. Makkelijk te vinden. Altijd maar naar het westen, waar de zon ondergaat".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

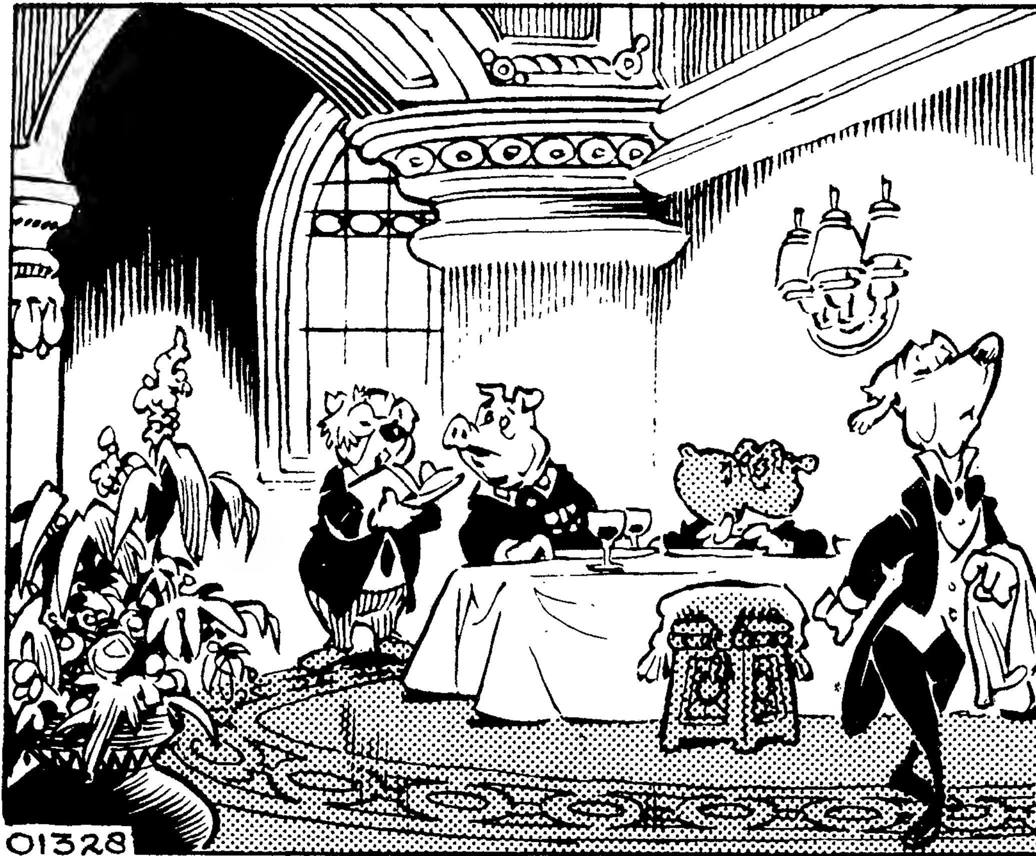

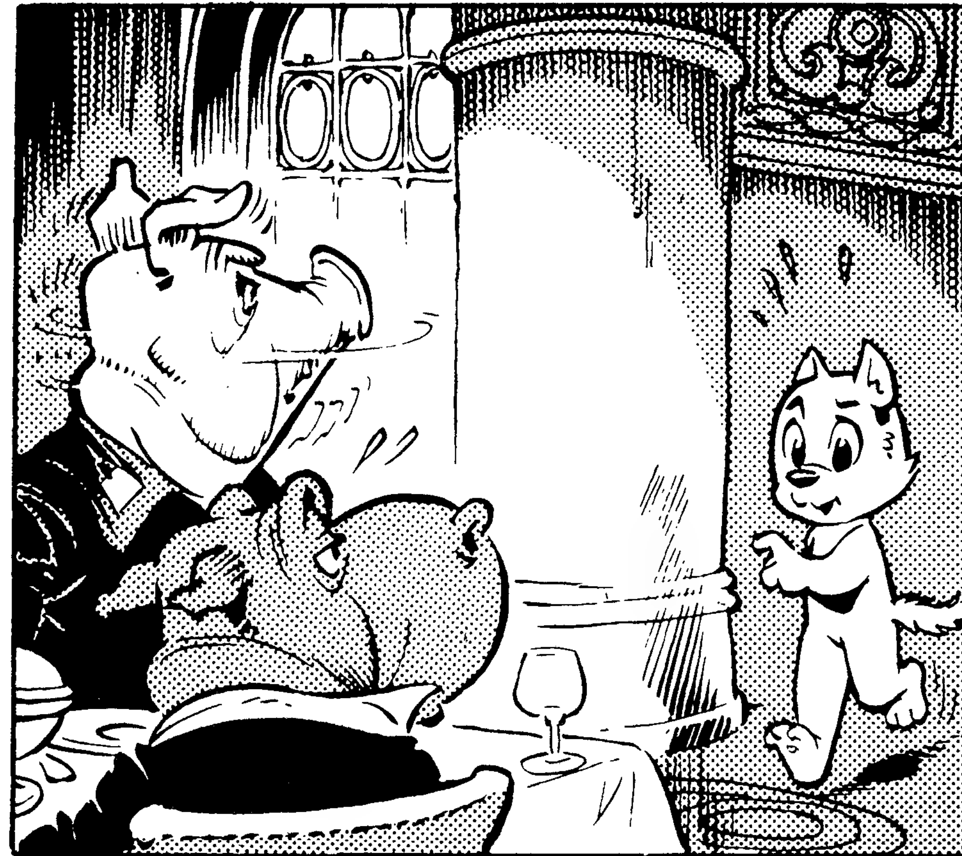

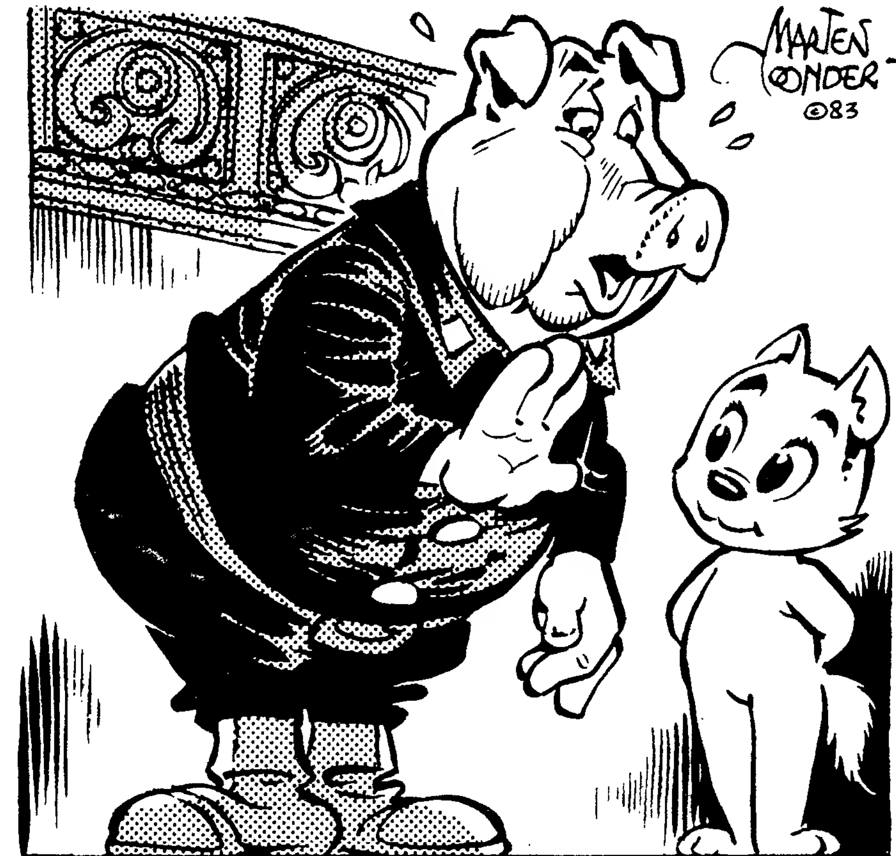
01327. ”Altijd maar naar het westen waar de zon ondergaat”, sprak heer Ollie tot zichzelf. ”Dat is ver, want ik heb heel lang in die luchtballon gezeten, met een lege maag en twee rare touwen. Twee spalten, zei heer Iepekriet. Twee spalt; daar heb ik wel eens van gehoord. Zoiets deugt niet; dat voelde ik heel fijn aan toen ik met levensgevaar in een ei door de lucht vloog, omdat Tom Poes een list verzonnen had. Als ik maar wist wat die list was”.
Nadenkend liet hij zijn blikken over het vreugdeloze landschap glijden en daardoor bemerkte hij tot zijn schrik, dat er een diepe afgrond naast hem gaapte.
”Gewoon recht voor je kijken”, mompelde hij. ”Dat zei mijn goede vader altijd, en daar hou ik me aan. Maar één ding is zeker: met die twee spalten wil ik niets meer te maken hebben”.
Zo sprekende wierp hij het vreemde koord in de afgrond, en liep verder.
Ongeveer op dezelfde tijd kwam er een einde aan de topconferentie op de heide. De beide burgemeesters baanden zich met de ambtenaar Dorknoper een weg door de Velders, en reden heen in de dienstauto van de heer Dickerdack, terwijl Tom Poes er ongemerkt achterop sprong.
”Kan dat nou zo maar?”, vroeg een van de betogers bitter. ”We hadden ze een lesje moeten geven. Een steen op hun hersens, dat geeft ze te denken”.
”Het is beter zo”, zei zijn vrouw. ”We hebben het toch maar mooi gewonnen, want door ons hebben ze hun ballonnen opgeruimd”.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01328. In een zaaltje van de Kleine Club werd een tafel gedekt, en terwijl de spijzen af en aan werden gedragen, werd daar een historische bespreking gevoerd. Nadat de burgemeesters elkander duidelijk hadden gemaakt dat ze geen been hadden om op te staan, nam de ambtenaar eerste klasse Dorknoper het woord. Aan de hand van de bestaande afspraken, verordeningen en wetten toonde hij aan, dat het edict van Ramtrecht sinds 1243 niet verouderd was

"Mocht hierover twijfel bestaan", zo besloot hij, "dan kunnen we ons in hoger beroep wenden tot de Internale Commissie van Toezicht op Onoplosbare Zaken. De uitspraak van dat college is bindend; en de Inspecteur ziet er persoonlijk op toe, dat zaken die niet opgelost kunnen worden, onoplosbaar blijven".

De beide magistraten waren het met deze oplossing geheel eens, en burgemeester Dickerdack sprak: "Alles is beter dan die blaasbalgen. Hebt u er wel eens aan gedacht, dat men de stad van de tegenstander niet weg kan blazen, zonder eerst zijn eigen stad tegen de grond te waaien? Dat is een heel fijn trekje wat nog niemand is opgevallen".

"Dat dacht u maar", zei de voorganger van Akel. "Regeren is vooruitzien, weet u? En onze stad kijkt ver vooruit".

Hij wilde verder gaan, maar op dat ogenblik stapte Tom Poes het zaaltje binnen en verstoorde de mooie sfeer.

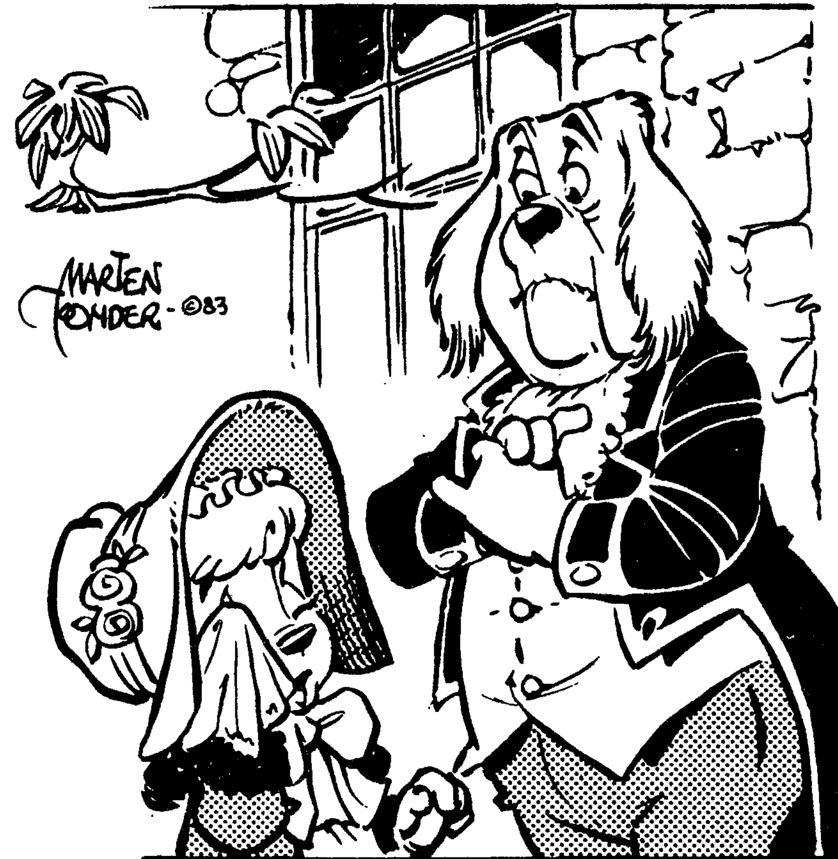
"Wat gebeurt er met Alexander Pieps, die zo verstandig was om de Akelse ballon te verbranden?", vroeg hij. "Ik geloof, dat hij nu in de gevangenis zit..."

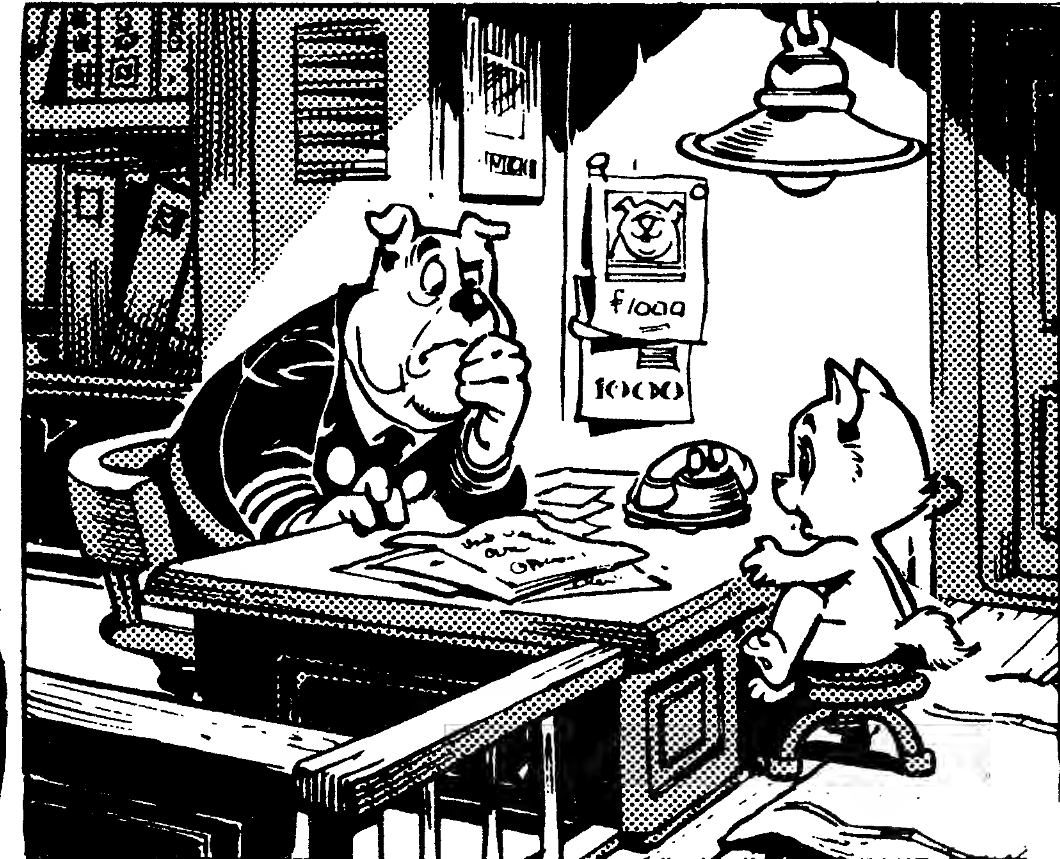
"O nee!", riep de voorganger uit. "Hij wordt onmiddellijk in vrijheid ge... eh... beloond, met de gouden Vooruitzicht-Akelaar".

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

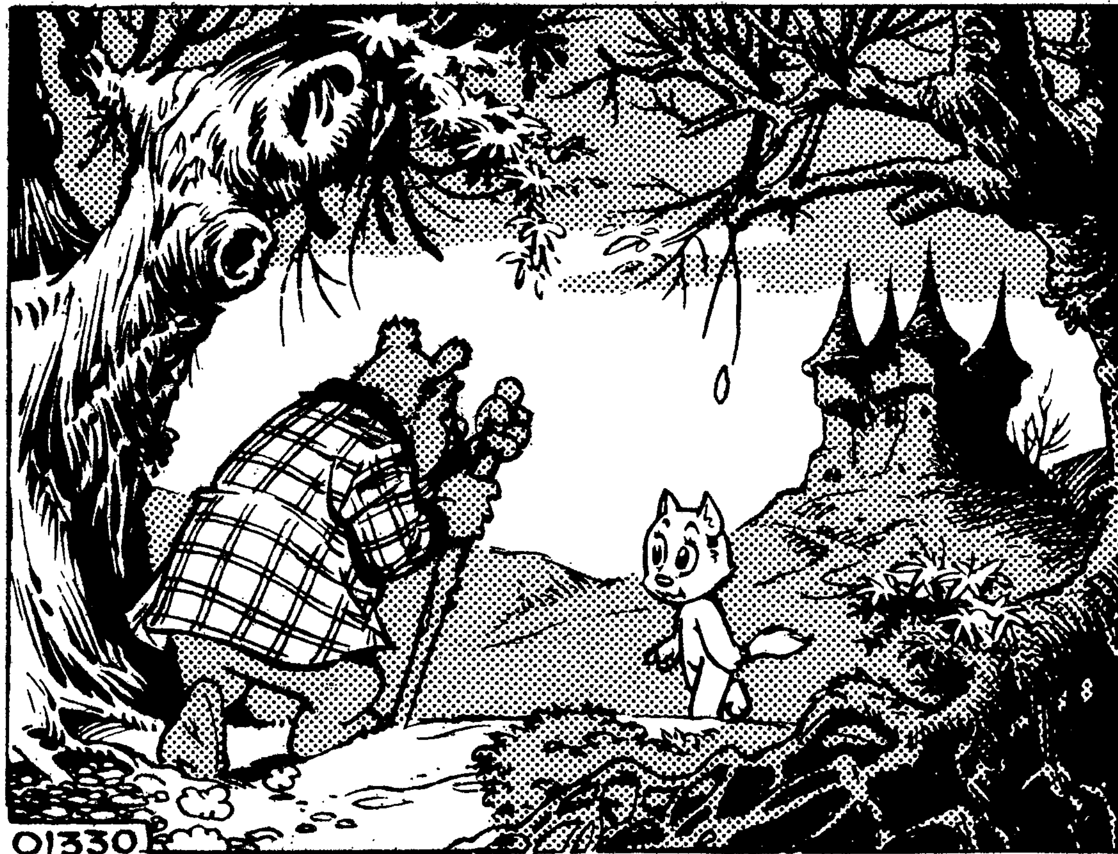

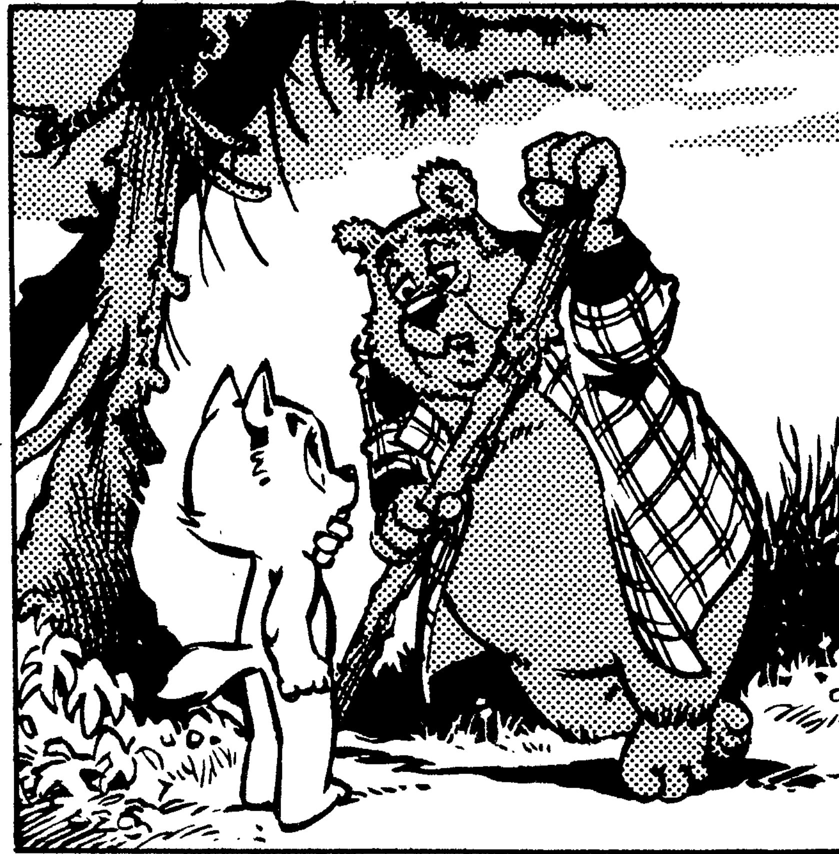
01329. De volgende morgen belde juffrouw Doddel aan bij Bommelstein. "Heb je het gehoord op de radio, Joost?", vroeg ze. "Van Akel en zo?"
"Inderdaad mejuffrouw", zei de bediende. "Goed nieuws, als ik me zo mag uitdrukken. Er is een heel bevredigende regeling getroffen. Dit slot is niet langer in gevaar. Uw woning trouwens ook niet. We hebben toch maar een knap stadsbestuur, met uw goedvinden".
"Maar ik heb ook gehoord dat Ollie verdwenen is", hernam Doddeltje, met een trilling in haar stem. "En het stadsbestuur kan zo iets knaps niet alleen; de burgemeester heeft van die enge ogen als hij lacht. Ik heb altijd het gevoel gehad, dat iedereen nog eens raar zou opkijken als Ollie aan het werk ging. En dit is nu net iets voor hem: heel stilletjes goed doen, zonder op zijn gezondheid te letten..."
Ze veegde haar ogen af en besloot snikkend: "Ik... ik ben zo ongerust!"
"Zeer betreurenswaardig", zei Joost, een eindje achteruitdeinzend. "Ik ben ook ongerust, als ik zo vrij mag wezen. Daarom heb ik de politie opgebeld, maar dit zegt dat heer Olivier de luchtballon Luna gestolen heeft, samen met de jonge heer".

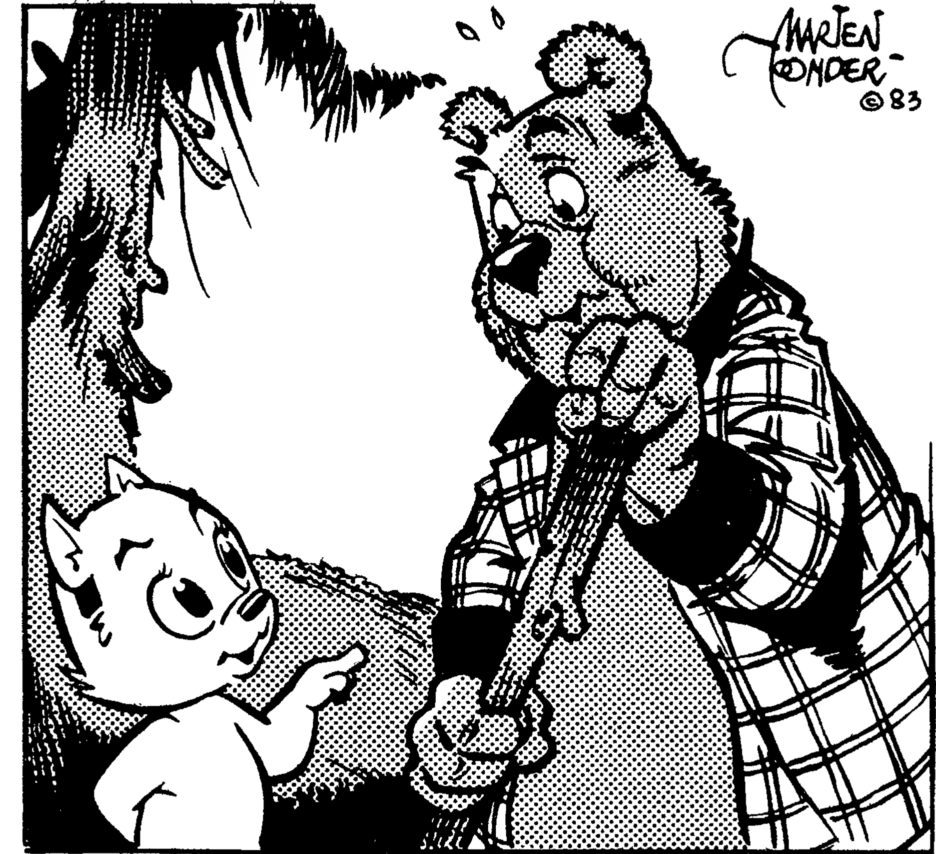
Tom Poes was die ochtend echter al naar het politiebureau gegaan om die zaak recht te zetten.
"Die luchtballon gestolen?", herhaalde hij. "Onzin. We hebben hem alleen maar even geleend. Heer Bommel is een idealist, en hij wilde niet dat Akel weggeblazen zou worden. Hij heeft het toch maar mooi voor elkaar gekregen. Maar waar hij is nu?"

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01330. Commissaris Bas verklaarde dat hij heer Ollie wel zou weten te vinden, en Tom Poes ging niet erg gerustgesteld naar huis. Maar toen hij langs Bommelstein liep, zag hij tot zijn verrassing heer Bommel kreupel en gebogen uit een zijweg komen.

"Waar komt u vandaan?", riep hij uit. "Hoe bent u uit de Luna gekomen? En waar?"

"En vragen maar, en vragen maar", klaagde heer Ollie. "Zie je niet, dat ik bijna niet meer voort kan? Het was een héél vreselijke tocht, altijd maar naar het westen. Over berg en dal, bedoel ik. Nadat ik een oude heer heb ontmoet die de tweespalt niet wilde hebben, zodat ik hem in de afgrond heb gegooid. De tweespalt bedoel ik".

"Wat was dat voor een oude heer?", vroeg Tom Poes. "Hebt u..."

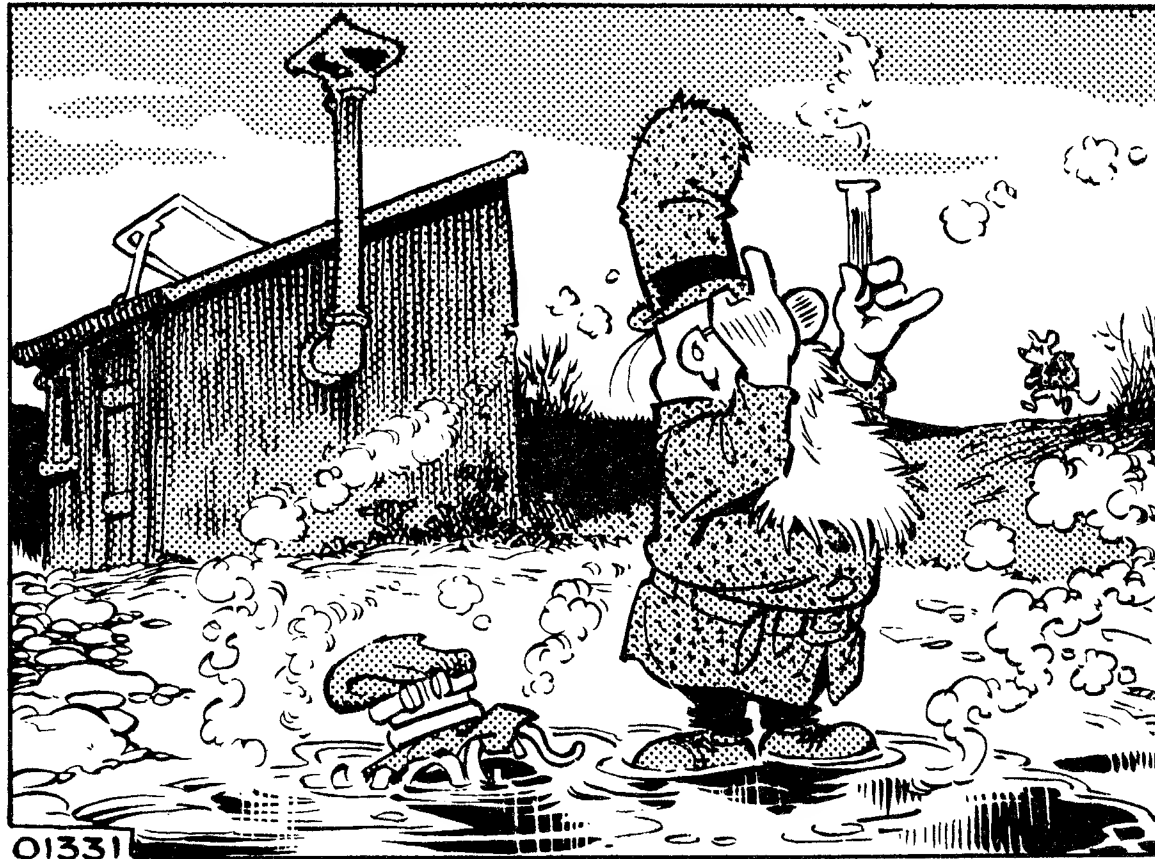
Hij zweeg, want door de snerpende zucht die heer Bommel uitstiet begreep hij, dat deze aan het einde van zijn krachten was.

"Schaam je", mompelde heer Ollie met zwakke stem. "Ik heb mijn leven in de waagschaal gegooid om misstanden te bestrijden en nu wil ik eindelijk wel eens weten, wat ik eigenlijk gedaan heb. Zijn er veel steden weggewaaid, bedoel ik? Wat was de list eigenlijk, als je begrijpt wat ik bedoel?"

Tom Poes begreep het, en terwijl hij alles vertelde wat er gebeurd was, leefde heer Bommel zichtbaar op.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

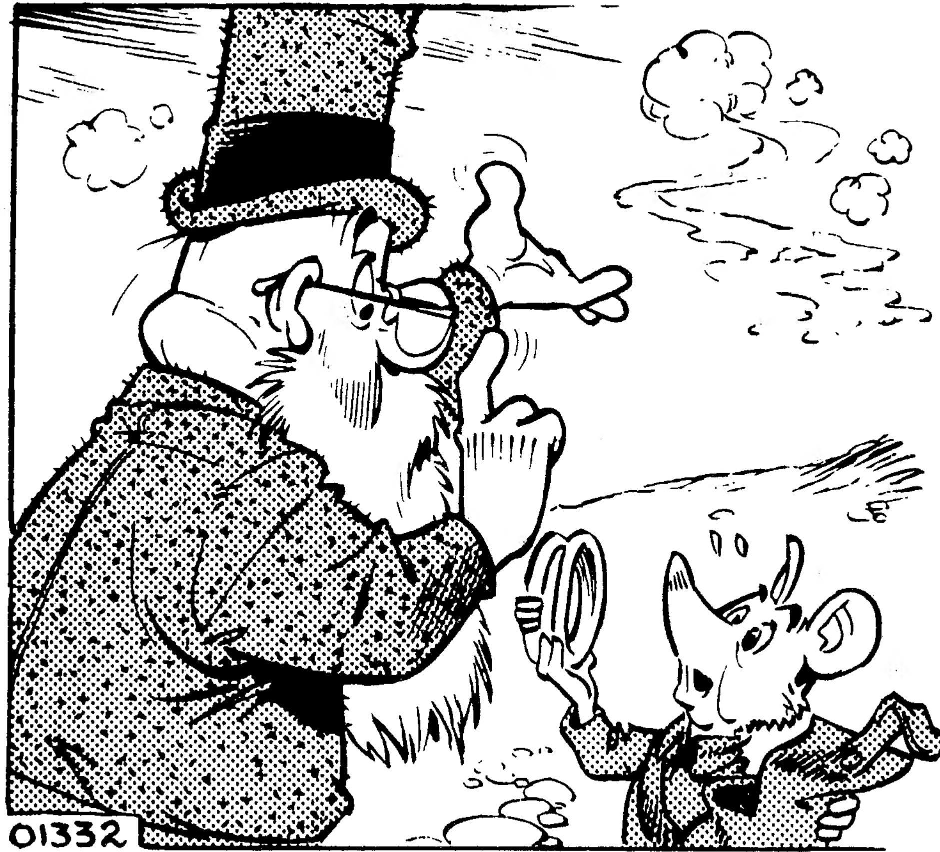
01331. Het vloeibaar gemaakte gas uit Smoors buidel had een grote, zwarte vlek gemaakt waaruit kwalijk riekende dampen opstegen. Professor Prlwytzkofski deed zijn uiterste best de smurrie te onderzoeken, maar het gebrek aan apparatuur speelde hem parten.

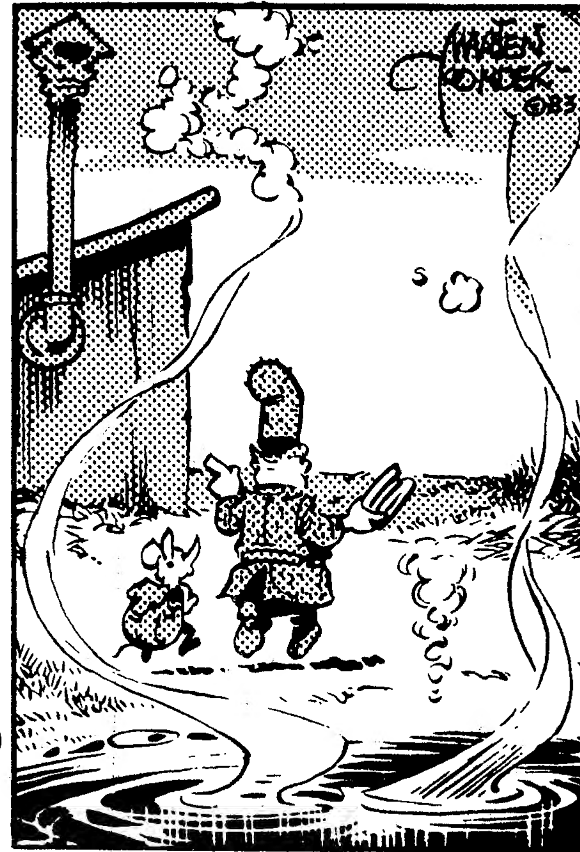
”Daar studeer ik mij ja schoon vierentwintig stonden op dezer srlmoetsj”, mompelde hij, vol afkeer naar een walmend reageerbuisje starend. ”Ik kan wetenschappelijk vaststellen dat deze gassen ongevoeg zijn. In vloediger toestand verbijten zij een log in der bodem, en verzuren zij der ganse omgevend. Maar met zo ener vaststelling kan ik mij niet onsterfbaar maken. Praw! Ik ben ja machtenloos, wijl der laboratorium verblazen is en ik niemaals zal weten van welker aard gassen hier spraak geweest is”.

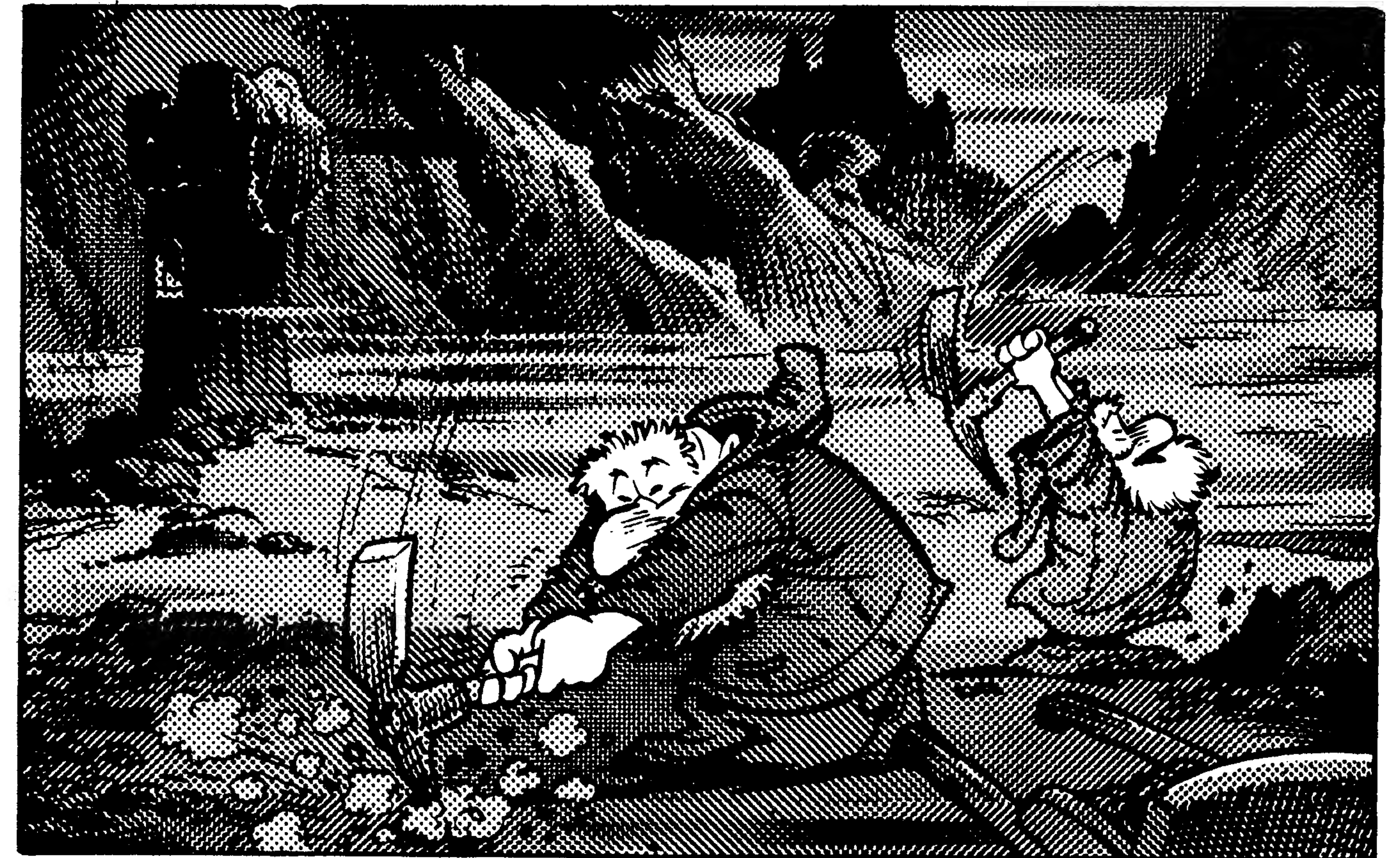
Hij was zó in zijn zorgen verdiept, dat hij zijn gewezen assistent niet zag aankomen, en hij schrok op toen hij plotseling een klein kuchje naast zich hoorde.
”Mijnheer Pieps!”, riep hij uit. ”U hier? Welk ener onverschaamdheid! Dat neemt zijner ontlating en dat rooft mijn bester dubbelknijpijzer. Wat komt u maken?”
”Ik eh... ik kom de klemschroef terugbrengen”, zei Pieps met geknepen stem. ”Ik wilde hem gebruiken voor mijn fiets, die in Akel staat. Maar ik heb er spijt van. Echt. Ik wil nooit meer naar Akel. Het enige wat ik daar ontdekt heb, is dat dit gas branden kan”.
”Ach zo!”, riep de hoogleraar uit. ”Brandbaar! Dat is ja iets! Daarop wil ik mij wijder beraden, als ik weer eenmaal een laboratorium en ener assistent heb”.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

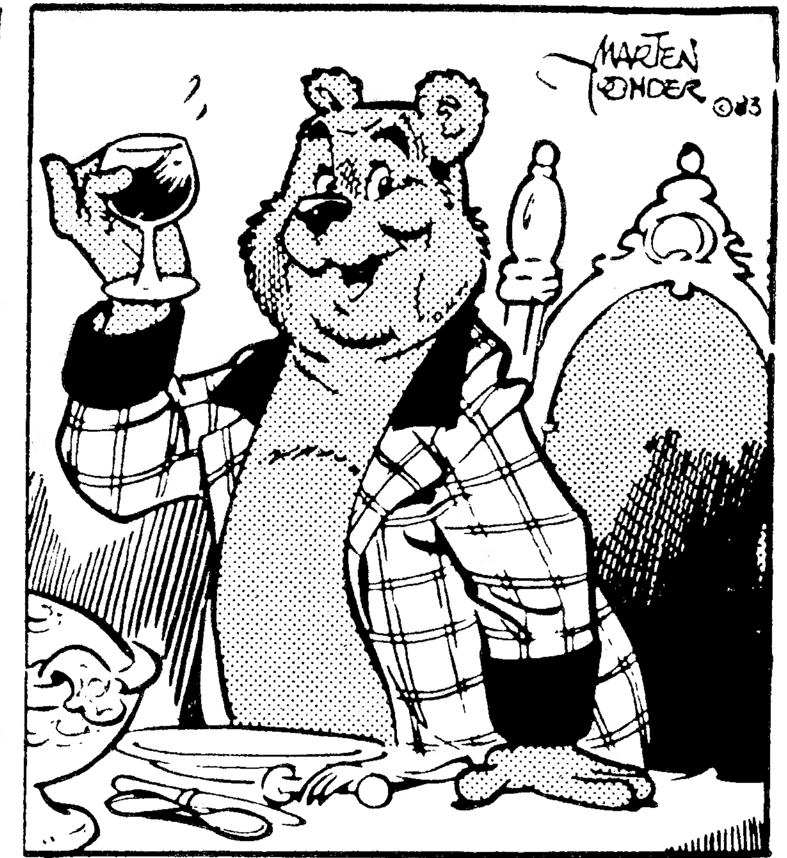

Alexander Pieps rommelde wat in zijn rugzak en haalde er de ontvreemde klemschroef uit.
"Nah, der klammerhaak", zei de professor, het gereedschap afwezig aannemend. "Danke schoon. Wij weten alzo, dat der gassenbestand bij ener lichte verkoeling vloedig worden kan, en ook, dat hij brandbaar is. Wij moeten ons thans beijlen om enige flessen met de vloedigheid te vervullen, zodat wij..."
"Ja", zei Pieps, "maar eigenlijk kwam ik solliciteren. In Akel heb ik al in de gevangenis gezeten, dus dat hoeft niet meer voor het knijpijzer".
"Grootaardig", hernam de heer Prlwytzkofski. "Ik huur u aan. Thans halen wij enige reagensglazen uit het hutlein, zodat wij onderzoekingsmateriaal hebben wanneer weder ener laboratorium daargesteld worden is. Maar dat kan duren, mijnheer Pieps. Der behoorde heeft geen geld, en ik weet niet wat wij maken moeten."
Zonder geld kan de wetenschap inderdaad niet veel doen; veel minder dan een primitief volkje als de Iepekrieten. Pulver en Smoor waren bijvoorbeeld weer opgewekt aan het hakken gegaan, zoals ze dat sinds onheuglijke tijden gewend waren. Ze waren blij dat ze elkander weer gevonden hadden, en de betekenis van geld kenden ze niet. Maar ze waren ervan overtuigd, dat de grote meester op een keer weer terug zou komen, en dat hij dan kalfaat moest hebben. Deze en dergelijke denkwijzen houden nu eenmaal vele eenvoudige volkeren tevreden.

Heer Bommel en de Spalt

door Marten Toonder

01333 Zoals te verwachten was stuurde heer Bommel enige uitnodigingen rond voor een eenvoudige, doch voedzame maaltijd.

"Ik heb het maar besloten gehouden", sprak hij, toen de gasten aan tafel zaten. "Het gaat tenslotte niet aan iedereen uit te nodigen die van mijn list geprcfiteerd heeft. Zoveel ruimte heb ik niet".

"Hm", zei Tom Poes.

"Eerst was het een list van de jonge vriend", vervolgde heer Ollie. "Maar hij heeft hem aan mij gegeven, zonder dat ik het wist, zodat ik ineens met een tweespalt die een eenspalt werd in een ei zat. Het gevolg was dat de vreselijke blaasballon, die ik had helpen uitvinden, onschadelijk gemaakt werd. Die andere ook, trouwens".

"Praw!" riep professor Prlwytzkofski uit. "Der oorzaak des onschadelijkmakens was gans wetenschappelijk. Vervloediging!"

"En verbranding", vulde de assistent Pieps aan. "Spalten ruiken naar bijgeloof, en daar houden wij niet van".

"Tweespalten deugen niet", zei Tom Poes.

"Wat nu dat ereburgerschap betreft...", hernam heer Bommel, maar de burgemeester liet hem niet uitspreken.

"Ja, daar kwam toen iets tussen", zei hij. "Je zult begrijpen, dat de omstandighedensituatie..."

"Wat het ereburgerschap betreft", besloot heer Ollie met verheffing van stem, "heb ik besloten het niet aan te nemen omdat ik niet van blaasballonnen houd. In plaats daarvan stel ik voor een dronk uit te brengen op het laboratorium, dat ik aan de stad schenk om de grond weer te zuiveren. Als iemand erop staat, kan het wat mij betreft Bommellab genoemd worden".

"Wat ben je toch knap, Ollie", zuchtte juffrouw Doddel bewonderend.

Op dat ogenblik kwam Joost met de schalen binnen, en toen werd het een heel gezellige avond.

EINDE VAN DIT VERHAAL

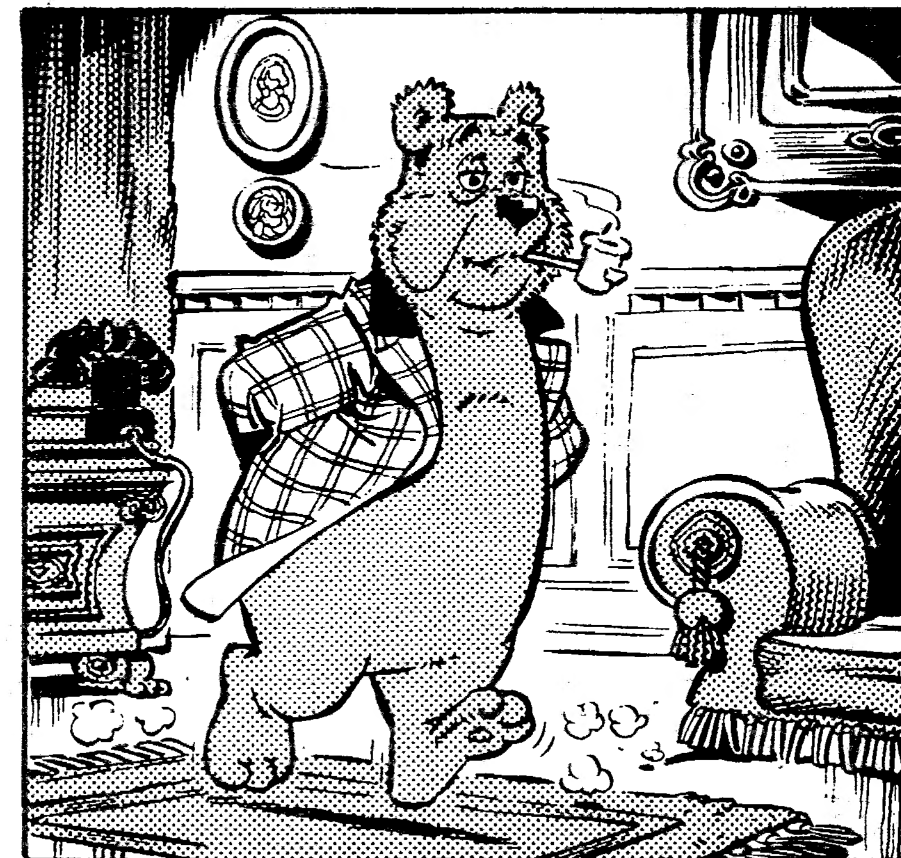
830507

Heer Ollie en een Bommelding

door Marten Toonder

01334 Door de gulle schenking van heer Bommel werd de opbouw van het stadslaboratorium voortvarend ter hand genomen. De beide dienstdoende geleerden hadden in de tussentijd echter geen passend werk, en daarom werden ze voorlopig ingedeeld bij het Meteorologisch Instituut van Rommeldam. Hierboven kan men dan ook het platform zien waarop ze met de nieuwste middelen het zwerk bespiedden.

"Der wederkundige studie is mij een weinig teweder", sprak professor Prlwytzkofski. "Maar het wordt hoogster tijd, dat de voorzeggingen een wetenschappelijker wending nemen. Het is lacherlijk om der steking der hoenderogen als grondslag te gebruiken."

Hij richtte zijn instrument, en nadat hij het had scherpgesteld liet hij een verrast gemompel horen.

"Praw!", prevelde hij. "Zie maar aan! Daar aanschouw ik mij ener stratusbewolkering, die gans beduidingsvol is".

"Het is daar nogal donker", gaf de assistent Pieps toe. "Wat betekent dat?"

"Dat beduidt elektriciteit in de hogere lagen", verklaarde zijn chef.

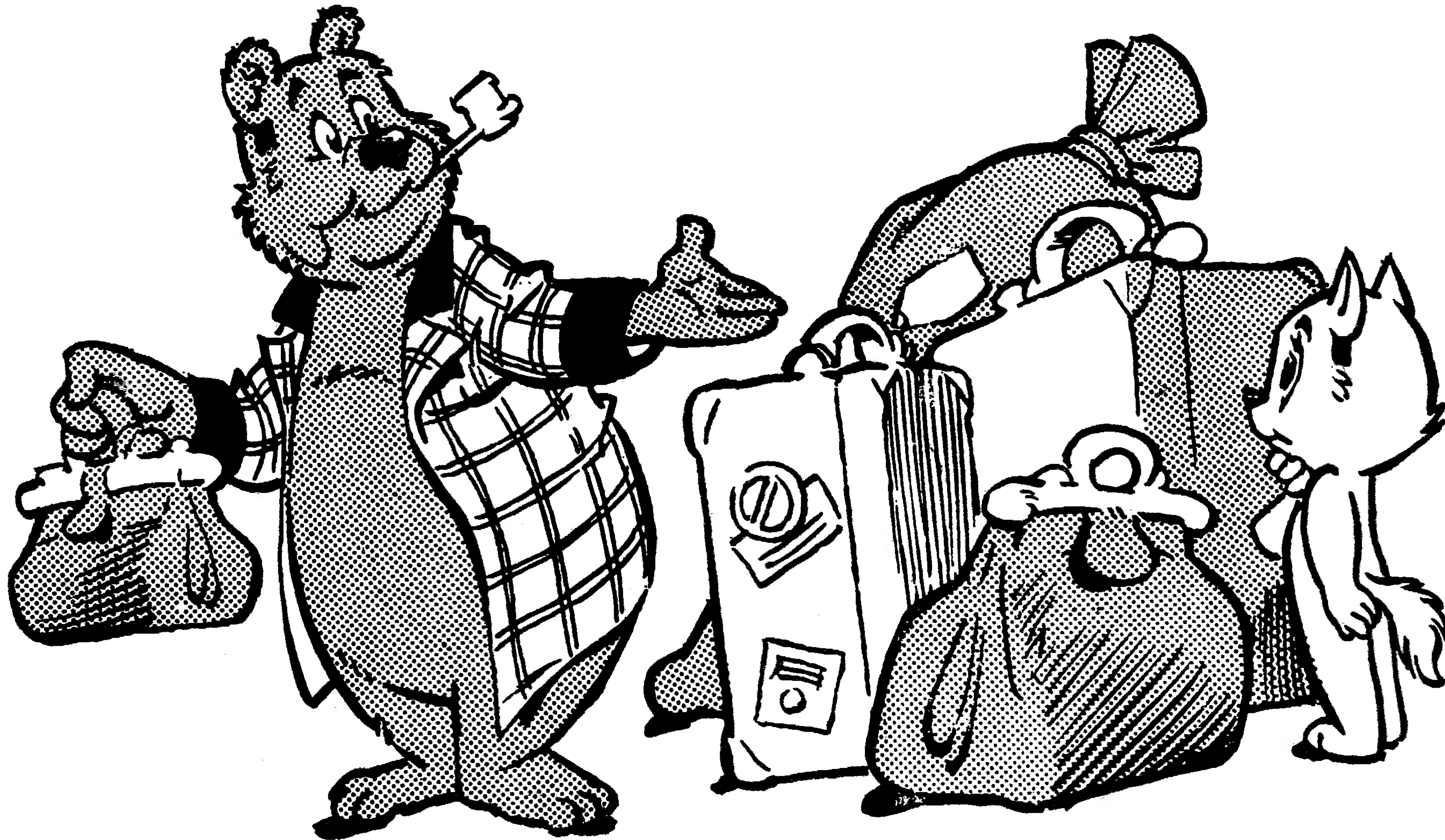
"En ik neem evenzo elektriciteit in de nederige lagen waar. Dat kan een zachter uitwisseling geven, met ener mogelijkheid voor elmusvuur en bolbliksem. Het is wetenschappelijk niemaals vastgesteld geworden wat dat exact is, mijnheer Pieps. Wij moeten het nauw in der acht nemen en het studeren. Ik mene, dat het zich ontwikkelen zal boven der Bomlsteen, waar der Boml woont, noteert u dat".

Heer Bommel had er nog geen erg in wat hem te wachten stond. Hij ijsbeerde peinzend door zijn woonkamer, en toen hij dat een poosje gedaan had namen zijn gedachten een vastere vorm aan.

"Ik ga er een poosje tussen uit", sprak hij tot zichzelf. Na alles wat ik heb meegemaakt heb ik recht op een kleine ontspanning, zeg nu zelf. Maar op woensdag 22 juni zal ik weer klaar staan om misstanden te gaan bestrijden. Dat zal nodig zijn, want er zit iets in de lucht wat me niet bevalt. Het is drukkend, als men begrijpt wat ik bedoel".

830509

Heer Bommel is er tussenuit — tot 17 januari

"Het spijt me", zei heer Bommel toen ze hem om het vervolg van zijn avonturen vroegen, „maar ik heb met mijn laatste krachten een hoofdfilm klaargespeeld en nu ligt hij afgemaakt op zijn vertoning te wachten. Daarom ga ik er per ijlbode voor zorgen dat hij op 3 februari gaat draaien; daar sta ik gepakt en gezakt borg voor.

„Ik moet er dus even tussenuit, maar op 17 januari zal ik deze plaats weer opluisteren met mijn aangrijpende zorgen".

8212 10